

EESTI
STATISTIKA

2008

Immigrantrahvastiku uuring Immigrant Population Survey

METOODIKA
METHODOLOGY

EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

2008

**Immigrantrahvastiku uuring
Immigrant Population Survey**

METOODIKA
METHODOLOGY

TALLINN 2011

Kogumikus käsitletakse 2008. aasta immigrantrahvastiku uuringu metoodikat.
Kogumiku on koostanud Ülle Pettai ja Erika Lelumees.

*The publication describes the methodology of the Immigrant Population Survey 2008.
The publication has been compiled by Ülle Pettai and Erika Lelumees.*

Toimetaja: Ene Narusk
Inglise keele toimetaja: Elina Härsing
Küljendus: Alar Telk
Kaanekujundus: Maris Valk

*Edited by Ene Narusk
English edited by Elina Härsing
Layout by Alar Telk
Cover design by Maris Valk*

Kirjastanud Statistikaamet, Endla 15, 15174 Tallinn
Published by Statistics Estonia, 15 Endla Str, 15174 Tallinn

ISBN 978-9985-74-521-2

Autoriõigus/Copyright: Statistikaamet, 2011

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source.

SISUKORD

ÜLDANDMED UURINGU JA UURINGU TEGIJA KOHTA.....	5
UURINGU KVALITEET	5
1. Asjakohasus	5
2. Täpsus	6
2.1. Üldkogum ja valim	6
2.2. Kaalumine ja kalibreerimine	7
2.3. Valikuviga	8
2.4. Hinnangute avaldamise piirangud.....	9
2.5. Vastamismäär	9
2.6. Küsimustele vastamata jätmine	12
2.7. Mõõtmisviga	13
2.8. Imputeerimine	16
3. Ajakohasus ja õigeaegsus.....	17
4. Kättesaadavus ja selgus.....	17
4.1. Avaldatud andmed	17
5. Võrreldavus.....	17
5.1. Peamised mõisted.....	17
5.2. Võrreldavus varasemate uuringutega	18
6. Seostatavus	18
LISAD	40

TABLE OF CONTENTS

<i>GENERAL INFORMATION ABOUT THE SURVEY AND ENTITY</i>	
<i>CONDUCTING THE SURVEY</i>	22
<i>QUALITY OF THE SURVEY</i>	22
1. <i>Relevance</i>	22
2. <i>Accuracy</i>	23
2.1. <i>Population and sample</i>	23
2.2. <i>Weighting and calibration</i>	24
2.3. <i>Sampling error</i>	25
2.4. <i>Estimates' publication thresholds</i>	26
2.5. <i>Response rate</i>	26
2.6. <i>Item non-response</i>	30
2.7. <i>Measurement error</i>	31
2.8. <i>Imputation</i>	34
3. <i>Timeliness and punctuality</i>	35
4. <i>Accessibility and clarity</i>	35
4.1. <i>Published data</i>	35
5. <i>Comparability</i>	35
5.1. <i>Main definitions</i>	35
5.2. <i>Comparability with previous surveys</i>	36
6. <i>Coherence</i>	36
<i>APPENDICES</i>	40

ÜLDANDMED UURINGU JA UURINGU TEGIJA KOHTA

Organisatsioon	Statistikaamet
Üksus	rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakond sotsiaaluuringute talitus
Kontaktisiku nimi	Ülle Pettai
Kontaktisiku e-post	ylle.pettai@stat.ee
Kontaktisiku telefon	625 8475
Raporti uuendamise aeg	01.09.2011
Seadused ja kokkulepped, mille alusel andmeid kogutakse	riikliku statistika seadus, riiklikud statistilised vaatlused 2007, riiklikud statistilised vaatlused 2008, riiklikud statistilised vaatlused 2009
Uuringu tüüp	läbilõikeline uuring
Uuringu tegemise sagedus	–
Uuringu tegemise aeg	aprill – august 2008

Immigrantrahvastiku uuringu töögrupp, kuhu kuulusid Statistikaameti, Sotsiaalministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Tartu Ülikooli ning Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi esindajad, alustas uuringu ettevalmistamist 2007. aastal. Statistikaamet korraldas immigrantrahvastiku uuringu 2008. aasta II kvartalis.

Immigrantrahvastiku uuring on esimene põhjalik uuring, mis võimaldab saada ja analüüsida andmeid, mis puudutavad immigrantide osalemist tööturul, seda nii hetkesisuga kui ka tagasivaateliselt Eestis ja eelmises elukohariigis.

Uuringu eesmärk

Immigrantrahvastiku uuringu põhieesmärk on uurida immigrantrahvastiku tööturule sisenemise probleemistikku, tööturupositsioone ja võimalusi võrreldes põlisrahvastikuga.

Veel saadakse uuringuga infot vastajate haridustee, integratsiooni ja identiteedi kohta. Lisatud on ka mõned küsimused, mis on sisuliselt seotud nii töövaldkonna kui ka identiteedi ja integratsiooniga. Nendeks võib näiteks pidada küsimusi vastaja leibkonna toimetuleku kohta, pendelrännet mõõtvaid küsimusi, samuti vastaja ja tema pereliikmete rändepotentsiaali väljaselgitavad küsimusi.

Uuringu olulisusele viitab seni veel Eestis eksisteeriv etniliselt segmenteerunud ning stratifitseerunud ühiskond, mistõttu segmenteerumise vähenemist kindlustama pidavate vajalike otsuste tegemiseks on vaja eespool märgitud teemadega seotud andmeid. Eelmistest riigiuuringutest on küll võimalik võtta välja võrdlevaid andmeid eestlaste ja mitte-eestlaste kohta, kuid mitte spetsiifiliselt immigrantrahvastiku andmeid. Tihtipeale on valim ebapiisavaks jäänud väheesinevat toimimist või kogu staatust mõõtvate küsimuste puhul.

Immigrantrahvastiku kujunemine

Eesti immigrantrahvastiku kujunemislugu on üsna erakordne võrreldes immigrantrahvastiku kujunemisega Euroopas 20. sajandil. Sarnane protsess iseloomustab ka Lätit ja vähemal määral Leedut. Teisisõnu – enne 1992. aastat kujunes immigrantrahvastik välja okupatsiooni tingimustes, mil immigratsiooni soodustavateks hoobadeks olid sageli administratiivsed meetmed, rasketööstuse ekspansioon ja otsene tööalane suunamine. Pärast 1992. aastat on immigrantrahvastiku kujunemine olnud sarnane teistele Euroopa riikidele, kus puudub immigratsiooni soodustav välisriigi surve ning sisserände põhjused on seotud peamiselt tööturu, majandusliku heaolu otsingute, asüülitootlemise või perekondade taasühinemisega. Niisiis saab Eesti immigrantrahvastiku puhul eristada kaht peamist gruppi. Neist suurem on välja kujunenud Nõukogude Liidu okupatsiooni tingimustes ja väiksema esindajad on asunud elama taasiseseisvunud Eestisse.

UURINGU KVALITEET

1. Asjakohasus

Immigrantrahvastiku uuringu tulemusi kasutavad analüüsimisel peale Statistikaameti veel ministeeriumid, teadusasutused ja uuringukeskused.

Euroopa Liidu tellimus

Immigrantrahvastiku põhjalik analüüs ei ole ainult Eesti-keskne ettevõtmine. Selle taga on Euroopa Liidu soov (tellimus rahvusvahelisele statistikainstituudile Eurostat, kes koordineerib rahvusriikide statistikainstituudide) saada praeguse rahvastikuarengu juures ülevaade immigrantrahvastikust ja sellega seonduvatest erinevustest riigiti.

Mõõtmise aluseks oli Euroopa Liidu tööjõu-uuringu jaoks välja töötatud ühtlustatud meetodika, mis tagab tervikpildi Euroopas toimuvast. Rahvusvaheliselt defineeritakse rahvastik põlis- ja immigrantrahvastikuks sünniriigi järgi. Immigrantrahvastiku võib omakorda jaotada esimese ja teise põlvkonna immigrandideks.

Uuringu vajadus Eestis

Arvestades Eesti olukorda ja immigrantrahvastiku väljakujunemise erisust, pidas Eesti vajalikuks Euroopa Liidu programmi laiendada, korraldades 2008. aastal riigiuringuna eraldi immigrantrahvastiku uuringu. See andis Eestile ainulaadse võimaluse analüüsida põhjalikumalt immigrantrahvastiku haridustee kulgemist, sotsiaalset sidusust, töötururiske ja nende põhjusi, hilisimmigrante ja nende käitumismalle ning ka immigrantide tööturupositsioone.

2. Täpsus

2.1. Üldkogum ja valim

Üldkogum

Immigrantrahvastiku uuringu üldkogumi moodustasid 2008. aasta 1. jaanuari seisuga 15–74-aastased Eesti alalised elanikud, kelle mõlemad vanemad on sündinud välisriigis.

Immigrantrahvastik jagatakse esimese ja teise põlvkonna immigrandideks.

- Esimese põlvkonna immigrandid on need, kes ise ja kelle vanemad on sündinud välismaal.
- Teise põlvkonna immigrandid on need, kes ise on sündinud Eestis, aga kelle vanemad on sündinud välismaal.

Immigrantrahvastiku uuring on valikuuring, mis tähendab, et üldkogumit hinnatakse valimilt kogutud andmete põhjal. Uuringu objekt on isik.

Valim

Uuringu valim võeti rahvastikuregistrist, kasutades süstemaatilist kihtvalikut. Esmalt oli vaja moodustada freim, kuhu kuuluksid isikud, kelle vanemad ei ole sündinud Eestis. Rahvastikuregistris on aga vähestel isikutel olemas seos vanematega, seega ei ole paljudel isikutel teada vanemate sünniriik. Kuna teised uuringud näitavad, et Eestis sündinud eesti rahvusest või eesti emakeelega isikute hulgas on väga vähe neid, kelle mõlemad vanemad on sündinud välismaal, siis jäeti nemad freimi moodustamisel kõrvale.

Uuringu freim moodustati rahvastikuregistris olevatest isikutest, kes olid 1. jaanuari 2008 seisuga 15–74-aastased, välja arvatud siis, kui isiku:

- vähemalt ühe vanema sünniriik on Eesti,
- sünniriik on Eesti ja samal ajal emakeel on eesti,
- sünniriik on Eesti ja samal ajal rahvus on eestlane,
- aadress on omavalitsuse tasemel, elab mujal (on teinud elukohateate välisriiki) või aadress on teadmata.

Valim võeti seitsmes kihis. Valimi kihtide moodustamise aluseks oli valimisliku sünniriik (Eesti või muu riik), rahvastikuregistri järgne elukoht (maakond) ja Eestisse elama asumise aeg (enne 1992. aastat või hiljem). Eraldi moodustati kihid Harju ja Ida-Viru maakonnast, kus immigrantide osatähtsus rahvastikus on kõige suurem, teiste maakondade elanikest moodustati eraldi kiht. Tabelis 1 on esitatud valimi ja üldkogumi suurus kihtides ning kaasamistõenäosus (valimisse sattumise tõenäosus). Hilisimmigrante on Eestis suhteliselt vähe, sellepärast moodustati neist eraldi kiht, arvestamata sünniriiki ja elukohta.

Tabel 1 Valimi jaotus kihiti

Kihi nr	Sünniriik	Maakond	Eestisse elama asumise aeg	Valim	Freim	Kaasamis-tõenäosus
1	Eesti	Harju maakond	–	1895	76 446	0,025
2	Eesti	Ida-Viru maakond	–	1098	43 602	0,025
3	Eesti	Muu maakond	–	888	23 271	0,038
4	Teadmata või muu riik	Harju maakond	Teadmata või enne 1992. a	994	87 434	0,011
5	Teadmata või muu riik	Ida-Viru maakond	Teadmata või enne 1992. a	595	49 845	0,012
6	Teadmata või muu riik	Muu maakond	Teadmata või enne 1992. a	492	33 308	0,015
7	Teadmata või muu riik	Kõik maakonnad	1992. a või hiljem	993	14 505	0,068
Kokku				6 955	328 411	0,021

Rahvastikuregistri järgi valimisse sattunud isik ei pruugi siiski teatud juhtudel olla ei esimese ega ka teise põlvkonna immigrant, sest vanemate sünniriigi info on rahvastikuregistris olemas ainult osaliselt – enamasti nooremate inimeste ja sageli ainult ühe vanema kohta. Seepärast oli küsitajate esimene ülesanne teha telefoni teel või kohale minnes kindlaks, kas on tegemist uuringu üldkogumisse kuuluva isikuga, ja seejärel leppida kokku küsitlusaeg.

Küsitleti, kui:

- kumbki vanem ei ole sündinud Eestis,
- üks vanem ei ole sündinud Eestis ja teise sünniriik on teadmata.

Ei küsitletud, kui:

- vähemalt üks vanem on sündinud Eestis,
- mõlema vanema sünniriik on teadmata.

Immigrantrahvastiku uuringus küsitleti valimisse sattunud isikuid (valimiisikuid). Valimiisiku leibkonnaliikmete kohta täideti ainult leibkonna üldandmete osa (ankeedi B-osa), isikuintervjuud nendega ei tehtud.

2.2. Kaalumise ja kalibreerimine

Igale vastanule leiti kaal, et üldistada uurigu tulemusi üldkogumile. Kaalude arvutamine toimus kolmes etapis:

- disainikaalude arvutamine,
- kao kompenseerimine,
- kalibreerimine.

Disainikaal

Disainikaal on pöördvõrdeline kaasamistõenäosusega ning leitakse valemiga

$$d_h = \frac{N_h}{n_h},$$

kus N_h on 15–74-aastaste inimeste arv freimi kihis h ning n_h on valimi maht kihis h . Kaal d_h näitab, kui mitut freimi objekti valimisse kuuluv isik esindab. Disainikaal antakse kõigile valimiisikutele.

Kao kompenseerimine

Valikuuringutes tuleb alati ette vastamata jätmist, mis põhjustab hinnangutes teatavaid nihkeid. Kao kompenseerimiseks korrigeeriti vastanute disainikaalu vastamismäära järgi valemiga

$$f_{h^*} = \frac{n_{h^*}}{m_{h^*}},$$

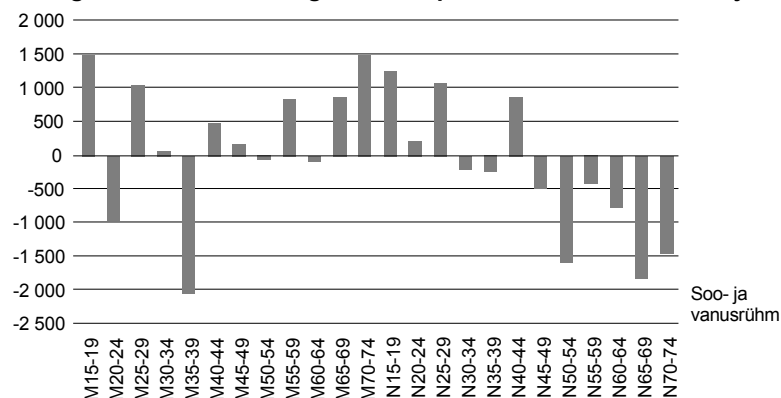
kus h^* tähistab kao kompenseerimisel kasutatud kihte ja m_{h^*} on vastanute arv kihis h^* .

Kalibreerimine

Et hinnatud rahvastikujaotused vastaksid võimalikult täpselt teadaolevatele demograafilistele andmetele, tuli saadud kaale veel kalibreerida järgmistes lõigetes: soo- ja vanusrühm (viie aasta kaupa), leibkonna elukoha maakond ning immigrandi põlvkond. Kalibreerimise aluseks olid 2000. aasta rahvaloendusel saadud immigrantrahvastiku arvud, mida korrigeeriti ETU 2008 immigrantrahvastiku hinnangutega.

Kalibreerimiseks kasutati programmi Bascula.

Joonis 1 Immigrantide arvu hinnangu muutus pärast kalibreerimist soo- ja vanusrühma järgi

2.3. Valikuviga

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on kõik tegelike parameetrite hinnangud. Oluline näitaja hinnangute kvaliteedi iseloomustamisel on standardviga, mille alusel saab arvutada suhtelise standardvea ja usaldusvahemiku.

Suhteline standardviga on standardvea ja hinnangu suhe, mida väljendatakse protsentides. Näitaja tegelik väärtus asub tõenäosusega 0,95 vahemikus, mille otspunktid on hinnangust ligikaudu kahekordse standardvea kaugusel. Selle vahemiku, 95% usaldusvahemiku otspunktid leitakse järgmiselt. Immigrantrahvastiku uuringu andmetel oli 2008. aastal immigrantrahvastiku töötuse määr 6,6% ja standardviga 0,7. 95% usaldusvahemiku otspunktid on arvutatavad valemiga $6,6 \pm 1,96 \times 0,7 \approx 6,6 \pm 1,4$. Konstant 1,96 on määratud etteantud usaldusnivooga 0,95. Teiste sõnadega: tõenäosusega 0,95 oli 2008. aastal immigrantrahvastiku tegelik töötuse määr 5,2% ja 8,0% vahel. Põhinäitajate hinnangud koos usaldusvahemiku ja suhtelise standardveaga on esitatud tabelis 2.

Tabel 2 Hinnangud koos usaldusvahemiku ja suhtelise standardveaga

	Hinnang	Usaldusvahemik tõenäosusega 0,95	Suhteline standardviga, %
Immigrantrahvastik			
Töõjõud, tuhat	170,1	±6,1	1,8
hõivatud, tuhat	158,9	±6,2	2,0
töötud, tuhat	11,3	±2,3	10,6
Mitteaktiivsed, tuhat	84,3	±5,7	3,5
Töõjõud ja mitteaktiivsed kokku, tuhat	254,4	±4,6	0,9
Töõjõus osalemise määr, %	66,9	±2,1	1,6
Tööhõive määr, %	62,4	±2,2	1,8
Töötuse määr, %	6,6	±1,4	10,5
Immigrantrahvastiku esimene põlvkond			
Töõjõud, tuhat	88,6	±6,6	3,8
hõivatud, tuhat	83,6	±6,5	4,0
töötud, tuhat	5,0	±1,8	17,9
Mitteaktiivsed, tuhat	61,2	±5,4	4,5
Töõjõud ja mitteaktiivsed kokku, tuhat	149,8	±7,4	2,5
Töõjõus osalemise määr, %	59,2	±3,1	2,7
Tööhõive määr, %	55,8	±3,2	2,9
Töötuse määr, %	5,7	±1,9	17,5
Immigrantrahvastiku teine põlvkond			
Töõjõud, tuhat	81,5	±4,5	2,8
hõivatud, tuhat	75,3	±4,4	3,0
töötud, tuhat	6,2	±1,6	12,9
Mitteaktiivsed, tuhat	23,1	±3,0	6,6
Töõjõud ja mitteaktiivsed kokku, tuhat	104,7	±4,7	2,3
Töõjõus osalemise määr, %	77,9	±2,6	1,7
Tööhõive määr, %	71,9	±2,8	2,0
Töötuse määr, %	7,7	±1,9	12,5

2.4. Hinnangute avaldamise piirangud

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on kõik tegelike parameetrite hinnangud. Hinnanguid, mis põhinevad vähem kui 20 valimiisikul, ei ole avaldatud (tabelites tähistus „..”), sest need ei ole usaldusväärsed.

Ümardamise tõttu ei võrdu tabelites arvude liitmise tulemus alati summaarse näitarvuga. Erinevus võib olla kõige rohkem paar viimase koha ühikut.

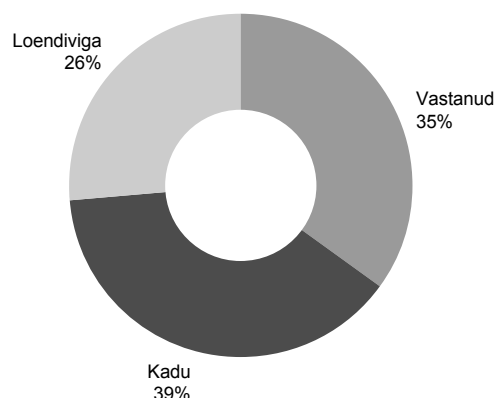
2.5. Vastamismäär

Uuringu käigus saadud info põhjal jagatakse valimis olnud leibkonnad kolme rühma: vastanud, kadu ja loendiviga. Nende rühmade suurusi arvestades leitakse uuringu esmane kvaliteedinäitaja – vastamismäär. Vastamismäär näitab vastanute osatähtsust loendiveata valimis ja arvutatakse valemiga

$$\frac{v}{n-l} \cdot 100\%$$

kus v on vastanute arv, n esialgne valimimaht ja l loendiviga.

Joonis 2 Küsitlustulemus

Loendiveana arvestatakse valimisse sattunud isikuid, kes ei kuulu tegelikult üldkogumisse. Käesolevas uuringus on loendivigadeks isiku kuulumine põlisrahvastiku hulka, surm ja pikaajaline välismaal viibimine. Immigrantrahvastiku uuringu valimi 6955 isikust tuli loendiveana arvestada 1835 isikut ehk 26,4% valimist. Suurima osatähtsusega põhjus selleks oli põlisrahvastiku hulka kuulumine – 23,5% valimist ning 89,2% loendiveast. Kõigi uuringus esinenud loendivigade jaotus on esitatud tabelis 3.

Tabel 3 Loendiviga

	Arv	Osatähtsus valimis, %	Osatähtsus loendiveas, %
Küsitletav on Eesti põliselanik (vähemalt üks vanem on sündinud Eestis)	1637	23,5	89,2
Küsitletav on surnud	9	0,1	0,5
Küsitletav viibib välismaal aasta või kauem	189	2,7	10,3
Kokku	1835	26,4	100,0

Loendiveata valimi suurus oli 5120 isikut, neist 2432 vastasid küsitlusele. Seega oli immigrantrahvastiku uuringu üldine vastamismäär 47,5%. Naised olid meestest pisut altimad vastama, samuti näitasid suuremat soovi küsitluses osaleda keskealised inimesed. Maakonniti oli vastamine kõige parem Harjumaal.

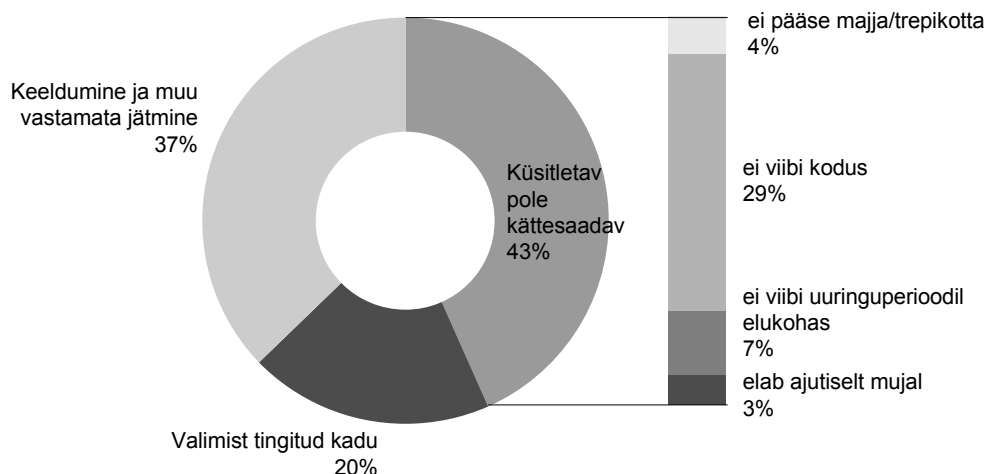
Kao põhjused

Uuringust kõrvale jäänud valimi osa nimetatakse kaoks. Immigrantrahvastiku uuringus nagu ka teistes uuringutes olid peamised uuringust kõrvale jäämise põhjused kontakti puudumine ja uuringust keeldumine. Samuti käsitleti kaona juhtumeid, mille puhul valimiisik ei elanud

registrisse kantud aadressil ja tegelikku aadressi polnud võimalik kohalike allikate (naabrid, kohalik omavalitsus, telefoniraamat jne) abil välja selgitada.

Kontakteerumisel oli probleemiks trepikotta või majja sissepääsemine, mis andis samuti tulemuseks väljalangemise kontakti puudumise tõttu. Et uuring viidi läbi peamiselt suvel (aprillist augustini), siis oli paljudel juhtudel kontakti puudumise põhjuseks ka see, et küsitletav ei viibinud uuringuperioodil elukohas ehk näiteks oli kolunud suvilasse. Ka keeldumise ja muu vastamata jätmise osatähtsus oli suur (37,1%). Seda mõjutas enamjaolt kategooriline keeldumine. Valimist tingitud kadu oli 19,6%. Siin oli kõige suurema osatähtsusega põhjus, et küsitletav ei elanud antud aadressil, mis viitab rahvastikuregistris olevale aadressiveale. Kao jaotumist illustreerib joonis 3.

Joonis 3 Kao jaotus

Uuringus osalemisest keeldumine erinevatel põhjustel tingis väljalangemise 19,8%-l juhtudest (533 korral). Nagu öeldud, oli kõige rohkem kategoorilist keeldumist, kuid esines ka keeldumist ajanappuse tõttu ning andmete konfidentsiaalsusele viitamist. Täpsema ülevaate kao põhjustest annab tabel 4.

Tabel 4 Kao põhjus

	Arv	Osatähtsus kaos, %
Kontakti puudumine	1690	62,9
antud aadressil ei ela valimiisikut	319	11,9
valimiisik on elukohta vahetanud	169	6,3
valimiisik on viidud institutsiooni	21	0,8
valimis olev aadress pole leitav	18	0,7
valimiisik elab ajutiselt mujal	90	3,3
valimiisik ei viibi uuringuperioodil elukohas	193	7,2
majja pääsenuna ei õnnestu küsitletavat tabada, sest ta ei viibi kodus	769	28,6
ei pääse majja/trepikotta	111	4,1
Keeldumine	533	19,8
kategooriline keeldumine	390	14,5
keeldumine ajanappuse tõttu	84	3,1
pettumus riigis, statistikas või uuringute kasulikkuses	4	0,1
keeldumine halva majandusliku olukorra tõttu	1	0,0
usalduse puudumine, kahtlus andmete konfidentsiaalsuse tagamise suhtes	37	1,4
küsitletav on juba uuringutes osalenud	17	0,6
Muud põhjused	465	17,3
vastamata jätmine erandliku olukorra tõttu leibkonnas	27	1,0
küsitletav on vastamisvõimetu	37	1,4
Valimiisik ei viibinud kokkulepitud ajal ja kohas või vältis kontakti	97	3,6
muu	304	11,3
Kokku	2688	100,0

Kontakteerumine

Tabelis 5 on esitatud kontakteerumise tulemus kokkuvõttes ning kontaktivõtu kordade järgi. Kõige rohkem esines vastamata jätmist kontakti puudumise tõttu – 1163 korral ehk 22,7%-l loendiveata valimist. Näiteks kuulub siia väljalangemispõhjus, kus valimis olevat küsitletavat ei õnnestunud kodust tabada.

Vaadates kontaktivõtu kordade arvu, siis on näha, et 1097 ankeeti, mis on 21,4% loendiveata valimist ja 45,1% kõikidest ankeetidest, saadi juba esimese kontaktivõtuga. Ka kahe kontaktivõtuga on saadud päris palju ankeete (620 ankeeti ehk 12,1% loendiveata valimist).

Keeldumine on saadud 1–2 kontaktivõtuga 12,8%-l kõikidest väljalangemistest. Tegelikult peaks leibkondadega otsima kontakti 3–5 korral olenevalt piirkonnast. Kõikide väljalangemispõhjuste seas oli ka selliseid juhtumeid, kus oli tehtud üle viie kontaktivõtu. Need moodustasid aga väljalangemistest suhteliselt väikese osa.

Tabel 5 **Kontakteerumise tulemus kontaktivõtu kordade järgi**

Kontakteerumise tulemus	Arv	Osatähtsus loendiveata valimis, %	Kontaktivõtu kordade arv	Arv	Osatähtsus loendiveata valimis, %
Täidetud ankeet	2432	47,5	1	1097	21,4
			2	620	12,1
			3	355	6,9
			4	191	3,7
			5	129	2,5
			6 ≤	40	0,8
Viga küsitletavas	527	10,3	1	291	5,7
			2	114	2,2
			3	62	1,2
			4	28	0,5
			5	27	0,5
			6 ≤	5	0,1
Küsitletav pole kättesaadav, kontakt puudub	1163	22,7	1	129	2,5
			2	73	1,4
			3	200	3,9
			4	139	2,7
			5	451	8,8
			6 ≤	171	3,3
Keeldumine	533	10,4	1	223	4,4
			2	121	2,4
			3	95	1,9
			4	52	1,0
			5	32	0,6
			6 ≤	10	0,2
Muu vastamata jätmine	465	9,1	0	274	5,4
			1	66	1,3
			2	28	0,5
			3	35	0,7
			4	12	0,2
			5	27	0,5
6 ≤	23	0,4			
Kokku	5120	100,0		5120	100,0

Esimese kontakti võib luua ka enne uuringunädala lõppu, et leppida kokku küsitlusaeg. Seda võimalust kasutati 399 korral ehk 5,7%-l juhtudest. Enamik esimesi kontakte (33%) loodi siiski esimesel küsitlusnädalal, mis on uuringunädalale vahetult järgnev nädal. Kui esimese kontakti loomine jääb liiga hiljaks, siis võib juhtuda, et vastaja veenmiseks küsitluses osaleda jääb liiga vähe aega ning lõpptulemuseks on väljalangemine. Ülevaate esimese kontakti loomise aegadest annab tabel 6.

Tabel 6 **Esimese kontakti loomise aeg**

Kontakti aeg	Arv	Osatähtsus valimis, %
Enne uuringunädala lõppu	399	5,7
1. nädala jooksul	2295	33,0
2. nädala jooksul	1062	15,3
3. nädala jooksul	684	9,8
4. nädala jooksul	587	8,4
5. nädala jooksul	545	7,8
6. ja enama nädala jooksul	1383	19,9

2.6. Küsimustele vastamata jätmine

Immigrantrahvastiku uuringu ankeedis oli 260 küsimust. Sülearvutis käsitlemiseks kasutatavas programmis ei olnud vastusevariandid „ei tea” või „keeldun vastamast” vastajale näha, kuid küsitlejal oli võimalik neid vastusevariante märkida.

260 küsimuse hulgas oli 112 sellist küsimust (43%), millele oli vastamata jäetud vähemalt üks kord (vastatud „ei tea” või „keeldun vastamast”). Neist 57 küsimusele jäeti vastamata ainult ühel korral, 42 küsimusele ei vastatud 2–9 korral ja 10 küsimusele 10–49 korral. Kolmele küsimusele jättis vastamata koguni üle 200 vastaja: tavalise kuutöötasu (bruto- ja netotasu) küsimustele 218 küsitletut ja leibkonna kuusissetuleku küsimusele 375 küsitletut.

Vastamata jätmine oli probleemiks just rahasse puutuvate küsimuste puhul. Tabelis 7 toodud 11 küsimuse puhul oli vastamata jätnute määr suurem kui 1%, neist 6 olid rahalised küsimused (D25E, D25F, K24, K25, K26, N09AB). Kõige suurem (15,6%) oli küsimusele vastamata jätmise määr kuutöötasu küsimuste puhul. Palgaküsimusele vastamata jätnute kõrge määr on iseloomulik ka teistele uuringutele, näiteks Eesti tööjõu-uuringule.

Märkimisväärne on, et suhteliselt palju küsitletuid (44 ehk 3,1% palgatöötajatest) ei osanud või ei soovinud vastata ebavõrdse kohtlemise kohta töö tasustamisel oma töökohas (N09AB).

Välismaal hariduse omandanud olid raskustes küsimusega haridustaseme Eesti süsteemi ülekandmise kohta (J13B). Ligi 10% küsitletutest ei osanud sellele vastata.

Vastamisega oli probleeme ka minevikku puudutavate küsimuste puhul. Mõned vastajaid ei osanud vastata töökoha kohta, kus ta töötas viimasena (G05), osa vastajaid töökoha kohta 1992. aastal või Eestisse saabumisel (I04B). 1,5% küsitletutest ei teadnud ettevõtte/asutuse või selle allüksuse töötajate arvu (D07A).

Tabel 7 **Üle 1% vastamata jätmise määraga küsimused**

Küsimus	Küsitletute arv	Vastamata jätnute arv	Vastamata jätnute määr, %
D25E. Kui suur on Teie tavaline kuutöötasu sellel töökohal? (Brutotasu)	1401	218	15,6
D25F. Kui suur on Teie tavaline kuutöötasu sellel töökohal? (Netotasu)	1401	218	15,6
K24. Kui suur on tavaliselt kuu jooksul Teie leibkonna käsutuses olev raha, arvestades kõiki tulusid?	2432	375	15,4
K25. Kas olete viimase 12 kuu jooksul saanud rahalisi toetusi mõnelt välisriigi organisatsioonilt või välisriigis elavalt isikult? (Toetuste kogusumma)	26	4	15,4
J13B. Kas Teie haridustaset on võimalik üle kanda Eesti süsteemi?	82	8	9,8
G05. Mis oli selle (viimase) töökoha ettevõtte/asutuse allüksuse tegevusala?	49	3	6,1
K26. Kas olete viimase 12 kuu jooksul osutanud rahalist abi mõnele välisriigis elavale isikule/leibkonnale? (Makstud kogusumma)	50	3	6,0
N09AB. Kas olete viimase 5 aasta jooksul kogenud töökohal ebavõrdset kohtlemist järgnevates valdkondades? (Tasustamine)	1401	44	3,1
I04B. Mis aastal ja kuul Te sellele tööle (põhitöökoht 1992. aastal / Eestisse saabumisel) asusite? (Kuu)	1653	28	1,7
D07A. Kui palju on selles ettevõttes/asutuses/allüksuses töötajaid?	1511	23	1,5
K02B. Milline on Teie isa sünniriik?	2263	35	1,5

2.7. Mõõtmisviga

Mõõtmisvigu ehk küsitlemisel tehtud vigu põhjustavad mitmesugused tegurid. Mõõtmisvea allikaid on neli: vastaja, küsitaja, küsitlusmaterjal ja mõõtmisviis. Järgnevalt on antud ülevaade immigrantrahvastiku uuringus kasutatud küsitlusmaterjalist, küsitajate koolitusest, küsitlusele kulunud ajast, küsitlusviisist ja andmepuhastusest.

Ankeet

Immigrantrahvastiku uuringu üheks eesmärgiks on saada andmeid immigrantide osalemise kohta tööturul, mistõttu olid ankeedi põhiosaks töötavate puhul küsimused nende põhitöökoha ja tööelu kvaliteedi kohta, mittetöötavate puhul viimase töökoha ning töötõsingute kohta. Hõiveseisundi muutuste kohta olid küsimused alates 1992. aastast. Samuti olid ankeedis küsimused tööelu kohta eelmises elukohariigis.

Immigrantrahvastiku hoiakutest identiteedi ja integratsiooni suhtes saadakse Infot, küsides vastaja tunnete kohta oma rahvusgrupi, teisest rahvusest inimeste ja Eesti suhtes ning vanemate päritolumaal külastamise kohta. Samuti küsitakse arvamust mitte-eestlaste integratsiooni kohta Eesti ühiskonda, rahvuse eelistusi naabrite, sõprade, abikaasa valiku osas, erinevate kultuuride mõju kohta jm.

Ankeedis oli peale põhiküsimuste ka taustaküsimusi küsitatava hariduse, keeleoskuse, eluaseme tüübi, teise elukoha olemasolu, elukohavahetuste, elatusallikate, leibkonna sissetuleku, leibkonna toimetuleku jm kohta.

Samuti olid ankeedis mitmed küsimused (sugu, sünniaeg, seos teiste leibkonnaliikmetega, sünniriik, Eestisse elama asumise aeg, rahvus, kodakondsus, Eesti kodakondsuse saamise viis, perekonnaseis) küsitatava leibkonna kõigi liikmete kohta.

Prooviuuring

Selleks et katsetada enne põhiuuringut andmekogumismeetodit ja -korraldust ning teha kindlaks ankeetide asjakohasus ja küsitajate koolituse vajadus, tehti 2007. aastal Tallinnas ja Ida-Virumaal prooviuuring.

Immigrantrahvastiku prooviuuringu valimisse võeti juhusliku valikuga rahvastikuregistrist 400 15–74-aastast isikut, kelle vanemad ei ole sündinud Eestis või on nende sünniriik registrisse kandmata.

Kuna kõigi isikute puhul pole vanemate sünniriik teada, ei olnud valimi võtmisel võimalik täielikult lähtuda immigrandi definitsioonist. Seepärast algas prooviuuring küsimustega, mis määratlesid immigrantrahvastiku hulka kuulumise.

Uuringusse ei kaasatud isikuid, kelle vähemalt üks vanem on sündinud Eestis, ja neid, kes ei teadnud oma vanemate sünniriiki.

Prooviuuring toimus kuues küsitluspiirkonnas: kolmes Tallinna ja kolmes Ida-Virumaa piirkonnas. Uuringunädalaks oli 40. nädal (1.–7. oktoober). Välitööd kestsid 5 nädalat ajavahemikus 8. oktoobrist kuni 11. novembrini 2007.

Prooviuuringu eesmärk oli küsitleda kõiki valimiisikuid. Küsitaja pidi enne intervjuud välja selgitama, kas isik kuulub immigrantrahvastiku hulka ja seega ka uuringusse. Seda võis küsitaja teha ka telefoni teel. Isikute kohta, kes ei kuulunud uuringusse, vormistati väljalangemisprotokoll märkusega "Ei kuulu uuringusse". Isikute kohta, kes definitsiooni järgi kuulusid immigrantrahvastiku hulka, täideti ankeet silmast-silma-intervjuuna.

400-st valimisse võetud isikust said küsitajad kontakti 310-ga, kellest 191 (62%) kuulus immigrandi definitsiooni järgi valimisse. 161 isikut olid nõus uuringus osalema, 30 isikut aga keeldusid.

Prooviuuringu eesmärk oli testida küsitlusprogrammi ja saada küsitajatelt tagasisidet tekkinud probleemide kohta. Selleks oli küsitaja jaoks koostatud tagasiside ankeet. Jooksvatest probleemidest (näiteks küsitlusprogrammi vead) teavitati kohe küsitlusjuhti. Tagasisideankeedi täitis küsitaja pärast intervjuu lõppu (ilma vastajata), täiendades seda iga intervjuu järel. Tagasisideküsimustele vastamisel pidi küsitaja kirjeldama tekkinud

probleemi (märkima ebaselge küsimuse, ebaselge vastusevariandi, puuduva vastusevariandi, ebaloogilise küsimuste järjekorra vms), soovitama, kuidas saaks paremini teha (muuta küsimuse sõnastust, lisada vastusevariant vms), ning kirjeldama küsitletava suhtumist intervjuusse.

Prooviuuringus küsitleti 161 inimest. Intervjuu kestis keskmiselt 35 minutit, kõige lühem 8 minutit ja kõige pikem 74 minutit. Enamik küsitlusi kulges küsitlejate hinnangul väga hästi (36,6%) või hästi (57,8%) ning ainult 5,6% rahuldavalt.

Tagasisides tehti arvukalt märkusi. Põhiprobleemiks peeti liiga pikka ankeeti, mistõttu selle lõpuosas tüdinesid küsitletavad vastamisest. Märgiti ära ka need küsimused, millele vastamine oli problemaatiline või mille esitamine ebaloogiline, samuti halvasti sõnastatud küsimused, millest küsitletavad hästi aru ei saanud.

Prooviuuringust saadud kogemuse põhjal tehti põhiuuringus mitu muudatust. Ankeeti lühendati, probleemsed küsimused vaadati üle ja parandati, vajaduse korral täiendati juhendit.

Küsitlejate koolitus

2007. aasta septembris, enne prooviuuringu küsitlust, korraldati koolitus kuuele prooviuuringut tegevale küsitlejale. Koolitusel tutvustati uuringu eesmärke, uuringu valimit, tehti praktiline töö sisestusprogrammiga ja anti juhtnööre tagasisideankeedi täitmiseks.

2008. aasta märtsis, enne immigrantrahvastiku uuringu välitööde algust, korraldati koolitus kõikidele küsitlejatele. Koolitus toimus kolmes küsitlejate grupis, igale grupile ühel päeval. Koolitus sisaldas nii teoreetilist kui ka praktilist osa. Tutvustati uuringu eesmärke ja uuringu valimit. Ankeedi tutvustamisel pöörati erilist tähelepanu nendele küsimustele, mis prooviuuringu kogemustele tuginedes rohkem probleeme tekitasid. Praktilise tööna tehti näiteülesandeid küsitletavate kuulumise kohta immigrantrahvastiku hulka või mitte. Sisestusprogrammiga harjumiseks tegid küsitlajad etteantud legendide alusel paarikaupa intervjuusid.

Küsitlusmeetod

Immigrantrahvastiku küsitluseks tehti silmast-silma-intervjuu sülearvutil (küsitlusmeetod CAPI – Computer-Assisted Personal Interviewing). Sülearvutiit kasutavad Statistikaameti küsitlajad silmast-silma-intervjuude tegemisel alates 2005. aastast. Erandolukorras (turvalisuse kaalutlustel, tehnilise rikke tõttu vms põhjusel) on küsitlajatel lubatud kasutada paberankeeti. Ka immigrantrahvastiku uuringus kehtisid üldised reeglid. Küsitlajad tegid sülearvutiga 91,2% intervjuudest ja paberankeeti kasutati 8,8%-l juhtudest.

Ankeedi alguses olid küsimused leibkonna kõigi liikmete kohta, ülejäänud küsimused olid ainult valimiisiku kohta. Kõigile küsimustele vastas valimiisik. *Proxy*-intervjuu ei olnud lubatud, s.t keegi teine valimiisiku eest vastata ei tohtinud.

Küsitluse kestus

Immigrantrahvastiku uuringule vastas 2432 inimest. Enamik intervjuusid kestis 21–40 minutit, keskmine intervjuu 31 minutit. 20 minutit või vähem kestnud intervjuusid oli 19%, üle tunni kestnuid ainult 2,8% kõigist intervjuudest (tabel 8).

Enamik (95%) intervjuudest tehti küsitletava elukohas, 3% töökohas ja 2% mujal. 46% küsitlustest tehti eesti keeles, 54% vene keeles. Enamikul juhtudel (81%) ei viibinud küsitluse juures ühtegi kõrvalist isikut, vähem kui 5%-l juhtudest viibis juures lapsi, 12%-l juhtudest abikaasa või elukaaslane ja 4%-l juhtudest keegi teine.

Küsitluse kulg

Enamik küsitlusi kulges küsitlejate hinnangul väga hästi (58%) või hästi (34%), 7% küsitlustest kulges rahuldavalt ja ainult 1% raskustega.

Tabel 8 **Küsitluse kestus, toimumiskoht, keel, juuresviibijad ja küsitleja hinnangud**

	Küsitluste arv	%
Küsitluse kestus		
Kuni 20 minutit	456	18,8
21–30 minutit	757	31,1
31–40 minutit	623	25,6
41–50 minutit	403	16,6
51–60 minutit	126	5,2
Üle 60 minuti	67	2,8
KOKKU	2432	100,0
Küsitluse toimumiskoht		
Küsitletava elukoht	2300	94,6
Küsitletava töökoht	76	3,1
Muu koht	56	2,3
KOKKU	2432	533,3
Küsitluskeel		
Eesti keel	1120	46,1
Vene keel	1312	53,9
KOKKU	2432	100,0
Küsitluse juures viibijad		
Mitte keegi	1973	81,1
Alla 6-aastased lapsed	52	2,1
6-aastased või vanemad lapsed	62	2,5
Abikaasa või elukaaslane	285	11,7
Muu täiskasvanud isik	104	4,3
KOKKU	2432	100,0
Küsitleja hinnang küsitluse kulgemisele		
Kulges väga hästi	1420	58,4
Kulges hästi	836	34,4
Kulges rahuldavalt	160	6,6
Kulges raskustega	11	0,5
Kulges suurte raskustega	5	0,2
KOKKU	2432	100,0

Lühemad intervjuud kulgesid paremini kui pikemad intervjuud. Väga pikkade intervjuude kulgemist hindasid küsitlejad madalamalt (tabel 9). Kuni 50 minutit kestnud intervjuude hulgas oli rahuldavalt või raskustega kulgenute osatähtsus 5–8%, pikemate intervjuude seas aga üle kahe korra suurem. 51–60 minutit kestnud intervjuudest kulges rahuldavalt või raskustega 11,9%, üle tunni kestnud intervjuudest 16,4%.

Küsitletava töökohtas oli intervjuud parem teha kui mujal. Töökohtas tehtud intervjuudest kulges väga hästi 74%, küsitletava elukohas tehti 58%. Vene keeles tehtud intervjuudele andsid küsitlejad parema hinnangu kui eesti keeles tehtutele.

Küsitlus kulges halvemini, kui selle juures viibis kõrvalisi isikuid. Kui küsitluse juures ei viibinud peale küsitletava ja küsitleja kedagi, kulges väga hästi 61% ja rahuldavalt või raskustega 7% intervjuudest. Alla 6-aastaste laste juuresviibimine mõjutas küsitluse kulgu märkimisväärselt: sel juhul kulges väga hästi ainult 42% ja rahuldavalt või raskustega 12% intervjuudest. Suhteliselt suur oli rahuldavalt või raskustega kulgenud intervjuude osatähtsus ka siis, kui küsitluse juures viibis abikaasa või elukaaslane.

Probleemid

Üksikutel juhtudel märkisid küsitlejad küsitlust raskendava asjaoluna küsitletava häiritud olekut identiteedi- ja integratsiooniküsimustele vastamisel, vaenulikku või kriitilist suhtumist uuringusse üldiselt, tervislikku seisundit, küsitletava või küsitluse juures viibiva isiku purjusolekut.

Küsitlejate hinnangul kulges raskustega 0,5% ja suurte raskustega ainult 0,2% intervjuudest, mistõttu need üksikjuhud küsitluse üldkvaliteeti märkimisväärselt ei kahandanud.

Tabel 9 **Küsitleja hinnang küsitluse kulgemisele küsitluse kestuse, toimumiskoha, keele ja juuresviibijate järgi**
(protsenti)

	Väga hästi	Hästi	Rahuldavalt või raskustega	KOKKU
KOKKU	58,4	34,4	7,2	100,0
Küsitluse kestus				
Kuni 20 minutit	66,4	28,3	5,3	100,0
21–30 minutit	59,8	32,0	8,2	100,0
31–40 minutit	53,9	39,0	7,1	100,0
41–50 minutit	54,6	40,4	5,0	100,0
51–60 minutit	54,8	33,3	11,9	100,0
Üle 60 minuti	58,2	25,4	16,4	100,0
Küsitluse toimumiskoht				
Küsitletava elukoht	57,6	35,3	7,1	100,0
Küsitletava töökoht	73,7	21,1	5,3	100,0
Muu koht	71,4	14,3	14,3	100,0
Küsitluskeel				
Eesti keel	52,8	38,8	8,5	100,0
Vene keel	63,2	30,6	6,2	100,0
Küsitluse juures viibijad				
Mitte keegi	60,6	32,8	6,6	100,0
Alla 6-aastased lapsed	42,3	46,2	11,5	100,0
6-aastased või vanemad lapsed	59,7	32,3	8,1	100,0
Abikaasa või elukaaslane	51,6	37,5	10,9	100,0
Muu täiskasvanud isik	41,3	52,9	5,8	100,0

Andmepuhastus

Sülearvutiga tehtava silmast-silma-intervjuu üks olulisemaid eeliseid paberankeediga intervjuu ees on see, et andmepuhastust saab teha intervjuu ajal. Selleks on elektroonilises keskkonnas lisatud loogilised kontrollid, mis annavad vastuolust märku kohe pärast viimase sellise küsimuse vastamist, millega kontroll seotud on. Loogilisi vastuolusid tuleb küsitlajal täpsustada kohe intervjuu ajal ja vajaduse korral vastus parandada või lisada küsimusele selgitav märkus.

Järgnevalt on kirjeldatud laekunud ankeetide andmepuhastuse toiminguid.

- Vaadati üle intervjuu ajal ilmnenu loogilised kontrollid ja küsitlajate lisatud selgitused. Piisavad selgitused aktsepteeriti, vigade või ebapiisavate selgituste korral pöörduiti täpsustuseks küsitlaja poole. Vajaduse korral pöördus küsitlaja uuesti vastaja poole.
- Vaadati üle küsitlaja lisatud märkused. Vajaduse korral parandati vastuseid või pöörduiti täpsustuseks küsitlaja poole. Kui tarvis, pöördus küsitlaja uuesti vastaja poole.
- Vaadati üle variandi „muu” kasutamisel lisatud selgitused. Vajaduse korral parandati või pöörduiti täpsustuseks küsitlaja poole. Kui tarvis, pöördus küsitlaja uuesti vastaja poole.

Immigrantrahvastiku uuringus parandati täpsustamise käigus 199 ankeeti (8,2%).

Ankeetidele lisatud märkuste osas vajas ülevaatamist 70 ankeeti (2,9%). Enamasti olid need märkused vastamata küsimuste juures, aga ka muud selgitused, mida küsitlajad pidasid vajalikuks lisada. Märkusi oli lisatud näiteks ankeedi B-osas küsitletava ja tema pereliikmete Eestisse elama asumise aja, D-osas ettevõtte/asutuse nime ja töökohta asukohta, I-osas töökohta kohta 1992. aastal või Eestisse saabumisel, L-osas mitte-eestlaste integratsiooni kohta.

Variandi „muu” reale kirjutatud vastused kodeeriti ümber olemasolevate vastusevariantide alla 81 ankeedis (3,3%).

2.8. Imputeerimine

Immigrantrahvastiku uuringus ühtegi tunnust ei imputeeritud.

3. Ajakohasus ja õigeaegsus

Immigrantrahvastiku uuringu välitööd lõppesid 24. augustil 2008. Sellele järgnesid andmepuhastus ja kaalude arvutamine. Immigrantrahvastiku uuringu andmed avaldati esimest korda 25. veebruaril 2009. Kogumik „Immigrantrahvastik Eestis. 2009. *Immigrant Population in Estonia*“ ilmus 28. septembril 2009.

4. Kättesaadavus ja selgus

4.1. Avaldatud andmed

Immigrantrahvastiku uuringu andmed on avaldatud Statistikaameti andmebaasis valdkonna „Sotsiaalelu“ alamvaldkonna „Tööturg“ jaotuse „Immigrantrahvastik“ all.

Immigrantrahvastiku näitajad 2008. aasta kohta on leitud immigrantrahvastiku uuringu baasil. Võrdlusena esitatud kogurahvastiku ja põlisrahvastiku näitajad on leitud Eesti tööjõu-uuringu andmetele tuginedes. Alates 2009. aastast on ka immigrantrahvastiku põhinäitajad saadud Eesti tööjõu-uuringu baasil.

Immigrantrahvastiku ja põlisrahvastiku hõiveseisundi näitajad on avaldatud soo, vanuserühma, rahvuse ja hariduse järgi. Hõivenäitajad on avaldatud ametiala, ettevõtte/asutuse tegevusala, omaniku liigi ja töötajate arvu järgi, töötuse näitajad töötusperioodi kestuse järgi.

Immigrantrahvastiku kohta on veel avaldatud näitajaid põlvnevuse, kodakondsuse, eesti keele oskuse, eesti keele kursustel osalemise, hariduse omandamise koha, Eestisse elama asumise põhjuse, Eestisse suhtumise, töö kaotamise võimalikkuse ja toimetuleku järgi.

Juurdepääs üksikandmetele on tagatud riikliku statistika seadusega, mille Riigikogu võttis vastu 10. juunil 2010 ja Vabariigi President kuulutas välja 21. juunil 2010. Üksikandmete kasutamise võimaluste kohta saab täpsemalt lugeda siit:

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13332259>.

5. Võrreldavus

5.1. Peamised mõisted

Immigrantrahvastik – isikud, kelle vanemad on sündinud välismaal.

Immigrantrahvastiku esimene põlvkond – isikud, kes ise ja kelle vanemad on sündinud välismaal.

Immigrantrahvastiku teine põlvkond – isikud, kes ise on sündinud Eestis, aga kelle vanemad on sündinud välismaal.

Majanduslikult aktiivne rahvastik ehk tööjõud – isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised töötama (hõivatute ja töötute summa).

Majanduslikult passiivne ehk mitteaktiivne rahvastik – isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.

Põlisrahvastik – isikud, kelle vähemalt üks vanem on sündinud Eestis.

Tööealine rahvastik – rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimisel aluseks võetavas vanusevahemikus rahvastik (15–74-aastased).

(Tööga) hõivatud – isik, kes uuritava perioodil

- töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena;
- töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus;
- ajutiselt ei töötanud.

Tööhõive määr – hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööjõus osalemise määr (aktiivsuse määr) – tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.

Töötu – isik, kelle puhul on korraga täidetud kolm tingimust:

- on ilma tööta (ei tööta mitte kusagil ega puudu ajutiselt töölt);
- on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama;
- otsib aktiivselt tööd.

Töötuse määr – töötute osatähtsus tööjõus.

5.2. Võrreldavus varasemate uuringutega

Immigrantrahvastiku uuringut tehti Eestis esimest korda 2008. aastal. Varasemad andmed immigrantrahvastiku kohta pärinevad 2000. aasta rahvaloendusest (tabel 10).

Tabel 10 **15–74-aastane immigrantrahvastik põlvnevuse järgi, 2000, 2008***
(tuhat)

	2000	2008
Immigrantrahvastik	293,8	254,4
Immigrantrahvastiku esimene põlvkond	197,2	149,8
Immigrantrahvastiku teine põlvkond	96,6	104,7

* 2000. aastal rahvaloenduse andmed, 2008. aastal immigrantrahvastiku uuringu andmed

6. Seostatavus

Immigrantrahvastiku uuringu (IMRU 2008) andmete laiendamisel on aluseks 2000. aasta rahvaloendusest saadud immigrantrahvastiku arv, mida on korrigeeritud Eesti tööjõu-uuringu (ETU 2008) immigrantrahvastiku arvuga.

IMRU 2008 isikukaalude summeerimisel saadi hinnanguks 254 400, mis annab hinnangu 15–74-aastase immigrantrahvastiku kohta 2008. aastal. Neist 149 800 on esimese põlvkonna ja 104 700 teise põlvkonna immigrandid.

Eesti tööjõu-uuringu andmetel oli immigrantrahvastiku hinnanguline arv 2008. aastal sama, sest immigrantrahvastiku andmeid korrigeeriti tööjõu-uuringu andmetega. 2009. aastal oli immigrantrahvastiku hinnanguline arv tööjõu-uuringu andmetel 258 500 ja 2010. aastal 244 900.

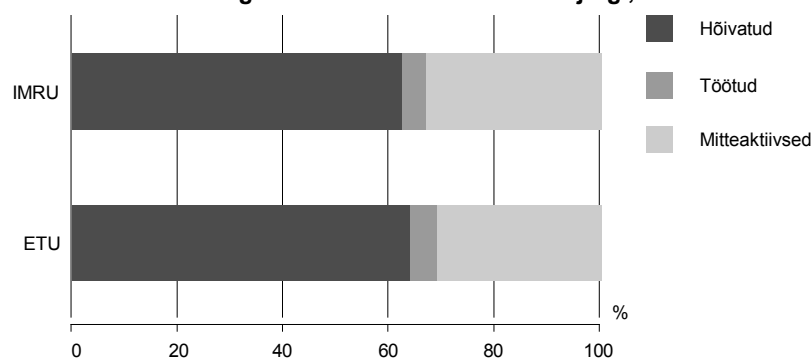
Selleks et võrrelda immigrantrahvastiku ja tööjõu-uuringu andmete kooskõla, saab kasutada neid küsimusi, mis olid nii immigrantrahvastiku uuringus kui ka tööjõu-uuringus. Järgnevalt on võrreldud andmeid põlvnevuse ja hõiveseisundi, soo ja haridustaseme ning hõivatute tegevusala järgi IMRU 2008 ja ETU 2008 andmete põhjal.

Tabel 11 **15–74-aastane immigrantrahvastik põlvnevuse ja hõiveseisundi järgi, 2008**

	IMRU	ETU	Erinevus, ±
Immigrantrahvastik			
Tööjõud, tuhat	170,1	175,5	-5,4
hõivatud, tuhat	158,9	162,9	-4,0
töötud, tuhat	11,3	12,6	-1,3
Mitteaktiivsed, tuhat	84,3	78,9	5,4
Tööjõud ja mitteaktiivsed kokku, tuhat	254,4	254,4	0,0
Tööjõus osalemise määr, %	66,9	69,0	-2,1
Tööhõive määr, %	62,4	64,0	-1,6
Töötuse määr, %	6,6	7,2	-0,6
Immigrantrahvastiku esimene põlvkond			
Tööjõud, tuhat	88,6	92,2	-3,6
hõivatud, tuhat	83,6	86,8	-3,2
töötud, tuhat	5,0	5,5	-0,5
Mitteaktiivsed, tuhat	61,2	57,6	3,6
Tööjõud ja mitteaktiivsed kokku, tuhat	149,8	149,8	0,0
Tööjõus osalemise määr, %	59,2	61,6	-2,4
Tööhõive määr, %	55,8	57,9	-2,1
Töötuse määr, %	5,7	5,9	-0,2
Immigrantrahvastiku teine põlvkond			
Tööjõud, tuhat	81,5	83,3	-1,8
hõivatud, tuhat	75,3	76,2	-0,9
töötud, tuhat	6,2	7,1	-0,9
Mitteaktiivsed, tuhat	23,1	21,4	1,7
Tööjõud ja mitteaktiivsed kokku, tuhat	104,7	104,7	0,0
Tööjõus osalemise määr, %	77,9	79,6	-1,7
Tööhõive määr, %	71,9	72,8	-0,9
Töötuse määr, %	7,7	8,6	-0,9

Immigrantrahvastiku esimese ja teise põlvkonna hinnanguline arv on IMRU kaalumise meetodika tõttu sama, kuid alajaotustes on paratamatult väikesed erinevused (tabel 11). ETU andmetel on immigrantrahvastiku majanduslik aktiivsus veidi suurem kui IMRU andmetel. ETU andmetel on majanduslikult aktiivseid immigrante 5400 rohkem ja mitteaktiivseid sama palju vähem kui IMRU andmetel. Vaadates aga eespool neile näitajatele arvutatud veahinnanguid, näeme, et kõigi hõiveseisundi näitajate erinevused jäävad usaldusvahemike piiresse (vt tabel 2). Näiteks on töötuse määra hinnang IMRU andmetel koos usaldusvahemikuga $6,6 \pm 1,4$, erinevus töötuse määra ETU andmetel on aga ainult 0,6 protsendipunkti, seega jääb usaldusvahemiku piiresse.

Joonis 4 15–74-aastane immigrantrahvastik hõiveseisundi järgi, 2008

15–74-aastase immigrantrahvastiku jaotus hõiveseisundi (hõivatud, töötud, mitteaktiivsed) järgi on IMRU ja ETU andmetel üsna sarnane (joonis 4). Mitteaktiivsete osatähtsus on IMRU andmetel 33%, mis on 2 protsendipunkti suurem kui ETU andmetel. Hõivatute osatähtsus aga 1,5 protsendipunkti ja töötute osatähtsus 0,5 protsendipunkti väiksem.

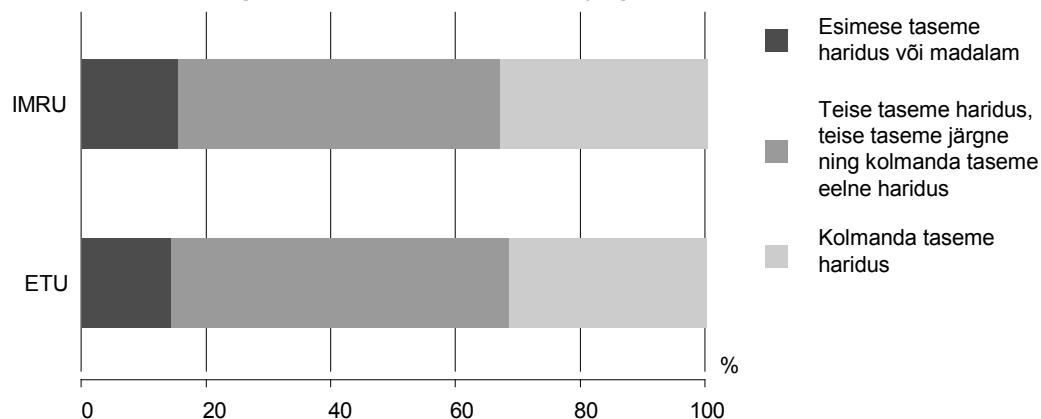
Tabel 12 15–74-aastane immigrantrahvastik soo ja haridustaseme* järgi, 2008

	Arv, tuhat			Osatähtsus, %		
	IMRU	ETU	Erinevus, ±	IMRU	ETU	Erinevus, ±
Mehed ja naised						
Haridustasemed kokku	254,4	254,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Esimese taseme haridus või madalam	39,0	36,0	3,0	15,3	14,2	1,1
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus	131,1	138,2	-7,1	51,5	54,3	-2,8
Kolmanda taseme haridus	84,3	80,3	4,0	33,1	31,6	1,5
Mehed						
Haridustasemed kokku	116,4	115,3	1,1	100,0	100,0	0,0
Esimese taseme haridus või madalam	19,5	18,0	1,5	16,7	15,6	1,1
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus	63,5	67,5	-4,0	54,5	58,5	-4,0
Kolmanda taseme haridus	33,4	29,7	3,7	28,7	25,8	2,9
Naised						
Haridustasemed kokku	138,0	139,2	-1,2	100,0	100,0	0,0
Esimese taseme haridus või madalam	19,5	18,0	1,5	14,1	12,9	1,2
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus	67,7	70,6	-2,9	49,0	50,7	-1,7
Kolmanda taseme haridus	50,9	50,6	0,3	36,9	36,4	0,5

* Esimese taseme haridus või madalam – alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus – kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus – kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus – keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

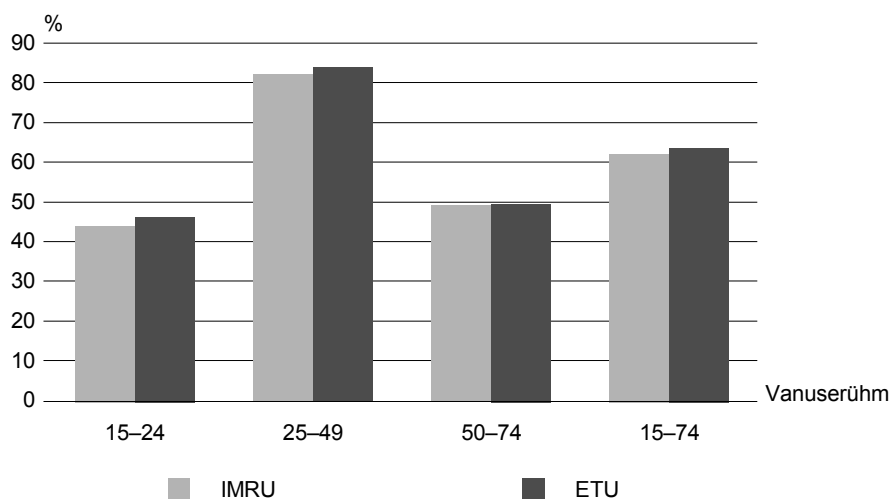
Tausttunnuste osas on kahe uuringu, IMRU ja ETU andmeid võrreldud kõrgeima lõpetatud haridustaseme järgi (tabel 12). IMRU andmetel on teise taseme ja teise taseme järgse ning kolmanda taseme eelse haridusega immigrante vähem, esimese ja kolmanda taseme haridusega aga rohkem.

Joonis 5 15–74-aastane immigrantrahvastik haridustaseme järgi, 2008

Erinevused ei ole ka selles jaotuses siiski märkimisväärsed (joonis 5). Näiteks on kolmanda taseme haridusega immigrantrahvastiku osatähtsus IMRU andmetel 33%, ETU andmetel 32%.

Joonis 6 Immigrantrahvastiku tööhõive määr vanuserühma järgi, 2008

Kuna nii IMRU kui ka ETU andmete kaalumisel kalibreeritakse vanuserühmade viisi, siis on tulemused vanuserühmiti suhteliselt sarnased (joonis 6). Näiteks vaadates kolme vanuserühma (15–24, 25–49 ja 50–74) tööhõive määra, näeme, et erinevus on suurim 15–24-aastaste puhul, kuid seegi on ainult 2,2 protsendipunkti, mis, arvestades selle vanuserühma suhteliselt väikest valimimahtu, ei ole suur. IMRU andmetel töötas 2008. aastal 44,2% 15–24-aastastest immigrantidest, ETU andmetel 46,4%.

Tabel 13 Hõivatud immigrantrahvastik tegevusala (EMTAK 2008) järgi, 2008

	Arv, tuhat			Osatähtsus, %		
	IMRU	ETU	Erinevus, ±	IMRU	ETU	Erinevus, ±
Tegevusalad kokku	158,9	162,9	-4,0	100,0	100,0	0,0
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2,2	1,5	0,7	1,4	0,9	0,5
Mäetööstus	3,1	3,1	0,0	1,9	1,9	0,0
Töötlev tööstus	43,1	43,2	-0,1	27,2	26,5	0,7
Elektri, gaasi, auruga varustamine; veevarustus; kanalisatsioon; jäätmekäitlus	5,3	4,1	1,2	3,3	2,5	0,8
Ehitus	16,3	20,0	-3,7	10,3	12,3	-2,0
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	18,7	19,4	-0,7	11,8	11,9	-0,1
Veondus ja laondus	16,5	16,1	0,4	10,4	9,9	0,5
Majutus ja toitlustus	5,9	6,2	-0,3	3,7	3,8	-0,1
Info ja side	2,4	2,7	-0,3	1,5	1,7	-0,2
Finants- ja kindlustustegevus	1,4	1,5	-0,1	0,9	0,9	0,0
Kinnisvaraala tegevus	2,8	3,9	-1,1	1,8	2,4	-0,6
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	3,5	2,7	0,8	2,2	1,6	0,6
Haldus- ja abitegevused	8,2	6,5	1,7	5,2	4,0	1,2
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4,7	5,0	-0,3	2,9	3,0	-0,1
Haridus	11,4	13,1	-1,7	7,2	8,0	-0,8
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	8,0	6,8	1,2	5,0	4,2	0,8
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2,5	2,9	-0,4	1,6	1,8	-0,2
Muud tegevusalad	2,8	4,3	-1,5	1,8	2,6	-0,8

Võrreldes hõive struktuuri tegevusalade lõikes, näeme, et enamiku tegevusalade puhul on erinevus alla 1 protsendipunkti (tabel 13). Ainult haldus- ja abitegevuste ning ehituse tegevusalal on erinevus suurem (vastavalt 1,2 ja 2 protsendipunkti). IMRU andmetel töötas ehituses 10,3% hõivatud immigrantrahvastikust, ETU andmetel 12,3%.

Kokkuvõttes võib kahe uuringu andmete võrdlemise tulemusena öelda, et need on hästi seostatavad. Mõningased erinevused eri uuringutega saadud samade näitajate hinnangute kohta on valikuuringute puhul paratamatud.

GENERAL INFORMATION ON THE SURVEY AND ENTITY CONDUCTING THE SURVEY

Organisation	Statistics Estonia
Unit	Population and Social Statistics Department
Contact name	Ülle Pettai
Contact email address	ulle.pettai@stat.ee
Contact phone number	+ 372 625 8475
Report update	01.09.2011
Legal acts and agreements constituting basis for the collection of data	Official Statistics Act, official statistical surveys 2007, official statistical surveys 2008, official statistical surveys 2009
Type of survey	Cross-sectional survey
Frequency of survey	–
Time of survey	April – August 2008

The working group of the Immigrant Population Survey including representatives from Statistics Estonia, Estonian Ministry of Social Affairs and Institute of International and Social Studies, started to work out a survey in 2007. Statistics Estonia conducted the Immigrant Population Survey in the 2nd quarter of 2008.

The Immigrant Population Survey is the first thorough survey, which allows obtaining and then analysing data related to the first and second generation immigrants' participation in labour market, both currently and in retrospect in Estonia as well as in their previous state of residence.

Objective of the survey The main objective of the Immigrant Population Survey is to study the problems of immigrant population in entering the labour market, their labour market positions as well as equal opportunities with the native population.

The survey also provides information on the respondents' education, integration and identity. It also comprises some questions substantially related to work as well as identity and integration. These questions may cover questions on how the respondent's household is coping, questions measuring commuting, also questions to identify the respondent's and his/her family members' migration potential.

Relevance of the survey is marked by the ethnically segmented and stratified society, still existent in Estonia, which is why data related to the abovementioned topics are needed in order to make decisions to ensure the decrease in segmentation. From the previous state surveys it is possible to extract data comparing Estonians and non-Estonians, but not specific data on immigrant population. The sample has often been insufficient on questions that measure infrequent occurrence or status as a whole.

Formation of immigrant population

Compared to the formation of immigrant population in Europe in the 20th century, the formation of Estonian immigrant population is quite extraordinary. A similar process also characterises Latvia and, to a lesser extent, Lithuania. In other words – before the year 1992, immigrant population formed in the conditions of occupation, when the levers promoting immigration often included administrative measures, expansion of heavy industry and direct professional transfer. After 1992, the formation processes of immigration population have been similar to those in other European countries, where there is no pressure from a foreign state, promoting immigration, and reasons for immigration are mostly related to the labour market, search for economic welfare, applying for asylum and reunification of families. Thus, in case of Estonian immigrant population, two main groups can be distinguished. Larger of those has formed in the conditions of the Soviet occupation, and smaller has settled in Estonia after the restoration of its independence.

QUALITY OF THE SURVEY

1. Relevance

The results of the Immigrant Population Survey are used for analysis by Statistics Estonia as well as by ministries, scientific organisations and research centres.

Order of the European Union

A profound analysis of immigrant population is not only an undertaking centred on Estonia, but it is based on the wish of the European Union (an order to the international statistical institution Eurostat that co-ordinates national statistical organisations) to gain an overview about the immigrant population and related country-specific differences in the background of the present population development process.

In order to create a measurement basis, a harmonised methodology was worked out, which, at the European Union level, ensures a compound vision of the processes going on in Europe. In international terms, population has been defined as the native and immigrant population by the country of birth. Immigrant population, in turn, can be divided into the first and second generation immigrants.

Need for the survey in Estonia

Taking into account the situation in Estonia and peculiarities of the formation process of immigrant population, Estonia considered it important to expand the programme of the European Union by conducting in 2008 a separate survey of immigrant population as an official survey. This provides Estonia with a unique possibility to analyse more thoroughly the immigrant population's path of education, social cohesion, labour market risks and reasons thereof, late immigrants and their behaviour patterns as well as the labour market positions of immigrants.

2. Accuracy**2.1. Population and sample****Population**

The population of the Immigrant Population Survey was made up of all 15–74-year-old permanent residents of Estonia, as of 1 January 2008, whose parents were born in a foreign state.

Immigration population can be divided into first and second generation immigrants.

- First generation immigrants are people who, along with their parents, were born abroad.
- Second generation immigrants are people who were born in Estonia but whose parents were born abroad.

The Immigrant Population Survey was a sample survey, which means that the population was assessed based on data collected from the sample. The object of the survey was a person.

Sample

The survey sample was formed based on the Population Register, using stratified systematic sampling. Firstly, the frame including persons whose parents were not born in Estonia was needed. But there are quite a few persons in the Population Register for whom the relationship with parents is known; therefore for a lot of people the country of birth of parents is unknown. It is known from other surveys that there are quite a few persons whose both parents were born abroad among persons born in Estonia and who are Estonians or whose mother tongue is Estonian. Therefore they were excluded from the sample.

The survey frame was formulated from persons in the Population Register, who were aged 15–74, as of 1 January 2008, excluding persons whose:

- at least one parent was born in Estonia,
- country of birth is Estonia and mother tongue is Estonian,
- country of birth is Estonia and ethnic nationality is Estonian,
- address is known on the level of local municipality, is living somewhere else (a person has informed about moving abroad) or address is unknown.

The sample was drawn in seven strata. The basis for forming of sample strata was sample person's country of birth (Estonia or other country), place of residence according to the Population Register (county) and time since the person has been living in Estonia (before 1992 or later). Separate strata were formed from Harju and Ida-Viru counties, where the share of immigrant population in the population is the biggest; from citizens of other counties a separate stratum was formed. The population and sample size by stratum, as well as inclusion probabilities (probability of including into the sample) are presented in Table 1. As there are quite a few late immigrants in Estonia, a separate stratum was formed of them without taking into account the country of birth and place of residence.

Table 1 **Sample by stratum**

Stratum No.	Country of birth	County	Date since been living in Estonia	Sample	Frame	Inclusion probability
1	Estonia	Harju county	–	1,895	76,446	0.025
2	Estonia	Ida-Viru county	–	1,098	43,602	0.025
3	Estonia	Other county	–	888	23,271	0.038
4	Unknown or other country	Harju county	Unknown or before 1992	994	87,434	0.011
5	Unknown or other country	Ida-Viru county	Unknown or before 1992	595	49,845	0.012
6	Unknown or other country	Other county	Unknown or before 1992	492	33,308	0.015
7	Unknown or other country	All counties	Unknown or before 1992	993	14,505	0.068
Total				6,955	328,411	0.021

The person drawn into the sample according to the Population Register could not be in certain circumstances a first or second generation immigrant because the information about parents' country of birth is known only partly – mainly for younger people and often only about one parent.

Therefore, the first task for interviewers was to verify, by phone or visiting, if the person belongs to the immigrant population, and after that to agree upon the interview time.

The person was interviewed if:

- neither of parents was born in Estonia,
- one parent was not born in Estonia and other's country of birth is unknown.

The person was not interviewed if:

- at least one parent was born in Estonia,
- both parents' country of birth was unknown.

In the Immigrant Population Survey people included in the sample (sample persons) were interviewed. For the members of the household of sample person only the household characteristics section (section B in the questionnaire) was filled out, no personal interviews were carried out with them.

2.2. Weighting and calibration

In order to generalize the results of the survey for the population, a corresponding weight was found for each respondent. The calculating of weights was comprised of the following stages:

- calculation of the design weights;
- non-response adjustment;
- calibration.

Design weights

Design weights are inversely proportional to the inclusion probabilities and are found using a formula

$$d_h = \frac{N_h}{n_h},$$

where N_h is the number of 15–74-year-old people in the population in stratum h and n_h is the sample size in stratum h . Weight d_h indicates how many population objects the person belonging to the sample represents. A design weight is given to all sample persons.

Non-response adjustment

In sample surveys there is always a non-response, which causes certain bias of estimates. For non-response adjustment, the design weight of respondents was adjusted according to response probability, using a formula

$$f_{h^*} = \frac{n_{h^*}}{m_{h^*}},$$

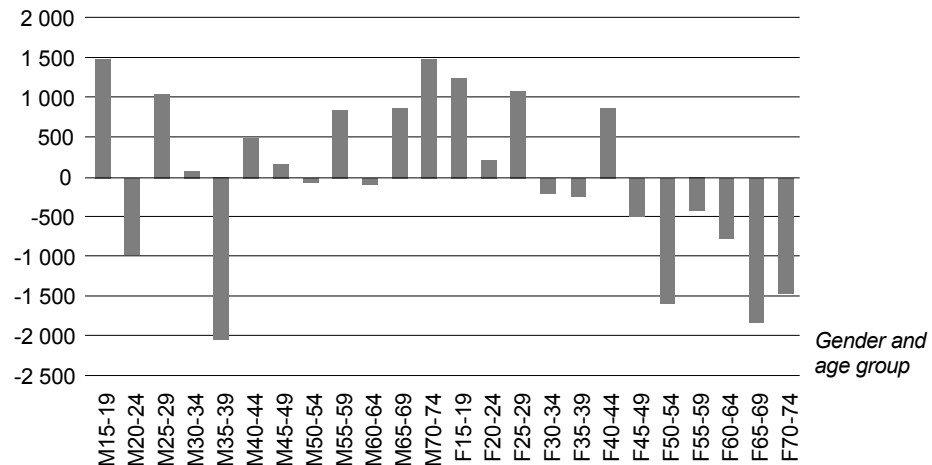
where h^* indicates the strata used in non-response adjustment and m_h is the number of responded persons in stratum h^* .

Calibration

To make the population distributions calculated with the help of weights as close as possible to the demographic data, the weights had to be calibrated in the following sections: gender and age group (intervals of five years), county of household residence and generation of immigrant. The bases of the calibration were the numbers of immigrant population received from the census 2000 which were corrected with the immigrant population estimates received from LFS 2008.

Technical calibration took place using the software *Bascula*.

Figure 1 **Change in immigrant population estimates after calibration by gender and age group**

2.3. Sampling error

All data received on the population upon expansion of the sample are estimates of actual parameters. A relevant indicator for describing the quality of estimates is a standard error, which enables to calculate the relative standard error and confidence interval.

The relative standard error is the ratio of standard error and estimate expressed in percentages. The actual value of parameter lies with probability 0.95 in the interval (95% confidence interval) the end points of which are at the distance of approximately double standard error from the estimate. The 95% confidence interval is found as follows. According to the data of the Immigrant Population Survey, in 2008 the unemployment rate of the immigrant population was 6.6% and the respective standard error was 0.7. The 95% confidence interval end points can be found by using the formula $6.6 \pm 1.96 \times 0.7 \approx 6.6 \pm 1.4$. The constant 1.96 is determined by the confidence level 0.95. In other words: in 2008, the actual unemployment rate of immigrant population lay, with probability 0.95, between 5.2% and 8.0%. The estimates of main indicators with confidence interval and relative standard error are presented in Table 2.

Table 2 **Estimates with respective confidence intervals and standard errors**

	Estimate	Confidence interval with probability 0.95	Relative standard error, %
Immigrant population			
Labour force, thousands	170.1	± 6.1	1.8
employed, thousands	158.9	± 6.2	2.0
unemployed, thousands	11.3	± 2.3	10.6
Inactive, thousands	84.3	± 5.7	3.5
Labour force and inactive total, thousands	254.4	± 4.6	0.9
Labour force participation rate, %	66.9	± 2.1	1.6
Employment rate, %	62.4	± 2.2	1.8
Unemployment rate, %	6.6	± 1.4	10.5
First generation of immigrant population			
Labour force, thousands	88.6	± 6.6	3.8
employed, thousands	83.6	± 6.5	4.0
unemployed, thousands	5.0	± 1.8	17.9
Inactive, thousands	61.2	± 5.4	4.5
Labour force and inactive total, thousands	149.8	± 7.4	2.5
Labour force participation rate, %	59.2	± 3.1	2.7
Employment rate, %	55.8	± 3.2	2.9
Unemployment rate, %	5.7	± 1.9	17.5
Second generation of immigrant population			
Labour force, thousands	81.5	± 4.5	2.8
employed, thousands	75.3	± 4.4	3.0
unemployed, thousands	6.2	± 1.6	12.9
Inactive, thousands	23.1	± 3.0	6.6
Labour force and inactive total, thousands	104.7	± 4.7	2.3
Labour force participation rate, %	77.9	± 2.6	1.7
Employment rate, %	71.9	± 2.8	2.0
Unemployment rate, %	7.7	± 1.9	12.5

2.4. Estimates' publication thresholds

Data received on the population upon expansion of the sample are all estimates of actual parameters. Estimates based on fewer than 20 sample persons have not been published (marked in tables as "..."), because they are not reliable.

Due to rounding, the result of added numbers is not always equal to the aggregate indicator in tables. The difference may range from one to a couple of last decimal places.

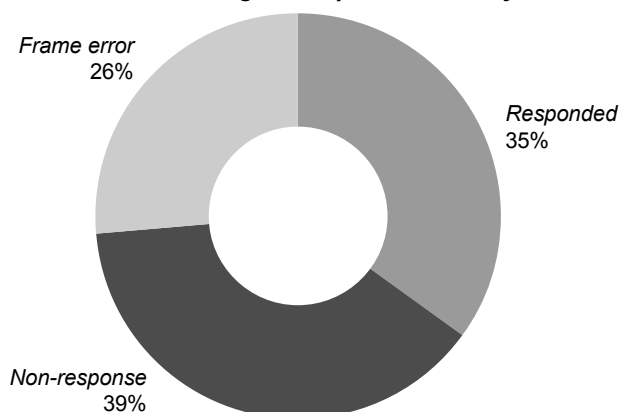
2.5. Response rate

On the basis of the information gathered from the survey the sample households are divided into three groups: responded, non-response and frame error. Considering the values of these groups the first quality indicator – response rate is computed. Response rate indicates the amount of responded households in the sample without frame error and is calculated using the formula:

$$\frac{v}{n - l} \cdot 100\% ,$$

where v is the number of responded households, n is the first sample and l is frame error.

Figure 2 **Results for the Immigrant Population Survey**

The frame error is considered as sample persons who actually do not belong into the frame. In this survey the frame error is when the respondent belongs into the natives, has died or is staying in a foreign country for a longer period. In the Immigrant Population Survey the frame error was 1,835 persons or 26.4% of the sample. The biggest reason for the frame error was that the person belongs into the natives – 23.5% of the sample and 89.2% of the frame error. The distribution of the frame error is presented in Table 3.

Table 3 **Frame error**

	Value	% of sample	% of frame error
The respondent is native Estonian (at least one parent was born in Estonia)	1 637	23.5	89.2
The respondent has died	9	0.1	0.5
The respondent is staying in a foreign country for a period of one year or longer	189	2.7	10.3
Total	1 835	26.4	100.0

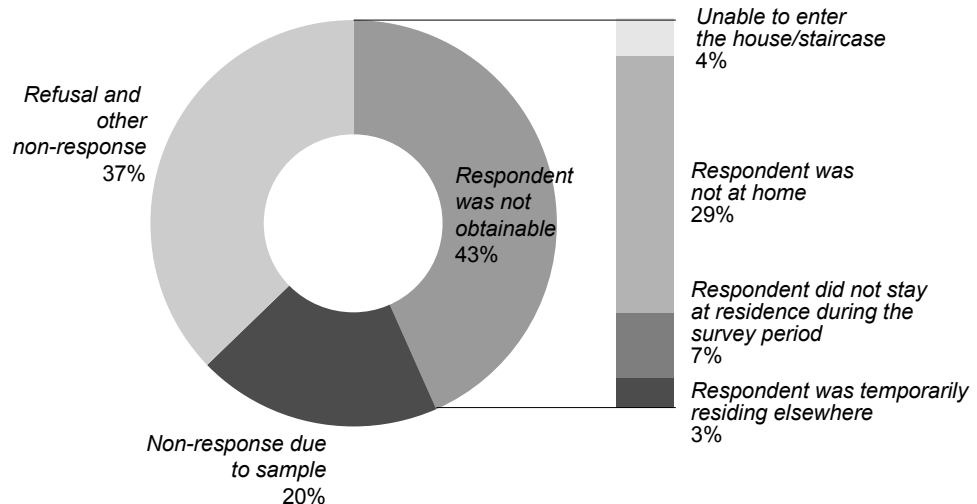
Sample size without frame error was 5,120 persons of which 2,432 were interviewed. So the overall response rate of the Immigrant Population Survey was 47.5%. Women were more willing to respond than men, and middle aged people also showed more ambition to participate. The response rate was highest of all counties in Harju county.

Reasons for non-response

The persons who refused to answer were considered as non-response. In the Immigrant Population Survey as well as in other surveys the main reasons for not participating were non-contact and refusal. Non-response was also considered in cases where sample person did not live at the address given by the Population Register and the actual address could not be found despite the help from local sources (neighbours, local administration, phonebook, etc.).

If there was a problem entering the house/staircase on contacting, it also gave non-contact as the result. As the survey was implemented mainly in summer (from April to August), often the non-contact reason was that the person did not stay at the residence during the survey period, e.g. had moved to the summer house. The rate of refusal and other non-response reasons was also high (37.1%). It was mostly influenced by categorical refusal. Non-response due to sample was 19.6%. The main reason here was that the person did not live at the address which indicates on the flaws in the Population Register. The distribution of non-response is illustrated on Figure 3.

Figure 3 **Distribution of non-response in the Immigrant Population Survey**

Refusal on different reasons caused a drop-out on 19.8% of the cases (533 times). As said, for the most part it was categorical refusal but also refusal due to lack of time and referring to the confidentiality of data. More specific overview of the reasons for non-response is presented in Table 4.

Table 4 **Reasons for non-response**

	Value	% of non response
Non-contact	1 690	62.9
<i>the sample person does not reside at the given address</i>	319	11.9
<i>the sample person has moved</i>	169	6.3
<i>the sample person has been taken into an institution</i>	21	0.8
<i>the address in the sample could not be found</i>	18	0.7
<i>the sample person was temporarily residing elsewhere</i>	90	3.3
<i>the sample person did not stay at the residence during the survey period</i>	193	7.2
<i>having entered the household, it is unable to locate the persons to be questioned because they were not at home</i>	769	28.6
<i>unable to enter the house/staircase</i>	111	4.1
Refusal	533	19.8
<i>categorical refusal</i>	390	14.5
<i>refusal due to lack of time</i>	84	3.1
<i>disappointment in the state, statistics or the benefit of surveys</i>	4	0.1
<i>refusal due to poor economic situation</i>	1	0.0
<i>lack of trust, suspicion regarding the ability to ensure the confidentiality of data</i>	37	1.4
<i>the person to be questioned has already participated in surveys</i>	17	0.6
Other non-response reasons	465	17.3
<i>not responding due to an exceptional circumstances in the household</i>	27	1.0
<i>the sample person was not able to participate in the survey due to health problems, invalidity, disability, etc.</i>	37	1.4
<i>the sample person was not present at the agreed upon time and place or avoided the contact</i>	97	3.6
<i>other reason</i>	304	11.3
Total	2 688	100.0

Contacting household

Table 5 presents the contact result overall and by the number of contacts. The prime reason for non-response was non-contact – 1,163 times or 22.7% of the sample without frame error. For example the sample person could not be contacted because the person was not at home.

As we look at the numbers of contact, it can be seen that 1,097 interviews which is 21.4% of sample without frame error and 45.1% of all interviews, took only one contact. Lot of interviews required only two contacts (620 interviews or 12.1% of the sample without frame error).

Refusal with 1–2 contacts makes 12.8% of all drop-outs. In practice there should be at least 3–5 contacts with a household according to the level of urbanization. Among the reasons for not participating there were also cases with over 5 contacts but they accounted for a small share of all drop-outs.

Table 5 Results of contacts by the number of contacts

Result of contact	Value	% of sample without frame error	Number of contacts	Value	% of sample without frame error
Interview	2 432	47.5	1	1 097	21.4
			2	620	12.1
			3	355	6.9
			4	191	3.7
			5	129	2.5
			6 ≤	40	0.8
Respondent is unsuitable	527	10.3	1	291	5.7
			2	114	2.2
			3	62	1.2
			4	28	0.5
			5	27	0.5
			6 ≤	5	0.1
Respondent was not obtainable, non-contact	1 163	22.7	1	129	2.5
			2	73	1.4
			3	200	3.9
			4	139	2.7
			5	451	8.8
			6 ≤	171	3.3
Refusal	533	10.4	1	223	4.4
			2	121	2.4
			3	95	1.9
			4	52	1.0
			5	32	0.6
			6 ≤	10	0.2
Other reason for non-contact	465	9.1	0	274	5.4
			1	66	1.3
			2	28	0.5
			3	35	0.7
			4	12	0.2
			5	27	0.5
6 ≤	23	0.4			
Total	5 120	100.0		5 120	100.0

The first contact can be made before the end of the reference week to agree on the interview time. That opportunity was used 399 times or 5.7% of cases. Nevertheless most of the first contacts (33%) were made on the first interview week that is the week right after the reference week. If the first contact takes place too late there will be less time to convince the respondent to participate in the survey and the result will be a drop-out.

Review of the first contacts is provided in Table 6.

Table 6 Time of the first contact

Time of contact	Value	% of sample
Before the end of reference week	399	5.7
During the 1st week	2 295	33.0
During the 2nd week	1 062	15.3
During the 3rd week	684	9.8
During the 4th week	587	8.4
During the 5th week	545	7.8
During the 6th and more weeks	1 383	19.9

2.6. Item non-response

The questionnaire of the Immigrant Population Survey included 260 questions. The answers “do not know” or “refuse to answer” were not visible in the data entry programme of laptop computers used for interviewing, but it was possible for the interviewer to mark these answer categories.

112 (43%) of 260 questions were left non-responded at least once (answered as “do not know” or “refuse to answer”), of which 57 questions were not responded only on one occasion, 42 questions on 2–9 occasions, and 10 questions on 10–49 occasions. Three questions were not responded by more than 200 respondents: the question about usual monthly wages and salaries (gross and net) was not answered by 218 respondents and the question about household’s monthly income by 375 respondents.

Item non-response is the problem just in case of financial questions. In case of 11 questions presented in Table 7, the item non-response rate was over 1%, of which 6 were financial questions (D25E, D25F, K24, K25, K26, N09AB). The item non-response rate was the biggest (15.6%) for monthly wages questions. A high item non-response rate in case of the wages question is typical also of other surveys, for example of the Estonian Labour Force Survey.

It is remarkable, that many respondents (44 or 3.1% of employees) did not know or did not want to answer about unequal treatment in remuneration at his/her workplace (N09AB).

Respondents who have obtained education abroad were in difficulties answering the question about possibility to transfer this education into Estonian educational system (J13B). Nearly 10% of respondents did not know it.

Problems appeared also in case of questions concerning the past. Some respondents did not answer about their last job (G05), some respondents about the job in 1992 or upon arrival to Estonia (I04B). 1.5% of respondents did not know how many persons are employed in the enterprise/organisation or in its local unit.

Table 7 Questions with the item non-response rate over 1%

Question	Number of respondents	Number of item non-respondents	Item non-response rate, %
D25E. What is your regular monthly salary at this job? (Gross income)	1 401	218	15.6
D25F. What is your regular monthly salary at this job? (Net income)	1 401	218	15.6
K24. Taking into account all expenses, what amount of money is generally at your household’s disposal during a month?	2 432	375	15.4
K25. During the past 12 months, have you received financial support from a foreign organisation or a person living in a foreign state? (Total amount of received support)	26	4	15.4
J13B. Can your level of education be transferred into Estonian educational system?	82	8	9.8
G05. What was the main activity of this enterprise/organisation/local unit?	49	3	6.1
K26. During the past 12 months, have you provided financial support to a person/household living in a foreign state? (Total amount paid)	50	3	6.0
N09AB. During the past 5 years, have you experienced unequal treatment at work in the following areas? (Remuneration)	1 401	44	3.1
I04B. When did you start at this job (main job in 1992 / upon arrival in Estonia)? (Month)	1 653	28	1.7
D07A. How many persons employed at this enterprise/organisation/local are unit?	1 511	23	1.5
K02B. What is the state of birth of your father?	2 263	35	1.5

2.7. Measurement error

Measurement errors or errors that have occurred during data collection are caused by various factors. There are four sources of measurement errors: the respondent, the interviewer, the survey instrument and the measurement method. Following is an overview about the questionnaire, interviewers' training, time spent on interviewing, data collection method and data cleaning used in the Immigrant Population Survey.

Questionnaire

One of the objectives of the Immigrant Population Survey is to get data about immigrant population's participation in the labour market, therefore the main part of the questionnaire for employed persons included questions about their main job and quality of working life, for not working persons about their last job and job seeking. Questions about changes of labour status were asked about since 1992. The questions about working life in the previous country of residence were included in the questionnaire as well.

Information about attitude of immigrant population towards identity and integration can be received when asking about respondent's feelings towards one's own ethnic nationality group, persons of other nationality and Estonia, and visiting the country of origin of his/her parents. The opinion about integration of non-Estonians to Estonian society, preference of nationality of people living in the neighbourhood, friends and person to marry, influence of different cultures, etc.

In addition to main questions there are background questions about respondent's education, language knowledge, the type of housing, existence of second place of residence, changes of place of residence, sources of subsistence, household's income, household's coping, etc. in the questionnaire.

Some questions (gender, date of birth, relationship to other household members, country of birth, date since living in Estonia, ethnic nationality, citizenship, way of acquiring Estonian citizenship, marital status) about all other household member's were included in the questionnaire as well.

Pilot survey

In order to test, before the main survey, the data collection method and arrangement and verify the relevance of questionnaires and suitability of interviewers' training, a pilot survey was conducted in Tallinn and Ida-Viru county in 2007.

The pilot survey sample was formed based on the Population Register using random sampling. 400 persons aged 15–74, whose parents were not born in Estonia or their country of birth is not recorded in the register, were drawn into the sample.

As parents' country of birth is not known for all persons, it was not possible completely to fulfil the definition of immigrant when formulating the sample. Therefore the pilot survey started with questions determining whether the person belonged to the immigrant population.

Persons, whose at least one parent was born in Estonia and who did not know their parents' country of birth, were not included in the survey.

The pilot survey was conducted in six survey areas: in three areas of Tallinn and in three of Ida-Viru county. The 40th week (1–7 October) was the reference week. The fieldwork lasted for 5 weeks – from 8 October to 11 November 2007.

The purpose of the pilot survey was to interview all sample persons. Before conducting the interview, the interviewer had to verify if the person belongs to the immigrant population and therefore also to the survey. The interviewer could do it also by phone. For persons, who did not belong to the survey, the non-response report was formed with the remark "Do not belong to the survey". For persons, who according to the definition belonged to the immigrant population, the questionnaire was filled via face-to-face interview.

Of 400 sampled persons, the interviewers got contact with 310 persons, of whom 191 (62%) belonged to the sample according to the definition of immigrant. 161 persons agreed to participate in the survey, but 30 persons refused.

The purpose of the employees' pilot survey was to test the data entry programme and get feedback from interviewers on the problems encountered. For this purpose, the interviewer's feedback questionnaire was compiled. Interviewers informed their survey manager immediately about any problems encountered (for example, errors in the data entry

programme). Interviewers filled out a feedback questionnaire after the end of the interview (not at the presence of the respondent), supplementing it after every interview. While answering to feedback questions, interviewers were asked to describe the occurred problem (mark unclear question, unclear response category, missing response category, illogical routing of questions, etc.), suggest how the problem could be solved (wording of the question, additional answer category, etc.) and describe the respondent's attitude to the interview.

161 persons were interviewed in the pilot survey. The average length of an interview was 35 minutes; the shortest interview lasted for 8 minutes and the longest one for 74 minutes. According to the assessments of interviewers, most of the interviews ran very well (36.6%) or well (57.8%), and only 5.6% – satisfactorily.

Interviewers made numerous remarks in their feedback. A too long questionnaire was pointed out as the main problem, due to which respondents got tired of answering towards the end of the questionnaire. In addition, problematic or illogical questions and questions in bad wording and not understandable for respondents were also pointed out in feedback.

Based on the experience gained from the pilot survey, several changes were made in the main survey. The questionnaire was shortened, problematic questions were reviewed and amended; the interviewer's manual was improved if that was the case.

Training of interviewers

In September 2007, before the pilot survey, a training seminar was organised for six pilot survey interviewers. Purposes of the survey and the sample of the survey were introduced, practical work with the data entry programme was carried out and instructions for filling out the feedback questionnaire were delivered at the training seminar.

In March 2008, before starting the fieldwork of the Immigrant Population Survey, a training seminar was organised for all interviewers. The training seminar was arranged for three interviewers groups, one day for each group. The training seminar included theoretical as well as practical sessions. Purposes of the survey and the sample of the survey were introduced. When introducing the questionnaire, more attention was paid to questions, which caused more problems based on the experiences received from the pilot survey. As the practical work, sample exercises were done about respondent's inclusion in immigrant population or not. For getting familiar with the data entry programme, interviewers conducted interviews by couples according to the legend agreed upon previously.

Interviewing method

The Immigrant Population Survey was conducted in the form of face-to-face interview with a laptop computer (data collection method CAPI – Computer-Assisted Personal Interviewing). Interviewers of Statistics Estonia have been using laptop computers for face-to-face interviews since 2005. Under exceptional conditions (for security considerations, due to technical fault, etc.) interviewers are allowed to use paper questionnaires. In case of the Immigrant Population Survey, the same rules applied. Interviewers made 91.2% of interviews with a laptop computer and a paper questionnaire was used in 8.8% of cases.

At the beginning of the questionnaire there were some questions concerning all members of the household, other questions concerned the sample person only. Sample person answered to all these questions. Proxy-interview was not allowed, i.e. nobody was allowed to answer instead of the sample person.

Duration of the interview

2,432 persons answered to the Immigrant Population Survey. Most of the interviews lasted for 21–40 minutes; the average length of an interview was 31 minutes. 19% of interviews lasted for 20 minutes or less, and only 2.8% of all interviews took longer than one hour (Table 8).

Most (95%) of the interviews were held at the respondent's place of residence, 3% at workplace and 2% somewhere else. 46% of the interviews were conducted in Estonian, 54% in Russian. In most cases (81%), no third person except for the respondent and interviewer was present at the interview; children were present in less than 5% of interviews, spouse or partner in 12% of interviews and some other adult in 4% of cases.

Process of the interview

According to interviewers' assessments, most of the interviews ran very well (58%) or well (34%), 7% of interviews ran satisfactorily and only 1% with difficulties.

Table 8 **Duration of interview, place of conducting interview, language of and persons present at interview, and interviewer's assessments**

	Number of interviews	%
Duration of the interview		
Up to 20 min.	456	18.8
21–30 min.	757	31.1
31–40 min.	623	25.6
41–50 min.	403	16.6
51–60 min.	126	5.2
Over 60 min.	67	2.8
TOTAL	2 432	100.0
Place of conducting the interview		
Respondent's residence	2 300	94.6
Respondent's workplace	76	3.1
Other place	56	2.3
TOTAL	2 432	533.3
Language of the interview		
Estonian	1 120	46.1
Russian	1 312	53.9
TOTAL	2 432	100.0
Persons present at the interview		
Nobody	1 973	81.1
Children under 6 years	52	2.1
Children aged 6 or older	62	2.5
Spouse or partner	285	11.7
Other adult	104	4.3
TOTAL	2 432	100.0
Interviewer's assessment of the interviewing process		
Ran very well	1 420	58.4
Ran well	836	34.4
Ran satisfactorily	160	6.6
Ran with difficulties	11	0.5
Ran with great difficulties	5	0.2
TOTAL	2 432	100.0

Shorter interviews ran better compared to longer interviews. Very long interviews were ranked lower by interviewers (Table 9). Among the interviews that lasted up to 50 minutes, the share of interviews, the process of which was assessed to have run satisfactorily or with difficulties, was 5–8%, but over two times bigger among longer interviews. Among the interviews that lasted for 51–60 minutes, the share of interviews, the process of which was assessed to have run satisfactorily or with difficulties, was 11.9%, among interviews that lasted over one hour 16.4%.

It was better to interview a respondent at his/her workplace than somewhere else. 74% of interviews conducted at workplace and 58% of interviews conducted at respondent's residence went very well. Interviews in Russian were better ranked by interviewers than interviews in Estonian.

The interview proceeded worse when other people were present at the interview. 61% of interviews without any other person present except for the respondent and interviewer ran very well and 7% satisfactorily or with difficulties. The presence of children aged less than 6 years at the interview affected the course of the interview remarkably – only 42% of interviews ran very well in this case and 12% satisfactorily or with difficulties. The share of interviews which ran satisfactorily or with difficulties was relatively big also in case of the presence of respondent's spouse or partner at the interview.

Problems

In single cases, interviewers mentioned respondents being upset when answering to questions about identity and integration, negative or critical attitude to the survey in general, bad health status or drunkenness of the respondent or other person being present at the interview as disturbing circumstances.

According to interviewers' assessments, 0.5% of interviews ran with difficulties and only 0.2% with great difficulties, consequently these single cases did not remarkably reduce the general quality of the Survey.

Table 9 **Interviewers' assessments of the interviewing process by duration, place, language and persons present at the interview**
(percentages)

	Very well	Well	Satisfactorily or with difficulties	TOTAL
TOTAL	58.4	34.4	7.2	100.0
Duration of the interview				
Up to 20 min.	66.4	28.3	5.3	100.0
21–30 min.	59.8	32.0	8.2	100.0
31–40 min.	53.9	39.0	7.1	100.0
41–50 min.	54.6	40.4	5.0	100.0
51–60 min.	54.8	33.3	11.9	100.0
Over 60 min.	58.2	25.4	16.4	100.0
Place of conducting the interview				
Respondent's residence	57.6	35.3	7.1	100.0
Respondent's workplace	73.7	21.1	5.3	100.0
Other place	71.4	14.3	14.3	100.0
Language of the interview				
Estonian	52.8	38.8	8.5	100.0
Russian	63.2	30.6	6.2	100.0
Persons present at the interview				
Nobody	60.6	32.8	6.6	100.0
Children under 6 years	42.3	46.2	11.5	100.0
Children aged 6 or older	59.7	32.3	8.1	100.0
Spouse or partner	51.6	37.5	10.9	100.0
Other adult	41.3	52.9	5.8	100.0

Data cleaning

The most important advantage of the laptop-based face-to-face interview compared to the paper-and-pencil interview is that data can be checked and corrected during the interview. For this purpose, logical checks have been included in electronic environment, which signal immediately in case of detecting inconsistency after the last question related to the check has been responded. The interviewer has to check the answers for logical inconsistencies immediately during the interview and correct them if needed or attach an explanatory remark to the question.

The following is a description of data cleaning operations for submitted questionnaires.

- Logical errors appearing during the interview and interviewer added explanations were reviewed. Sufficient explanations were accepted; in case of errors or insufficient explanation the interviewer was asked to provide a clarification. When necessary, the interviewer turned to the respondent once again.
- The remarks added by the interviewer were reviewed. When necessary, responses were corrected or the interviewer was asked to provide clarifications. When necessary, the interviewer turned to the respondent once again.
- The provided explanations were examined when using the variant "other". When necessary, responses were corrected or the interviewer was asked to provide clarifications. When necessary, the interviewer turned to the respondent once again.

199 questionnaires (8.2%) of the Immigrant Population Survey were corrected via clarification.

Reviewing was also needed in case of 70 questionnaires (2.9%) that included remarks. Most of these remarks were explanations added to non-responded questions, but also some other points that interviewers considered necessary to include. A majority of such questions were detected in Section B about the time since the respondent and his/her family members have been living in Estonia, in Section C about name and location of the enterprise/organisation, in Section I about workplace in 1992 or upon arrival in Estonia, in Section L about non-Estonians' integration.

Answers entered under the answer category 'other' were recoded under a suitable one among the existing multiple-choice answers in case of 81 questionnaires (3.3%).

2.8. Imputation

There was no imputed variable in the Immigrant Population Survey.

3. Timeliness and punctuality

The fieldwork of the Immigrant Population Survey was completed on 24 August 2008. It was followed by data cleaning and weighting of data. Data of the Immigrant Population Survey were first released on 25 February 2009. The publication „Immigrantrahvastik Eestis. Immigrant Population in Estonia“ was published on 28 September 2009.

4. Accessibility and clarity

4.1. Published data

Data of the Immigrant Population Survey have been published under the subject area Social Life / Labour Market / Immigrant Population in Statistics Estonia's public database.

Indicators about immigrant population for 2008 are drawn from Immigrant Population Survey. Indicators about total and native population, which are presented for comparison, are calculated on the basis of the Estonian Labour Force Survey. Since 2009, the main indicators about immigrant population are calculated on the basis of the Estonian Labour Force Survey as well.

The indicators about labour status of immigrant and native population have been published by sex, age group, ethnic nationality and education. The employment indicators have been published by occupation, enterprise's/organisation's economic activity, type of owner and number of employees, the unemployment indicators about duration of unemployment.

For immigrant population, the indicators about generation, citizenship, knowledge of Estonian, participation in the Estonian language courses, reason for settlement in Estonia, attitude to Estonia, possibility of losing the job and managing have been published as well.

Access to microdata is guaranteed pursuant to the Official Statistics Act passed on 10 June 2010 by the Parliament of Estonia and proclaimed on 21 June 2010 by the President of the Republic. Further particulars about using microdata can be found at: <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=XXXXX42&keel=en&pg=1&ptyyp=RT&tyyp=X&query=statistika+seadus>.

5. Comparability

5.1. Main definitions

Economically active population / labour force – persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).

Economically passive / inactive population – persons who do not wish or are not able to work.

Employed – a person who during the reference period

- worked and was paid as a wage earner, entrepreneur or a free-lancer;
- worked without direct payment in a family enterprise or on his / her own farm;
- was temporarily absent from work.

Employment rate – the share of the employed in the working-age population.

First generation of immigrant population – people who, along with their parents, were born abroad.

Immigrant population – people whose parents were born abroad.

Labour force participation rate / activity rate – the share of the labour force (total number of the employed and unemployed) in the working-age population.

Native population – people whose at least one parent was born in Estonia.

Second generation of immigrant population – people who were born in Estonia but whose parents were born abroad.

Unemployed – a person who fulfils the following three conditions:

- he or she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work);
- he or she is currently (in the course of two weeks) available for work if there should be work;
- he or she is actively seeking work.

Unemployment rate – the share of the unemployed in the labour force.

Working-age population – the part of the population that is used as the basis when examining the economic activeness of the population (population between the ages of 15 and 74).

5.2. Comparability with previous surveys

Immigrant Population Survey was conducted for the first time in Estonia in 2008. Earlier data about immigrant population are from the Population Census 2000 (Table 10).

Table 10 Immigrant population aged 15–74 by generation, 2000, 2008* (thousands)

	2000	2008
Immigrant population	293.8	254.4
First generation of immigrant population	197.2	149.8
Second generation of immigrant population	96.6	104.7

* Data for 2000 are Population Census data, for 2008 Immigrant Population Survey data

6. Coherence

The bases of the expansion of the Immigrant Population Survey (IPS 2008) data were the numbers of immigrant population received from the Census 2000, which were revised with the immigrant population estimates received from the Estonian Labour Force Survey (ELFS 2008).

Adding up the weights of all persons of the IPS 2008 equals 254,400, which is the estimated number of immigrant population in 2008. 149,800 of them are first generation immigrants and 104,700 second generation immigrants.

According to the ELFS 2008, the estimated number of immigrant population was the same, because the data of the Immigrant Population Survey were corrected with the data of the Labour Force Survey. In 2009, the estimated number of immigrant population was 258,800 and 244,900 in 2010 according to the Labour Force Survey.

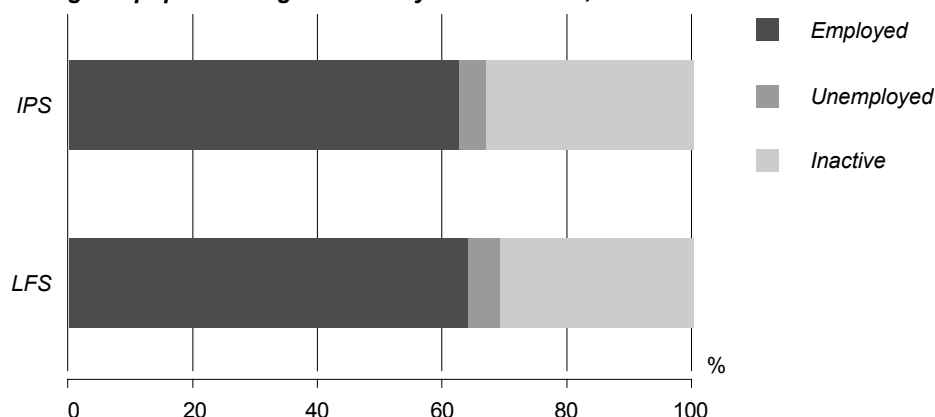
To compare the coherence of the Immigrant Population Survey and Labour Force Survey data, questions that were the same in both surveys, can be used. Next, data are compared by generation and labour status, gender and educational level and economic activity of the employed persons on the basis of the IPS 2008 and ELFS 2008.

Table 11 Immigrant population aged 15–74 by generation and labour status, 2008

	IPS	ELFS	Difference, ±
Immigrant population			
Labour force, thousands	170.1	175.5	-5.4
employed, thousands	158.9	162.9	-4.0
unemployed, thousands	11.3	12.6	-1.3
Inactive, thousands	84.3	78.9	5.4
Labour force and inactive total, thousands	254.4	254.4	0.0
Labour force participation rate, %	66.9	69.0	-2.1
Employment rate, %	62.4	64.0	-1.6
Unemployment rate, %	6.6	7.2	-0.6
First generation of immigrant population			
Labour force, thousands	88.6	92.2	-3.6
employed, thousands	83.6	86.8	-3.2
unemployed, thousands	5.0	5.5	-0.5
Inactive, thousands	61.2	57.6	3.6
Labour force and inactive total, thousands	149.8	149.8	0.0
Labour force participation rate, %	59.2	61.6	-2.4
Employment rate, %	55.8	57.9	-2.1
Unemployment rate, %	5.7	5.9	-0.2
Second generation of immigrant population			
Labour force, thousands	81.5	83.3	-1.8
employed, thousands	75.3	76.2	-0.9
unemployed, thousands	6.2	7.1	-0.9
Inactive, thousands	23.1	21.4	1.7
Labour force and inactive total, thousands	104.7	104.7	0.0
Labour force participation rate, %	77.9	79.6	-1.7
Employment rate, %	71.9	72.8	-0.9
Unemployment rate, %	7.7	8.6	-0.9

The estimated number of the first and second generation of immigrant population is the same due to weighting methodology of IPS, but unavoidably there are small differences in subdivisions (Table 11). The economic activeness of immigrant population is slightly bigger according to the data of the LFS compared that of the IPS. According to the data of the LFS, the economically active immigrants numbered 5,400 more and inactive immigrants as much less compared to the data of the IPS. Looking the confidence intervals calculated for these indicators above, we can see that differences for all labour status indicators stay inside the confidence interval (see Table 2). For example, the estimated unemployment rate with the confidence interval is 6.6 ± 1.4 according to the IPS, but it differs from the unemployment rate according to the LFS only by 0.6 percentage points, therefore it is inside the confidence interval.

Figure 4 Immigrant population aged 15–74 by labour status, 2008

The distribution of immigrant population aged 15–74 by labour status (employed, unemployed and inactive) is quite similar according to the data of IPS and LFS (Figure 4). The share of inactive persons is 33% according to the data of IPS, which is 2 percentage points bigger compared to the LFS. But the share of employed persons is 1.5 percentage points and the share of unemployed persons 0.5 percentage points smaller.

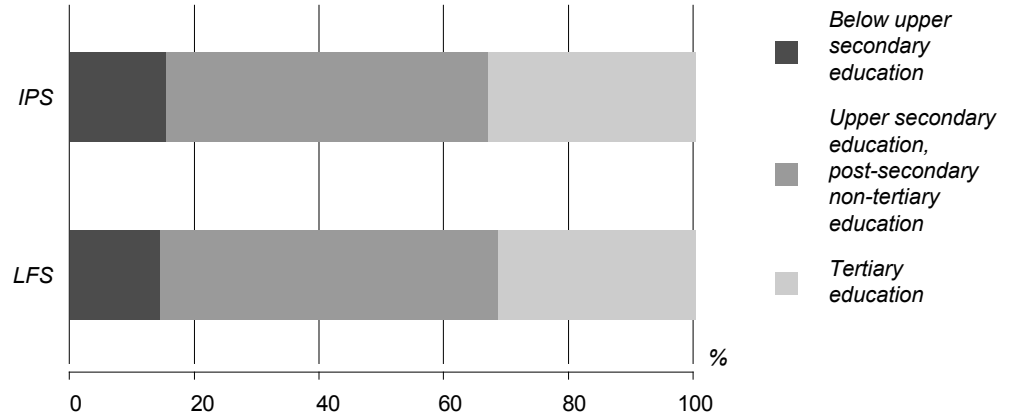
Table 12 Immigrant population aged 15–74 by gender and educational level*, 2008

	Number, thousands			Share, %		
	IPS	LFS	Difference, ±	IPS	LFS	Difference, ±
Males and females						
Educational levels total	254.4	254.4	0.0	100.0	100.0	0.0
Below upper secondary education	39.0	36.0	3.0	15.3	14.2	1.1
Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education	131.1	138.2	-7.1	51.5	54.3	-2.8
Tertiary education	84.3	80.3	4.0	33.1	31.6	1.5
Males						
Educational levels total	116.4	115.3	1.1	100.0	100.0	0.0
Below upper secondary education	19.5	18.0	1.5	16.7	15.6	1.1
Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education	63.5	67.5	-4.0	54.5	58.5	-4.0
Tertiary education	33.4	29.7	3.7	28.7	25.8	2.9
Females						
Educational levels total	138.0	139.2	-1.2	100.0	100.0	0.0
Below upper secondary education	19.5	18.0	1.5	14.1	12.9	1.2
Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education	67.7	70.6	-2.9	49.0	50.7	-1.7
Tertiary education	50.9	50.6	0.3	36.9	36.4	0.5

* Below upper secondary education – less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education – vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education – vocational secondary education based on secondary education; tertiary education – professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctor's degree.

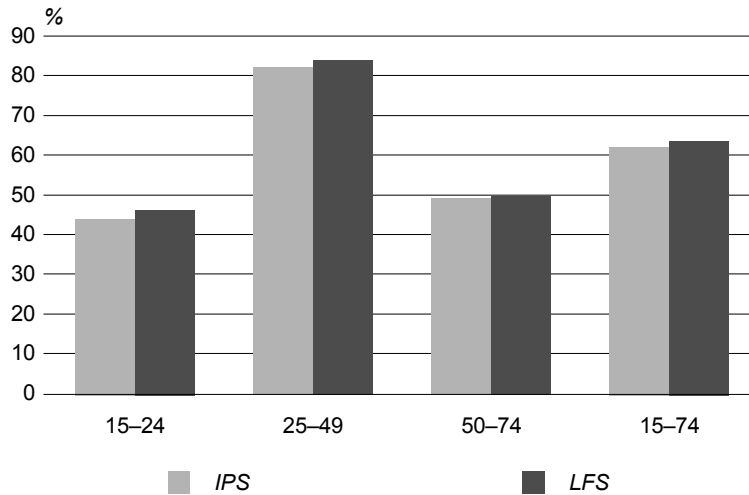
From background variables the data of two surveys, IPS and LFS, are compared by highest level of education completed (Table 12). According to the data of IPS, there are fewer immigrants with upper secondary and post-secondary non-tertiary education, but more immigrants with primary and below upper secondary education.

Figure 5 Immigrant population aged 15–74 by educational level, 2008

The differences are not remarkable for this breakdown either (Figure 5). For example, according to the data of IPS the share of immigrants with tertiary education is 33%, according to the data of LFS – 32%.

Figure 6 Employment rate of immigrant population by age group, 2008

The calibration by age groups is used when weighting the data of IPS as well as LFS, therefore the results by age groups are similar (Figure 6). For example, comparing the employment rate for three age groups (15–24, 25–49 and 50–74), we can see, that the difference is the biggest for aged 15–24, but even this difference is only 2.2 percentage points. This is not big taking into account relatively small sample size of this age group. According to the data of IPS, 44.2% of immigrants aged 15–24 were employed, according to the data of LFS – 46.4%.

Table 13 **Employed immigrant population by economic activity (NACE Rev. 2), 2008**

	Number, thousands			Share, %		
	IPS	LFS	Difference, ±	IPS	LFS	Difference, ±
<i>Economic activities total</i>	158.9	162.9	-4.0	100.0	100.0	0.0
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>	2.2	1.5	0.7	1.4	0.9	0.5
<i>Mining and quarrying</i>	3.1	3.1	0.0	1.9	1.9	0.0
<i>Manufacturing</i>	43.1	43.2	-0.1	27.2	26.5	0.7
<i>Electricity, gas, steam, water supply; sewerage, waste management</i>	5.3	4.1	1.2	3.3	2.5	0.8
<i>Construction</i>	16.3	20.0	-3.7	10.3	12.3	-2.0
<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>	18.7	19.4	-0.7	11.8	11.9	-0.1
<i>Transportation and storage</i>	16.5	16.1	0.4	10.4	9.9	0.5
<i>Accommodation and food service activities</i>	5.9	6.2	-0.3	3.7	3.8	-0.1
<i>Information and communication</i>	2.4	2.7	-0.3	1.5	1.7	-0.2
<i>Financial and insurance activities</i>	1.4	1.5	-0.1	0.9	0.9	0.0
<i>Real estate activities</i>	2.8	3.9	-1.1	1.8	2.4	-0.6
<i>Professional, scientific and technical activities</i>	3.5	2.7	0.8	2.2	1.6	0.6
<i>Administrative and support service activities</i>	8.2	6.5	1.7	5.2	4.0	1.2
<i>Public administration and defence, compulsory social security</i>	4.7	5.0	-0.3	2.9	3.0	-0.1
<i>Education</i>	11.4	13.1	-1.7	7.2	8.0	-0.8
<i>Human health and social work activities</i>	8.0	6.8	1.2	5.0	4.2	0.8
<i>Arts, entertainment and recreation</i>	2.5	2.9	-0.4	1.6	1.8	-0.2
<i>Other economic activities</i>	2.8	4.3	-1.5	1.8	2.6	-0.8

Comparing employment structure by economic activities, we can see that for most economic activities the difference is less than 1 percentage point (Table 13). Only for administrative and support service activities and construction the difference is bigger (1.2 and 2 percentage points, respectively). According to the IPS 10.3% of employed persons were working in construction, according to the LFS – 12.3%.

As a result of comparing the data of two surveys, it can be concluded that the data are highly coherent. Some differences in the estimates of the variables similar in different surveys are unavoidable in case of sample surveys.

LISAD
APPENDICES

Lisa 1. Ankeet
Appendix 1. Questionnaire

Lisa 2. Küsitleja juhend
Appendix 2. Interviewer's Manual

Lisa 1. Ankeet

Appendix 1. Questionnaire

IMMIGRANTRAHVASTIKU UURING 2008

Küsimustik

OSA A	Küsitleja osa.....	2
OSA B	Leibkonna üldandmed.....	3
OSA C	Töötamine uuringunädalal.....	5
OSA D	Põhitöö.....	5
OSA G	Mittetöötava viimane töökoht	9
OSA H	Tööotsingud	10
OSA I	Muutused alates 1992. aastast	12
OSA J	Haridus.....	14
OSA K	Taustandmed	15
OSA L	Identiteet ja integratsiooni hoiakud.....	19
OSA M	Tööelu eelmises elukohariigis	21
OSA N	Tööelu kvaliteet.....	22
OSA A	Küsitleja osa (järg)	24

Uuringunädal   -
number   päev   kuu   päev   kuu   aasta

Kvartal

Küsitletava number

Täidetakse arvutis:

KÜSITLUSVIIS   1 – SÜLEARVUTI KÜSITLUS   2 – ANKEETKÜSITLUS

REŽIIM: 1 – KÜSITLEJA   2 – KODEERIJAJ

KÜSITLEJA NUMBER

KÜSITLUSPIIRKONNA NUMBER

KÜSITLUSJUHI PIIRKONNA NUMBER

OSA A. KÜSITLEJA OSA

A01	KÜSITLUSE KUUPÄEV	KATKEMISE KORRAL JÄTKU KUUPÄEV
A	_ _ PÄEV	_ _ PÄEV
B	_ _ KUU	_ _ KUU
A02	KÜSITLUSE ALGUSAEG	KATKEMISE KORRAL JÄTKU ALGUSAEG
A	_ _ TUND	_ _ TUND
B	_ _ MINUTID	_ _ MINUTID
A03	KÜSITLUSE TOIMUMISKOHT	
	1 KÜSITLETAVA ELUKOHT	
	2 KÜSITLETAVA TÖÖKOHT/KOOL	
	3 KÜSITLETAVA SUGULASTE, TUTTAVATE ELUKOHT	
	4 KÜSITLEJA TÖÖKOHT/ELUKOHT	
	6 MUU KOHT [KIRJUTAGE, KUS]	
A04	<i>Arvutis täidetakse väljad asula nime sisestamisel automaatselt!</i>	
	LEIBKONNA ELUKOHT	
	_____ASULA _ _ _ _	
	_____VALD _ _ _	
	_____MAAKOND _ _	

OSA B. LEIBKONNA ÜLDANDMED

Leibkond on põhiliselt ühises eluruumis, st ühel addressil elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid rahalisi ja/või toiduressursse. Leibkonda kuuluvad isikud on leibkonnaliikmed. Leibkond on ka üksi elav isik.

[KIRJUTAGE JÄRGMISSE TABELISSE UURITAVA LEIBKONNA KÕIGI LIIKMETE NIMED. ESIMESSE VEERGU KIRJUTAGE VALIMIISIKU (V) ANDMED, SEE ON ISIK, KES UURINGUSSE SATTUS. KUI LEIBKONNAS ON ÜLE 6 LIIKME, SIIS KASUTAGE LISALEHTE. VIIMASE ISIKU NUMBRI ÜMBER TÕMMAKE RING.]

Palun öelge oma leibkonnaliikmete eesnimed.

→ BX	Leibkonnaliikme jrk number	V	2	3	4	5	6	
B00	Eesnimi:							

Uuringu esimene osa puudutab Teie leibkonna struktuuri ja leibkonnaliikmete üldandmeid.

↓ BX2	Leibkonnaliikme jrk number	V	2	3	4	5	6	
B04 ↓	MIS SOOST ON ... ? 1 — MEES 2 — NAINEN	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
B05 A B C	Öelge ... sünniaeg Kuupäev Kuu Aasta	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
B05 D	KÜSITLEJA KONTROLL- KÜSIMUS VANUS UURINGUNÄDALA VIIMASEL PÄEVAL (vt kaanele)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
BX3	KÜSITLEJA SUUNA- KÜSIMUS KAS LEIBKONNAS ON VEEL LIIKMEID? 1 – JAH 2 – EI	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1 → B04

→ B03 ☀	Missugune on ... seos teiste leibkonnaliikmetega ?		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	01 Abikaasa või elukaaslane	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	02 Laps (ka lapsendatud)	2		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	03 Kasulaps	3			■	■	■	■	■	■	■	■	■
	04 Vanem	4				■	■	■	■	■	■	■	■
	05 Kasuvanem	5					■	■	■	■	■	■	■
	12 Õde/vend	6						■	■	■	■	■	■
	06 Vanavanem / tema elukaaslane	7							■	■	■	■	■
	07 Lapselaps või lapse elukaaslase laps (ka lapsendatud)	8								■	■	■	■
	08 Minia/väimees	9									■	■	■
	09 Ämm/äi	10										■	■
	10 Muu sugulane	11											■
	11 Mittesugulane	12											

↓ BX	Leibkonnaliikme jrk number	V	2	3	4	5	6	
B06	Õelge ... sünniriik	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	
B07	[KÜSIDA, KUI SÜNDINUD VÄLJASPOOL EESTIT] Mis aastast on ... Eestis elanud? Aasta	□□□□	□□□□	□□□□	□□□□	□□□□	□□□□	
A	[KÜSIDA, KUI SELLEST VÕI EELMISEST AASTAST]	□□	□□	□□	□□	□□	□□	
B	Kuu <i>NB! Kui asunud Eestisse elama rohkem kui ühel korral, märkida viimase Eestisse elama asumise aasta.</i>	□□	□□	□□	□□	□□	□□	
B07C	Kas ... on Eestisse elama asunud rohkem kui ühel korral? 1 Jah, elanud vaheldumisi Eestis ja mujal 2 Ei, alates saabumisest pidevalt Eestis	□	□	□	□	□	□	2 → B08
B07D	Mitu aastat on ... kokku Eestis elanud?	□□	□□	□□	□□	□□	□□	
B08 ☀	Mis rahvusest on ... ? 1 Eestlane 2 Venelane 3 Muu. Täpsustage	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	
B09A ☀	Mis riigi kodakondsus on ... ? 1 Eesti 2 Vene 3 Muu. Täpsustage 9 Määratlemata	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	□ ..... □□□□	
B09B	[KÜSIDA, KUI 15–74-AASTANE] Mis viisil sai ... Eesti kodakondsuse? 1 Eesti kodanik sünnist saati 2 Kodakondsus saadud naturalisatsiooni teel	□	□	□	□	□	□	
C	Mis aastal sai ... Eesti kodakondsuse?	□□□□	□□□□	□□□□	□□□□	□□□□	□□□□	
B10 ☀	[KÜSIDA, KUI 14-AASTANE VÕI VANEM] Milline on ... seaduslik perekonnaseis? 1 Vallaline, pole kunagi abielus olnud 2 Abielus 3 Lahutatud 4 Lesk	□	□	□	□	□	□	
BX4	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÕIGI ANDMED ON TABELIS? 1 JAH 2 EI	□	□	□	□	□	□	1 → OSA C 2 → B06

OSA C. TÖÖTAMINE UURINGUNÄDALAL

Järgmised küsimused on eelmise nädala (uuringunädala) kohta.

See on nädal, mis algas esmaspäeval ..... (kuupäeval) ja lõppes pühapäeval ..... (kuupäeval).

C01	Öelge palun, kas töötasite eelmisel nädalal vähemalt ühe tunni ja saite (saate) selle eest tasu? 1 Jah → JÄTKAKE OSA D 2 Ei																		
C02	Kas tegelesite eelmisel nädalal ettevõtlusega, talupidamisega, äri- või vahendustegevusega, individuaal- tööga, tegutsesite vabakutselisena, maksuametis või äriregistris registreeritud ettevõtjana ja saite (saate) sellest tulu? 1 Jah → JÄTKAKE OSA D 2 Ei																		
C03	Kas töötasite eelmisel nädalal ilma otsese tasuta pereettevõttes või talus, mille tuludest Te osa saate? 1 Jah → JÄTKAKE OSA D 2 Ei																		
C04	Kas tegelesite eelmisel nädalal põllumajandussaaduste tootmisega müügiks? 1 Jah → JÄTKAKE OSA D 2 Ei																		
C05	Kas Teil on töökoht, kust puudusite eelmisel nädalal, või ettevõtlus, millega Te ajutiselt ei tegeelnud? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE OSA G																		
C06	Mis põhjusel Te eelmisel nädalal töölt puudusite? <table border="0"> <tr> <td>☀ 01 Puhkus</td> <td>07 Rasedus- või sünnituspuhkus</td> <td>12 Streik, töösulg</td> </tr> <tr> <td>02 Sundpuhkus</td> <td>08 Lapsehoolduspuhkus</td> <td>13 Tellimuste või töö vähesus</td> </tr> <tr> <td>03 Riigipühad</td> <td>09 Vajadus hoolitseda laste eest</td> <td>14 Remont, rike, materjali või tooraine vähesus</td> </tr> <tr> <td>04 Öpingud</td> <td>10 Vajadus hoolitseda teiste pereliikmete eest</td> <td>15 Ilmastik</td> </tr> <tr> <td>05 Täiendus- või ümberõpe</td> <td>11 Töögraafik, töövaba hooaeg</td> <td>16 MUU [KIRJUTAGE].....</td> </tr> <tr> <td>06 Enda haigus või vigastus</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	☀ 01 Puhkus	07 Rasedus- või sünnituspuhkus	12 Streik, töösulg	02 Sundpuhkus	08 Lapsehoolduspuhkus	13 Tellimuste või töö vähesus	03 Riigipühad	09 Vajadus hoolitseda laste eest	14 Remont, rike, materjali või tooraine vähesus	04 Öpingud	10 Vajadus hoolitseda teiste pereliikmete eest	15 Ilmastik	05 Täiendus- või ümberõpe	11 Töögraafik, töövaba hooaeg	16 MUU [KIRJUTAGE].....	06 Enda haigus või vigastus		
☀ 01 Puhkus	07 Rasedus- või sünnituspuhkus	12 Streik, töösulg																	
02 Sundpuhkus	08 Lapsehoolduspuhkus	13 Tellimuste või töö vähesus																	
03 Riigipühad	09 Vajadus hoolitseda laste eest	14 Remont, rike, materjali või tooraine vähesus																	
04 Öpingud	10 Vajadus hoolitseda teiste pereliikmete eest	15 Ilmastik																	
05 Täiendus- või ümberõpe	11 Töögraafik, töövaba hooaeg	16 MUU [KIRJUTAGE].....																	
06 Enda haigus või vigastus																			
C07	Kas Te eeldate, et saate sellele töökohale hiljem tagasi pöörduda? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE OSA G																		
C08	Kui kaua Te sellelt töölt ajutiselt puudute (arvestades juba puudunud aega ja aega, mil veel puudute)? 1 Kuni 3 kuud → JÄTKAKE OSA D 2 Üle 3 kuu																		
C09A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV PUUDUS TÖÖLT RASEDUS- VÕI SÜNNITUSPUHKUSE TÖTTU (C06=07)? 1 JAH → JÄTKAKE OSA D 2 EI																		
C09B	☀ Kas saate eelmisel nädalal töölt puudunud aja eest raha (palka, vanemahüvitist, haigushüvitist vm)? 1 Jah, poole palga ulatuses või rohkem 2 Jah, vähem kui poole palga ulatuses → JÄTKAKE OSA G 3 Ei → JÄTKAKE OSA G																		
C10	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV ON LAPSEHOOLDUSPUHKUSEL (C06=08)? 1 JAH → JÄTKAKE OSA G 2 EI																		

OSA D. PÕHITÖÖ

D01	Milline oli Teie põhitöökoht eelmisel nädalal? Tööandja (ettevõtte/asutuse) täielik nimi ..... Allüksuse nimi.....
D02A	Mis on selle ettevõtte/asutuse põhitegevusala?..... _ _ _ Mis on allüksuse tegevusala? [MÄRGITAKSE, KUI ERINEB PÕHITEGEVUSALAST] ..... _ _ _
B	..... _ _ _
D03	Mis on Teie amet? Milles töö seisneb?..... _ _ _
D04A	Kas Teil on juhtimiskohustusi (juhendate teisi töötajaid, vastutate teatud tööde täitmise eest vms)? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE D05
D04B	Mitu töötajat on Teie otseses alluvuses? _ _ _

D05 ☀	Millisesse järgmistest rühmadest Te kuulute? 1 Palgatöötaja 2 Palgatöötaja(te)ga ettevõtja 3 Palgatööjõuga talupidaja 4 Üksikettevõtja 5 Palgatööjõuta talupidaja 6 Vabakutseline 7 Palgata töötaja pereettevõttes, talus 8 Tulundusühistu liige 9 MUU [KIRJUTAGE].....
D06A ☀	Millise lepingu alusel töötate? 1 Kirjalik tähtajatu tööleping → JÄTKAKE D07A 2 Kirjalik tähtajaline tööleping 3 Töövõtuleping 4 Teenistusleping k.a avalik teenistus → JÄTKAKE D07A 5 Käsundusleping 6 Leping tööjõudu rentiva firmaga 7 Suuline tööleping 8 Suuline kokkulepe
D06B	Kui pikaks ajaks on Teil leping (või kokkulepe) sõlmitud? □□□ aastat □□□ kuud □□□ nädalat
D07A B ☀	Kui palju on selles ettevõttes/asutuses/allüksuses töötajaid? 1 1 kuni 10 (täpsustage) □□□□ 3 20 kuni 49 5 100 kuni 199 7 500 kuni 999 2 11 kuni 19 4 50 kuni 99 6 200 kuni 499 8 1000 või rohkem
D08	Kus Teie töökoht asub? <i>NB! Kui töötate mitmes eri paigas, siis lähtuge sellest, kus Te eelmisel nädalal põhiliselt töötasite.</i> Küla/alevik/alev/linn ..... □□□□□ Maakond ..... Riik ..... Ettevõtte/asutuse äriregistrikood □□□□□□□□□□
D09 A B	Mis aastal ja kuul asusite sellele tööle? Aasta □□□□□ Kuu □□
D10	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS. KAS ASUS SELLELE TÖÖLE 12 VIIMASE KUU JOOKSUL (vt D09)? 1 JAH 2 EI → JÄTKAKE D12
D11A ☀	Kuidas saite selle töö? 01 Sugulaste või tuttavate kaudu 02 Tööpakkumiskuulutusele vastamise kaudu 03 Enda pandud töötusmiskuuulutuse kaudu 04 Otse töandja poole pöördumise kaudu 05 Tööturuameti kaudu → JÄTKAKE D12 06 Eratööstuse kaudu 07 Alustasin ise ettevõtlust / rajasin talu 08 Asusin tööle pereliikmele kuuluvas talus või ettevõttes 09 Ajateenistusest tagasi endisele tööle 10 Lapsehoolduspuhkuselt tagasi endisele tööle 11 Seoses ületoomisega asutuse likvideerimisel/ reorganiseerimisel 12 Pakuti (paremat) tööd, ise ei otsinudki 13 Kõrvaltöö muutus põhitöök 14 MUU [KIRJUTAGE] .....
D11B ☀	Kas Tööturuamet (Tööturuameti piirkondlik osakond) oli selle töö saamisega kuidagi seotud? [VÕIB OLLA MITU VASTUST] 1 Jah, sain sealt infot töandja kohta 2 Jah, leidsin tööpakkumiskuulutuse Tööturuameti veebilehelt 3 Jah, leidsin tööpakkumiskuulutuse Tööturuameti veebilehelt 4 Jah, muul viisil [KIRJUTAGE] ..... 5 Ei, sain selle töö Tööturuameti abita Tööturuameti kuulutuste tahvliit
D12 ☀	Kes on selle ettevõtte/asutuse omanik? 10 Riik (Eesti Vabariik) 20 Kohalik omavalitsus 30 Eesti eraõiguslik isik 40 Välismaa eraõiguslik isik 50 Eesti ja välismaa eraõiguslik isik 90 MUU [KIRJUTAGE] .....
D14 ☀	Kas see on alaline või ajutine töö? 1 Alaline (pidev) töö → JÄTKAKE D17 2 Töö väljaõppe ajal (õpipoisid, praktikandid jms) 3 Töö katseajaga 4 Hooajatöö 5 Juhutöö 6 Muu ajutine töö [KIRJUTAGE].....
D15 ☀	Miks töötate ajutisel tööel? 1 Ei tahtnud alalist tööd 2 Tahtsin alalist tööd, kuid ei ole leidnud 3 Mul ükskõik, olen rahul nii alalise kui ajutise tööga
D16	Mitu kuud saate seda tööd veel teha? VÕI Mitu kuud on veel katseaja lõpuni jäänud? □□□□ kuud

D17	Kas Te töötate sellel töökohal täis- või osaajaga? 1 Täisajaga → JÄTKAKE D19 2 Osaajaga		
D18A 	Palun öelge, mispärast töötate osaajaga? 1 Öpingud 2 Enda haigus, vigastus või puue 3 Rasedus- või sünnituspuhkus 4 Lapsehoolduspuhkus 5 Vajadus hoolitseda laste või hooldamist vajavate täiskasvanute eest 6 Muud isiklikud või perekondlikud põhjused 01 kuni 03, 06 kuni 12 → JÄTKAKE D19 7 Tellimuste või töö vähesus 8 Materjali või tooraine vähesus 9 Minu töö loetakse täistööajaks vähem kui 35-tunnist töönaulat 10 Ei ole täisajatööd leidnud 11 Ei soovi täistööajaga töötada 12 MUU [KIRJUTAGE].....		
D18B	Kas töötate osaajaga, sest sobiv lapsehooldusteenus puudub või on liiga kallis? 1 Jah 2 Ei, muul põhjusel		
D18C	Kas töötate osaajaga, sest sobiv teenus hooldamist vajava täiskasvanu jaoks puudub või on liiga kallis? 1 Jah 2 Ei, muul põhjusel		
D19	Mitu tundi nädalas teete seda tööd tavaliselt?	_ _ _ tundi	
D20	Palun meenutage päevade kaupa, mitu tundi tegite seda tööd eelmisel nädalal. A Esmaspäev _ _ tundi B Teisipäev _ _ tundi C Kolmapäev _ _ tundi D Neljapäev _ _ tundi E Reede _ _ tundi F Laupäev _ _ tundi G Pühapäev _ _ tundi H KOKKU _ _ _ tundi <i>NB! Arvestage kogu tegelikku tööl viibitud aega koos ületundide ja tööülesannete täitmisega kodus. Lõunavaheaegu, tööle minekuks ja töölt tulekuks kulunud aega ärge arvestage.</i>		
D21	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS EELMISE NÄDALA TÖÖAEG OLI TAVALISEST LÜHEM VÕI PIKEM? (VÖRDLE D19 JA D20H) 1 PUUDUS TÖÖLT (D20H=0) → JÄTKAKE D24A 2 LÜHEM (D20H<D19) → JÄTKAKE D23 3 SAMA (D20H=D19) → JÄTKAKE D24B 4 PIKEM (D20H>D19)		
D22 	Mis asjaoludel töötasite tavalisest rohkem? 1 Soov lisaraha teenida 2 Soov vabu päevi saada 3 Töögraafik, tööhooaja algus 4 Ületunnitöö 5 MUU [KIRJUTAGE]		
D23 	Mis põhjusel töötasite eelmisel nädalal tavalisest vähem? 1 Puhkus 2 Sundpuhkus 3 Riigipühad 4 Öpingud 5 Täiendus- või ümberõpe 6 Töölt lahkumine ilma uuesti tööle asumata 7 Tööleasumine, töökohavahetus 8 Enda haigus või vigastus 9 Rasedus- või sünnituspuhkus 10 Lapsehoolduspuhkus 11 Vajadus hoolitseda laste eest 12 Vajadus hoolitseda teiste pereliikmete eest 13 Töögraafik, töövaba hooaeg 14 Streik, töösulg 15 Tellimuste või töö vähesus 16 Remont, rike, materjali või tooraine vähesus 17 Ilmastik 18 MUU [KIRJUTAGE].....		
D24A	Kui kaua olite sellelt töölt puudunud? VÕI Kui kaua olite tavalisest vähem töötanud? _ _ nädalat		
D24B	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV ON PALGATÖÖTAJA (vt D05)? 1 JAH (D05=1) 2 EI → JÄTKAKE D31B		
D25 E F	Kui suur on Teie tavaline kuutöötasu sellel töökohal? Brutotasu _ _ _ _ _ krooni Netotasu _ _ _ _ _ krooni		

D31B	Kas kasutasite nelja viimase nädala jooksul kaugtöötamise võimalust, st töötasite (osaliselt) väljaspool tööandja tavapäraseid tööruume (kodus, kaugbüroos vms) ja olite tööandjaga ühenduses kasutades infotehnoloogia- ja telekommunikatsioonivahendeid? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE D32A					
D31C ☀	Kui kaua tegite kaugtööd? 1 Kogu tööaja jooksul 2 Enamiku tööajast (3/4) 3 Pool tööajast (1/2) 4 Veerand tööajast (1/4) 5 Alla veerandi tööajast					
D32 A	Kui kaugel asub Teie põhitöökoht kodust? _____ kilomeetrit, 9998 TÖÖTAN KODUS → JÄTKAKE D33 _____ meetrit 9999 RASKE ÖELDA, TÖÖ MITMES KOHAS					
B	Kas käite tavaliselt (iga päev) kodust tööle? 1 Jah 2 Ei					
D33 ☀	Kas tehtav töö ja Teie haridustase on omavahel kooskõlas? 1 Jah 2 Ei, töö eeldab kõrgemat haridustaset 3 Ei, töö eeldab madalamat haridustaset					
D34	Kas eesti keele oskus on tööalaselt/töökohal nõutav ja vajalik? 1 Peab valdama vabalt 2 Peab oskama igapäevase suhtlemise piires 3 Ei pea oskama/pole oluline					
D35	Mis keeles suhtlete peamiselt töökaaslastega? 1 Eesti 2 Vene 3 Inglise 4 Muu.....(täpsustada) _____					
D36	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV ON PALGATÖÖTAJA (vt D05)? 1 JAH (D05=1) 2 EI → JÄTKAKE OSA I					
D37 ☀	Palun hinnake, kuid võrd Te olete rahul järgmiste aspektidega, mis puudutavad töötamist Teie asutuses/ettevõttes.					
A		Täiesti rahul	Peaaegu rahul	Ei ole eriti rahul	Ei ole üldse rahul	Võimatu vastata
B	1 Töö ohutusega	1	2	3	4	5
C	2 Töö intensiivsusega	1	2	3	4	5
D	3 Töötajate tervisekontrolliga	1	2	3	4	5
	4 Teie töökoha kujundamisega, sisustamisega	1	2	3	4	5
	→ JÄTKAKE OSA I					

OSA G. MITTETÖÖTAVA VIIMANE TÖÖKOHT

G01	Kas olete kunagi varem töötanud? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE OSA H
G02 A B	Mis aastal ja kuul töotasite viimati? Aasta _ _ _ _ Kuu _ _
G03	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS TÖÖTAS VIIMATI VÄHEM KUI 10 AASTAT TAGASI (vt G02)? 1 JAH 2 EI → JÄTKAKE OSA H
G04A 	Mispärast Te sealt töölt lahkusite? 1 Ettevõtte/asutuse likvideerimine või pankrotistumine 2 Ettevõtte/asutuse reorganiseerimine või erastamine 3 Vallandamine 4 Koondamine 5 Tähtajalise töö või katseaja lõppemine 6 Ettevõtluse/talumajapidamise lõpetamine 7 Ajateenistusse minek 8 Enda haigus, vigastus või puue 9 Öppima asumine 10 Pensionile jäämine seadusjärgses pensionieas 11 Ennetähtaegne vanaduspensionile jäämine 12 Lapsehoolduspuhkus 13 Vajadus hoolitseda laste või hooldamist vajavate täiskasvanute eest 14 Muud isiklikud või perekondlikud põhjused 15 Muud tööga seotud põhjused (vt G04B) 16 MUU [KIRJUTAGE] .....
G04B 	Missugused need tööga seotud põhjused olid? [VÕIB OLLA MITU VASTUST] 1 Teine tööandja pakkus paremat tööd (suuremat palka, paremaid töötingimusi vms) 2 Palk oli liiga väike 3 Töötingimused olid halvad 4 Töö sisu ei meeldinud 5 Töö oli liiga raske 6 Konflikt tööandjaga 7 Konflikt töökaaslastega 8 Tahtsin ise ettevõtlust/talumajapidamist alustada 9 MUU [KIRJUTAGE] .....
G05A B	Mis oli selle ettevõtte/asutuse põhitegevusala?..... _ _ _ Mis oli allüksuse tegevusala? [MÄRGITAKSE, KUI ERINEB PÕHITEGEVUSALAST] ..... _ _ _
G06	Mis oli Teie amet? <i>Milles töö seisnes?</i> ..... _ _ _
G07 	Millisesse järgmistest rühmadest Te sellel töökohal kuulusite? 1 Palgatöötaja 2 Palgatöötaja(te)ga ettevõtja 3 Palgatöötajaga talupidaja 4 Üksikettevõtja 5 Palgatöötajata talupidaja 6 Vabakutseline 7 Palgata töötaja pereettevõttes, talus 8 Tulundusühistu liige 9 MUU [KIRJUTAGE].....
G08 	Kuidas Teie tööleping lõppes? 1 Töötaja algatusel (omal soovil) 2 Tööandja algatusel 3 Poolte kokkuleppel 4 Tähtaja möödumisel 5 Kolmandate isikute nõudmisel või pooltest sõltumatutel asjaoludel 6 MUU [KIRJUTAGE] .....
	7 Ei töötanud töölepinguga

OSA H. TÖÖTSINGUD

H01	Kas nelja viimase nädala (k.a eelmise) jooksul olete tööd otsinud? 1 Jah → JÄTKAKE H04 2 Ei <i>NB! Tööotsinguteks loeme ka ettevalmistusi ettevõtluse alustamiseks / talu rajamiseks ja varem kokkulepitud töö alguse ootamist.</i>
H02A ☀	Mis põhjusel Te tööd ei otsinud? 1 Ootasin tööhooaja algust 10 Muud isiklikud või perekondlikud põhjused (elukohavahetus, vajadus hoolitseda pere eest jm) 2 Ootasin tööandjalt teadet (sundpuhkusel olija) 3 Õpingud, täiendus- või ümberõppekursused 11 Pensioniiga 4 Ajateenistus 12 Puudub tööluba või elamisõigus 5 Vanglas 13 Lähikonnas puudub töö 6 Enda haigus, vigastus või puue 14 Ei usu, et tööd leian 7 Rasedus- või sünnituspuhkus 15 Olen tulemusteta tööotsimisest tüdinenud 8 Lapsehoolduspuhkus 16 Ei tahtnud/vajanud tööd, ei tahtnud kohe uut tööd 9 Vajadus hoolitseda laste või hooldamist vajavate täiskasvanute eest 17 MUU [KIRJUTAGE] .....
	01 kuni 07, 10 kuni 17 → JÄTKAKE H03
H02B	Kas Te ei otsinud tööd, sest sobiv lapsehooldusteenus puudub või on liiga kallis? 1 Jah 2 Ei, muul põhjusel
H02C	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV ON LAPSEHOOLDUSPUHKUSEL (vt H02A)? 1 JAH (H02A=08) → JÄTKAKE H03 2 EI
H02D	Kas Te ei otsinud tööd, sest sobiv teenus hooldamist vajava täiskasvanu jaoks puudub või on liiga kallis? 1 Jah 2 Ei, muul põhjusel
H03	Kas tahaksite tööle asuda, kui selline võimalus avaneks? 1 Jah → JÄTKAKE H17 2 Ei → JÄTKAKE H19A
H04 ☀	Millisesse järgmistest rühmadest kuulusite, kui tööd otsima hakkasite? 1 Eelmiselt töökohalt koondatud, vallandatud 6 Palgata töötaja pereettevõttes, talus 13 Mittetöötav töövõimetuspensionär 2 Tähtajalise töölepingu lõppemisega töölt lahkunud 7 Vabakutseline 14 Rasedus- või sünnituspuhkusel olija 3 Omal algatusel töölt vabastatud 8 Ajateenitusest vabanenu 15 Lapsehoolduspuhkusel olija 4 Ettevõtluse lõpetanud 9 Koolilõpetaja 16 Kodune 5 Talupidamise lõpetanud 10 Õpingute katkestaja 17 Kinnipidamiskohast vabanenu 11 Mittetöötav (üli)õpilane 18 Sundpuhkusel olija 12 Mittetöötav pensionär 19 MUU [KIRJUTAGE]..... <i>NB! Tööotsinguteks loeme ka ettevalmistusi ettevõtluse alustamiseks / talu rajamiseks ja varem kokkulepitud töö alguse ootamist.</i>
H05 A B	Mis ajast alates olete tööd otsinud? Aasta <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Kuu <input type="text"/> <input type="text"/> <i>NB! Tööotsingud võisid alata ka töötamise ajal.</i>
H06 ☀	Kas otsisite tööd, kavatsesite ise ettevõtjaks hakata või talu rajada? 1 Otsisin tööd 2 Kavatsesin ettevõtjaks hakata → JÄTKAKE H13 3 Kavatsesin talu rajada → JÄTKAKE H13 <i>NB! Tööotsinguteks loeme ka varem kokkulepitud töö alguse ootamist.</i>
H07 ☀	Kas otsisite alalist või ajutist tööd? 1 Ainult alalist tööd 2 Alalist tööd, aga võtaksin vastu ka ajutise töö 3 Ajutist tööd, aga võtaksin vastu ka alalise töö 4 Ainult ajutist tööd
H09 ☀	Kas otsisite täis- või osaaajatööd? 1 Ainult täisajatööd 2 Täisajatööd, aga võtaksin vastu ka osaaajatöö 3 Osaaajatööd, aga võtaksin vastu ka täisajatöö 4 Ainult osaaajatööd

H11A	Kui suur peaks olema (bruto)palk, et võtaksite töö vastu? _ _ _ _ _ krooni kuus
H11B 	[KÜSIDA KUI EI VASTANUD KÜSIMUSELE H11A] Kas võtaksite töö vastu kui (bruto)palk oleks 2 Vähemalt 1000 krooni kuus 3 Vähemalt 2000 krooni kuus 4 Vähemalt 3000 krooni kuus 5 Vähemalt 4000 krooni kuus 6 Vähemalt 5000 krooni kuus 7 Vähemalt 10 000 krooni kuus 8 Vähemalt 15 000 krooni kuus 9 Vähemalt 20 000 krooni kuus
H12	Kas otsite ainult oma haridustasemele vastavat tööd või oleksite nõus vastu võtma ka madalamat haridustaset nõudva töö? 1 Ainult haridustasemele vastavat tööd 2 Nõus vastu võtma ka madalamat haridustaset nõudva töö
H13 	Milliseid võimalusi olete nelja viimase (k.a eelmise) nädala jooksul töö saamiseks kasutanud? [VÕIB OLLA MITU VASTUST] 1 Otsisin tööd Tööturuameti (TTA) kaudu 2 Otsisin tööd eratöötöörõrssi kaudu 3 Pöördusin otse tööandja poole 4 Pöördusin sugulaste või tuttavate poole 5 Vastasin tööpakkumiskuulutustele 6 Avaldasin ise töötusmiskuulutusi 7 Jälgisin tööpakkumiskuulutusi 8 Käisin tööandja juures intervjuul, tegin testi või eksami 9 Otsisin maad, ruume, seadmeid, töötajaid jms ettevõtluse alustamiseks / talu rajamiseks 10 Taotlesin ettevõtte/talu registreerimist, tegevusluba, kauplemisluba, laenu 11 Ootasin vastust töösaamise avaldusele 12 Ootasin teadet Tööturuametist 13 Ootasin konkursi tulemusi ametikohale riigi- või omavalitsusasutuses (avaliku teenistuse seaduse järgi) 14 Ootasin varem kokkulepitud töö algust kuni 3 kuu pärast 15 Ootasin varem kokkulepitud töö algust rohkem kui 3 kuu pärast 16 MUU [KIRJUTAGE] .....
H14	Millist nimetatud töötusmiskuulutustest lugeda Teie puhul peamiseks? Variandi number _ _
H17	Oletagem, et Teile oleks eelmisel nädalal tööd pakutud. Kas oleksite saanud järgmise kahe nädala jooksul tööle asuda? 1 Jah → JÄTKAKE H19A 2 Ei
H18 	Mispärast Te ei oleks saanud selle aja jooksul tööle asuda? 1 Õpingud 2 Täiendus- või ümberõpe 3 Enda haigus, vigastus või puue 4 Vajadus hoolitseda laste eest 5 Vajadus hoolitseda teiste pereliikmete eest 6 Ajateenistus 7 Peab enne vabanema olemasolevalt töölt 8 MUU [KIRJUTAGE].....
H19A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV ON 16–62-AASTANE (16<=B05D<=62)? 1 JAH 2 EI → JÄTKAKE I00
H19B	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV ON TÖÖTAV JA TÖÖTAB TÄHTAJATU LEPINGU ALUSEL? 1 JAH (D06A=1, 4) → JÄTKAKE I00 2 EI
H19C	Kas olete Tööturuametis registreeritud? 1 Jah 2 Ei <i>NB! Ainult sel juhul, kui küsitletav oli uuringunädalal Tööturuametis registreeritud, on vastuseks "jah". Kui ta oli kunagi varem registreeritud, kuid uuringunädalal enam ei olnud, siis on vastuseks "ei".</i>

OSA I. MUUTUSED ALATES 1992. AASTAST

Järgmised küsimused puudutavad muutusi Teie tööelus alates 1992. aastast. (1992. aastal või hiljem Eestisse saabunudelt küsida alates esimesest töökohast Eestis).

I00	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV OLI 1992. AASTAL NOOREM KUI 15-AASTANE? 1 JAH (1992–B05C<15) → JÄTKAKE OSA J 2 EI
I01A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV SAABUS EESTISSE 1992. AASTAL VÕI HILJEM? 1 JAH (B07A>=1992) → JÄTKAKE I01C 2 EI
I01B	Kas Te 1992. aastal töotasite? Kas tegelesite ettevõtlusega, vahendus- või äritegevusega, individuaal- töoga, töotasite pereettevõttes või talus, tegutsesite vabakutselisena? 1 Jah → JÄTKAKE I03A (TÖÖTAMINE) 2 Ei → JÄTKAKE I02
I01C	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS KAS KÜSITLETAV OLI EESTISSE SAABUMISEL NOOREM KUI 15-AASTANE? 1 JAH (B07A-B05C<15) → JÄTKAKE OSA J 2 EI
I01D ☀	Kas Teil enne Eestisse saabumist oli kokkulepe tööleasumiseks — töökoht? 1 Jah → JÄTKAKE I03A (TÖÖTAMINE) 2 Ei, alustasin tööotsingud → JÄTKAKE I10A (TÖÖTUS) 3 Ei, ei alustanud tööotsinguid → JÄTKAKE I12A (MITTEAKTIIVSUS)
I02	Kas otsisite 1992. aastal tööd? <i>NB! Tööotsinguteks loeme ka ettevalmistusi ettevõtluse alustamiseks / talu rajamiseks ja varem kokkulepitud töö alguse ootamist.</i> 1 Jah → JÄTKAKE I10A (TÖÖTUS) 2 Ei → JÄTKAKE I12A (MITTEAKTIIVSUS)

TÖÖTAMINE

JIX1	Põhitöökohad	1	2	3	
I03A	Milline oli Teie põhitöökoht 1992. aastal / Eestisse saabumisel VÕI Milline oli Teie järgmine põhitöökoht? <i>NB! Põhitöö võis olla ka töötamine talus, pereettevõttes, tegutsemine vabakutselisena, põllumajandussaaduste tootmine müügiks, individuaaltöö vms.</i> Tööandja (ettevõtte/asutuse) täielik nimi Allüksuse nimi	....	....	....	
I03B	Kus Teie töökoht asus? Töökoha asukohariik	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	
I04A B	Mis aastal ja kuul Te sellele tööle asusite? Aasta Kuu	□□□□ □□	□□□□ □□	□□□□ □□	
I05A	Millega selles <u>ettevõttes/asutuses</u> tegeleti, mida seal põhiliselt toodeti? Tööandja (ettevõtte/asutuse) põhitegevusala	.... □□□□	.... □□□□	.... □□□□	
B	Allüksuse tegevusala [MÄRGITAKSE, KUI ERINEB PÕHITEGEVUSALAST]	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	
I06 A	Mis oli Teie amet? <i>Milles töö seisnes?</i>	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	
I07	Mitu töötajat oli Teie otseses alluvuses?	□□□□	□□□□	□□□□	

I08 ☀	Millisesse järgmistest rühmadest Te selles ettevõttes/asutuses kuulusite? 1 Palgatöötaja 2 Palgatöötaja(te)ga ettevõtja 3 Palgatöötajaga talupidaja 4 Üksikettevõtja 5 Palgatöötajuta talupidaja 6 Vabakutseline 7 Palgata töötaja pereettevõttes, talus 8 Tulundusühistu liige 9 MUU [KIRJUTAGE]	☐	☐	☐	
I09 ☀	Kas töötate sellel töökohal tänaseni või kui lahkusite sellelt töölt, kas asusite uuele tööle, hakkasite uut tööd otsima või lahkusite ega asunud uut tööd otsima? 1 Asusin uuele tööle 2 Hakkasin tööd otsima 3 Ei asunud uuele tööle ega hakanud tööd otsima 4 Töötan tänaseni samal tööl	☐	☐	☐	1→I03A 2→I10A 3→I12A 4→I15

TÖÖTUS

IX2	Töötusperioodid	1	2	3	
I10A B	Mis aastal ja kuul Te tööd otsima hakkasite? Aasta Kuu	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	
I11 ☀	Kas leidsite töö, loobusite tööotsingutest tööd leidmata või jätkate otsinguid tänaseni? 1 Leidsin töö 2 Loobusin tööotsingutest 3 Otsin tööd tänaseni	☐	☐	☐	1→I03A 2→I12A 3→I15

MITTEAKTIIVSUS

IX3	Mitteaktiivsusperioodid	1	2	3	
I12A B	Mis aastal ja kuul algas see periood, mille vältel Te ei töötanud ega otsinud tööd (mitteaktiivsusperiood)? Aasta Kuu [9999 KUI POLE KUNAGI TÖÖTANUD]	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	
I13 ☀	Mispärast Te ei töötanud? VÕI Mispärast Te tööd otsima ei hakanud? VÕI Mispärast loobusite töötamisest? 1 Õpingud, edasiõppimiskavatus 2 Ajateenistus 3 Enda haigus või vigastus 4 Enda puue 5 Rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus 6 Vajadus hoolitseda laste, teiste pereliikmete eest 7 Pensioniiga 8 Kaotanud lootuse tööd leida 9 MUU [KIRJUTAGE]	☐	☐	☐	
I14 ☀	Kas mitteaktiivsus kestab tänaseni või oli hiljem mingi muu põhjus, et Te tööd otsima ei hakanud või hakkasite (uuesti) tööd otsima või asusite tööle ilma eelneva töötamiseta? 1 Mitteaktiivsus jätkus muudel põhjustel 2 Hakkasin tööd otsima 3 Asusin tööle tööotsinguteta 4 Mitteaktiivne tänaseni	☐	☐	☐	1→I12A 2→I10A 3→I03A 4→I15

TÖÖALASE POSITSIOONI MUUTUS

I15 A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAV ON TÖÖTAV? 1 JAH (OSA D TÄIDETUD) 2 EI → JÄTKAKE OSA J
I15 B ☀	Kuidas on muutunud alates 1992. aastast / Eestisse saabumisest Teie tööalane positsioon? 1 On muutunud madalamaks 3 On muutunud kõrgemaks 2 On jäänud samaks 4 MUU.....

OSA J. HARIDUS

J01 ☀	Milline haridus on Teil omandatud üldhariduskoolis? 1 Keskkharidus 3 Algharidus 2 Põhiharidus (mittetäielik keskkharidus) 4 Algharidusesta → JÄTKAKE J14A
J02 ☀	Kas omandasite selle hariduse Eestis või välismaal? [VÕIB OLLA MITU VASTUST] 1 Eestis 2 Välismaal (öelge riigi nimi) ..... _ _ _ 3 Välismaal, muu riik ..... _ _ _ 4 Välismaal, muu riik ..... _ _ _ 5 Välismaal, muu riik ..... _ _ _
J03 ☀	Mis keeles toimus õppetöö? [VÕIB OLLA MITU VASTUST] 1 Peamiselt eesti keeles 2 Peamiselt vene keeles 3 Mõnes teises keeles (öelge keel) ..... _ _ _ 4 Teises keeles, muu keel ..... _ _ _ 5 Teises keeles, muu keel ..... _ _ _ 6 Teises keeles, muu keel ..... _ _ _
J04 ☀	Milline on Teie kõrgeim lõpetatud kutse-, ameti- või erialaharidus? 1 Ei oma kutse-, ameti- ega erialaharidust → JÄTKAKE J14A 2 Kutseharidus 3 Kutsekeskkharidus → JÄTKAKE J07 4 Keskeri- või tehnikumiharidus → JÄTKAKE J07 5 Kõrgem haridus → JÄTKAKE J08 6 Doktor (varasem teaduste kandidaat) → JÄTKAKE J09
J05	Milline oli nõutav haridustase kutseõppeasutusse sisseastumisel? 1 Sisseastumisel ei olnud nõutavat haridustaset 2 Põhiharidus
J06 ☀	Kas saite koos kutseharidusega üldhariduse? 1 Ei, omandasin ainult kutse → JÄTKAKE J09 2 Jah, omandasin kutse koos põhiharidusega → JÄTKAKE J09 3 Jah, omandasin kutse koos keskkharidusega → JÄTKAKE J09
J07	Milline oli nõutav haridustase kutseõppeasutusse sisseastumisel? 1 Põhiharidus → JÄTKAKE J09 2 Keskkharidus → JÄTKAKE J09
J08 ☀	Milline oli omandatud kõrgharidus? 1 Kutsekõrgharidus 2 Rakenduskõrgharidus, diplomiõpe 3 Bakalaureus 4 Enne 1992. aastat omandatud kõrgharidus 5 Magister
J09 ☀	Kas omandasite selle hariduse Eestis või välismaal? [VÕIB OLLA MITU VASTUST] 1 Eestis 2 Välismaal (öelge riigi nimi) ..... _ _ _ 3 Välismaal, muu riik ..... _ _ _ 4 Välismaal, muu riik ..... _ _ _ 5 Välismaal, muu riik ..... _ _ _

K02C ☀	Mis rahvusest on/oli Teie isa? 1 Eestlane 2 Venelane	3 Muu. Täpsustage ..... _ _ _ 4 Ei ole teada
K02D ☀	Milline on/oli Teie isa kodakondsus? 1 Eesti 2 Vene 3 NSVL	4 Muu. Täpsustage ..... _ _ _ 9 Määramata
K02E	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAVA EMA ON LEIBKONNALIIGE? 1 JAH (SEOS B03 VEERUS 1 JA B04=2) → JÄTKAKE K03A 2 EI	
K02F	Milline on Teie ema sünniriik?..... _ _ _ 998 SÜNDINUD VÄLJASPOOL EESTIT, RIIKI EI TEA 997 EMA EI OLE TEADA → JÄTKAKE K03A	
K02G ☀	Mis rahvusest on/oli Teie ema? 1 Eestlane 2 Venelane	3 Muu. Täpsustage ..... _ _ _ 4 Ei ole teada
K02H ☀	Milline on/oli Teie ema kodakondsus? 1 Eesti 2 Vene 3 NSVL	4 Muu. Täpsustage ..... _ _ _ 9 Määramata
K03A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAV ON SÜNDINUD EESTIS? 1 JAH (B06=233, 230) → JÄTKAKE K04A 2 EI	
K03B ☀	Mis oli Teie jaoks Eestisse elama asumise peamine põhjus? 1 Töö — ettevõttesisene üleviimine 2 Töö — töö leidmine enne saabumist 3 Töö — saabumine enne töö leidmist 4 Oma äri alustamine 5 Õpingud	6 Suunamine peale kooli lõpetamist 7 Perega koos / pere taasühendamine 8 Pere loomine 9 Paremad majanduslikud võimalused Eestis 10 Muu.....[KIRJUTAGE]
K04A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAVAL ON EESTI KODAKODSUS? 1 JAH (B09A=1) → JÄTKAKE K05 2 EI	
K04B ☀	Kas Teie praeguse elamisloa kehtivusaeg on piiratud? 1 Jah, alla 1 aasta 2 Jah, 1–5 aastat 3 Jah, piiratud kehtivusaeg üle 5 aasta	4 Jah, ei tea kehtivusaega 5 Ei 6 Ei vaja elamisluba
K05	Kus elate praegu? Küla/alevik/alev/linn ..... _ _ _ _ Maakond..... Riik ..... _ _ _	
K06 ☀	Milline on selle eluaseme tüüp? 1 Talumaja 2 Ühepereelamu 3 Kahepereelamu 5 Ridaelamu	6 Korter või tuba vähem kui 10 eluruumiga elamus 7 Korter või tuba 10 või enama eluruumiga elamus 8 Ühiselamu 9 MUU [KIRJUTAGE] .....
K07	Kus elasite viis aastat tagasi? 1 Samas külas/alevikus/alevis/linnas 2 Mujal: Küla/alevik/alev/linn ..... _ _ _ _ Maakond..... Riik ..... _ _ _	
K08A	Kas Teil on lisaks püsielukohale veel teine elukoht? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE K09	
K08B	Kus asub Teie teine elukoht? Küla/alevik Linn/alev/vald _ _ _ _ Maakond Riik _ _ _ _	
K08D ☀	Millisel põhjusel Te teist elukohta kasutate? 1 Töö 2 Puhkus 3 Perekondlikud põhjused	
		4 Õpingud 5 MUU [KIRJUTAGE].....

K09 ☀	Millised on Teie tulevikukavatsused Eestisse jäämiseks? 1 Lühemaks kui 1 aasta 2 1–5 aastaks 3 Pikemaks kui 5 aastat 4 Jääda alaliseks → JÄTKAKE K11
K10	Kuhu Te kavatsete elama asuda, kui ei plaani jääda Eestisse alaliseks? 1 Soovin elama asuda..... _ _ _ 2 Ei ole veel otsustanud
K11 A B C	Milline on Teie kodune keel? Kui kasutate mitut keelt, siis märkige need kõik, alustades enamkasutatavast. ..... Esimene kodune keel _ _ _ ..... Teine kodune keel _ _ _ ..... Kolmas kodune keel _ _ _ AINULT ÜKS KODUNE KEEL → JÄTKAKE K13
K12 A B	Kui hästi Te seda keelt/neid keeli valdate? Oskan rääkida ja kirjutada Oskan igapäevase suhtlemise piires rääkida Saan igapäevase suhtlemise piires aru ..... (teine kodune keel) 1 2 3 ..... (kolmas kodune keel) 1 2 3
K13	Kas oskate peale kodus(t)e keel(t)e veel mõnda keelt või saate mõnest keelest igapäevase suhtlemise piires aru? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE K15
K14 ☀ A B C D E	Milliseid keeli oskate veel? Oskan rääkida ja kirjutada Oskan igapäevase suhtlemise piires rääkida Saan igapäevase suhtlemise piires aru ..... _ _ _ 1 2 3 ..... _ _ _ 1 2 3 ..... _ _ _ 1 2 3 ..... _ _ _ 1 2 3 ..... _ _ _ 1 2 3
K15 ☀	Milline järgmistest seisunditest Teid põhiliselt iseloomustab? 1 Töötav 2 Töötav (üli)õpilane 3 Töötav pensionär 4 Töötav töövõimetuspensionär 5 Töötu, tööd otsiv 6 (Üli)õpilane 7 Vanaduspensionär 8 Töövõimetuspensionär 9 Lapsehoolduspuhkusel olija 10 Kodune 11 Ajateenija 12 Kinnipeetav 13 Muudel põhjustel mittetöötav 14 MUU [KIRJUTAGE] .....
K17A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAV OSKAB EESTI KEELT? 1 JAH (K11A=eesti keel või K11B=eesti keel või K11C=eesti keel või K14 eesti keel=1)→ JÄTKAKE K19A 2 EI
K17B ☀	Kas Teil on ebapiisava eesti keele oskuse tõttu olnud takistusi töö leidmisel? 1 Jah, 12 viimase kuu jooksul 2 Jah, kunagi varem 3 Ei
K18A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAV TÖÖTAS 12 VIIMASE KUU JOOKSUL? 1 JAH (OSA D TÄIDETUD või vt G02) 2 EI → JÄTKAKE K19A
K18B	Kas Teil on viimase 12 kuu jooksul ebapiisava eesti keele oskuse tõttu olnud probleeme tööülesannete sooritamiseega? 1 Jah 2 Ei
K19A	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAV TÖÖTAB? 1 JAH (OSA D TÄIDETUD) 2 EI → JÄTKAKE K21
K22 ☀	Millest Te elatute? [VÕIB OLLA MITU VASTUST] 1 Palk, töötasu 2 Ettevõtjatulu, tulu talupidamisest 3 Juhutöö 4 Põllundussaaduste müük 5 Äri- või vahendustegevus 6 Töötuskindlustushüvitis, töötü abiraha 7 Tööturuameti stipendium 8 Pension 9 Stipendium 10 Öppelaen 11 Abikaasa sissetulek 12 Vanemate sissetulek 13 Teiste sugulaste toetus 14 Lastetoetus 15 Alimendid 16 Sotsiaaltoetus, toimetulekutoetus 17 Vara müük 18 Renditulud, dividendid, intressid 19 Laenud 20 Säästud 21 MUU [KIRJUTAGE] .....
K23	Milline on peamine elatusallikas? _ _ _

K24	Kui suur on tavaliselt kuu jooksul Teie leibkonna käsutuses olev raha, arvestades kõiki tulusid? Õelge keskmine kättesaadud summa kroonides. _ _ _ _ _ _ _ krooni
K25	Kas olete viimase 12 kuu jooksul saanud rahalisi toetusi mõnelt välisriigi organisatsioonilt või välisriigis elavalt isikult? 1 Jah Nimetage palun saadud toetuste kogusumma _ _ _ _ _ _ _ _ krooni 2 Ei
K26	Kas olete viimase 12 kuu jooksul osutanud rahalist abi mõnele välisriigis elavale isikule/leibkonnale? 1 Jah Nimetage palun makstud kogusumma _ _ _ _ _ _ _ _ krooni 2 Ei
K27 ☀	Kuidas Teie leibkond toime tuleb, mõeldes oma kuukeskmisele netosissetulekule? 1 Me ei tule üldse toime 2 Tuleme suurte raskustega toime 3 Tuleme raskustega toime 4 Tuleme tavaliselt toime 5 Tuleme hästi toime 6 Tuleme väga hästi toime
K28	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAVA ABIKAASA VÕI ELUKAASLANE ON LEIBKONNAS? 1 JAH (SEOS B03=1 VEERUS 1 JA B11=1 ABIKAASA/ELUKAASLASE VEERUS)→ JÄTKAKE K29A 2 EI
K28A	Kas Teil on peale leibkonnaliikmete välismaal elav abikaasa või elukaaslane? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE K29A
K28B	Kas Teie välisriigis elav abikaasa või elukaaslane plaanib järgmise 12 kuu jooksul Eestisse elama asuda? 1 Jah → JÄTKAKE K29A 2 Ei
K28C ☀	Mis põhjusel Teie abikaasa või elukaaslane peab Eestisse elama asumist vähetõenäoliseks? 1 Töö puudumine Eestis 2 Juriidilised takistused Eestisse kolimiseks 3 Ei soovi Eestisse elama asuda 4 MUU [KIRJUTAGE]
K29A	Kas Teil on peale leibkonnaliikmete välismaal elav laps(ed) (ka lapsendatud)? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE K30A
K29B	Kas Teie välisriigis elav laps(ed) (ka lapsendatud) plaanib järgmise 12 kuu jooksul Eestisse elama asuda? 1 Jah → JÄTKAKE K30A 2 Ei
K29C ☀	Mis põhjusel Teie laps(ed) (ka lapsendatud) peab Eestisse elama asumist vähetõenäoliseks? 1 Töö puudumine Eestis 2 Juriidilised takistused Eestisse kolimiseks 3 Ei soovi Eestisse elama asuda 4 MUU [KIRJUTAGE] .....
K30A	Kas Teil on peale leibkonnaliikmete välismaal elav vanem? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE K31A
K30B	Kas Teie välisriigis elav vanem plaanib järgmise 12 kuu jooksul Eestisse elama asuda? 1 Jah → JÄTKAKE K31A 2 Ei
K30C ☀	Mis põhjusel Teie vanem peab Eestisse elama asumist vähetõenäoliseks? 1 Töö puudumine Eestis 2 Juriidilised takistused Eestisse kolimiseks 3 Ei soovi Eestisse elama asuda 4 MUU [KIRJUTAGE] .....
K31A	Kas Teil on peale leibkonnaliikmete välismaal elav vanavanem? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE K32A
K31B	Kas Teie välisriigis elav vanavanem plaanib järgmise 12 kuu jooksul Eestisse elama asuda? 1 Jah → JÄTKAKE K32A 2 Ei
K31C ☀	Mis põhjusel Teie vanavanem peab Eestisse elama asumist vähetõenäoliseks? 1 Töö puudumine Eestis 2 Juriidilised takistused Eestisse kolimiseks 3 Ei soovi Eestisse elama asuda 4 MUU [KIRJUTAGE] .....
K32	KAS KÜSITLETAV ON 35-AASTANE VÕI VANEM (B05D>=35)? 1 JAH 2 EI → JÄTKAKE K33A

K32A	Kas Teil on peale leibkonnaliikmete välismaal elav lapselaps või lapse elukaaslase laps (ka lapsendatud)? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE K33A
K32B	Kas Teie välisriigis elav lapselaps või lapse elukaaslase laps (ka lapsendatud) plaanib järgmise 12 kuu jooksul Eestisse elama asuda? 1 Jah → JÄTKAKE K33A 2 Ei
K32C ☀	Mis põhjusel Teie lapselaps või lapse elukaaslase laps (ka lapsendatud) peab Eestisse elama asumist vähetõenäoliselt? 1 Töö puudumine Eestis 2 Juriidilised takistused Eestisse kolimiseks 3 Ei soovi Eestisse elama asuda 4 MUU [KIRJUTAGE].....
K33A	Kas Teil on peale leibkonnaliikmete välismaal elav õde või vend? 1 Jah 2 Ei → JÄTKAKE OSA L
K33B	Kas Teie välisriigis elav õde või vend plaanib järgmise 12 kuu jooksul Eestisse elama asuda? 1 Jah → JÄTKAKE OSA L 2 Ei
K33C ☀	Mis põhjusel Teie õde või vend peab Eestisse elama asumist vähetõenäoliselt? 1 Töö puudumine Eestis 2 Juriidilised takistused Eestisse kolimiseks 3 Ei soovi Eestisse elama asuda 4 MUU [KIRJUTAGE].....

OSA L. IDENTITEET JA INTEGRATSIOONI HOIAKUD

L00	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAV MÄÄRATLES OMA RAHVUSE? 1 JAH 2 EI → JÄTKAKE L02
L01 ☀	Järgnevalt on esitatud mõned väited, mis kirjeldavad erinevaid tundeid oma rahvusgrupi ja teisest rahvastest inimeste suhtes. Mil määral Teie nende väidetega nõustute? Nõustun täielikult Pigem nõustun Ei poolda Pigem ei nõustu Üldse ei nõustu 1 2 3 4 5 A Tunnan oma rahvusega tugevat sisemist seost B Minu jaoks on oluline, mis rahvusest inimesega on tegemist C Mul ei ole midagi ühist oma rahvuskaslastega D Austan oma rahvuse traditsioone ja kombeid E Inimese hindamisel ei tohiks tema rahvus mingit rolli mängida 1 2 3 4 5
L02 ☀	Palun öelge, kui tugevalt Te tunnete end seotuna järgmiste kohtadega ? Väga tugevalt Üsna tugevalt Üsna nõrgalt Väga nõrgalt Üldse mitte 1 2 3 4 5 A Asukoht linn/alevik/küla B Eesti C Baltikum D Venemaa E Põhjamaad F Euroopa 1 2 3 4 5
L03 ☀	Mitu korda Te olete viimase viie aasta jooksul käinud oma vanemate päritolumaal? 1 Ühe korra 2 Kaks korda 3 Kolm kuni viis korda 4 Enam kui viis korda 5 Mitte ühtegi korda → JÄTKAKE L06
L04 ☀	Kui kaua Teie viimase viie aasta külustus/külustused kokku kestis/kestsid? 1 Kuni üks nädal 2 Kuni viis kuud 3 Kuni aasta 4 Üle aasta
L05 ☀	Mis oli Teie külustus(t)e põhjus? VÕIB KA MITU VASTUST 1 Puhkus 2 Sugulaste külustamine 3 Töösajad, äri 4 Õpingud 5 MUU [KIRJUTAGE].....

L06 	Kas Te kavatsete tulevikus oma vanemate päritolumaale elama asuda? 1 Kindlasti mitte 2 Võib-olla 3 Tõenäoliselt 4 Kindlasti 5 Raske öelda																																																																																
L07 	Järgnevalt on esitatud mõned väited, mis kirjeldavad erinevaid tundeid Eesti suhtes. Mil määral Teie nende väidetega nõustute? <table border="0" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 80%;"></th> <th style="text-align: center;">Nõustun täielikult</th> <th style="text-align: center;">Pigem nõustun</th> <th style="text-align: center;">Ei poolt vastu</th> <th style="text-align: center;">Pigem ei nõustu</th> <th style="text-align: center;">Üldse ei nõustu</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A Ma tunnen end osana Eesti ühiskonnast</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>B Ma pean Eestit oma kodumaaks</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>C Mul ei ole midagi ühist eestlastega</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>D Tunnen uhkust Eesti saavutuste üle</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>E Ma tunnen, et ma pole siin maal teretulnud</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> </tbody> </table>		Nõustun täielikult	Pigem nõustun	Ei poolt vastu	Pigem ei nõustu	Üldse ei nõustu	A Ma tunnen end osana Eesti ühiskonnast	1	2	3	4	5	B Ma pean Eestit oma kodumaaks	1	2	3	4	5	C Mul ei ole midagi ühist eestlastega	1	2	3	4	5	D Tunnen uhkust Eesti saavutuste üle	1	2	3	4	5	E Ma tunnen, et ma pole siin maal teretulnud	1	2	3	4	5																																												
	Nõustun täielikult	Pigem nõustun	Ei poolt vastu	Pigem ei nõustu	Üldse ei nõustu																																																																												
A Ma tunnen end osana Eesti ühiskonnast	1	2	3	4	5																																																																												
B Ma pean Eestit oma kodumaaks	1	2	3	4	5																																																																												
C Mul ei ole midagi ühist eestlastega	1	2	3	4	5																																																																												
D Tunnen uhkust Eesti saavutuste üle	1	2	3	4	5																																																																												
E Ma tunnen, et ma pole siin maal teretulnud	1	2	3	4	5																																																																												
L08 	Mitte-eestlaste integratsioon Eesti ühiskonda on oluline teema nii poliitilistes aruteludes kui ka meedias. Mil määral Te nõustute või ei nõustu järgmiste väidetega? <table border="0" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 80%;"></th> <th style="text-align: center;">Nõustun täielikult</th> <th style="text-align: center;">Pigem nõustun</th> <th style="text-align: center;">Ei poolt vastu</th> <th style="text-align: center;">Pigem ei nõustu</th> <th style="text-align: center;">Üldse ei nõustu</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A Kodus ja eraelus peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu nende vanemate päritolumaal kultuuris kombeks</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>B Kodus ja eraelus peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu eesti kultuuris kombeks</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>C Avalikus sfääris (koolis, tööl jmt) peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu nende vanemate päritolumaal kultuuris kombeks</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>D Avalikus sfääris (koolis, tööl jmt) peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu eesti kultuuris kombeks</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>E Mitte-eestlased peaksid pingutama enam, et kohaneda Eesti ühiskonnas</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> <tr> <td>F Riik peaks tegema enam mitte-eestlaste positsiooni parandamiseks Eesti ühiskonnas</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;">5</td> </tr> </tbody> </table>		Nõustun täielikult	Pigem nõustun	Ei poolt vastu	Pigem ei nõustu	Üldse ei nõustu	A Kodus ja eraelus peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu nende vanemate päritolumaal kultuuris kombeks	1	2	3	4	5	B Kodus ja eraelus peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu eesti kultuuris kombeks	1	2	3	4	5	C Avalikus sfääris (koolis, tööl jmt) peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu nende vanemate päritolumaal kultuuris kombeks	1	2	3	4	5	D Avalikus sfääris (koolis, tööl jmt) peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu eesti kultuuris kombeks	1	2	3	4	5	E Mitte-eestlased peaksid pingutama enam, et kohaneda Eesti ühiskonnas	1	2	3	4	5	F Riik peaks tegema enam mitte-eestlaste positsiooni parandamiseks Eesti ühiskonnas	1	2	3	4	5																																						
	Nõustun täielikult	Pigem nõustun	Ei poolt vastu	Pigem ei nõustu	Üldse ei nõustu																																																																												
A Kodus ja eraelus peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu nende vanemate päritolumaal kultuuris kombeks	1	2	3	4	5																																																																												
B Kodus ja eraelus peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu eesti kultuuris kombeks	1	2	3	4	5																																																																												
C Avalikus sfääris (koolis, tööl jmt) peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu nende vanemate päritolumaal kultuuris kombeks	1	2	3	4	5																																																																												
D Avalikus sfääris (koolis, tööl jmt) peaksid mitte-eestlased elama eelkõige nii nagu eesti kultuuris kombeks	1	2	3	4	5																																																																												
E Mitte-eestlased peaksid pingutama enam, et kohaneda Eesti ühiskonnas	1	2	3	4	5																																																																												
F Riik peaks tegema enam mitte-eestlaste positsiooni parandamiseks Eesti ühiskonnas	1	2	3	4	5																																																																												
L09 	Nüüd tahaksime teada kui positiivselt või negatiivselt Te suhtute erinevatesse inimrühmadesse. Kasutage oma tunnete väljendamiseks skaalat 1-st 9-ni, kus 1 tähendab, et Teie tunded mingisse gruppi kuuluvate inimeste vastu on väga negatiivsed ja 9 tähendab, et Teie tunded mingi grupi suhtes on väga positiivsed. 5 tähendab, et Teie tunded on neutraalsed. <table border="0" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;"></th> <th colspan="5" style="text-align: center;">Väga negatiivne</th> <th colspan="4" style="text-align: center;">Väga positiivne</th> </tr> <tr> <th style="width: 50%;"></th> <th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5</th><th>6</th><th>7</th><th>8</th><th>9</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A Teie tunded eestlaste vastu</td> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td> </tr> <tr> <td>B Teie tunded eestivenelaste vastu</td> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td> </tr> <tr> <td>C Teie tunded teiste Eestis elavate rahvusvähemuste (näiteks ukrainlased, valgevenelased jne) vastu</td> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td> </tr> <tr> <td>D Teie tunded moslemite vastu</td> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td> </tr> <tr> <td>E Teie tunded Venemaa venelaste vastu</td> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td> </tr> <tr> <td>F Teie tunded mustanahaliste vastu</td> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td> </tr> </tbody> </table>		Väga negatiivne					Väga positiivne					1	2	3	4	5	6	7	8	9	A Teie tunded eestlaste vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	B Teie tunded eestivenelaste vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	C Teie tunded teiste Eestis elavate rahvusvähemuste (näiteks ukrainlased, valgevenelased jne) vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	D Teie tunded moslemite vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	E Teie tunded Venemaa venelaste vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	F Teie tunded mustanahaliste vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Väga negatiivne					Väga positiivne																																																																											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9																																																																								
A Teie tunded eestlaste vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9																																																																								
B Teie tunded eestivenelaste vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9																																																																								
C Teie tunded teiste Eestis elavate rahvusvähemuste (näiteks ukrainlased, valgevenelased jne) vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9																																																																								
D Teie tunded moslemite vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9																																																																								
E Teie tunded Venemaa venelaste vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9																																																																								
F Teie tunded mustanahaliste vastu	1	2	3	4	5	6	7	8	9																																																																								
L10 	Kas Te eelistaksite, et Teie naabruskonnas elaksid ... ? 1 peamiselt Teie rahvuskaaslased 2 võimalikult erinevatest rahvustest inimesed 3 sel pole tähtsust, mis rahvusest inimesed Teie naabruskonnas elavad 4 MUU [KIRJUTAGE].....																																																																																
L11 	Kas Te eelistaksite abielluda ... ? 1 Pigem oma rahvuskaaslasega 2 Pigem mingist muust rahvusest inimesega 3 Rahvus ei ole abiellumisel oluline 4 MUU [KIRJUTAGE].....																																																																																

L12 ☀	Kas Te eelistate omada sõpru .... ? 1 peamiselt oma rahvuskaaslaste seas 2 peamiselt mingist muust rahvusest inimeste seas 3 rahvus ei ole sõprade puhul oluline 4 MUU [KIRJUTAGE].....																																										
L13 ☀	Me elame mitmekultuurilises ühiskonnas ja puutume oma igapäevaelus kokku väga erinevate kultuuridega, mis kõik suuremal või väiksemal määral mõjutavad meid. Palun mõelge kultuurile või kultuuridele, milles Te olete üles kasvanud ja kultuuridele, millega Te olete oma elu jooksul kokku puutunud ning sellele, kui palju need on Teid mõjutanud. Õelge palun millised kultuurid on Teid enam mõjutanud ja püüdke hinnata iga kultuuri mõju.																																										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Väga palju</th> <th>Üsna palju</th> <th>Mõõdukalt</th> <th>Väga vähe</th> <th>Üldse mitte</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A Eesti kultuur</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>B Slaavi kultuur</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>C Vanemate päritolumaa kultuur</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>D Euroopa kultuur</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>E Ameerika kultuur</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>F Mõni muu kultuur / muud kultuurid. Mis? .....</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table>		Väga palju	Üsna palju	Mõõdukalt	Väga vähe	Üldse mitte	A Eesti kultuur	1	2	3	4	5	B Slaavi kultuur	1	2	3	4	5	C Vanemate päritolumaa kultuur	1	2	3	4	5	D Euroopa kultuur	1	2	3	4	5	E Ameerika kultuur	1	2	3	4	5	F Mõni muu kultuur / muud kultuurid. Mis?	1	2	3	4	5
	Väga palju	Üsna palju	Mõõdukalt	Väga vähe	Üldse mitte																																						
A Eesti kultuur	1	2	3	4	5																																						
B Slaavi kultuur	1	2	3	4	5																																						
C Vanemate päritolumaa kultuur	1	2	3	4	5																																						
D Euroopa kultuur	1	2	3	4	5																																						
E Ameerika kultuur	1	2	3	4	5																																						
F Mõni muu kultuur / muud kultuurid. Mis?	1	2	3	4	5																																						

OSA M. TÖÖELU EELMISES ELUKOHARIIGIS

M00	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAV SAABUS EESTISSE 1992. AASTAL VÕI HILJEM? 1 JAH (B07A>=1992) 2 EI → JÄTKAKE OSA N
M01 ☀	Kuidas Teie leibkond eelmises elukohariigis toime tuli, mõeldes oma kuukeskmisele netosissetulekule? 1 Me ei tulnud üldse toime 2 Tulime suurte raskustega toime 3 Tulime raskustega toime 4 Tulime tavaliselt toime 5 Tulime hästi toime 6 Tulime väga hästi toime
M02 ☀	Milline oli Teie peamine sotsiaalne seisund eelmises elukohariigis enne Eestisse asumist? 1 Töötav 2 Töötu 3 Ajateenija 4 (Üli-)õpilane 5 Pensionär 6 Riigi hüvitatud lastehooldusel 7 Kodune 8 Muudel põhjustel mittetöötav 2-8 → JÄTKAKE OSA N
M03	Mis oli Teie amet viimasel töökohal eelmises elukohariigis? <i>Milles töö seisnes?</i> ..... <input type="text"/>
M04	Milline oli selle ettevõtte tegevusala?..... <input type="text"/>
M05 ☀	Kas eelmises elukohariigis tehtud töö ja Teie haridustase olid omavahel kooskõlas? 1 Jah 2 Ei, töö eeldas kõrgemat haridustaset 3 Ei, töö eeldas madalamat haridustaset

OSA N. TÖÖELU KVALITEET

N00	KÜSITLEJA SUUNAKÜSIMUS: KAS KÜSITLETAV ON PALGATÖÖTAJA (vt D05)? 1 JAH (D05=1) 2 EI → LUGEGE LÕPULAUSE							
N01 	Kui hästi Te olete informeeritud oma töökohustuste täitmisega seotud tervise- ja ohutusriskidest? 1 Väga hästi informeeritud 2 Hästi informeeritud 3 Mitte eriti informeeritud 4 Üldse mitte informeeritud							
N02 	Palun öelge järgnevat skaalat kasutades, kas puutute töö juures kokku...?							
		Kogu aeg	Peaaegu kogu aeg	Umbes ¾ ajast	Umbes pool ajast	Umbes ¼ ajast	Peaaegu mitte kunagi	Mitte kunagi
	A Käsitööriistade, masinate jne tekitatud vibratsiooniga	1	2	3	4	5	6	7
	B Nii palju müraga, et peate teistega rääkimiseks häält kõrgendama	1	2	3	4	5	6	7
	C Suitsu, vingu (nagu näiteks keevitusvingu või heitgaaside), tolmu või pulbriliste ainete (nagu näiteks puidu- või kivitolmu) sissehingamisega	1	2	3	4	5	6	7
	D Valu tekitavate või väsitavate poosidega	1	2	3	4	5	6	7
	F Suurte raskuste liigutamise või kandmisega	1	2	3	4	5	6	7
	G Seismise või kõndimisega	1	2	3	4	5	6	7
	I Üksluiste/korduvate käe või käsivarre liigutustega	1	2	3	4	5	6	7
N05 	Mil määral saate oma töökohas mõjutada...							
				Täiesti	Suurel määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Võimatu vastata
	A tööülesannete sisu?			1	2	3	4	5
	B tööülesannete järjekorda?			1	2	3	4	5
	C töötempot?			1	2	3	4	5
	D töömeetodeid?			1	2	3	4	5
	E tööülesannete jaotust töötajate vahel?			1	2	3	4	5
	F tööpartnerite valikut?			1	2	3	4	5
	G projektide tähtaegu, teenuste osutamise ja kaupade kohaletoimetamise graafikuid?			1	2	3	4	5
N07	Kas teiega on viimase 12 kuu jooksul konsulteeritud töökorralduse muutmise või töötingimuste küsimustes? 1 Jah 2 Ei							
N08	Kas olete viimase 12 kuu jooksul oma otsese ülemusega tööga seonduvaid probleeme arutanud? 1 Jah 2 Ei							
N09A 	Kas olete viimase 5 aasta jooksul kogunud töökohal ebavõrdset kohtlemist järgnevates valdkondades?							
				Jah	Ei			
	A Tööle võtmine/ametisse määramine			1	2			
	B Tasustamine			1	2			
	C Tunnustamine			1	2			
	D Karjäärivõimalused			1	2			
	E Töö või vahetuste jaotamine			1	2			
	F Juurdepääs tööandja korraldatud koolitustele			1	2			
	G Info saamine			1	2			
	H Mitterahaliste hüvitiste saamine			1	2			
	I Kaastöötajate ja ülemuste suhtumine			1	2	KUI KÕIK EI → JÄTKAKE N14		

N09B	Mis on olnud Teie arvates ebavõrdse kohtlemise aluseks?															
N14	Kas teid on viimase 12 kuu jooksul edutatud kõrgemale ametipositsioonile? 1 Jah 2 Ei															
N15 ☀	Kas peate võimalikuks, et järgmise aasta jooksul kaotate oma praeguse töö? 1 Jah, kindlasti 2 Tõenäoliselt jah 3 Tõenäoliselt mitte 4 Kindlasti mitte															
N16 ☀	Kui kaotaksite oma praeguse töökoha või hakkaksite otsima tööd, mis Te arvate, kas Teil õnnestuks leida:															
	<table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>Jah kindlasti</th> <th>Tõenäoliselt jah</th> <th>Tõenäoliselt mitte</th> <th>Kindlasti mitte</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A mingi vastuvõetav töökoht?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>B oma ametioskustele ja kogemustele vastav töökoht?</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>		Jah kindlasti	Tõenäoliselt jah	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	A mingi vastuvõetav töökoht?	1	2	3	4	B oma ametioskustele ja kogemustele vastav töökoht?	1	2	3	4
	Jah kindlasti	Tõenäoliselt jah	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte												
A mingi vastuvõetav töökoht?	1	2	3	4												
B oma ametioskustele ja kogemustele vastav töökoht?	1	2	3	4												

LÕPULAUSE: Olemegi jõudnud küsitluse lõppu. Suur tänu Teile koostöö eest.

KÜSITLEJA OSA (JÄRG)

A05	KÜSITLUSE LÕPUAEG/KATKESTUSE AEG	KATKEMISE KORRAL JÄTKU LÕPUAEG
A	□□ TUND	□□ TUND
B	□□ MINUTID	□□ MINUTID
A06	KÜSITLUSE KEEL	
	1 EESTI	
	2 VENE	
	3 INGLISE	
	4 SOOME	
A07	KES VEEL VIIBISID KÜSITLUSE JUURES? [VÕIB OLLA MITU VASTUST]	
A	1 MITTE KEEGI	
B	2 ALLA 6-AASTASED LAPSED	
C	3 6-AASTASED JA VANEMAD LAPSED	
D	4 ABIKAASA (ELUKAASLANE)	
E	5 MUUD SUGULASED	
F	6 MUUD TÄISKASVANUD (MITTESUGULASED)	
A09	KÜSITLUS KULGES...	
	1 VÄGA HÄSTI	4 RASKUSTEGA [SELGITAGE A16s]
	2 HÄSTI	5 SUURTE RASKUSTEGA [SELGITAGE A16s]
	3 RAHULDAVALT	
A16	MÄRKUSED KÜSITLUSE KOHTA [KIRJUTAGE KÕIGIST SEGAVATEST ASJAOLUDEST]	
	.....	
	.....	
	.....	
	.....	
	.....	
A17	ANKEEDI ALGSEISUND <i>Täidetakse ainult arvutis!</i>	
	1 – POOLELI	
	2 – SISESTATUD	
	3 – TÄPSUSTADA	
	4 – KORRAS	
A18	ANKEEDI LÕPPSEISUND <i>Täidetakse ainult arvutis!</i>	
	1 – SAADETUD	
	2 – SAATMATA	

IMMIGRANT POPULATION SURVEY 2008

Questionnaire

SECTION A	Interviewer's remarks.....	2
SECTION B	Household characteristics.....	3
SECTION C	Labour status during the reference week	5
SECTION D	Main job	6
SECTION G	Previous work experience of person not in employment.....	9
SECTION H	Job seeking	10
SECTION I	Changes since 1992.....	12
SECTION J	Education.....	15
SECTION K	Background information.....	16
SECTION L	Identity and integration attitudes	19
SECTION M	Working life in previous state of residence	22
SECTION N	Quality of working life	22
SECTION A	Interviewer's remarks (continuation).....	24

Reference week

     -

 number   day   month   day   month   year

Quarter

 Code of respondent

To be filled out in a computer:

METHOD OF INTERVIEW   1 – LAPTOP INTERVIEW   2 – QUESTIONNAIRE INTERVIEW

MODE: 1 – INTERVIEWER   2 – ENCODER

CODE OF INTERVIEWER

REGION OF INTERVIEWER

INTERVIEW MANAGER'S AREA NUMBER

SECTION A. INTERVIEWER'S REMARKS

A01	DATE OF INTERVIEW	IN CASE OF INTERRUPTION DATE OF CONTINUATION
A	_ _ DAY	_ _ DAY
B	_ _ MONTH	_ _ MONTH
A02	STARTING TIME OF THE INTERVIEW	IN CASE OF INTERRUPTION, STARTING TIME OF CONTINUATION
A	_ _ HOUR	_ _ HOUR
B	_ _ MINUTES	_ _ MINUTES
A03	PLACE OF INTERVIEW 1 RESPONDENT'S PLACE OF RESIDENCE 2 RESPONDENT'S PLACE OF WORK / SCHOOL 3 RESPONDENT'S RELATIVES' / FRIENDS' HOME 4 INTERVIEWER'S PLACE OF WORK / PLACE OF RESIDENCE 6 ELSEWHERE (WRITE WHERE)	
A04	<i>In computer, the fields will be filled out automatically upon entering the name of settlement!</i> HOUSEHOLD'S PLACE OF RESIDENCE	
	_____	SETTLEMENT _ _ _ _
	_____	RURAL MUNICIPALITY _ _ _
	_____	COUNTY _ _

SECTION B. HOUSEHOLD CHARACTERISTICS

The household consists of persons who share a dwelling, i.e. live at the same address, and use common monetary and/or food resources. Persons belonging to a household are referred to as the members of the household (the members). A household may also consist of one person living alone.

[IN THE TABLE THAT FOLLOWS, RECORD THE REQUIRED INFORMATION FOR ALL THE MEMBERS OF THE HOUSEHOLD. IN THE FIRST COLUMN, FILL OUT THE DATA FOR THE SAMPLE PERSON (S), THAT IS THE PERSON WHO WAS INCLUDED IN THE SURVEY. IF THE HOUSEHOLD CONSISTS OF MORE THAN SIX MEMBERS, USE THE SUPPLEMENTARY SHEETS. ENCIRCLE THE NUMBER OF THE LAST COMPLETED COLUMN.]

Please, give the first names of the members of your household.

→ BX	The member's number	S	2	3	4	5	6	
B00	First name							

First section of the survey is about the structure of your household and general data of members of household.

↓ BX2	The member's number	S	2	3	4	5	6	
B04 ↓	SEX 1 – MALE 2 – FEMALE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
B05 A B C	Indicate .....date of birth 1 Day 2 Month 3 Year	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
B05 D	INTERVIEWER CHECKPOINT AGE AT THE END OF THE REFERENCE WEEK (See Cover Sheet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
BX3	INTERVIEWER CHECKPOINT ARE THERE ANY OTHER MEMBERS IN THE HOUSEHOLD? 1 YES 2 NO	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1 → B04

→ B03 ☀	What is ...'s relationship to other household members?		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
	01 Spouse or partner	1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	02 Child (incl. adopted)	2		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	03 Foster child	3			☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	04 Parent	4				☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	05 Foster parent	5					☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	12 Sister/brother	6						☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	06 Grandparent / his or her partner	7							☐	☐	☐	☐	☐	☐
	07 Grandchild or child (incl. adopted) of the child's partner	8								☐	☐	☐	☐	☐
	08 Daughter/son-in-law	9									☐	☐	☐	☐
	09 Mother/father-in-law	10										☐	☐	☐
	10 Other relative	11											☐	☐
11 Non-relative	12												☐	
↓ BX	The member's number		1 (R)	2	3	4	5	6						
B06	Country of birth		.... _ _	.... _ _	.... _ _	.... _ _	.... _ _	.... _ _	.... _ _	.... _ _	.... _ _			
B07	[[TO BE ASKED IF BORN OUTSIDE OF ESTONIA] Since what year have you been living in Estonia?													
A	Year		_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _	_ _ _
B	Month		_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_
	<i>NB! If lived alternately in Estonia and elsewhere, add up only the years lived in Estonia.</i>													
B07C	Has ... moved to Estonia more than once? Yes, lived alternately in Estonia and elsewhere No, since arrival permanently in Estonia		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2 → B08
B07D	A total of how many years has ... lived in Estonia?		_ _	_ _	_ _	_ _	_ _	_ _	_ _	_ _	_ _	_ _	_ _	
B08	Ethnic nationality? 1 Estonian 2 Russian 3 Other. Record		_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	
			..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	
B09A	Citizenship 1 Estonian 2 Russian 3 Other. Record 9 Undefined		_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	_	2 to 9 → B10
			..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	..... _ _	

B09B C	[TO BE ASKED IF THE PERSON IS AGED 15–74] How did ... acquire Estonian citizenship? Estonian citizen since birth Citizenship was acquired by naturalisation year when ... acquired Estonian citizenship?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1 → B10
B10 	[TO BE ASKED IF THE PERSON IS 14 OR OLDER] Legal marital status 1 Single, has not been married 2 Legally married 3 Divorced 4 Widow/widower	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
B11 	Is ... living... 1 Together with the household 2 Separately 3 Alone	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3 → SECTION C
BX4	INTERVIEWER CHECKPOINT. ARE ALL THE DATA IN THE TABLE? 1 YES 2 NO	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1 → SECTION C 2 → B06

SECTION C. LABOUR STATUS DURING THE REFERENCE WEEK

The following questions are about last week (reference week), from Monday ..... (date) to Sunday ..... (date).

C01	During last week, did you work at least one hour and were (will be) paid for it? 1 Yes → SKIP TO SECTION D 2 No
C02	During last week, were you employed in entrepreneurship, business activities, individual work, as a freelancer or as a registered entrepreneur and were earning (will earn) a profit for it? 1 Yes → SKIP TO SECTION D 2 No
C03	During last week, were you working without direct pay in a family enterprise or on a farm, of which profit you get part? 1 Yes → SKIP TO SECTION D 2 No
C04	During last week, were you engaged in producing agricultural products for sale? 1 Yes → SKIP TO SECTION D 2 No
C05	During last week, did you have a job, which you were absent from, or a business activity in which you were temporarily absent? 1 Yes 2 No → SKIP TO SECTION G
C06 	Why were you absent from work? 01 Vacation 02 Lay off 03 Public holiday 04 Studies 05 Training 06 Own illness or injury 07 Pregnancy or childbirth leave 08 Parental leave 09 Need to take care of children 10 Need to take care of other members of family 11 Work schedule, free season 12 Strike, lockout 13 Weak demand, scarcity of orders, clients 14 Shortage of raw materials, equipment, technical failure 15 Bad weather 16 OTHER [RECORD] .....
C07	Do you expect that you can return to this work after the period of absence? 1 Yes 2 No → SKIP TO SECTION G

C08	How long do you absent from the job (total of the time you already have been absent plus the time remaining until the end of the absence)? 1 Up to 3 months→ SKIP TO SECTION D 2 More than 3 months
C09 A	INTERVIEWER CHECKPOINT DID THE RESPONDENT ABSENT FROM WORK DUE TO PREGNANCY OR CHILDBIRTH LEAVE (C06=07)? 1 YES → SKIP TO SECTION D 2 NO
C09B ☀	Are you paid (receiving a wage, salary or social allowances) for the time you have been absent from the job last week? 1 Yes, corresponding to half or more of the salary 2 Yes, corresponding to less than half of the salary→ SKIP TO SECTION G 3 No → SKIP TO SECTION G
C10	INTERVIEWER CHECKPOINT IS THE RESPONDENT ON PARENTAL LEAVE (C06=08)? 1 YES → SKIP TO SECTION G 2 NO

SECTION D. MAIN JOB

D01	What was your main job in last week? Full name of the employer enterprise / organisation ..... Name of the local unit.....
D02A B	What is the main activity of this enterprise/organisation?..... _ _ _ WHAT IS THE ECONOMIC ACTIVITY OF THE LOCAL UNIT [RECORDED IF IT DIFFERS FROM MAIN ECONOMIC ACTIVITY] ..... _ _ _
D03	What is your occupation? <i>Main tasks?</i> ..... _ _ _ _
D04A	Do you have supervisory responsibilities (do you supervise other employees, take charge of the work done etc)? 1 Yes 2 No → SKIP TO D05
D04B	How many direct subordinates do you have? _ _ _
D05 ☀	To which of the following groups do you belong? 1 Employee 4 Sole proprietor 7 Unpaid family worker 2 Employer 5 Farmer with no paid employees 8 Member of a co-operative 3 Farmer with paid employees 6 Freelancer 9 OTHER [RECORD] 2 to 9 → SKIP TO D07A
D06A ☀	Under which kind of contract do you work? 1 Written regular employment contract→ SKIP TO D07 5 Authorisation contract 2 Written fixed-term employment contract 6 Contract with a temporary employment agency 3 Contract of agreement 7 Verbal employment contract 4 Contract for services incl. public service→ SKIP TO D07 8 Verbal agreement
D06B	For how long time you have this contract (agreement)? _ _ years _ _ months _ _ weeks
D07A B ☀	How many persons are employed at this enterprise? 1 1 to 10 (specify) _ _ 3 20 to 49 5 100 to 199 7 500 to 999 2 11 to 19 4 50 to 99 6 200 to 499 8 1000 or more
D08	Where is this enterprise/organisation/local unit situating? <i>In case the departments of the enterprise are locating in different places, give the name of the place where you yourself mainly worked during the reference week.</i> Village/township/town ..... _ _ _ _ County ..... Country ..... Code of enterprise/organisation _ _ _ _ _ _ _ _ _

D09 A B	When did you start at this job? Year Month	
D10	INTERVIEWER CHECKPOINT. DID HE/SHE START DURING LAST 12 MONTHS (See D09)? 1 Yes 2 No → SKIP TO D12	
D11A 	How did you find this job? 01 Asked relatives or friends 02 Responded to job advertisements 03 Placed job seeking advertisements 04 Contacted employers directly 05 Through the Labour Market Board office → SKIP TO D12 06 Through private employment bureau 07 By starting own business/farm 08 Started working on a family farm / in a family enterprise 09 Returned to my previous job after military service 10 Returned to my previous job after parental leave 11 In connection with closing down / reorganisation of the enterprise 12 (Better) job was offered, did not seek it 13 Second job became main job 14 OTHER [RECORD]	
D11B 	Was the Labour Market Board involved at any moment in finding this job? [CODE ALL ANSWERS] 1 Yes, I got information about employer from there 2 Yes, I found job advertisement on the information board of the Labour Market Board 3 Yes, I found job advertisement on the web site of the Labour Market Board 4 Yes, other way [RECORD] ..... 5 No, I got this job without assistance of the Labour Market Board	
D12 	Who is the owner of this enterprise? 10 State (Republic of Estonia) 40 Foreign person in private law 90 OTHER [RECORD] 20 Local municipality 50 Estonian and/or foreign person 30 Estonian person in private law in private law 30 to 90 → SKIP TO D14	
D14 	Is it a permanent or a fixed-term job? 1 Permanent job → SKIP TO D17 4 Seasonal job 2 Training (apprenticeship, practice, etc.) 5 Odd job 3 Probation time 6 Other fixed-term job [RECORD]	
D15 	What is your reason for a fixed-term job? 1 Did not want permanent job 2 Wanted permanent job, but have not found 3 No preference	
D16	How many more months can you have this job? months	
D17	Do you have a full-time or part-time job in this enterprise/organisation? 1 Full-time → SKIP TO D19 2 Part-time	
D18A 	Why do you work part-time? 01 Studies 07 Little work, few orders 02 Own illness or injury 08 Scarcity of raw materials. 03 Pregnancy or childbirth leave 09 At this job, less than 35 hours per week is considered full-time 04 Parental leave 10 Did not find full-time work 05 Need to take care of children or incapacitated adults 11 Did not want to work full-time 06 Other personal or family responsibilities 12 OTHER [RECORD]	
	01 to 03, 06 to 12 → SKIP TO D19	
D18B	Do you work part-time because suitable care services for children are not available or affordable? 1 Yes 2 No, other reason	
D18C	Do you work part-time because suitable care services for adults are not available or affordable? 1 Yes 2 No, other reason	
D19	How many hours per week do you usually work at this job? hours	

D20	Please, try to remember how many hours did you actually work at this job last week.	
A	Monday	_ _ hours
B	Tuesday	_ _ hours
C	Wednesday	_ _ hours
D	Thursday	_ _ hours
E	Friday	_ _ hours
F	Saturday	_ _ hours
G	Sunday	_ _ hours
H	TOTAL	_ _ _ hours
	<i>NB! Consider the actual hours worked, including job tasks performed outside of workplace, overtime work. Do not consider lunch time, the time spent on going to and coming from work.</i>	
D21	INTERVIEWER CHECKPOINT HAS THE RESPONDENT WORKED LESS OR MORE THAN USUAL LAST WEEK (COMPARE D19 AND D20H) 1 WAS ABSENT FROM THE JOB (D20H=0) → SKIP TO D24A 2 LESS (D20H<D19) → SKIP TO D23 3 SAME (D20H=D19) → SKIP TO D24B 4 MORE (D20H>D19)	
D22	What was your reason for working more than usual?	
	1 Wish to make extra money 3 Work schedule, start of season 5 OTHER [RECORD]	
	2 Wish to get days off 4 Overtime work	.....
	→ SKIP TO D24B	
D23	Why did you work less than usual last week?	
	01 Vacation	11 Need to take care of children
	02 Lay off	12 Need to take care of other members of family
	03 Public holiday	13 Work schedule, free season
	04 Studies	14 Strike, lockout
	05 Training	15 Weak demand, scarcity of orders, clients
	06 Quitting job without starting a new job	16 Shortage of raw materials, equipment, technical failure
	07 Starting or changing a job	17 Bad weather
	08 Own illness or injury	18 OTHER [RECORD] .....
	09 Pregnancy or childbirth leave	
	10 Parental leave	
D24A	How long have you been absent from the job? OR How long have you been working less than usual? _ _ weeks	
D24B	INTERVIEWER CHECKPOINT IS THE RESPONDENT EMPLOYEE (See D05) AND AT WORK LAST WEEK (See D21)? 1 YES ((D05=1 & D21>1) 2 NO → SKIP TO D31B	
D25	What is your regular monthly salary at this job?	
E	Gross income	_ _ _ _ kroons
F	Net income	_ _ _ _ kroons
D31B	Did you use teleworking possibilities during the past four weeks? (Telework occurs when employees, who are expected to work normally from fixed locations, carry out all, or part of their work at home (or distant office etc) and transfer the product of their work to the employer using information and communication technologies.) 1 Yes 2 No → SKIP TO D32A	
D31C	How long did you do telework?	
	1 During all working time	4 During quarter of the working time (1/4)
	2 During most of the working time (3/4)	5 During less than quarter of the working time
	3 During half of the working time (1/2)	
D32	How far is your (main) job from your home?	
A	_ _ _ kilometres	9998 WORKING AT HOME → SKIP TO D33
	_ _ metres	9999 HARD TO SAY, WORK AT DIFFERENT PLACES
B	Do you go to work from home usually (every day)? 1 Yes 2 No	
D33	Does your job correspond to your educational level?	
	1 Yes	2 No, the job presupposes a more advanced level of education
	3 No, the job presupposes a lower level of education	

D34	Is knowledge of the Estonian language required and necessary professionally/at the job? 1 Fluent knowledge required 2 Knowledge of everyday communication required 3 Knowledge not required /unimportant																														
D35	Which is the main language you use for communicating with your colleagues? 1 Estonia 2 Russian 3 English 4 Other.....(specify) _ _ _ _																														
D36	INTERVIEWER CHECKPOINT IS THE RESPONDENT AN EMPLOYEE (See D05)? 1 YES (D05=1) 2 NO → SKIP TO SECTION I																														
D37 ☀	Please rate your satisfaction with the following aspects related to working in your <u>enterprise/organisation</u> . <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Completely satisfied</th> <th>Quite satisfied</th> <th>Not very satisfied</th> <th>Not satisfied at all</th> <th>Impossible to answer</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A 1 Work on safety</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>B 2 Work on intensity</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>C 3 Work on employees' health surveillance</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>D 4 Work on designing and furnishing your workplace</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table> → SKIP TO SECTION I		Completely satisfied	Quite satisfied	Not very satisfied	Not satisfied at all	Impossible to answer	A 1 Work on safety	1	2	3	4	5	B 2 Work on intensity	1	2	3	4	5	C 3 Work on employees' health surveillance	1	2	3	4	5	D 4 Work on designing and furnishing your workplace	1	2	3	4	5
	Completely satisfied	Quite satisfied	Not very satisfied	Not satisfied at all	Impossible to answer																										
A 1 Work on safety	1	2	3	4	5																										
B 2 Work on intensity	1	2	3	4	5																										
C 3 Work on employees' health surveillance	1	2	3	4	5																										
D 4 Work on designing and furnishing your workplace	1	2	3	4	5																										

SECTION G. PREVIOUS WORK EXPERIENCE OF PERSON NOT IN EMPLOYMENT

G01	Have you ever been in employment? 1 Yes 2 No → SKIP TO SECTION H																		
G02 A B	When did you last have a job? Year _ _ _ _ Month _ _																		
G03	INTERVIEWER CHECKPOINT DID THE RESPONDENT HAVE HIS/HER LAST JOB LESS THAN 10 YEARS AGO (See G02)? 1 YES 2 NO → SKIP TO SECTION H																		
G04A ☀	What was your reason for leaving the job? <table border="1"> <tbody> <tr> <td>01 Closing down or bankruptcy of enterprise/organisation</td> <td>10 Retirement at the established pension age</td> </tr> <tr> <td>02 Reorganisation or privatisation of enterprise/organisation</td> <td>11 Retirement before the established pension age</td> </tr> <tr> <td>03 Dismissal</td> <td>12 Parental leave</td> </tr> <tr> <td>04 Personnel reduction</td> <td>13 Need to take care of children or incapacitated adults</td> </tr> <tr> <td>05 Expiring of fixed-term contract or probation time</td> <td>14 Other personal or family responsibilities</td> </tr> <tr> <td>06 End of farming / sole proprietorship</td> <td>15 Other reasons related to work (See G04B)</td> </tr> <tr> <td>07 Military service</td> <td>16 OTHER [RECORD].....</td> </tr> <tr> <td>08 Own illness, injury or disability</td> <td></td> </tr> <tr> <td>09 Education or training</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> 01 to 14, 16 → SKIP TO G05A	01 Closing down or bankruptcy of enterprise/organisation	10 Retirement at the established pension age	02 Reorganisation or privatisation of enterprise/organisation	11 Retirement before the established pension age	03 Dismissal	12 Parental leave	04 Personnel reduction	13 Need to take care of children or incapacitated adults	05 Expiring of fixed-term contract or probation time	14 Other personal or family responsibilities	06 End of farming / sole proprietorship	15 Other reasons related to work (See G04B)	07 Military service	16 OTHER [RECORD].....	08 Own illness, injury or disability		09 Education or training	
01 Closing down or bankruptcy of enterprise/organisation	10 Retirement at the established pension age																		
02 Reorganisation or privatisation of enterprise/organisation	11 Retirement before the established pension age																		
03 Dismissal	12 Parental leave																		
04 Personnel reduction	13 Need to take care of children or incapacitated adults																		
05 Expiring of fixed-term contract or probation time	14 Other personal or family responsibilities																		
06 End of farming / sole proprietorship	15 Other reasons related to work (See G04B)																		
07 Military service	16 OTHER [RECORD].....																		
08 Own illness, injury or disability																			
09 Education or training																			
G04B ☀	What kind of reasons related to work? [CODE ALL ANSWERS] 1 The other employer proposed a better job (higher salary, better work conditions etc) 2 Salary was too small 3 Working conditions were too bad 4 Did not like content of this job 5 Job was too difficult 6 Conflict with the employer 7 Conflict with colleagues 8 Wanted to start own business/farm 9 OTHER [RECORD]																		

G05A B	<p>What was the main activity of this <u>enterprise/organisation</u>? ..... _ _ _ _ What was the economic activity of the local unit [RECORDED IF IT DIFFERS FROM MAIN ECONOMIC ACTIVITY] ..... _ _ _ _ </p>									
G06	<p>What was your occupation? <i>Main tasks</i>? ..... _ _ _ _ </p>									
G07 	<p>Which of the following categories did you belong to in this <u>enterprise/organisation</u>?</p> <table border="0"> <tr> <td>1 Employee</td> <td>4 Sole proprietor</td> <td>7 Unpaid family worker</td> </tr> <tr> <td>2 Employer</td> <td>5 Farmer with no paid employees</td> <td>8 Member of a co-operative</td> </tr> <tr> <td>3 Farmer with paid employees</td> <td>6 Freelancer</td> <td>9 OTHER [RECORD] .....</td> </tr> </table> <p>2 to 9 → SKIP TO SECTION H</p>	1 Employee	4 Sole proprietor	7 Unpaid family worker	2 Employer	5 Farmer with no paid employees	8 Member of a co-operative	3 Farmer with paid employees	6 Freelancer	9 OTHER [RECORD] .....
1 Employee	4 Sole proprietor	7 Unpaid family worker								
2 Employer	5 Farmer with no paid employees	8 Member of a co-operative								
3 Farmer with paid employees	6 Freelancer	9 OTHER [RECORD]								
G08 	<p>How your employment contract terminated?</p> <p>1 On the initiative of the employee 2 On the initiative of the employer 3 By agreement of the parties 4 Upon expiry of the term 5 At the request of third parties or in circumstances which are independent of the parties 6 OTHER [RECORD] .....</p> <p>7 Did not work under employment contract</p>									

SECTION H. JOB SEEKING

H01	<p>Have you been seeking for a job in the last four weeks (incl reference week)? 1 Yes → SKIP TO H04 2 No <i>NB! Seeking a job also includes preparations for starting entrepreneurship / a farm and waiting for an earlier contracted job to start.</i></p>																
H02A 	<p>Why did you not seek for a job?</p> <table border="0"> <tr> <td>01 Waited for the work season to start (change of residence, need to take care of family etc)</td> <td>10 Other personal or family responsibilities</td> </tr> <tr> <td>03 Education or training</td> <td>11 Retirement age</td> </tr> <tr> <td>04 Military service</td> <td>12 No residence permit, not entitled to work</td> </tr> <tr> <td>05 Imprisonment</td> <td>13 Lack of work in the nearby areas</td> </tr> <tr> <td>06 Own illness, injury or disablement</td> <td>14 Do not believe in finding a job</td> </tr> <tr> <td>07 Pregnancy or childbirth leave</td> <td>15 Tired of unsuccessful job seeking</td> </tr> <tr> <td>08 Parental leave</td> <td>16 Did not want / need a job, did not want a new job at once</td> </tr> <tr> <td>09 Need to take care of children or incapacitated adults</td> <td>17 OTHER [RECORD] .....</td> </tr> </table> <p>01 to 07, 10 to 17 → SKIP TO H03A</p>	01 Waited for the work season to start (change of residence, need to take care of family etc)	10 Other personal or family responsibilities	03 Education or training	11 Retirement age	04 Military service	12 No residence permit, not entitled to work	05 Imprisonment	13 Lack of work in the nearby areas	06 Own illness, injury or disablement	14 Do not believe in finding a job	07 Pregnancy or childbirth leave	15 Tired of unsuccessful job seeking	08 Parental leave	16 Did not want / need a job, did not want a new job at once	09 Need to take care of children or incapacitated adults	17 OTHER [RECORD] .....
01 Waited for the work season to start (change of residence, need to take care of family etc)	10 Other personal or family responsibilities																
03 Education or training	11 Retirement age																
04 Military service	12 No residence permit, not entitled to work																
05 Imprisonment	13 Lack of work in the nearby areas																
06 Own illness, injury or disablement	14 Do not believe in finding a job																
07 Pregnancy or childbirth leave	15 Tired of unsuccessful job seeking																
08 Parental leave	16 Did not want / need a job, did not want a new job at once																
09 Need to take care of children or incapacitated adults	17 OTHER [RECORD]																
H02B	<p>Do you not seek for a job because suitable care services for children are not available or affordable? 1 Yes 2 No, other reason</p>																
H02C	<p>INTERVIEWER CHECKPOINT IS THE RESPONDENT ON PARENTAL LEAVE (See H02A)? 1 YES (H02A=08) → SKIP TO H03 2 NO</p>																
H02D	<p>Do you not seek for a job because suitable care services for adults are not available or affordable? 1 Yes 2 No, other reason</p>																
H03	<p>Would you like to start working if there was an opportunity? 1 Yes → SKIP TO H17 2 No → SKIP TO H19A</p>																

H04 	<p>Which of the following categories did you belong to when starting job seeking?</p> <table border="0"> <tr> <td>01 Lost a job because of dismissal or personnel reduction</td> <td>11 Non-working student</td> </tr> <tr> <td>02 Lost a job because of expiring of employment contract</td> <td>12 Non-working retired</td> </tr> <tr> <td>03 Quit a job</td> <td>13 Non-working disabled</td> </tr> <tr> <td>04 Entrepreneur</td> <td>14 On pregnancy or childbirth leave</td> </tr> <tr> <td>05 Farmer</td> <td>15 On parental leave</td> </tr> <tr> <td>06 Unpaid family worker</td> <td>16 Homemaker</td> </tr> <tr> <td>07 Freelancer</td> <td>17 Released from imprisonment</td> </tr> <tr> <td>08 Released from military service</td> <td>18 On lay off</td> </tr> <tr> <td>09 Graduated from school</td> <td>19 OTHER [RECORD] .....</td> </tr> <tr> <td>10 Quit studies</td> <td></td> </tr> </table> <p><i>NB! Seeking a job also includes preparations for starting entrepreneurship / a farm and waiting for an earlier contracted job to start.</i></p>	01 Lost a job because of dismissal or personnel reduction	11 Non-working student	02 Lost a job because of expiring of employment contract	12 Non-working retired	03 Quit a job	13 Non-working disabled	04 Entrepreneur	14 On pregnancy or childbirth leave	05 Farmer	15 On parental leave	06 Unpaid family worker	16 Homemaker	07 Freelancer	17 Released from imprisonment	08 Released from military service	18 On lay off	09 Graduated from school	19 OTHER [RECORD]	10 Quit studies	
01 Lost a job because of dismissal or personnel reduction	11 Non-working student																				
02 Lost a job because of expiring of employment contract	12 Non-working retired																				
03 Quit a job	13 Non-working disabled																				
04 Entrepreneur	14 On pregnancy or childbirth leave																				
05 Farmer	15 On parental leave																				
06 Unpaid family worker	16 Homemaker																				
07 Freelancer	17 Released from imprisonment																				
08 Released from military service	18 On lay off																				
09 Graduated from school	19 OTHER [RECORD]																				
10 Quit studies																					
H05 A B	<p>Since when have you been seeking a job?</p> <p>_____ Year</p> <p>_____ Month</p> <p><i>NB! Job seeking may have started also during employment</i></p>																				
H06 	<p>Were you seeking a job, planning to start own enterprise or a farm?</p> <p>1 Was seeking a job</p> <p>2 Was planning to start own enterprise → SKIP TO H13</p> <p>3 Was planning to start a farm → SKIP TO H13</p> <p><i>NB! Job seeking is also waiting for an earlier contracted job to start</i></p>																				
H07 	<p>Were you seeking a permanent or a fixed-term job?</p> <p>1 Only permanent job</p> <p>2 Permanent job, but would also accept a fixed-term job</p> <p>3 Fixed-term job, but would also accept a permanent job</p> <p>4 Only fixed-term job</p>																				
H09 	<p>Were you seeking a full- or part-time job?</p> <p>1 Only full-time job</p> <p>2 Full-time job, but would also accept a part-time job</p> <p>3 Part-time job, but would also accept a full-time job</p> <p>4 Only part-time job</p>																				
H11A	<p>How high should the gross salary be for you to accept the job?</p> <p>_____ kroons a month</p>																				
H11B 	<p>[TO BE ASKED IF DIDN'T RESPOND TO QUESTION H11A]</p> <p>Would you accept a job if the (gross) wages were</p> <table border="0"> <tr> <td>02 At least 1,000 kroons a month</td> <td>06 At least 5,000 kroons a month</td> </tr> <tr> <td>03 At least 2,000 kroons a month</td> <td>07 At least 10,000 kroons a month</td> </tr> <tr> <td>04 At least 3,000 kroons a month</td> <td>08 At least 15,000 kroons a month</td> </tr> <tr> <td>05 At least 4,000 kroons a month</td> <td>09 At least 20,000 kroons a month</td> </tr> <tr> <td></td> <td>10 More than 20,000 kroons a month</td> </tr> </table>	02 At least 1,000 kroons a month	06 At least 5,000 kroons a month	03 At least 2,000 kroons a month	07 At least 10,000 kroons a month	04 At least 3,000 kroons a month	08 At least 15,000 kroons a month	05 At least 4,000 kroons a month	09 At least 20,000 kroons a month		10 More than 20,000 kroons a month										
02 At least 1,000 kroons a month	06 At least 5,000 kroons a month																				
03 At least 2,000 kroons a month	07 At least 10,000 kroons a month																				
04 At least 3,000 kroons a month	08 At least 15,000 kroons a month																				
05 At least 4,000 kroons a month	09 At least 20,000 kroons a month																				
	10 More than 20,000 kroons a month																				
H12	<p>Are you seeking a job only on your level of education or would you also accept a job requiring a lower level of education?</p> <p>1 Only on the corresponding level of education</p> <p>2 Would also accept a job requiring a lower level of education</p>																				

H13 ☀	What steps have you taken during the past four weeks to find a job? [CODE ALL ANSWERS] 01 Sought job through the state employment office 02 Sought job through private employment bureau 03 Contacted employers directly 04 Asked relatives or friends 05 Responded to job advertisements 06 Placed job advertisements 07 Watched job advertisements 08 Went to a job interview, took an exam or a test 09 Sought for land, rooms, equipment, employees, etc. to start an enterprise/farm 10 Applied to register own enterprise/farm, for activity licence or loan 11 Waited for an answer to a job application 12 Waited for an answer from the state employment office 13 Waited for results of competition to a job at a state or municipal institution (according to the Public Service Act) 14 Waited for an earlier contracted job to start within a period of at most 3 months 15 Waited for an earlier contracted job to start after 3 months 16 OTHER [RECORD].....
H14	Which step could be considered the most important in your case? _ _ _ Number of variant
H17	If you would have been offered a job last week, could you have started within two weeks? 1 Yes → SKIP TO H19A 2 No
H18 ☀	Why could you not have started working within two weeks? 1 Studies 2 Training 3 Own illness or injury 4 Need to take care of children 5 Need to take care of other members of family 6 Military service 7 Have to get free from the present job 8 OTHER [RECORD].....
H19A	INTERVIEWER CHECKPOINT IS THE RESPONDENT AGED BETWEEN 15 AND 62? 1 YES (15<=B05D<=62) 2 NO → SKIP TO I00
H19B	INTERVIEWER CHECKPOINT IS THE RESPONDENT EMPLOYED AND WORKING UNDER PERMANENT CONTRACT? 1 YES (D06A=1,4) → SKIP TO I00 2 NO
H19C	Are you registered as a job seeker at the Labour Market Board? 1 Yes 2 No <i>NB! The answer is "yes" only in case the respondent was registered at the Labour Market Board in the reference week. In case he/she was registered earlier but not anymore in the reference week, the answer is "no".</i>

SECTION I. CHANGES SINCE 1992

The following questions deal with changes in your working life since the year 1992. (In case of respondents who arrived in Estonia in 1992 or later, start with their first job in Estonia).

I00A	INTERVIEWER CHECKPOINT DID THE RESPONDENT ARRIVE IN ESTONIA IN 1992 OR LATER? 1 YES (B07A>=1992) → SKIP TO I00C 2 NO
I00B	INTERVIEWER CHECKPOINT WAS THE RESPONDENT YOUNGER THAN 15 YEARS OF AGE IN 1992? 1 YES (1992-B05C<15 → SKIP TO I01C 2 NO → SKIP TO I01A
I00C	INTERVIEWER CHECKPOINT WAS THE RESPONDENT YOUNGER THAN 15 YEARS OF UPON ARRIVAL TO ESTONIA? 1 YES (B07A- B05C<15) → SKIP TO I1C 2 NO → SKIP TO I02

I01A	Did you have a job in 1992? Were you employed in entrepreneurship, business activities or individual work; did you work in a family enterprise or on a farm, or as a freelancer? 1 Yes → SKIP TO I03A (EMPLOYMENT) 2 No
I01B	Were you seeking a job in 1992? <i>NB! Seeking a job also includes preparations for starting entrepreneurship / a farm and waiting for an earlier contracted job to start.</i> 1 Yes → SKIP TO I10A (UNEMPLOYMENT) 2 No → SKIP TO I12A (INACTIVITY)
I01C	Did you have a job then you were 15 years of age? Were you employed in entrepreneurship, business activities or individual work; did you work in a family enterprise or on a farm, or as a freelancer? 1 Yes → SKIP TO I03A (EMPLOYMENT) 2 No
I01D	Were you seeking a job then you were 15 years of age? <i>NB! Seeking a job also includes preparations for starting entrepreneurship / a farm and waiting for an earlier contracted job to start.</i> 1 Yes → SKIP TO I10A (UNEMPLOYMENT) 2 No → SKIP TO I12A (INACTIVITY)
I02 ☀	Prior to arrival in Estonia, did you have an agreement for commencing work — job? 1 Yes → SKIP TO I03A (EMPLOYMENT) 2 No, I started searching for work → SKIP TO I10A (UNEMPLOYMENT) 3 No, I did not I start searching for work → SKIP TO I12A (INACTIVITY)

EMPLOYMENT

↓IX1	Main jobs	1	2	3	
I03A	What was your main job in 1992 /upon arrival in Estonia / then you were 15 years of age OR What was your next main job? <i>NB! Main job could also be working on a farm or in a family enterprise, freelancing, sale of self-produced agricultural products, individual work, etc.</i> Full name of the employer enterprise / organisation Name of the local unit	....	....	....	
I03B	Where was your workplace situating? Country of workplace	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	
I04A B	When did you start at this job? Year Month	□□□□ □□	□□□□ □□	□□□□ □□	
I05A B	What was the main activity of this enterprise/organisation, what was its main production? Main economic activity / production of the employer enterprise / organisation Economic activity of the local unit [RECORDED IF IT DIFFERS FROM MAIN ECONOMIC ACTIVITY]	.... □□□□ .... □□□□	.... □□□□ .... □□□□	.... □□□□ .... □□□□	
I06 A	What was your occupation? <i>Main tasks?</i>	..... □□□□	..... □□□□	..... □□□□	
I07	How many direct subordinates did you have?	□□□□	□□□□	□□□□	
I08 ☀	To which of the following groups did you belong in this enterprise/organisation 1 Employee 2 Employer 3 Farmer with paid employees 4 Sole proprietor 5 Farmer with no paid employees 6 Freelancer 7 Unpaid family worker 8 Member of a co-operative 9 OTHER [RECORD]	..... □	..... □	..... □	

SECTION J. EDUCATION

J01 ☀	What education did you acquire in general education school? 1 Secondary education 2 Basic education (incomplete secondary education)	3 Primary education 4 No primary education → SKIP TO J14A
J02 ☀	Did you acquire said education in Estonia or abroad? [CODE ALL ANSWERS] 1 In Estonia 2 Abroad (provide the name of the state)	..... 3 Abroad, other state ..... 4 Abroad, other state ..... 5 Abroad, other state .....
J03 ☀	What was the language of your studies? [CODE ALL ANSWERS] 1 Mostly Estonian 2 Mostly Russian 3 Other language (name the language)	..... 4 Other language, another language..... 5 Other language, another language ..... 6 Other language, another language .....
J04 ☀	What is your highest completed vocational, occupational or professional education? 1 Has not acquired vocational, occupational or professional education → SKIP TO J14A 2 Vocational education 3 Vocational secondary education → SKIP TO J07 4 Professional secondary education or technical education → SKIP TO J07 5 Higher education → SKIP TO J08 6 Doctor (previously Candidate of Sciences) → SKIP TO J09	
J05	What was the required level of education upon entrance to vocational educational institution? 1 No required level education upon entrance	2 Basic education
J06 ☀	Did you acquire general education along with vocational education? 1 No, I only acquired a vocation → SKIP TO J09 2 Yes, I acquired a vocation along with basic education → SKIP TO J09 3 Yes, I acquired a vocation along with secondary education → SKIP TO J09	
J07	What was the required level of education upon entrance to vocational educational institution? 1 Basic education → SKIP TO J09	2 Secondary education → SKIP TO J09
J08 ☀	What was the acquired higher education? 1 Professional higher education 2 Applied higher education, Diploma study 3 Bachelor's 4 Higher education acquired before 1992 5 Master's	
J09 ☀	Did you acquire said education in Estonia or abroad? [CODE ALL ANSWERS] 1 In Estonia 2 Abroad (provide the name of the state)	..... 3 Abroad, other state ..... 4 Abroad, other state ..... 5 Abroad, other state .....
J10 ☀	What was the language of your studies? [CODE ALL ANSWERS] 1 Mostly Estonian 2 Mostly Russian 3 Other language (name the language)	..... 4 Other language, another language ..... 5 Other language, another language ..... 6 Other language, another language .....
J11	In which field/profession did you acquire the highest level of education? (In case of several highest levels of education provide the most recently acquired profession.) NB! Do not include in-service training (e.g. vocational training, hobby courses, etc.) and other individual development here	
J12	In what year did you acquire the highest level of education?	

K02F	What is the state of birth of your mother?..... __ __ __ 998 BORN OUTSIDE ESTONIA, STATE UNKNOWN 997 MOTHER UNKNOWN → SKIP TO K03A
K02G ☀	What is/was the nationality of your mother? 1 Estonian 2 Russian 3 Other. Specify ..... __ __ __ 4 Unknown
K02H ☀	What is/was the citizenship of your mother? 1 Estonian 2 Russian 3 Soviet Union 4 Other. Specify. .... __ __ __ 9 Not defined
K03A	INTERVIEWER CHECKPOINT: WAS THE RESPONDENT BORN IN ESTONIA? 1 YES (B06=233, 230) → SKIP TO K04A 2 NO
K03B ☀	What was the main reason for your settlement in Estonia? 01 Work — inter-enterprise transfer 02 Work — finding a job prior to arrival 03 Work — arrival prior to finding a job 04 Starting your own business 05 Studies 06 Placement after graduating from school 07 Spending time with family /family reunification 08 Starting a family 09 Better economic opportunities in Estonia 10 Other [RECORD].....
K04A	INTERVIEWER CHECKPOINT: IS THE RESPONDENT ESTONIAN CITIZEN? 1 YES (B09A=1) → SKIP TO K05 2 NO
K04B ☀	Is the term of validity of your current residence permit limited? 1 Yes, less than 1 year 2 Yes, 1–5 years 3 Yes, limited term of validity of more than 5 years 4 Yes, I do not know the term of validity 5 No 6 Residence permit not necessary
K05	Where do you live at the moment? Village / township / town..... __ __ __ __ County..... Country ..... __ __ __
K06 ☀	What is the type of said housing? 1 Farm house 2 One-family house 3 Two-family house 5 Terraced house 6 Flat or room in a residential building with less than 10 dwellings 7 Flat or room in a residential building with 10 or more dwellings 8 Dormitory 9 OTHER [RECORD] .....
K07	Where did you live five years ago? 1 In the same village/small town/town/city 2 Elsewhere: Village/small town/town/city ..... __ __ __ __ County..... State ..... __ __ __
K08A	In addition to your permanent place of residence, do you have a second place of residence? 1 Yes 2 No → SKIP TO K09
K08B	Where is your second place of residence? Village/small town .... City/small town/rural municipality __ __ __ ..... County..... State __ __ __
K08D ☀	What is the reason for your using the second place of residence? 1 Work 2 Vacation 3 Family-related reasons 4 Studies 5 OTHER [RECORD].....
K09 ☀	What are your future intentions regarding your stay in Estonia? 1 Stay for less than 1 year 2 Stay for 1–5 years 3 Stay for more than 5 years 4 Stay for ever → SKIP TO K11
K10	If you do not intend to stay permanently in Estonia, where do you plan to settle? 1 I wish to settle in ..... __ __ __ 2 Have not decided yet
K11 A B C	What is your domestic language? If you speak several languages at home, please name them all, starting from the one which is used most frequently ..... First language at home __ __ __ ..... Second language at home __ __ __ ..... Third language at home __ __ __ ONLY ONE DOMESTIC LANGUAGE → SKIP TO K13

K12	How proficient are you in said language /languages? I speak and write I speak on the level of everyday communication I understand on the level of everyday communication
A	..... (second language at home) 1 2 3
B	..... (third language at home) 1 2 3
K13	Do you speak or understand any other languages on the level of everyday communication? 1 Yes 2 No → SKIP TO K15
K14 ☀	What other languages to you speak? level and write communication I speak of everyday communication I speak on the level of everyday communication I understand on the level of everyday communication
A	..... 1 2 3
B	..... 1 2 3
C	..... 1 2 3
D	..... 1 2 3
E	..... 1 2 3
K15 ☀	What is your main activity status? 01 Employed 05 Unemployed, job seeking 10 Homemaker 02 Employed student 06 Student 11 Military service 03 Employed retired person 07 Retired 12 Imprisoned 04 Employed disabled person 08 Disabled 13 Not working for other reasons 09 On parental leave 14 OTHER [RECORD] .....
K17A	INTERVIEWER CHECKPOINT: IS THE RESPONDENT PROFICIENT IN ESTONIAN? 1 YES (K11A=Estonian or K11B=Estonian or K11C=Estonian or K14 Estonian =1) → SKIP TO K22 2 NO
K17B ☀	Have you encountered any impediments upon finding work due to insufficient language skills? 1 Yes, during the past 12 months 2 Yes, previously 3 No
K18A	INTERVIEWER CHECKPOINT WAS THE RESPONDENT EMPLOYED DURING LAST 12 MONTHS? 1 Yes (SECTION D IS FILLED or See G02) 2 NO → SKIP TO K22
K18B	During the past 12 months, have you had problems with performing your duties due to insufficient language skills? 1 Yes 2 No
K22 ☀	What are your sources of subsistence? [CODE ALL ANSWERS] 01 Salary 08 Pension 16 Social benefits, subsistence allowance 02 Profit from entrepreneurship, farming 09 Stipend 17 Sale of property 03 Casual work 10 Study loan 18 Income from rent, interests, dividends 04 Selling of self-produced agricultural products 11 Income of spouse 19 Loans 05 Business activities 12 Income of parents 20 Savings 06 Unemployment benefits 13 Support from relatives 21 OTHER [RECORD] 07 Training allowance 14 Child allowance 15 Alimony .....
K23	Which of these was your main source of subsistence?
K24	Taking into account all expenses, what amount of money is generally at your household's disposal during a month? Record the average received amount in kroons. kroons
K25	During the past 12 months, have you received financial support from a foreign organisation or a person living in a foreign state? 1 Yes Please record the total amount of received support kroons 2 No

K26	During the past 12 months, have you provided financial support to a person/household living in a foreign state? 1 Yes Please record the total amount paid <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> kroons 2 No
K27 ☀	Considering your average monthly net income, how does your household cope? 1 We cope with great difficulties 2 We cope with difficulties 3 We cope with some difficulties 4 We cope on average level 5 We cope well 6 We cope very well
K28	INTERVIEWER CHECKPOINT IS THE RESPONDENT'S SPOUSE OR PARTNER IN THE HOUSEHOLD? 1 YES (B03=1 IN COLUMN1 AND B11=1 IN SPOUSE'S/PARTNER'S COLUMN) → SKIP TO K29A 2 NO
K28A	In addition to the members of the household, do you have a spouse or partner living abroad? 1 Yes 2 No → SKIP TO K29A
K28B	Does your spouse or partner who currently lives abroad plan to settle in Estonia during the next 12 months? 1 Yes → SKIP TO K29A 2 No
K28C ☀	What is the reason your spouse or partner considers it unlikely that he/she will settle in Estonia? 1 Absence of work in Estonia 2 Legal impediments for moving to Estonia 3 He/she does not wish to settle in Estonia 4 OTHER [RECORD]
K29A	In addition to the members of the household, do you have a child (children) living abroad (including adopted children)? 1 Yes 2 No → SKIP TO K30A
K29B	Does your child (children) (including adopted children) who currently lives abroad plan to settle in Estonia during the next 12 months? 1 Yes → SKIP TO K30A 2 No
K29C ☀	What is the reason your child (children) (including adopted children) considers it unlikely that he/she will settle in Estonia? 1 Absence of work in Estonia 2 Legal impediments for moving to Estonia 3 He/she does not wish to settle in Estonia 4 OTHER [RECORD].....
K30A	In addition to the members of the household, do you have a parent living abroad? 1 Yes 2 No → SKIP TO K31A
K30B	Does your parent who currently lives abroad plan to settle in Estonia during the next 12 months? 1 Yes → SKIP TO K31A 2 No
K30C ☀	What is the reason your parent considers it unlikely that he/she will settle in Estonia? 1 Absence of work in Estonia 2 Legal impediments for moving to Estonia 3 He/she does not wish to settle in Estonia 4 OTHER [RECORD].....
K31A	In addition to the members of the household, do you have a grandparent living abroad? 1 Yes 2 No → SKIP TO K32A
K31B	Does your grandparent who currently lives abroad plan to settle in Estonia during the next 12 months? 1 Yes → SKIP TO K32A 2 No
K31C ☀	What is the reason your grandparent considers it unlikely that he/she will settle in Estonia? 1 Absence of work in Estonia 2 Legal impediments for moving to Estonia 3 He/she does not wish to settle in Estonia 4 OTHER [RECORD].....
K32	INTERVIEWER CHECKPOINT: IS THE RESPONDENT AGED 35 OR OVER (B05D>=35)? 1 YES 2 NO → SKIP TO K33A
K32A	In addition to the members of the household, do you have a grandchild or child's partner's child (including adopted children) living abroad? 1 Yes 2 No → SKIP TO K33A
K32B	Does your grandchild or child's partner's child (including adopted children) who currently lives abroad plan to settle in Estonia during the next 12 months? 1 Yes → SKIP TO K33A 2 No
K32C ☀	What is the reason your grandchild or child's partner's child (including adopted children) considers it unlikely that he/she will settle in Estonia? 1 Absence of work in Estonia 2 Legal impediments for moving to Estonia 3 He/she does not wish to settle in Estonia 4 OTHER [RECORD].....
K33A	In addition to the members of the household, do you have a sister or brother living abroad? 1 Yes 2 No → SKIP TO SECTION L

K33B	Does your sister or brother who currently lives abroad plan to settle in Estonia during the next 12 months? 1 Yes → SKIP TO SECTION L 2 No
K33C ☀	What is the reason your sister or brother considers it unlikely that he/she will settle in Estonia? 1 Absence of work in Estonia 3 He/she does not wish to settle in Estonia 2 Legal impediments for moving to Estonia 4 OTHER [RECORD] .....

SECTION L. IDENTITY AND INTEGRATION ATTITUDES

L00	INTERVIEWER CHECKPOINT: DID THE RESPONDENT SPECIFY HIS/HER NATIONALITY? 1 YES 2 NO → SKIP TO L02					
L01 ☀	The following statements describe different feelings towards one's own ethnic nationality group and towards persons of other nationality. To what extent do you agree with these statements? Completely agree disagree Rather agree Neither agree nor disagree Rather disagree Completely disagree					
	A I feel a strong inner connection to my nationality	1	2	3	4	5
	B A person's nationality is important to me	1	2	3	4	5
	C I have nothing in common with persons who share my nationality	1	2	3	4	5
	D I respect the traditions and customs of my nationality	1	2	3	4	5
	E A person's nationality should not influence the process of forming an opinion of him/her	1	2	3	4	5
L02 ☀	Please indicate how strong is your attachment to the following places? Very strong Rather strong Rather weak Very weak No attachment					
	A City/small town/village of residence	1	2	3	4	5
	B County where you live	1	2	3	4	5
	C Estonian state	1	2	3	4	5
	D the Baltic countries	1	2	3	4	5
	E Nordic countries	1	2	3	4	5
	F Europe	1	2	3	4	5
L03 ☀	During the past five years, how many times have you visited the country of origin of your parents? 1 Once 4 More than five times 2 Twice 5 Not once → SKIP TO L06 3 Three to five times					
L04 ☀	During the past five years, how long did your visit(s) last altogether? 1 Up to one week 3 Up to one year 2 Up to five months 4 More than one year					
L05 ☀	What was the reason for your visit(s)? SEVERAL ANSWERS POSSIBLE 1 Vacation 2 Visiting relatives 3 Work-related matters, business 4 Studies 5 OTHER [RECORD]					
L06 ☀	In the future, do you plan to settle in the country of origin of your parents? 1 Definitely not 2 Maybe 3 Possibly 4 Definitely 5 Hard to say					
L07 ☀	The following statements describe different feelings towards Estonia. To what extent do you agree with them? Completely agree disagree Rather agree Neither agree nor disagree Rather disagree Completely disagree					
	A I feel I am part of the Estonian society	1	2	3	4	5
	B I consider Estonia to be my home country	1	2	3	4	5
	C I have nothing in common with Estonians	1	2	3	4	5
	D I am proud of the achievements of Estonia	1	2	3	4	5
	E I feel I am not welcome in this country	1	2	3	4	5

L08 ☀	Integration of non-Estonians into the Estonian society is an important topic both in political discussions and the media. To what extent do you agree or disagree with the following statements? Completely agree Rather agree Neither agree nor disagree Rather disagree Completely disagree
A	Non-Estonians should, at home and in their private life, adhere to the customs of the culture of their parents' country of origin as much as possible 1 2 3 4 5
B	Non-Estonians should, at home and in their private life, adhere to the customs of the Estonian culture as much as possible 1 2 3 4 5
C	Non-Estonians should, in the public sphere (in school, at work, etc.), adhere to the customs of the culture of their parents' country of origin as much as possible 1 2 3 4 5
D	Non-Estonians should, in the public sphere (in school, at work, etc.), adhere to the customs of the Estonian culture as much as possible 1 2 3 4 5
E	Non-Estonians should try harder to adjust to the Estonian society 1 2 3 4 5
F	The state should do more to improve the position of non-Estonians in the Estonian society 1 2 3 4 5
L09 ☀	Now we would like to know how positive or negative is your attitude towards different groups of people. To express your feelings, use the scale from 1 to 9, where 1 signifies that your feelings towards a certain group of people are very negative and 9 signifies that your feelings towards a certain group of people are very positive. 5 signifies that your feelings are neutral. Very negative Very positive
A	Your feelings towards Estonians 1 2 3 4 5 6 7 8 9
B	Your feelings towards Estonian Russians 1 2 3 4 5 6 7 8 9
C	Your feelings towards other national minorities living in Estonia (e.g.: Ukrainians, Byelorussians, etc.) 1 2 3 4 5 6 7 8 9
D	Your feelings towards Muslims 1 2 3 4 5 6 7 8 9
E	Your feelings towards Russian Russians 1 2 3 4 5 6 7 8 9
F	Your feelings towards Black people 1 2 3 4 5 6 7 8 9
L10 ☀	Would you prefer that the people living in your neighbourhood were ... ? 1 mostly of your own nationality 2 of as many different nationalities as possible 3 the nationality of people living in your neighbourhood is not important 4 OTHER [RECORD].....
L11 ☀	Would you prefer to marry ... ? 1 Rather someone of your own nationality 2 Rather someone of another nationality 3 Nationality is not important when marriage is concerned 4 OTHER [RECORD].....
L12 ☀	Do you prefer to have friends .... ? 1 Mostly of your own nationality 2 Mostly of another nationality 3 Nationality is not important when friendship is concerned 4 OTHER [RECORD].....
L13 ☀	We live in a multicultural society and in our everyday life encounter very different cultures, all of which influence us in a larger or smaller extent. Please think of the culture or cultures in which you grew up, and cultures which you have encountered during your life, and think how much said cultures have influenced you. Please indicate, which cultures have had a larger influence on you and try to rate the influence of each culture. Very much Quite much Moderately Very little Not at all
A	Estonian culture 1 2 3 4 5
B	Slavic culture 1 2 3 4 5
C	Culture of the country of origin of your parents 1 2 3 4 5
D	European culture 1 2 3 4 5
E	American culture 1 2 3 4 5
F	Another culture / cultures. Which? 1 2 3 4 1

SECTION M. WORKING LIFE IN PREVIOUS STATE OF RESIDENCE

M00	INTERVIEWER CHECKPOINT: DID THE RESPONDENT ARRIVE IN ESTONIA IN 1992 OR LATER? 1 YES (B07A>=1992) 2 NO → SKIP TO SECTION N
M01 ☀	Considering your average monthly net income, how did your household cope in the previous state of residence? 1 We coped with great difficulties 2 We coped with difficulties 3 We coped with some difficulties 4 We coped on average level 5 We coped well 6 We coped very well
M02 ☀	What was your principal social status in the previous state of residence prior to settling in Estonia? 1 Employed 2 Unemployed 3 Military service 4 Student 5 Retired 6 On state-subsidised parental leave 7 Homemaker 8 Not working for other reasons 2-8 → SKIP TO SECTION N
M03	What was your occupation at your last job in the previous state of residence? <i>Main tasks?</i> .....
M04	What was the main activity of this enterprise?.....
M05 ☀	Was the work performed in the previous state of residence in compliance with your level of education? 1 Yes 2 No, work required a higher level of education 3 No, work required a lower level of education

SECTION N. QUALITY OF WORKING LIFE

N00	INTERVIEWER CHECKPOINT: IS THE RESPONDENT AN EMPLOYEE (See D05)? 1 YES (D05=1) 2 NO → READ THE CONCLUDING SENTENCE																																																															
N01 ☀	How well-informed are you of the health and safety risks related to the performance of your duties? 1 Very well informed 2 Well informed 3 Not very informed 4 Not at all informed																																																															
N02 ☀	Using the following scale, please indicate whether at your work you come into contact with ...? <table style="width:100%; border:none;"> <tr> <td style="text-align:center;">All the time</td> <td style="text-align:center;">Almost all the time</td> <td style="text-align:center;">Ca ¼ of time</td> <td style="text-align:center;">Ca half of time</td> <td style="text-align:center;">Ca ¼ of time</td> <td style="text-align:center;">Almost never</td> <td style="text-align:center;">Never</td> </tr> </table> <table style="width:100%; border:none;"> <tr> <td>A Vibration caused by hand tools, machinery, etc.</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> <td style="text-align:center;">6</td> <td style="text-align:center;">7</td> </tr> <tr> <td>B A noise so loud you have to raise your voice in order to speak with others</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> <td style="text-align:center;">6</td> <td style="text-align:center;">7</td> </tr> <tr> <td>C Inhalation of smoke, fumes (e.g. welding fumes or exhaust emissions), dust or powdery substances (e.g. wood dust or stone dust)</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> <td style="text-align:center;">6</td> <td style="text-align:center;">7</td> </tr> <tr> <td>D Poses that cause pain or are tiring</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> <td style="text-align:center;">6</td> <td style="text-align:center;">7</td> </tr> <tr> <td>E Moving or carrying great weights</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> <td style="text-align:center;">6</td> <td style="text-align:center;">7</td> </tr> <tr> <td>F Standing or walking</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> <td style="text-align:center;">6</td> <td style="text-align:center;">7</td> </tr> <tr> <td>G Monotonous/repetitive movements of hand or arm</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> <td style="text-align:center;">6</td> <td style="text-align:center;">7</td> </tr> </table>	All the time	Almost all the time	Ca ¼ of time	Ca half of time	Ca ¼ of time	Almost never	Never	A Vibration caused by hand tools, machinery, etc.	1	2	3	4	5	6	7	B A noise so loud you have to raise your voice in order to speak with others	1	2	3	4	5	6	7	C Inhalation of smoke, fumes (e.g. welding fumes or exhaust emissions), dust or powdery substances (e.g. wood dust or stone dust)	1	2	3	4	5	6	7	D Poses that cause pain or are tiring	1	2	3	4	5	6	7	E Moving or carrying great weights	1	2	3	4	5	6	7	F Standing or walking	1	2	3	4	5	6	7	G Monotonous/repetitive movements of hand or arm	1	2	3	4	5	6	7
All the time	Almost all the time	Ca ¼ of time	Ca half of time	Ca ¼ of time	Almost never	Never																																																										
A Vibration caused by hand tools, machinery, etc.	1	2	3	4	5	6	7																																																									
B A noise so loud you have to raise your voice in order to speak with others	1	2	3	4	5	6	7																																																									
C Inhalation of smoke, fumes (e.g. welding fumes or exhaust emissions), dust or powdery substances (e.g. wood dust or stone dust)	1	2	3	4	5	6	7																																																									
D Poses that cause pain or are tiring	1	2	3	4	5	6	7																																																									
E Moving or carrying great weights	1	2	3	4	5	6	7																																																									
F Standing or walking	1	2	3	4	5	6	7																																																									
G Monotonous/repetitive movements of hand or arm	1	2	3	4	5	6	7																																																									
N05 ☀	At your job, to what extent are you able to influence ... <table style="width:100%; border:none;"> <tr> <td></td> <td style="text-align:center;">Completely</td> <td style="text-align:center;">To great extent</td> <td style="text-align:center;">To some extent</td> <td style="text-align:center;">Not at all</td> <td style="text-align:center;">Impossible to say</td> </tr> </table> <table style="width:100%; border:none;"> <tr> <td>A content of duties?</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> </tr> <tr> <td>B order of duties?</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> </tr> <tr> <td>C pace of work?</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> </tr> <tr> <td>D methods of work?</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> </tr> <tr> <td>E distribution of duties between employees?</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> </tr> <tr> <td>F choice of working partners?</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> </tr> <tr> <td>G deadlines for projects, schedules for providing services and delivering goods?</td> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> <td style="text-align:center;">3</td> <td style="text-align:center;">4</td> <td style="text-align:center;">5</td> </tr> </table>		Completely	To great extent	To some extent	Not at all	Impossible to say	A content of duties?	1	2	3	4	5	B order of duties?	1	2	3	4	5	C pace of work?	1	2	3	4	5	D methods of work?	1	2	3	4	5	E distribution of duties between employees?	1	2	3	4	5	F choice of working partners?	1	2	3	4	5	G deadlines for projects, schedules for providing services and delivering goods?	1	2	3	4	5															
	Completely	To great extent	To some extent	Not at all	Impossible to say																																																											
A content of duties?	1	2	3	4	5																																																											
B order of duties?	1	2	3	4	5																																																											
C pace of work?	1	2	3	4	5																																																											
D methods of work?	1	2	3	4	5																																																											
E distribution of duties between employees?	1	2	3	4	5																																																											
F choice of working partners?	1	2	3	4	5																																																											
G deadlines for projects, schedules for providing services and delivering goods?	1	2	3	4	5																																																											

N07	During the past 12 months, has anyone consulted you on the issues regarding a change in the organisation of work or working conditions? 1 Yes 2 No																														
N08	During the past 12 months, have you discussed work-related problems with your direct boss? 1 Yes 2 No																														
N09A ☀	During the past 5 years, have you experienced unequal treatment at work in the following areas? <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 80%;"></th> <th style="width: 10%; text-align: center;">Yes</th> <th style="width: 10%; text-align: center;">No</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A Recruitment /assignment to a post</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>B Remuneration</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>C Recognition</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>D Career opportunities</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>E Division of work or shifts</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>F Access to trainings organised by employer</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>G Obtainment of information</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>H Reception of benefits in kind</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>I Attitude of colleagues and bosses</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> </tbody> </table> <p>IF ALL NO → SKIP TO N14</p>		Yes	No	A Recruitment /assignment to a post	1	2	B Remuneration	1	2	C Recognition	1	2	D Career opportunities	1	2	E Division of work or shifts	1	2	F Access to trainings organised by employer	1	2	G Obtainment of information	1	2	H Reception of benefits in kind	1	2	I Attitude of colleagues and bosses	1	2
	Yes	No																													
A Recruitment /assignment to a post	1	2																													
B Remuneration	1	2																													
C Recognition	1	2																													
D Career opportunities	1	2																													
E Division of work or shifts	1	2																													
F Access to trainings organised by employer	1	2																													
G Obtainment of information	1	2																													
H Reception of benefits in kind	1	2																													
I Attitude of colleagues and bosses	1	2																													
N09B	In your opinion, what has been the reason for unequal treatment?																														
N14	During the past 12 months, have you been promoted to a higher position? 1 Yes 2 No																														
N15 ☀	Do you consider it possible that you will lose your current work during the next year? 1 Yes, definitely 2 Possibly yes 3 Possibly not 4 Definitely not																														
N16 ☀	If you would lose your current job or would start searching for work, do you think you would succeed in finding: <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;"></th> <th style="width: 12.5%; text-align: center;">Yes, definitely</th> <th style="width: 12.5%; text-align: center;">Possibly yes</th> <th style="width: 12.5%; text-align: center;">Possibly not</th> <th style="width: 12.5%; text-align: center;">Definitely not</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A an acceptable job?</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> </tr> <tr> <td>B a job corresponding to your professional skills and experience?</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">4</td> </tr> </tbody> </table>		Yes, definitely	Possibly yes	Possibly not	Definitely not	A an acceptable job?	1	2	3	4	B a job corresponding to your professional skills and experience?	1	2	3	4															
	Yes, definitely	Possibly yes	Possibly not	Definitely not																											
A an acceptable job?	1	2	3	4																											
B a job corresponding to your professional skills and experience?	1	2	3	4																											

CONCLUDING SENTENCE:

This was the last question. Thank you very much for your co-operation.

INTERVIEWER'S REMARKS (CONTINUATION)

A05 A B	IN CASE OF INTERRUPTION, FINISHING TIME OF CONTINUATION _____ HOUR _____ HOUR _____ MINUTES _____ MINUTES
A06	LANGUAGE OF INTERVIEW 1 ESTONIAN 2 RUSSIAN 3 ENGLISH 4 FINNISH
A07 A B C D E F	WHO ELSE WAS PRESENT AT THE INTERVIEW? [NOTE ALL PERSONS] 1 NOBODY 2 CHILDREN UNDER 6 YEARS 3 CHILDREN AGED 6 AND OLDER 4 SPOUSE (PARTNER) 5 OTHER RELATIVES 6 OTHER ADULTS (NON-RELATIVES)
A09	GENERALLY, THE INTERVIEW PROCEEDED... 1 VERY WELL 4 WITH DIFFICULTIES --> CLARIFY IN A16 2 WELL 5 WITH GREAT DIFFICULTIES --> CLARIFY IN A16 3 FAIRLY WELL
A16	REMARKS CONCERNING THE INTERVIEW [WRITE ABOUT ALL THE PROBLEMS] ....
A17	INITIAL STATE OF QUESTIONNAIRE <i>To be completed only in computer!</i> 1 – TO BE COMPLETED 2 – ENTERED 3 – TO BE SPECIFIED 4 – OK
A18	FINAL STATE OF QUESTIONNAIRE <i>To be completed only in computer!</i> 1 – SENT 2 – UNSENT

Lisa 2. Küsitleja juhend

Appendix 2. Interviewer's Manual

IMMIGRANTRAHVASTIKU UURING 2008

KÜSITLEJA JUHEND

SISUKORD

I. Ülevaade immigrantrahvastiku uuringust	3
Valim	3
II. Üksiküsimuste juhised	4
Osa A. Küsitleja osa.....	4
Osa B. Leibkonna üldandmed.....	4
Osa C. Töötamine uuringunädalal	6
Osa D. Põhitöö.....	7
Osa G. Mittetöötava viimane töökoht.....	14
Osa H. Tööotsingud	15
Osa I. Muutused alates 1992. aastast	16
Osa J. Haridus	17
Osa K. Taustandmed	20
Osa L. Identiteet ja integratsioon	23
Osa M. Tööelu eelmises elukohariigis	24
Osa N Tööelu kvaliteet.....	25
Küsimustiku vormistusest	26

I. ÜLEVAADE IMMIGRANTRAHVASTIKU UURINGUST

Immigrantrahvastiku uuring on esimene põhjalik uuring, mis võimaldab saada ja hiljem analüüsida andmeid, mis puudutavad immigrandide esimese ja teise põlvkonna osalemist tööturul, seda nii hetkeseisuga kui ka tagasivaateliselt Eestis ja ka eelmises elukohariigis. Veel saadakse uuringuga infot vastajate haridustee, integratsiooni ja identiteedi kohta. Ka on lisatud mõned küsimused, mis on sisuliselt seotud nii töövaldkonna kui ka identiteedi ning integratsiooniga. Nendeks küsimusteks võib näiteks pidada vastaja leibkonna toimetulekut, pendelrännet mõõtvaid küsimusi, samuti nii vastaja kui ka tema pereliikmete rändepotentsiaali väljaselgitavad küsimusi. Uuringu olulisusele viitab seni veel Eestis eksisteeriv etniliselt segmenteerunud ning stratifitseerunud ühiskond, mistõttu segmenteerumise vähenemist kindlustama pidavate vajalike otsuste tegemiseks on vaja eespool märgitud teemadega seotud andmeid. Eelmistest riigiuuringutest on küll võimalik võtta välja eestlaste ja mitte-eestlaste võrdlevaid andmeid, kuid mitte spetsiifiliselt immigrantrahvastiku andmeid. Tihtipeale on valim ebapiisavaks jäänud väheesinevat toimimist või kogu staatust mõõtvate küsimuste puhul. Eesti immigrantrahvastiku kujunemislugu on võrreldes immigrantrahvastiku kujunemisega Euroopas 20. sajandil üsna erakordne. Sarnane protsess iseloomustab ka Lätit ja väiksemal määral Leedut. Teisisõnu — enne 1992. aastat kujunes immigrantrahvastik välja okupatsiooni tingimustes, mil immigratsiooni soodustavateks hoobadeks olid sageli administratiivsed meetmed, rasketööstuse ekspansioon ja otsene tööalane suunamine. Peale 1992. aastat on immigrantrahvastiku kujunemisprotsessid olnud sarnased teiste Euroopa riikidega, kus puudub immigratsiooni soodustav välisriigi surve ning immigratsiooni põhjused on peamiselt seotud tööturuga, majandusliku heaolu otsingutega, asüülitootlemisega, perekondade taasühinemisega. Niisiis saab Eesti immigrantrahvastiku puhul eristada kaht peamist gruppi. Neist suurem on välja kujunenud Nõukogude Liidu okupatsiooni tingimustes ja väiksem asunud elama taasiseseisvunud Eestisse.

Valim

Immigrantrahvastiku moodustavad need Eestis elavad inimesed, kelle vanemad on sündinud välisriigis.

Juhul kui üks vanematest on Eestis sündinud ja teine ei ole, siis ei kuulu vastaja immigrantrahvastiku hulka. Kui on teada vaid üks Eestis sündinud vanematest, siis ei kuulu vastaja immigrantrahvastiku hulka. Kui on teada aga vaid üks Eestis mittedündinud vanematest, siis kuulub vastaja immigrantrahvastiku hulka. Kui vanemaid ei suudeta tuvastada, siis ei lülitata võimalikku vastajat immigrantrahvastiku uuringu valimisse (määratlus vanemate puhul kehtib ka järgnevalt toodud immigrantrahvastiku esimese ja teise põlvkonna definitsioonide puhul).

Peale eelneva on immigrantrahvastikku võimalik jagada esimese ja teise põlvkonna immigrantideks.

- 1) Esimese põlvkonna immigrandid on need, kes ise ja kelle vanemad sündisid välismaal
- 2) Teise põlvkonna immigrandid on need, kes ise on sündinud Eestis aga kelle vanemad on sündinud välismaal

Immigrantrahvastiku uuringus küsitletakse valimisse sattunud isikuid (valimiisikuid). Valimiisiku leibkonnaliikmete kohta täidetakse ainult leibkonna üldandmete osa (ankeedis osa B), isikuintervjuud nendega ei tehta.

II. ÜKSIKKÜSIMUSTE JUHISED

OSA A. Küsitaja osa

Küsitaja osas kogutakse infot küsitluse käigu kohta. Ankeedis on küsitaja osa jaotatud kaheks: küsimused A01–A04 paiknevad ankeedi eesosas, A05–A18 ankeedi lõpus. Küsitaja osa küsimused A01–A04 täidab küsitaja enne, A05–A18 pärast küsitlust.

Küsimus A01–A02. Teatud asjaoludel võib küsitlus pooleli jääda ja seda tuleb hiljem jätkata. Sellisel juhul tuleb üles märkida ka jätku kuupäev, jätku algus- ja lõpuaeg. Jätku aja märkimine on tarvilik küsitluse kestuse arvutamiseks.

Küsimus A03. Küsitluse enamlevinud toimumiskohad on ankeedis loetletud. Kui küsitletakse kusagil mujal, siis täpsustada.

Küsimus A05. Märgitakse küsitluse lõpuaeg ja katkemise korral jätku lõpuaeg.

Küsimus A06–A09. Nende küsimuste eesmärk on hinnata küsitluse kvaliteedi sõltumist küsitluse keelest, küsitluse juures viibinud kõrvalistest isikutest ja eespool märgitud toimumiskohast.

Küsimus A16. Kirja tuleb panna kõik küsitlust seganud asjaolud (küsitletava tõrjuv suhtumine, soovimatus teatud küsimustele vastata, meenutamiskasused jms). Kui mõne küsimuse vastused tunduvad küsitajale kahtlased, siis tuleb need samuti ära märkida. Juhul kui küsitletava eest vastas mõni teine leibkonnaliige (NB! Lubatud ainult erijuhul!) või küsitletav vajab juuresolija abi, siis tuleb see kindlasti ära märkida.

OSA B. Leibkonna üldandmed

B osa eesmärk on fikseerida küsitletava leibkonna suurus ja koosseis.

Leibkond on põhiliselt ühes eluruumis, st ühisel aadressil elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid rahalisi ja/või toiduressursse. Leibkonda kuuluvad isikud on leibkonnaliikmed. Leibkond on ka üksi elav isik.

Leibkonna tabelisse kantakse kõigi küsitletava leibkonna liikmete andmed. Esimesse veergu kirjutatakse valimiisiku andmed.

Küsimus B00. Leibkonnaliikmete eesnimed märgitakse tabelisse vaid vastamise hõlbustamiseks. Edasistele küsimustele vastamisel on konkreetsetest inimestest nime kasutades lihtsam juttu teha. Juhul kui valimiisik ei soovi mingil põhjusel oma leibkonnaliikmete eesnimetada, võib viidata suhtele valimissikuse (ema, poeg, õde jms).

Küsimus B05. Sünniaeg pannakse kirja päeva, kuu ja aasta täpsusega.

Küsimus B03. Siia märgitakse iga leibkonnaliikme seos teiste leibkonnaliikmetega. Seosed tuleb kirja panna ridade kaupa, st kõigepealt küsida järjekorranumbriga 02 liikme suhet järjekorranumbriga 01 liikmesse (valimiisikusse), seejärel liikme 03 suhet liikmesse 01, seejärel liikme 03 suhet liikmesse 02 jne.

Laps on nii lihane kui ka lapsendatud laps. Kui laps ei ole lihane ega lapsendatud laps, vaid on kasulaps, siis selle kohta on eraldi vastusevariant. Kui leibkonnas on vanema elukaaslane, kes ei ole lapse lihane vanem, tuleb laps lugeda tema kasulapseks sõltumata sellest, kas leibkonnaliikmed ise seda terminit kasutavad või mitte.

Vanem on lapse bioloogiline vanem või lapse lapsendanud vanem. Lapse vanem ei ole naine, kes on lapse isa elukaaslane, kuid ei ole teda sünnitanud või lapsendanud. Tema on lapsele kasuvanem. Analoogselt ei ole lapse vanem mees, kes on lapse ema elukaaslane, kuid pole tema õigusjärgne isa. Sellisel juhul on suhe mehe ja lapse vahel samuti kasuvanema-kasulapse suhe. Vanema elukaaslane, kes ei ole lapse lihane vanem, tuleb lugeda lapse kasuvanemaks sõltumata sellest, kas leibkonnaliikmed ise seda terminit kasutavad või mitte.

Laste ja lapselaste elukaaslased, samuti ka nende sugulased loetakse sugulaste hulka.

Miniaks/väimeheks ja ämmaks/äiaks nimetatakse vastavat suhet ka siis, kui tegemist on vaba-abeluga.

Sugulusvahekord ei kao abielusuhte katkemisega.

Õeks/vennaks loetakse samade vanemate lastele lisaks ka poolõed ja -vennad ning kasuõed ja -vennad.

Küsimus B06. Sünniriik on see riik praeguse haldusjaotuse järgi, kus küsitlev sünninud on või mis oli tema ema peamine elukohariik küsitleva sünnihetkel. Sünniriik märgitakse sündimise hetkel kehtinud riigipiiride alusel. Aastatel 1920–1945 väljaspool Eesti Vabariigi praegust haldusterritooriumi, kuid Tartu rahuga fikseeritud Eesti Vabariigi piirides sündinute puhul märgitakse “Eesti Vabariigi endistes piirides”.

Küsimus B07. Kui isik on sündinud välisriigis, kirjutatakse tema Eestisse elama asumise aasta. Kui isik on Eestisse elama asunud rohkem kui ühel korral, kirjutatakse isiku viimane Eestisse elama asumise aasta. Sellel või eelmisel aastal Eestisse elama asunute puhul märgitakse ka kuu.

Küsimus B08. Märgitakse see rahvus, mille küsitlev ise nimetab. Isikul on õigus tunnistada end selle rahvuse liikmeks, millega ta tunneb end kõige tihedamini etniliselt ja kultuuriliselt seotud olevat. Laste rahvuse määravad vanemad. Perekondades, kus isa ja ema on eri rahvusest ja vanematel on raskusi laste rahvuse üle otsustamisel, tuleks eelistada ema rahvust.

Küsimused B09A. Kui vastajal on topeltkodakondsus, siis märgitakse Eesti kodakondsus. Kui vastajal ei ole Eesti kodakondsust, küll aga on mõne teise Euroopa Liidu riigi kodakondsus, siis tuleb märkida see. Ülejäänud juhtudel tuleb märkida see kodakondsus, mida vastaja ise olulisemaks peab.

Määramata kodakondsus on järgmistel juhtudel:

- leibkonnaliikmel on välismaalase pass;
- leibkonnaliikmel on välisriigi väljastatud kodakondsuseta isiku dokument;
- leibkonnaliikmel ei ole passi ega ID-kaarti;
- leibkonnaliige ei tea oma kodakondsust;
- leibkonnaliige taotleb Eesti kodakondsust ja tal ei ole muud kodakondsust.

Küsimus B09B. Sünniga omandab Eesti kodakondsuse: 1) laps, kelle sündimise ajal vähemalt üks tema vanematest on Eesti kodakondsusega; 2) pärast isa surma sündinud laps, kelle isa oli surma hetkel Eesti kodakondsusega.

Eestis leitud laps, kelle vanemad ei ole teada, tunnistatakse lapse eestkostja või eestkostetasutuse taotlusel kohtu korras Eesti kodakondsuse omandanuks sünniga, kui ei ole tõendatud, et laps on mõne muu riigi kodakondsusega.

Kui isik ei ole omandanud kodakondsust sünniga, võib ta saada selle isikliku sooviavalduse alusel hiljem — naturalisatsiooni teel. Sel juhul annab riik isikule kodakondsuse seaduses ettenähtud menetluse tulemusena.

Võttes arvesse erinevaid ajajärke Eesti ajaloos ja seaduse muudatusi, on sünnijärgse kodakondsuse määramine aja jooksul muutunud.

Näiteks on sünniga Eesti kodakondsuse omandanud:

- isik, kes on sündinud Eesti taasiseseisvusajal (1991. aastal või hiljem), kui vähemalt üks tema vanematest oli tema sündimise ajal Eesti kodakondsusega;
- isik, kes on sündinud Nõukogude okupatsiooni ajal (1940–1991), kui vähemalt üks tema vanematest või vanavanematest on olnud enne 1940. aastat Eesti kodakondsusega;
- isik, kes on Eestis sündinud Eesti Vabariigi esimesel iseseisvusperioodil (1918–1940).

Küsimus B10. Küsimused puudutavad leibkonnaliikmete seaduslikku ja tegelikku perekonnaseisu.

Vallaline, pole kunagi abielus olnud — leibkonnaliige pole kunagi seaduslikult abielus olnud. Seaduslikuks tunnistatakse Eestis abielu mehe ja naise vahel, kui abielu sõlmimisel on koostatud perekonnaseisuasutuses abieluakt. Seaduslik võib olla ka mõnes teises riigis selle riigi seadustele vastavalt sõlmitud abielu.

Abielus — leibkonnaliige on astunud seaduslikku abiellu ja see ei ole lõppenud abikaasa surma või seaduslikult vormistatud abielulahutusega (ka siis, kui lahutusprotsess on käimas, kuid lõpuni vormistamata), sõltumata sellest, kas abikaasad faktiliselt koos elavad või mitte.

Lahutatud — leibkonnaliikme (viimane) seaduslik abielu lõppes lahutusega ja ta ei ole uuesti seaduslikult abiellunud.

Lesk — leibkonnaliikme viimane seaduslik abielu lõppes abikaasa surmaga ja ta ei ole uuesti seaduslikult abiellunud.

OSA C. Töötamine uuringunädalal

Osa C ülesanne on fikseerida küsitletava seisund uuringunädalal ja sellest sõltuvalt jätkata osaga D või suunata küsitlus edasi osasse G.

Väga oluline on uuringunädal täpselt kindlaks määrata. Küsitleja loeb ette osa alguses oleva teksti koos täpsete kuupäevadega nädala alguse (esmaspäev) ja lõpu (pühapäev) kohta.

Küsimus C01–C05. Küsimusteseeria eesmärk on teha kindlaks, kas küsitlav töötas uuringunädalal või mitte.

Töötamine on igasugune sissetulekut andev tegevus. Töö on peale palgatöö ka ettevõtjategevus, talupidamine, vabakutselisena tegutsemine, individuaaltöö, samuti otsese palgata töö pereliikmele kuuluvas talus või ettevõttes jne. Immigrantrahvastiku-uuringu seisukohalt pole oluline, kas töö oli ametlikult vormistatud või kas tegu oli täis- või osaaajatööga. Töö on ka põllumajandussaaduste müügiks tootmine isiklikus abimajapidamises ja mittelegaalne sissetulekut andnud tegevus, kui küsitlav seda nimetab.

Uuringunädalal töötanuteks loetakse kõik, kes töötasid vähemalt ühe tunni. Kriteeriumi rakendamine on tingitud vajadusest piiritleda töötus kui töö täielik puudumine. Töötavate jaotust töökoormuse järgi aitab selgitada töötundide fikseerimine.

Tööks ei loeta vabatahtlikku tööd, mille eest tasu ei maksta (näiteks kiriku juures tehtav tasuta hoolekandetöö, hooldekodudes elanike poolt tehtav tasuta töö). Ajateenistus (samuti sellega võrdsustatud alternatiivteenistus) ei ole ankeedi järgi töö, ajateenistus on kajastatud mitteaktiivsuse ühe vormina. Töötavateks loetakse ka neid, kes uuringunädalal ajutiselt töölt puudusid.

Küsimused C01–C05 on üles ehitatud põhimõttel, et iga järgmine küsimus laiendab töö mõistet: küsimuses C02 laiendatakse seda ettevõtluse, talupidamise, äri- või vahendustegevusega tegelemisega jms, küsimuses C03 ilma otsese tasuta pereettevõttes või talus töötamisega, küsimuses C04 põllumajandussaaduste müügiks tootmise võrra. Küsimuses C05 laiendatakse seda ajutise töölt puudumise võrra. Niisuguse laiendamise eesmärk on kõigi töötavate isikute maksimaalne fikseerimine.

Niipea kui vastus mingile küsimusele jadast C01–C05 on jaatav, järgmisi küsimusi enam ei esitata, vaid asutakse põhitöö osa täitmisele. Kui vastused küsimustele C01–C05 jäävad vaatamata töö mõiste laiendamisele eitavateks, siis jätkatakse küsitlust osast G.

Küsimus C05–C09. Küsimustega selgitatakse välja ajutiselt töölt puuduvad isikud. Ajutiselt töölt puuduvateks loetakse neid, kelle puhul töötamine on ajutiselt katkenud ja kes eeldavad töö jätkumist teatud aja pärast. Palgatöötajate puhul on töölt puudumine ajutine sel juhul, kui säilib suhe tööandjaga. Oluline on tähele panna, et põhimõtteliselt on töölt ajutiselt puuduvad vaid need, kellel on mingi püsivam töösuhe. Juhutöötajaid töölt puudujate hulka ei arvata, sest neil püsivam töösuhe puudub. Ka hooajatöötajaid, kel pole kogu aasta vältel töösuhet, ei arvestata väljaspool tööhooaega ajutiselt puuduvaks. Tööleasujaid, kellel on olemas kokkulepe töö alustamiseks (seega töösuhe), kuid kes pole veel reaalset tööle asunud, ei loeta mitte töölt puuduvateks, vaid töötuteks. Erandi moodustavad viimati nimetatute seas vaid isikud, kes on kokkulepitud töö esimesel päeval haigestunud. Nende puhul on ajutine puudumine seisundina aktsepteeritav.

Ettevõtjate (nii tööandjate, üksikettevõtjate kui talupidajate) ja palgata peretöötajate puhul on ajutiselt töölt puudumise eelduseks ettevõtte (jätkuv) olemasolu, mis võimaldab pärast tööle naasmist taas tegevust jätkata.

Ettevõtte ajutise sulgemise tõttu ei saa väljaspool hooaega lugeda ajutiselt puuduvateks rannarestoranide, -kioskite jms sesoonsete ettevõtete omanikke.

Küsimus C06. Ajutise töölt puudumise põhjuseks võib olla korraline puhkus, sundpuhkus, riigipühad, enda haigus või vigastus, õpingud jms. Tähelepanelik tuleb olla rasedus- ja sünnituspuhkusel ning lapsehoolduspuhkusel olijate puhul.

Õigus tasulisele rasedus- ja sünnituspuhkusele on kõigil töötavatel naistel sõltumata sellest, kas tööleping nendega on sõlmitud määratud või määramata ajaks. Rasedus- ja sünnituspuhkuse kestus on 140 kalendripäeva, mitmikute sünni või tüsistusega sünnituse korral 154 kalendripäeva. Selle puhkuse eest makstakse hüvitust ravikindlustusseaduse järgi 100% ulatuses iga päeva eest, lähtudes ühe kalendripäeva keskmisest tulust.

Lapsehoolduspuhkust antakse lapse emale või isale kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni. Lapsehoolduspuhkust võib anda ka lapse hooldajale, kui ema või isa kumbki seda puhkust ei kasuta. Lapsehoolduspuhkuse ajal makstakse hüvitist vastavalt vanemahüvitise seadusele või lapsehooldustasu vastavalt riiklike peretoetuste seadusele. Õigus vanemahüvitisele algab rasedus- ja sünnituspuhkuse lõpupäevale järgnevast päevast. Kui ema ei saanud rasedus- ja sünnituspuhkust, tekib õigus vanemahüvitisele alates lapse sünnist. Õigus vanemahüvitisele lõpeb, kui rasedus- ja sünnituspuhkusele jäämisest on täitunud 455 päeva. Kui ema ei saanud rasedus- ega sünnituspuhkust, makstakse vanemahüvitist kuni lapse 14-kuuseks saamiseni. Vanemahüvitise suurus sõltub vanema keskmisest palgast. Lapsehooldustasu võib kasutada korraga või osade kaupa igal ajal kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni. Lapsehooldustasu ei maksta vanemahüvitise saamise perioodil.

Sundpuhkusel on see isik, kelle töösuhte tööandjaga on määratud või määramata ajaks peatanud tööandja.

Küsimus C07. Kontrollitakse ajutise töölt puudumise esimese kriteeriumi täidetust ehk eeldatavat tööle tagasipöördumist. Näiteks, kui sundpuhkusel olijal formaalne töösuhe ei säilinud (näiteks ettevõtte pankrotistus), siis sundpuhkusel olijat töötavaks ei loeta ja küsitlus jätkub osast G.

Küsimus C08. Ajutiselt töölt puudumise määratlemise teiseks kriteeriumiks on töölt puudumise kestus. Kuni kolm kuud kestvate perioodide puhul on tegemist ajutise töölt puudumisega.

Küsimus C09. Üle kolme kuu kestvate töölt puudumiste puhul kontrollitakse ajutiselt töölt puudumise kolmanda kriteeriumi täidetust. Neid loetakse ajutisteks ainult siis, kui töölt puudunud aja eest saadakse tasu (palka, vanemahüvitist vm), mis moodustab vähemalt 50% tavalisest töötasust.

Kui formaalne töösuhe säilib, siis kuni kolm kuud kestnud või üle kolme kuu ja vähemalt 50% palga ulatuses tasu saav sundpuhkusel olija on ajutiselt töölt puuduja. Kui formaalne töösuhe ei säilinud (näiteks ettevõtte pankrotistus) või sundpuhkus on kestnud üle kolme kuu ja vähemalt 50% palga ulatuses tasu ei maksta, siis sundpuhkusel olijat töötavaks ei loeta. Ta on töötu, kui otsis tööd ja oli võimeline tööle asumata, vastasel korral mitteaktiivne (mõlemal juhul jätkub küsitlus osast G).

Küsimus C10. Kui küsitletav on lapsehoolduspuhkusel, siis on ta mitteaktiivne (küsitlus jätkub osast G), sõltumata saadava tasu suurusest.

OSA D. Põhitöö

Osas D kogutakse andmeid küsitletava põhitöökoha kohta uuringunädalal.

Küsimus D01. Töökoht tähendab enamasti mingit ettevõtet või asutust. Peale selle võib töökohaks olla muidugi ka talu, pereettevõtte, tegutsemine vabakutselisena, individuaaltöö vms. Ankeedis ja juhendis on kõiki neid võimalikke töökohti tähistatud sõnapaariga "ettevõtte/asutus". Töökoha täielik nimi kirjutatakse trükitähtedega, vältida tuleb nimelühendeid. Aktsiaseltside, osaühingute ja mittetulundusühistute puhul tuleb kindlasti märkida ka ettevõtja liik. Ettevõtja liik lühendada järgmiselt:

AS	aktsiaselts
F	välisriigi äriühingu filiaal
FIE	füüsilisest isikust ettevõtja
OÜ	osaühing
SA	sihtasutus
TÜH	tulundusühistu
TÜ	täisühing
UÜ	usaldusühing

Kui ettevõttes/asutuses on esindatud mitu tegevusala, siis tuleb lisaks ettevõtte/asutusele märkida ka selle allüksuse (toimla) nimi, milles küsitletav töötab, nt TEHASE "DVI GATEL" POLIKLIINIK või RAKVERE REAALGÜMNAASIUMI SÖÖKLA. Küsituleja ülesanne on vajadusel esitada allüksust täpsustav lisaküsimus.

Kui ettevõtte/asutuse nimes sisaldub kohanimi, siis tuleb see samuti välja kirjutada (näiteks VILJANDI MAAGÜMNAASIUM).

Taluniku puhul tuleb märkida talu ärinimi (mis on registreeritud äriregistris). Kui see ei ole mingil põhjusel võimalik, tuleb kirjutada taluniku ees- ja perekonnanimi ning lõppu talu (näiteks JAAN KARU TALU).

Füüsilisest isikust ettevõtja puhul tuleb samuti kirjutada tema ärinimi.

Ametlikult vormistamata töösuhte puhul, kus ei ole tegemist ettevõtte, asutuse ega taluga, märgitakse näiteks vabakutseline, üksiktöötaja, oma majapidamine jms vastavalt tehtavale tööle.

Küsimus D02. Küsimus on tarvilik ettevõtte/asutuse majandusharulise kuuluvuse kindlakstegemiseks, sest mitte alati ei selgu nimest ettevõtte/asutuse tegevusvaldkond.

Märkida tuleb ettevõtte (tööandja) põhitegevusala, sealhulgas: a) mis on töö objekt (näiteks mööbel, põllukultuurid, ravimid jms), b) mida tehakse (toodetakse, töödeldakse, müüakse jms), näiteks põlevkivi kaevandamine, teraviljakasvatus, ehitusmaterjali hulgemüük jms. Ka nn äriameeste puhul, kes ajavad omal käel mingit äri (ostavad, müüvad, veavad või vahendavad), maksmata mingeid makse ja omamata registreeritud ettevõtet, märgitakse võimalikult täpselt, millega nad tegelevad (näiteks videofilmide vahendamine, transporditeenused jms).

Kui isikul on tööandja, kelle tegevusala ei ole tema tegevusalaga seotud, siis kirjutatakse tema enda tegevusala (näiteks lapsehoidmine, pillimees pulmas või matustel, koduõpetaja jms).

Kui ettevõttes/asutuses on esindatud mitu tegevusala, siis tuleb lisaks ettevõtte/asutuse põhitegevusalale märkida ka selle allüksuse (toimla) tegevusala, kus küsitletav töötab.

Toimla on majandusüksus, mis üldjuhul on hõlmatud ühe tegevusalaga ja asub ühel aadressil. Ühe tegevusalaga, kuid erinevatel aadressidel asuvad majandusüksused on eri toimlad.

Näide.

1. Ühel aadressil üks tegevus — üks toimla (näiteks kauplus).
2. Kahel aadressil kaks tegevust või kahel aadressil üks tegevus — kaks toimlat (näiteks kauplus ja õmblustöökoda või kaks trükikoda).
3. Ühel aadressil kaks tegevust ning raamatupidamises on mõlema tegevuse kohta eraldi arvestus — kaks toimlat (näiteks hotell ja kauplus).

Abitegevusi (tegevus, mis toetab põhitegevust, nt juhtimine, varustamine, remondi-hooldustööd jms) ei loeta eri toimlateks, kui nad asuvad põhitegevusega ühel aadressil. Juhul kui abitegevus asub põhitegevusest erineval aadressil, loetakse seda eri toimlana.

Küsimus D03. Küsimusega soovitakse teada küsitletava ametit tema töökohas. Ameti kirjapanekul tuleb lähtuda tööfunktsioonidest, mida küsitletav täitis, kirjapandud amet peab tööfunktsioone võimalikult täpselt kajastama.

Üldnimetuste nagu meister, insener, tööline, lihttööline, kontrolör, käsitööline, operaator, aktsionär vms kirjapanek ei ole piisav, sest ei ilmne tehtava töö sisu. Kirjutada tuleb näiteks koolidirektor, õmblusvabriku direktor, põllumajandusühistu esimees, elektroonikainsener, ehituse töödejuhataja, töökaitseinsener, puutöökoja meister, arvutioperaator, mürsepp, paneelkonstruktsioonide monteeriija, põllutööline, farmitööline jne. Tööliskutsete puhul peab kirjapandu kajastama, kas tegemist on oskustöölisega, kes tunneb mingit töövaldkonda, või masinaoperaatoriga, kes on spetsialiseerunud mingi masina, mehhanismi või seadme juhtimisele. Õpetajate puhul on oluline märkida, millises haridusastmes ta töötab (näiteks algklasside õpetaja, õpetaja keskkoolis, õpetaja puuetega laste erikoolis vms).

Juhul kui küsitletava öeldud ametinimetus jääb liiga väheütlevaks, tuleb esitada lisaküsimus "Milles töö seisneb?". Töö sisukirjeldus lihtsustab vastuste hilisemat kodeerimist. Ametitunnus kodeeritakse rahvusvahelise ametite klassifikaatori (ISCO-88) järgi.

Kui küsitletav peab samas ettevõttes peale põhiameti samal ajal veel mingit teist ametit, mille eest tasutakse eraldi (näiteks töötab põhitöö kõrval koristajana), siis selline tegevus tuleb kajastada kõrvaltööna osas E.

Küsimus D04A. Juhtimiskohustusi võib olla peale ettevõtte juhtimisstruktuuris otseselt paika pandud juhtidele ka teistel töötajatel. Juhtimiskohustus tähendab sel juhul kaastöötajate (v.a praktikandid, õpipoisid) juhendamist, nende töö eest vastutamist. Sealjuures võib juhendaja ka ise osaliselt seda tööd teha, mille eest ta vastutab.

Juhtimiskohustustega töötaja vastutab (vähemalt ühe töötaja) töö tegemise eest, juhendab selle tegemist ja kontrollib, et see oleks rahuldavalt tehtud. Juhtimiskohustustena ei käsitleta näiteks

kvaliteedikontrolli või konsultandi tööd. Kui küsitlaval tavaliselt ei ole juhtimiskohustusi, aga näiteks uuringunädalal asendas ajutiselt puuduvat ülemust, siis seda juhtimiskohustusena ei märgita.

Küsimus D04B. Neilt, kel on vastavalt eelmise küsimuse vastusele juhtimiskohustusi, küsitakse ettevõtte juhtimisstruktuuris paika pandud otseste alluvate arvu. Tuleb rõhutada, et küsitud on otseste alluvate arvu. Küsitlitava otsesed alluvad on need, kes oma tööülesannete täitmisest talle otseselt aru annavad. Kui otseseid alluvaid ei ole, siis märkida 0. Ettevõtte juhi puhul ei tohi siinkohal märkida mitte ettevõtte töötajate arvu, vaid olenevalt ettevõtte juhtimisstruktuurist järgmise taseme juhtide (asetäitjate, osakonnajuhatajate vms) arv. Taluperemehe puhul on otsesed alluvad näiteks palgatud sulased või talus töötavad perekonnaliikmed, kui peremees neid alluvateks peab.

Küsimus D05. Tööalane seisund peegeldab erinevusi küsitlivate suhetes tootmisvahenditega, nende töö tasustamise viisis ja võimalustes otsustada oma tööga seotud küsimusi.

(1) Palgatöötaja on isik, kes on hõivatud täis- või osaaajatööga asutuse, ettevõtte või muu tööandja heaks, mille eest talle tasutakse kas rahas või natuuras. (Pole oluline, kas see töökoht on ametlikult registreeritud või mitte). Palgatöötajateks loetakse ka ohvitserid ja allohvitserid, samuti juhutööga elatist teenivad isikud.

(2) Palgatöötaja(te)ga ettevõtja on ettevõtte, töökoja, poe, büroo jms omanik, kes kasutab selles pidevalt vähemalt ühte palgatöötajat. Ajutise (hooajaline) palgatöö kasutamine isikut veel palgatöötajatega ettevõtjaks ei muuda. Palgatöötajatega ettevõtjaks ei loeta ka ettevõtte palgatöötajast direktorit.

(3) Palgalise tööjõuga talupidaja on isik, kes peab talu, milles pidevalt töötab vähemalt üks palgatud töötaja. Pole oluline, kas talu on ametlikult registreeritud või mitte. Otsese palgata töötavaid pereliikmeid ja sugulasi ei loeta palgaliseks tööjõuks.

(4) Üksikettevõtja ehk palgatöötajateta ettevõtja on isik, kes tegeleb oma töö saaduse (teenuse või toote) müümisega ja omab selle valmistamiseks vajalikke tootmisvahendeid. Seejuures pole oluline, kas sellise üksikettevõtja tegevus on ametlikult registreeritud või mitte.

(5) Palgalise tööjõuta talupidaja on isik, kes peab talu, milles ei tööta pidevalt palgalist tööjõudu. Pole oluline, kas talu on ametlikult registreeritud või mitte.

(6) Vabakutselisteks nimetatakse neid, kellel on ilma kellegi juures palgal olemata mingi vaimse tegevusega seotud amet (näiteks kunstnik, kirjanik vms), millega ei kaasne oma ettevõtet (ruume, maad, seadmeid jne). Sisuliselt on nad kõige lähedasemad üksikettevõtjatele. Vabakutseliseks ei loeta juhutööga leiba teenivaid palgalisi.

Nn äripartnerid ("mitmemehefirmade" kaasomanikud) loetakse palgatöötajatega ettevõtjateks või üksikettevõtjateks sõltuvalt sellest, kas nende firmad kasutavad palgatööjõudu või mitte.

(7) Palgata töötaja pereettevõttes, talus märgitakse neil, kes töötavad oma perele kuuluvas ettevõttes või talus ilma otsest palka saamata (jagavad ettevõtte või talust saadavat sissetulekut). Sisuliselt on nende inimeste seisund kõige lähedasem üksikettevõtjate omale.

(8) Tulundusühistu liige märgitakse isikul, kes on liige ühistus, mille eesmärk põhikirja järgi on saada ainelist tulu ja see jaotada liikmete vahel. Tulundusühistu ärinimes peab sisalduma sõna "ühistu". Vastusevarianti 8 ei märgita nende isikute puhul, kes töötavad tulundusühistus ja saavad selle eest palka (ei ole tulundusühistu liikmed). Sel juhul on vastuseks 1 (palgatöötaja).

Kui tekib raskusi aktsionärist küsitlitava liigitamisega ettevõtjaks või palgaliseks, siis tuleks lähtuda sellest, kas ta saab tulu põhiliselt palga või omanikutulu vormis. Samamoodi tuleb talitada mitmesuguste ühistute liikmetega.

Küsimus D06A. Eesti tööturul on olukordi, kus tööandjad eelistavad sõlmida töötajatega töövõtulepingu (mitte töölepingu), mis võimaldab töösuhet kergemini lõpetada. Küsimuse eesmärk ongi selgitada eri viisil reguleeritud töösuhete levikut.

(1, 2) Tööleping on töötaja ja tööandja kokkulepe, mille kohaselt töötaja kohustub tegema tööandjale tööd, alludes tema juhtimisele ja kontrollile, tööandja aga kohustub maksma töötajale töö eest tasu ning tagama talle poolte kokkuleppe, kollektiivlepingu, seaduse või haldusaktiga ettenähtud töötingimused. Sellest määrangust tulenevalt on töölepingu eritunnused:

1) töötaja kohustub tegema tööd, täitma kindlat tööfunktsiooni, mitte aga valmistama tööandjale konkreetset objekti;

2) töö tegemisel allub töötaja tööandja juhtimisele ja kontrollile, s.o töötaja ja tööandja vahel on võim- ja alluvusvahekorrad;

3) tasu tehtud töö eest on kohustatud maksma tööandja, s.t töötaja saab töötasu just tööandjalt, mitte tellijalt.

Need kolm tunnust võimaldavad eristada töölepingut tsiviilõiguslikust töövõtulepingust. Kui need eespool nimetatud kolm tunnust esinevad üheaegselt, võib kindlalt öelda, et tegemist on töölepinguga. Töölepingust tulenevates suhetes reguleeritakse töötegemist ennast, mitte töö lõpptulemust, nagu on omane tsiviilõiguslikust lepingust tulenevates suhetes.

Tööleping võib olla sõlmitud töötamiseks põhitööl või kohakaasluses. Kohakaasluseks peetakse töötamist teise töölepingu alusel kas sama või teise tööandja juures väljaspool tööaega põhitööl. Töölepingu võib sõlmida kas tähtajalisena (vastusevariant 2) või määramata tähtajaks (vastusevariant 1).

Põhitöökohal töölepingu alusel töötamist tõendav dokument on tööraamat. Tööandja on kohustatud pidama tööraamatut kõigi põhikohaga töötajate kohta. Töötaja nõudel kantakse tööraamatusse ka teise tööandja juures töötatud aeg, kui töötaja esitab põhikoha tööandjale niisugust töötamist tõendava dokumendi.

Et osas D kogutakse andmeid põhitööde kohta, siis juhul kui küsitlav väidab, et ta töötab töölepingu alusel, peaks tal üldjuhul olema ka tööraamat töövõtja juures.

(3) Töövõtuleping on kirjalik leping, mille alusel töötaja kohustub tegema mingil ajal kindla töö. Töövõtulepinguga isik (töövõtja) kohustub valmistama või muutma asja või saavutama teenuse osutamisega muu kokkulepitud tulemuse (töö), teine isik (tellija) aga maksma sellel eest tasu. Töövõtuleping on alati tähtajaline.

(4) Avalik teenistus on töötamine riigi või kohaliku omavalitsuse ametiasutuses. Riigi ametiasutused, kus töötamist loetakse avalikuks teenistuseks, on: Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Õiguskantsleri Kantselei, Kohtud, valitsusasutused (ministeeriumid, Riigikantselei, maavalitsused, ametid, inspeksioonid), kaitsejõudude väeosad, Kaitsejõudude Peastaap, Kaitseliidu Peastaap, Riigikontroll.

Kohaliku omavalitsuse ametiasutused, kus töötamist loetakse avalikuks teenistuseks, on: valla- ja linnavolikogu kantselei, valla- ja linnavalitsused koos struktuuriüksustega, osavalla- ja linnaosavalitsused, linnavalitsuse ametid, kohalike omavalitsuste liitude bürood.

(5) Käsundusleping on leping, mille alusel kohustub üks isik (käsundisaaja) osutama teisele isikule (käsundiandja) teenuseid ehk täitma käsundit, käsundiandja aga maksma selle eest tasu. Niisugune leping ei ole suunatud konkreetse tulemuse saavutamisele, vaid mingite tööde tegemisele teatud aja jooksul. Käsund on otsekui volitus tegutsemiseks mingi eesmärgi saavutamise nimel. Erinevalt töölepingust ei kirjutata käsundisaajale täpselt ette, kuidas ta oma tööd peab tegema. Käsundisaaja võib ise otsustada, kuidas kõige paremini eesmärgini jõuda. Kuid seejuures peab ta tegutsema käsundiandjale lojaalselt ja vajaliku hoolega ning ära hoidma käsundiandja vara kahjustamise. Lepingus võib kokku leppida, et tasu makstakse teatud ajavahemiku järel (näiteks kord kuus) või pärast käsundi täitmist.

Käsundusleping on sarnane töölepingule, mõlemal juhul tehakse tööd protsessina.

Käsunduslepinguks on näiteks juriidilise isiku ja juhatuse liikmete vahel sõlmitavad lepingud.

(6) Lepinguid töäjõudu rentiva firmaga esineb harva, sest renditöäjõu pakkumine on Eestis alles suhteliselt uus teenus. Töäjõu rendifirmad on erinevalt tavalistest tööpakkumisi vahendavatest ettevõtetest ise tööandja staatuses — nad sõlmivad inimestega vajalikud töölepingud ise, maksavad palka ise.

Ettevõtte saavad renditöäjõudu kasutada olukordades, kus püsitöötaja palgal hoidmine ei ole otstarbekas. Näiteks põhitöötaja haigestumine, kiired tellimused, puhkused, ühekordsed projektid, plaanitud tähtajalised tööd jmt. Sellise töövõtumeetodi puhul on töötaja tellija ehk kliendi käsutuses kuid rendifirma palgal. Renditöötajate töölepingud on üldjuhul lühiajalised. Renditöötajate puhul märgitakse ettevõtte tegevusalaks (küsimus D02) selle ettevõtte tegevusala, kus ta uuringunädalal tegelikult töötas, mitte töäjõu rendifirma tegevusala.

Töäjõu rendifirma töötajate puhul, kes töötavad ainult firma enda jaoks, mitte renditöäjõuna, vastusevarianti 6 ei märgita.

(7) Tööleping on üldjuhul kirjalik (vastusevariandid 1 ja 2), kuid erandina võib töölepingu seaduse kohaselt sõlmida suulise töölepingu, kui töötaja võetakse tööle sellise töö tegemiseks, mille kestus ei ületa kaht nädalat. Suuline tööleping loetakse sõlmituks, kui töötaja on tööle lubatud.

(8) Töö suulise kokkuleppe alusel tähendab harilikult nn musta tööd, mis ei ole ametlikult registreeritud ja mille pealt (erinevalt suulisest töölepingust) ei maksta sageli ka makse.

Küsimus D06B. Tähtajaliste lepingute ja suulise kokkuleppe puhul küsitakse, kui pikaks ajaks leping sõlmitud on. Olenevalt lepingu või kokkulepitud töö pikkusest märgitakse see nädalates, kuudes või aastates. Probleemne võib olla küsimus suulise kokkuleppe alusel töötajale. Kui tal töö kestuse kohta kokkulepet ei ole, siis märkida vastuseks „Ei tea”.

Küsimus D07. Töötajate arvu all on mõeldud töötajate arvu ettevõtte/asutuse selles allüksuses, kus küsitletav töötab, lähtudes küsimuse D02 juures toodud toimla definitsioonist. Raskusi võib tekkida juhul, kus ettevõtte/asutuse/allüksuse töötajaskond jaguneb selgepiirilisel täisaja- ja osaajatöötajateks, keda on täisajatöötajatega võrreldes väga palju. Kui küsitletaval selline probleem tekib, siis tuleb vastamisel lähtuda nn täistööajaekvivalendist (täistööaja ühikutesse ümberarvutatud osaajatöötajate arv). Alaliste ja lepinguliste töötajate vahet pole tarvis arvestada, st töötajate arvu kindlakstegemisel tuleb arvestada mõlemaid. Kui töötajate arv on vahemikus 1 kuni 10 (vastusevariant 1) ja küsitletav teab täpset arvu, siis tuleb tabelisse märkida ka täpne töötajate arv. Kui töötajaid on rohkem kui 10 ja küsitletav ei oska öelda, missugusesse kaardil D07 toodud vahemikku see jääb, siis tuleb vastuseks märkida “Ei tea”.

Küsimus D08. Küsitlustulemused peaksid aitama selgitada, kas töövõimaluste ahenemine on toonud kaasa töö- ja elukoha vahelise kauguse suurenemise.

Probleeme võib ettevõtte/asutuse asukoha märkimisel tekkida neil juhtudel, kui selle allüksused paiknevad korraga mitmes eri kohas või kui küsitletava töö on liikuva iseloomuga (ehitajad, meremehed, autojuhid jt). Esimesel juhul tuleb lähtuda kohast, kus küsitletav ise uuringunädalal tegelikult töötas, teisel juhul auto garaažikoha, laeva kodusadama vms asukohast. Kui asukoht aja jooksul muutus (näiteks kui küsitletav töötas järgemööda eri valdades asunud majandi allüksustes), siis tuleb lähtuda sellest, kus küsitletav kõige kauem töötas.

Asukoha märkimisel kirjutatakse (1) omavalitsusüksuse, Eesti puhul küla/aleviku/alevi/linna, Tallinna ja Kohtla-Järve puhul ka linnaosa, (2) teise tasandi haldusüksuse, Eesti puhul maakonna ja (3) riigi nimi.

Õigele asulatüübile tuleb joon alla tõmmata eristamaks Eesti linnu, alevit ja valdasid, mille nimed kattuvad (näiteks Rapla linna ja Rapla valda, Põlva linna ja Põlva valda, Vändra alevit ja Vändra valda jne).

Välismaal töötavate isikute puhul märkida riik ja reale “Maakond” välisriigi haldusjaotuse järgi selle piirkonna nimetus, kus töökoht asub. Kui tegemist on linnaga, siis märkida ka linna nimi.

Küsimus D09. Küsimus fikseerib töökohale asumise aja.

Ettevõtjate puhul võib tööleasumisaja määramisel tekkida probleeme ettevõtte funktsioneerimiseks ettevalmistamise ja selle tegeliku käivitumise vahelise piiri tõmbamisega. Kui küsitletaval selline probleem tekib, siis tuleb tööleasumismomendina käsitleda hetke, mil ettevõtte/asutus oli valmis toodangut andma või kliente teenindama.

Teist laadi probleem võib tööleasumisaja määramisel tekkida juhtudel, kus kõrvaltöö põhitööks muutus (küsimuse D11 vastusevariant 13). Sellistel juhtudel tuleb tööleasumisajaks märkida aeg, mil töö muutus põhitööks, s.t pärast eelmise põhitöö lõppemist.

Küsimus D11A. Küsitakse ainult neilt, kes asusid sellele töökohale viimase 12 kuu jooksul. Küsimus aitab selgitada eri tööotsimiskanalite resultatiivsust. Tähele tuleb panna, et siinkohal on küsitlud, kuidas see töö saadi, mitte kõiki kasutatud tööotsimisviise. Vastusevariant 13 (kõrvaltöö muutus põhitööks) tuleb märkida sel juhul, kui küsitletaval oli varem mitu tööd, millest seni põhitööks loetu lõppes ja põhitööks (selleks, kus kulus põhiline osa küsitletava tööajast) sai üks senistest kõrvaltöödest.

Küsimus D11B. Kui eelmise küsimuse D11A vastuseks ei olnud töö saamine Tööturuameti kaudu, siis täpsustatakse, kas Tööturuamet selle töö saamisega seotud oli. Mõeldud on Tööturuameti aktiivset rolli, ilma milleta küsitletav seda tööd saanud ei oleks. Näiteks sai sealt infot ettevõtja kohta

(vastusevariant 1) või leidis tööpakkumiskuulutuse (vastusevariandid 2 ja 3) selle töö kohta, kus nüüd töötab. Tööturuametis arvel olek või koolitusel osalemine iseenesest ei ole aktiivne roll.

Küsimus D12. Küsimus aitab selgitada tööjõu jaotust omandisektorite vahel. Vastuskaardil toodud loetelu aluseks on ettevõtte omaniku liik (enne 1996. aastat kasutati ametlikku terminit ettevõtte omandivorm). Omanike liikide jaotus on ettevõtjate klassifitseerimise alus ja lähtub nende kapitaliosalusest (hälteenamuse kuuluvusest äriühingus) ja vara kuuluvusest (füüsilisest isikust ettevõtjate puhul).

Klassifitseerimise esimese etapina määratakse, kas on tegemist avaliku sektori (vastusevariandid 10 ja 20) või erasektoriga (vastusevariandid 30, 40, 50 ja 90).

Kui äriühingus (täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu) on riigi ja kohaliku omavalitsuse kapitaliosalus kokku 50% või suurem, on tegemist avaliku sektoriga. Kui riigi kapitaliosalus on äriühingus 50% või suurem, on tegemist avaliku sektori alaliigiga 10 "Riik"; kui kohaliku omavalitsuse kapitaliosalus on 50% või suurem, on tegemist alaliigiga 20 "Kohalik omavalitsus".

Erasektorisse liigitatakse äriühing juhul, kui Eesti Vabariigil või kohalikul omavalitsusel ei ole äriühingus kapitaliosalust või kui see on alla 50%. Kui Eesti füüsiliste või juriidiliste isikute kapitaliosalus äriühingus on 50% või enam, liigitatakse see alaliigi 30 "Eesti eraõiguslik isik" alla. Kui välismaa isiku kapitaliosalus on üle 50%, liigitatakse äriühing alaliigi 40 "Välismaa eraõiguslik isik" alla. Selle alaliigi alla kantakse ka välismaa äriühingu filiaal. Füüsilisest isikust ettevõtjad kuuluvad alaliigi 30 "Eesti eraõiguslik isik" alla. Siia kuuluvad ka kõik need, kelle põhitöök on töötamine talus, tegutsemine vabakutselisena, põllumajandussaaduste tootmine müügiks, individuaaltöö vms.

Kui eraettevõtte puhul ei ole selge, kas on tegemist Eesti või välismaa omanikuga, märkida alaliik 50 "Eesti ja/või välismaa eraõiguslik isik".

Avalik-õiguslikud juriidilised isikud märgitakse alaliigi 10 "Riik (Eesti Vabariik)" alla. Avalik-õiguslikud juriidilised isikud on: Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool, Eesti Maaülikool, Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Muusikaakadeemia, Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Raadio, Eesti Televisioon, Rahvuskooper "Estonia", Eesti Teaduste Akadeemia, Hüvitusfond

Kui on tegemist erijuhuga, mida mingil põhjusel ei saa eespool kirjeldatud liikide alla paigutada, kantakse see andmeesitaja 90 "Muu" alla.

Kui küsitlav ei oska anda mittemingisugust informatsiooni ettevõtte omaniku kohta, siis märkida "Ei tea".

Küsimus D14. Küsimus on oluline sotsiaalse turvalisuse seisukohalt ja näitab, kas tehtav töö tagab küsitlava toimetuleku pikema aja jooksul või tuleb peatselt endale uus töö leida.

Aastase ja pikema kestusega tähtajaline töö on alaline töö (vastusevariant 1).

Ajutise töö all mõtleme tähtajalist tööd, mis on võetud suhteliselt lühikeseks perioodiks (alla ühe aasta). Töö lõputähtaeg võib olla fikseeritud töölepingus, suulise kokkuleppega või olla muul viisil ette määratud (näiteks kui tegemist on hooajatööga, teise töötaja asendamisega tema äraolekul või tööga valitaval ametikohal).

Töö väljaõppe ajal (vastusevariant 2) hõlmab tähtajalise töölepinguga õpipoisse, praktikante jt. Töö katseajaga (vastusevariant 3) tähendab seda, et tööleping on sõlmitud katseaja tingimusega, mille eesmärgiks on kindlaks teha, kas töötaja oma tervise, võimete, suhtlemis- ja kutseoskuste poolest on sobiv töölepingus kindlaksmääratud töö tegemiseks, samuti selleks, et töötajal oleks võimalik veenduda töö sobivuses. Kui töötaja ei vasta töökohale esitatud nõuetele, võib tööandja töölepingu katseaja jooksul lõpetada. Ka töötajal on õigus katseajal tööleping lõpetada, kui ta leiab, et see töö talle ei sobi. Hooajatöö puhul märgitakse vastusevariant 4, juhutöö puhul 5 ning kõigi muude ajutiste tööde puhul variant 6.

Küsimus D15. Küsimuse eesmärk on selgitada, kas küsitlav ise tahtis ajutist tööd või oli ta sunnitud seda tegema, sest ei suutnud alalist tööd leida. Juhul kui küsitlava soov ajutisel tööl töötamise ajal muutus, siis lähtutakse uuringunädalast. Näiteks kui küsitlav ajutisele tööle asumise hetkel tahtiski ajutist tööd, hiljem aga olukord muutus ja uuringunädalal ta eelistaks alalist tööd, kuid pole seda leidnud, on vastuseks 2.

Küsimus D16. Tegemaks vahet lühiajalise ja pikaajalise töö vahel fikseeritakse küsimusega D16 töötada jäänud aeg kuudes. Kui järelejäänud ajavahemik on lühem kui üks kuu, tuleb vastuseks märkida 1, mitte 0.

Küsimus D17. Osaajaga töötajad on need, kes töötavad alla 35 tunni nädalas, v.a seadusega ettenähtud juhud.

Tööaeg ei või ületada:

15–16-aastastel töötajatel 25 tundi nädalas;

17-aastastel töötajatel 30 tundi nädalas.

Töötajatel, kes töötavad allmaatöödel, tervisekahjulikel ja eriseloomuga töödel, on lühendatud tööaja kestus kuni 35 tundi nädalas.

Koolide ja muude lasteasutuste õpetajatel, kasvatajatel ja teistel pedagoogikaspetsialistidel on lühendatud tööaja kestus kuni 35 tundi nädalas.

Nendel juhtudel loetakse osaajatööks seadusega ettenähtud nädalatööajast oluliselt (vähemalt 5 tundi) lühema tööajaga töötamist. Kui küsitleva ametikoht (õpetajad, kaevurid jms) kuulub nende hulka, kus on seadusega ettenähtud lühendatud tööaeg, ja ta väidab, et töötab osaajaga, siis tuleb täpsustada, kas see ikka nii on.

Küsimus D18A. Küsimuse eesmärk on välja selgitada, kas osaajaga töötamine on vabatahtlik või pealesunnitud. Kui lühema tööajaga töötamine on töökohapoolsete tingimustega peale sunnitud (näiteks tellimuste või töö vähesus) ning küsitlev isik eelistaks täisajatööd, siis on suure tõenäosusega tegemist vaeghõivega.

Et tööhõivepoliitika eesmärk pole inimeste kindlustamine mitte lihtsalt tööga, vaid normaalset äraelamist võimaldava tööga, siis ei ole vaeghõive töajõu alakasutuse vormina sugugi parem kui töötus.

Küsimused D18B–D18C. Nende puhul, kes töötavad osaajaga laste või hooldamist vajavate täiskasvanute eest hoolitsemise tõttu, selgitatakse kas nad saavad tööturul osaleda nii palju kui soovivad. Küsitlev võib töötada osaajaga, sest ta ise soovib seda või hoopiski seetõttu, et teisiti ei ole võimalik. Sel juhul huvitab, kas põhjuseks on sobivate lapsehooldusteenuste või haiguse, puude või kõrge vanuse tõttu hooldamist vajavate isikute hooldamisteenuste vähesus või ebapiisav kvaliteet. Kui küsitlev sobiva hooldusteenuse olemasolul sooviks töötada täisajaga, on vastus jaatav (variant 1).

Lapsehooldusteenustena käsitleme koolieelsete lasteasutuste (lastesõimed, lasteaiad, päevakeskused jms) tööd, koolilastele pärast koolipäeva lõppu pakutavaid aja veetmise võimalusi (pikapäevärühmad jms), lapsehoidjate teenuseid.

Teenused hooldamist vajava täiskasvanu jaoks on nii teenused, mida pakutakse kodus (palgalised hooldajad), kui ka need, mida pakutakse institutsioonides (vanadekodud, hooldekodud jms).

Küsimus D18B hõlmab nii samas leibkonnas elavate oma, abikaasa või elukaaslase lapsi kui väljaspool leibkonda elavaid kuni 14-aastasi lapsi, kelle ees on hooldamiskohustus.

Küsimus D18C on 15-aastaste või vanemate hooldamist vajavate isikute kohta oma leibkonnas või väljaspool seda.

Vajadus hooldusteenuse järele võib olla kas tavalisel töö ajal või mingil konkreetsel ajal (varahommikul, hilisõhtul) või teatud perioodil aastas (koolivaheajal). Sugulaste, sõprade või naabrite tasuta abi hooldamisel hooldusteenusena siinkohal ei käsitleta.

Küsimused D19–D20. Küsimustes D19 ja D20 mõeldakse tegelikku, mitte töölepinguga fikseeritud tööaega.

Tööaja hulka arvatakse kogu tegelikult tööl viibitud aeg koos ületundidega. Peale selle arvatakse tööaja hulka ka väljaspool töökohta tööülesannete täitmisele kulutatud aeg. Näiteks õpetajate puhul ei märgita mitte ainult antavate tundide arv, vaid tööaja hulka tuleb arvestada ka kodus tundide ettevalmistamiseks, vihikute parandamiseks jms kuluv aeg.

Tööaja hulka ei arvata lõunavaheaegu, tööle minekuks ja töölt tulekuks kulunud aega ega aega, mille eest saadi küll tasu, kuid mille vältel tegelikult ei töötatud (näiteks palgaline puhkus).

Küsimustikus kogutakse tööaja andmeid kahe küsimusega: D19 tavalise tööaja ja D20 konkreetselt eelmise nädala tööaja kohta. Oluline on tähele panna, et need küsimused on ainult põhitöö kohta. Kui küsitletav töötas uuringunädalal mitmel töökohal, siis kõrvaltöödel töötatud tunnid näidatakse osas E.

Küsimus D19. Tavalise tööaja all mõeldakse tüüpilist töönädala kestust pikema perioodi kestel. Teavet inimeste tavalise tööaja kohta on tarvis osaaajatöö levimuse hindamiseks.

Sesoonsete tööde (näiteks põllumajandustööde) puhul tuleks vastamisel lähtuda aastakeskmisest töönädala pikkusest. Tavalise tööaja küsimusele saavad vastata ka eelmisel nädalal töölt puudunud isikud.

Kui küsitletava ainsaks tegevuseks on episoodilised juhutööd, võib tavalise tööaja küsimusele vastamine olla raskendatud. Niisugustel juhtudel tuleb lähtuda nelja viimase nädala tegelikust keskmisest töötundide arvust. Kui küsitletaval on raske tavalise tööaja küsimusele vastata selle tõttu, et ta on alles äsja tööle asunud, siis tuleb lähtuda lepingujärgsest tööaja kestusest või tugineda teiste samasuguse töö tegijate tööajale.

Küsimus D20. Küsitlusele eelnenud nädala tööaeg põhitööl pannakse kirja päevade kaupa. Päevade kaupa märkimise eesmärk on aidata küsitletaval meelde tuletada selliseid päevi, kus küsitletava tööaeg tavapärasest oluliselt erines. Lisaks annab tööaja päevade kaupa mõõtmine teatava ettekujutuse küsitletava tööajarežiimist. Kui küsitletaval on vastamisega raskusi, siis tuleks suunata teda meenutama, mis ajal ta tavaliselt tööd alustab ja kui pikk on tema tööpäev, mitu päeva nädalas ta tavaliselt töötab ning kas eelmine nädal erines millegi poolest küsitletava tavalisest töönädalast. Nii toimides on võimalik teada saada võrdlemisi tõelähedane töötundide arv.

Oluline on aru saada, et tööajaküsimuste eesmärk pole mitte niivõrd täpse töötundide arvu fikseerimine, kuivõrd selle väljaselgitamine, kas küsitletav töötas normaaltööajaga (ca 40 tundi nädalas), sellest märgatavalt vähem või rohkem.

Probleemiks võib olla asjaolu, et küsitletavad ei ole harjunud oma nädalatööaega kokku lugema. Küsitlejale tuleb tähelepanelik olla näiteks talupidajatega, kes kipuvad esitama oma tööaega tegelikust suuremana, lisades sellele ka kodusteks majapidamistöödeks (majaümbruse korrashoiuks, koristustöödeks, pesupesemiseks, toiduvalmistamiseks) kuluva aja. Tähelepanelik tuleb olla ka siis, kui küsitletav ilma hetkegi mõtlemata teatab, et tema tavaline nädalatööaeg on täpselt 40 tundi. Kahtluse korral tasuks täpsustada, kas küsitletav ei ajanud segi oma lepingujärgset ja tegelikku tööaega.

Küsimused D21–D24A. Kui küsitletava tööaeg oli uuringunädalal tavapärasest lühem või pikem, siis selgitatakse erinevuse põhjus. Küsimusega D22 selgitatakse, kas tavalisest rohkem töötamise põhjused olid seotud töö iseloomuga (vastusevariant 3) või töötaja enda soovil (variandid 1, 2). Uuringunädalal tehtud ületunnitöö (variant 4) selgus juba küsimusele D21 antud vastustest, aga juhul kui uuringunädalal tavapärasest vähem või rohkem töötamisel oli mitu põhjust (näiteks mõnel päeval oli puhkusel, mõnel päeval tegi ületunde), siis ei võrdu tavaliste ja uuringunädala tundide vahe ületundide arvuga. Koos tavalisest vähem töötamise / töölt puudumise põhjusega fikseeritakse ka selle kestus. Põhjuste fikseerimise kaudu on võimalik välja tuua need küsitletavad, kes olid töökohapoolsetel põhjustel sunnitud töötama tavapärasest lühema ajaga (sisuliselt vaeghõivatud).

Küsimus D25. Tavalist kuu töötasu küsitakse kõigilt palgatöötajatelt. Ettevõtjatelt, talupidajatelt ja vabakutselistelt küsitakse ainult palga vormis saadud tasu, ettevõtjatulu ei ole vaja märkida.

Töötasu alla kuuluvad ajatööpalgad, tükitööpalgad, lisatasud ja preemiad (kvartali- ja aastapremia, jõulutoetus jms), lisatasud ületundide, öötöö ja puhkepäevadel töötamise eest, lisatasud rasketes ja tervisekahjulikes tingimustes töötamise eest, puhkusetasud ja -toetused, tööseisakutasud, loonustasud (toitlustamine jms), ajutise töövõimetuse või haige hooldamise eest arvestatud hüvitis (haigusraha).

Et ei tekiks segadust brutotasuga ja/või netotasuga, on küsitud mõlemaid. Brutotasu on töötasu enne üksikisiku tulumaksu mahaarvamist ehk väljateenitud töötasu. Netotasu on töötasu, millest on maha arvatud üksikisiku tulumaks ehk kättesaadud töötasu. Kui küsitletav oskab öelda ainult ühte, siis märgitakse see ning jäetakse teine rida tühjaks. Oluline on, et fikseeritakse täpselt, kumb tasu see oli. Juhul kui selgub, et küsitletav sai (lisaks) töötasu, mille pealt ei maksta makse (nn ümbrikupalk, jootraha jms), siis märkida (liita juurde) sama summa nii bruto- kui netotasu reale.

Küsimus D31B. Kaugtöö on töötamine väljaspool tööandja tavapäraseid tööruume (kas kodus või kaugbüroos), olles samal ajal tööandjaga ühenduses kaasaegsete infotehnoloogia- ja telekommunikatsioonivahenditega. Ei ole oluline, kas töötaja kasutab oma isiklikku või tööandja arvutit. Kaugtöötamine võib olla täielik või osaline. Täieliku kaugtöö puhul töötab töötaja kodus või kaugbüroos individuaalselt, omamata füüsilist töökohta ettevõttes. Osalise kaugtöö puhul töötab töötaja kodus või kaugbüroos individuaalselt vaid osa ajast, ülejäänud aja aga ettevõttes oleval töökohal. Kaugbüroo on ettevõtte teises paikkonnas asuv allüksus, mis on ettevõttega ühendatud infotehnoloogia- ja telekommunikatsioonivahendite abil. Näiteks kaugbüroos töötajal on arvuti kaudu võimalus ligi pääseda ettevõtte andmebaasidele, ettevõtte intranetilehele jms. Kaugtöö võib olla ka mobiilne, st töötaja töötab liikuvalt, olles ettevõttega ühendatud mobiilsete side- ja infotehnoloogia- vahenditega.

Küsimused D32A–D32B. Töökoha kaugus kodust (elukohast) märgitakse üldjuhul kilomeetrites. Elukohast vähem kui ühe kilomeetri kaugusel asuva töökoha puhul märgitakse meetrites (100, 10 vms). Kodustöötamise puhul kirjutatakse kilomeetrite vastuslahtrisse 9998. Juhul kui ei saa määrata töökoha kaugust, sest tööd tehakse erinevates töökohtades, märgitakse 9999. Küsimuses D32B küsitakse, kas küsitlav käib iga päev kodust tööle, sest võib elada näiteks Tartus ja tööle käia Tallinnasse, kuid mitte iga päev (näiteks ainult nädalalõpuks koju). Kauguseks märkida ka sel juhul kaugus kodust, mitte teisest elukohast. Välismaal töötajate puhul, kellel on välismaal ka elukoht (mitte teine elukoht), märkida kaugus välismaal oleva elukoha ja töökoha vahel. Sel juhul on D32B vastus jaatav.

Küsimus D33. Küsitakse küsitlava enda arvamust oma töö ja seni omandatud kõrgeima haridustaseme vastavuse kohta. Teisisõnu, kas haridusega saadud kvalifikatsioon ja tööülesannete täitmiseks vajaminevad teadmised on korrelatsioonis.

Küsimus D34. Küsimuse eesmärgiks on välja selgitada seda, kas ja millisel tasemel läheb küsitlaval oma igapäevase töö käigus toimuva suulise ja kirjaliku suhtluse puhul vaja eesti keele oskust.

Küsimus D35. Küsimus võimaldab välja selgitada, milline keel on domineerivam organisatsiooni sees. Juhul kui küsitlav nimetab erinevate juhtimistasandite puhul erinevaid suhtluskeeli, siis tuleb märkida suhtluskeel töötajaga samal tööalasel positsioonil olevate töökaaslastega.

Küsimus D37. Küsimuse esimese variandi, ohutuse puhul hindab vastaja seda kas tööülesannete käigus leidub tegureid, mis kätkevad endas ohtu küsitlava tervisele või elule. Töö intensiivsuse puhul hindab küsitlav kooskõla soovitava ja tegeliku töökoormuse üle, kas tööprotsessi soorituseks määratud aeg on vastavuses töötaja enda võimekuse ja soovidega. Töötajate tervisekontrolli puhul hinnatakse seda, kas ja kuivõrd täidab tööandja endale nii seadusega kui ka oma initsiatiivil määratud töötaja tervislikku seisundit hindavaid akte. Töökoha sisustamise ja kujunduse juures hinnatakse nii töökohale esitatud seadusega reguleeritud nõuete täitmist, teiselt poolt töötaja subjektiivset hinnangut igapäevase töökeskkonna meeldivuse kohta.

OSA G. Mittetöötava viimane töökoht

Osas G täpsustatakse uuringunädalal mittetöötanute viimane töökoht.

Küsimused G01–G08. Küsimuste eesmärk on saada andmeid uuringunädalal mittetöötanu viimase töökoha kohta juhul, kui ta töötas viimati vähem kui kümme aastat tagasi. Kui see on nii, siis esitatakse küsimused G04–G08 selle töökoha kohta. Siinkohal mõeldakse pikemaajalist töötamist. Juhutoid, suviseid töölkäimisi ega muid lühiajalisi töösuhteid mitte arvestada.

Küsimused G04A–G04B. Küsimustega on võimalik eristada põhitööde lõppemist töökoha- ning küsitlavapoolsetel põhjustel, samuti sunnitud ja vabatahtlikku töölt lahkumist.

Küsimus G04A. Koondamise (vastusevariant 4) all on mõeldud olukorda, kus koos inimese töölt vabastamisega kaotati ka vastav tööfunktsioon (ametikoht). Vallandamise (variant 3) puhul jääb tööfunktsioon alles, vabastatakse aga konkreetne inimene.

Variantides 10 “Pensionile jäämine seadusjärgses pensionieas” ja 11 “Ennetähtaegne vanuspensionile jäämine” on seadusjärgse pensioniea all mõeldud pensioniseadusega sätestatud vanust, millest alates isikul on õigus vanaduspensionile. Need, kellele on seadusega kehtestatud madalam pensioniiga (näiteks naised, kes on sünnitanud viis või rohkem last ja kasvatanud nad 8-aastaseks), märgitakse samuti variandi 10 alla. Variant 11 on nende jaoks, kes jäid eelpensionile. Riikliku

pensionikindlustuse seaduse järgi on töötajal võimalus jääda nn eelpensionile 3 aastat enne seaduses sätestatud vanaduspensioniiikka jõudmist.

Töövõimetuse tõttu töölt lahkunute puhul märgitakse variant 08 "Enda haigus, vigastus või puue".

Muud isiklikud või perekondlikud põhjused (variant 14) on näiteks elukohavahetus, abiellumine jms. Kui peres on alla 15-aastasi lapsi või hooldamist vajavaid täiskasvanuid, siis on vastuseks variant 13, kui ei ole (näiteks lasteta koduperenaine, kes hoolitseb vaid mehe ja majapidamise eest), siis 14.

Küsimus G04B. Täpsustatakse tööga seotud töölt lahkumise põhjuseid, mis on ilmselt enamasti seotud omal soovil lahkumisega. Vastusevariandi "teine tööandja pakkus paremat tööd (suuremat palka, paremaid töötingimusi vms)" eesmärk on selgitada, palju töötajaid üle ostetakse.

Küsimus G05. Vt küsimus D02.

Küsimus G06. Vt küsimus D03.

Küsimus G07. Vt küsimus D05.

Küsimus G08. Palgatöötajatelt küsitakse, kuidas nende tööleping lõppes.

Vastavalt töölepingu seadusele on töölepingu lõppemise alused: poolte kokkuleppel, tähtaja möödumisel, töötaja algatusel, tööandja algatusel, kolmandate isikute nõudmisel või pooltest sõltumatutel asjaoludel.

(1) Töötaja algatusel (omal algatusel) töölepingu lõpetamise põhjused on tavaliselt isiklikud (näiteks enda haigus, õppima asumine) või perekondlikud (näiteks perekonnaliikme hooldamise vajadus), aga ka töötaja rahuolematuse tööga või tööandjaga.

(2) Tööandja algatusel võib lõpetada nii määramata kui ka määratud ajaks sõlmitud töölepingu enne lepingutähtaja möödumist näiteks ettevõtte, asutuse või muu organisatsiooni likvideerimisel, pankroti väljakuulutamisel, töötajate koondamisel, töötaja mittevastavusel oma ametikohale või tehtavale tööle tööoskuse või tervise tõttu, katseaja ebarahuldavate tulemuste tõttu, töötaja pikaajalise (üle nelja kuu kestnud) töövõimetuse puhul.

(3) Poolte kokkuleppel võib töölepingu lõpetada igal ajal, kui üks pooltest esitab vastavasisulise kirjaliku taotluse ja teine pool annab lepingu lõpetamiseks kirjaliku nõusoleku.

(4) Tähtajalisena sõlmitud töölepingud lõppevad tähtaja möödumisel.

(5) Kolmandate isikute nõudmisel võib lõppeda tööleping alaealisega. Alaealise seaduslik esindaja või tööandja asu- või elukohajärgne tööinspektor võib nõuda alaealisega sõlmitud töölepingu lõpetamist, kui töötamisel ei ole järgitud töölepingu seaduses sätestatud nõudeid. Pooltest sõltumatutel asjaoludel lõpeb tööleping näiteks süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel; töölevõtmise eeskirjade rikkumisel; ühega lähedases suguluses või hõimluses olevatest töötajatest, kes töötavad üksteise vahetus alluvuses ametikohtadel, kus selline töötamine pole lubatud.

Kui küsitlav ei töötanud töölepinguga, töötas näiteks töövõtulepinguga või suulise kokkuleppe alusel, siis on vastuseks variant 7.

OSA H. Tööotsingud

Küsimus H01. Küsimusega soovitakse teada, kas küsitlav astus nelja viimase nädala jooksul töö saamiseks mingeid konkreetseid samme: pöördus sugulaste/tuttavate poole, jälgis tööotsimis-kuulutusi, tegi ise ettevalmistusi ettevõtluse alustamiseks, talu rajamiseks, ootas kokkulepitud töö algust, oli Tööturuametis töötuna registreeritud vms. Neli viimast nädalat on uuringunädal ja kolm sellele eelnenud nädalat.

Küsimus H02A. Küsimuse eesmärk on selgitada mitteaktiivsuse põhjus. Variant 2 on tööandjalt tööle tagasipöördumise teadet ootavatele sundpuhkusel olijatele, kelle sundpuhkus on kestnud üle kolme kuu ja kes ei saa vähemalt 50% palga ulatuses tasu (vt C06). Variandid 12–15 aitavad välja tuua nn heitunud inimesi, kes oleksid tahtnud töötada, kuid olid kaotanud lootuse tööd leida.

Küsimused H02B–H02C. Küsimused on sarnased osaajaga töötavatelt küsitavate küsimustega D18B–D18C. Siinkohal tahetakse teada, kas küsitlav on sunnitud tööturult eemale jääma, sest puudub sobiv lapsehooldusteenus või hooldusteenus haiguse, puude või kõrge vanuse tõttu hooldamist vajava isiku jaoks.

Küsimus H03. Selleks et hinnata tööjõu pakkumist tulevikus, täpsustatakse nende kohta, kes vastasid, et ei otsinud tööd, kas nad tahaksid võimaluse korral tööle asuda.

Küsimus H04. Küsimuse eesmärk on fikseerida küsitleva seisund tööotsimisperioodi algul. Seisundi teadmine aitab selgitada, mil viisil tööleidmise tõenäosus sõltub töötusele eelnenud olukorrast, ning näitab, kes leiavad töö ise ja kes selleks rohkem abi vajaksid.

Variant 1 kehtib vaid töö kaotanud palgatöötajate kohta, pankrotti läinud ettevõtjad ja talupidajad tuleb kajastada variantides 4 ja 5. Tähelepanelik tuleb olla ka õpingutega seotud variantide 9–10 kasutamisel. Variant 18 märgitakse sel juhul, kui küsitlev hakkas tööd otsima sundpuhkuse ajal.

Küsimus H05. Mõeldud on pideva tööotsimise algust. Kui järjepidev tööotsimine algas enne, kui küsitlev oma eelmiselt töökohalt lahkus, siis tuleb nii ka kirja panna. Küsimus H05 esitatakse ka neile töötavatele, kes küsimusele F04 vastasid jaatavalt (otsisid uut või lisatööd).

Küsimused H06–H12. Küsimusteseeria eesmärk on selgitada, millist tööd küsitlev otsis. Otsitava töö iseloom aitab saada eksisteerivast tööpuudusest mitmekesisema ettekujutuse: on ju üsna suur vahe, kas otsitakse alalist tööd või soovitakse seda vaid mingiks piiratud ajaks; kas ollakse nõus töötama minimaalpalga eest või eeldatakse mitmekümne tuhande kroonini ulatuvaid palgapakkumisi jne.

Tööhõivepoliitika seisukohalt on küsimused H06–H12 vajalikud puudu olevate töökohtade struktuuri hindamiseks. Küsitlevate seisukohalt peegeldab aga otsitava töö iseloom töötuse kui sotsiaalse probleemi tõsidust. Küsimused esitatakse ka neile töötavatele, kes otsisid uut või lisatööd.

Küsimus H13. Küsimus püüab luua ettekujutuse erinevate tööotsimisviiside esinemissagedusest eri rahvastikurühmades. Küsitleva kasutatud tööotsimisviiside arv annab tunnistust tööotsingute intensiivsusest. Oluline on tähele panna, et küsitakse mitte eelmisel nädalal, vaid nelja viimase nädala jooksul kasutatud tööotsimisviise. Neli viimast nädalat on uuringunädal ja sellele eelnenud kolm nädalat.

Küsimus H14. Kui küsitlev nimetas ainult üht tööotsimisviisi, siis märkida see ka küsimuses H14 kui peamine.

Küsimus H17–H18. Küsimuste eesmärk on küsitleva töövalmiduse väljaselgitamine, mis tööotsimise kõrval on töötuskriteeriumi teine element.

Küsimus H19C. Tööturuametis registreerumine ei ole määrav küsitleva majandusliku seisundi määramisel (töötav, töötu või mitteaktiivne). Kui näiteks küsitlev töötab juhutööl ja on samal ajal Tööturuametis registreeritud, siis peab see nii ka ankeedis kajastuma.

1. jaanuaril 2006 jõustunud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse järgi on registreeritud töötu 16-aastane kuni vanaduspensioniealine isik, kes ei tööta, on töötuna arvele võetud Tööturuameti piirkondlikus struktuuriüksuses ja otsib tööd. Töötu otsib tööd, kui ta täidab individuaalset tööotsimiskava ning on valmis vastu võtma sobiva töö ja kohe tööle asuma.

OSA I. Muutused alates 1992. aastast

Küsimused I00–I02. Suunaküsimused võimaldavad küsitlejal alustada küsimuste küsimist lähtuvalt vastaja tööalasest seisundist 1992. aastal. Oluline on see, et tagasivaatelist osa ei küsita nende käest, kes olid 1992. aastal nooremad kui 15 aastat.

Töötamine

Osa I küsimuste blokk I03–I09 on üks kolmest küsimusteblokist, mille kaudu kogutakse andmeid küsitlevate tegevuse kohta alates 1992. aastast või alates Eestisse elama asumisest. Selles blokkis pannakse kirja andmed küsitleva töötamisperioodide kohta. Töötamisperiood on määratletud töökohaga, mis enamasti tähendab mingit ettevõtet või asutust. Peale selle võib töökohaks olla ka talu, pereettevõtte, tegutsemine vabakutselisena, individuaaltöö vms. Ankeedis ja juhendis on kõiki neid võimalikke töökohti tähistatud sõnapaariga "ettevõtte/asutus". Kui küsitlaval oli korraga mitu töökohta, siis tuleb üks neist (see, kus kulus põhiline osa küsitleva tööajast) lugeda põhitöökohaks ja ülejäänud kõrvaltöökohadeks. Osas I käsitletakse ainult põhitöökohati. Oluline on tähele panna, et põhitöökohati ei eelda tingimata täistööajaga töötamist.

Kui tegelik töötamine ei langenud vormilise töösuhtega kokku (küsitleva asemel võis olla vormistatud keegi teine), siis tuleb lähtuda tegelikust töötamisest.

Kui ettevõtte/asutuse tegevusala või küsitletava amet muutus küsitletava seal töötamise ajal, siis tuleb see kirja panna kahe järjestikuse töökohana töötamise bloki eraldi veergudes.

Küsimus I04. Küsimus fikseerib töökohale asumise aja. Ettevõtjate puhul võib tööleasumisaja kindlaks määramisel tekkida probleeme ettevõtte loomiseks ettevalmistamise ning selle tegeliku funktsioneerimise vahelise piiri tõmbamisega. Kui küsitletaval selline probleem tekib, siis tuleb tööleasumismomendina käsitleda hetke, mil ettevõtte/asutus oli valmis toodangut andma või kliente teenindama.

Küsimus I05. Vt küsimus D02.

Küsimus I06. Vt küsimus D03.

Küsimus I07. Vt küsimus D04.

Küsimus I08. Vt küsimus D05.

Küsimus I09. Kui küsitletav on vahepeal töötanud mujal, kuid naasnud praeguseks taas samasse ettevõttesse, siis hilisem samale töökohale naasmine tuleb kajastada põhitöökohtade tabeli eraldi veerus. Lapsehoolduspuhkusele jäämine on mitteaktiivsusperioodi algus, seega ka töötamisperioodi lõpp, sõltumata sellest, kas töösuhe säilib või mitte. Põhitöökohalt lahkumisele võib järgneda üks kolmest võimalikust sündmusest: kohe uue töö alustamine, tööotsingute alustamine või periood, mille vältel küsitletav ei töötanud ega otsinud tööd. Küsimuse I09 ülesanne ongi küsitluse suunamine vastavalt järgmise põhitöökohta, töötus- või mitteaktiivsusperioodi andmete kirjanemisele.

Töötus

Töötusperiood on ajavahemik, mille vältel küsitletav kusagil ei töötanud ja tegeles töötamisega. Töötamine on ka ettevalmistus ettevõtluse alustamiseks / talu rajamiseks ning varem kokkulepitud töö alguse ootamine.

Küsimus I10. Küsimusega fikseeritakse töötusperioodi algus. Juhul kui töötamine algas enne, kui küsitletav oma eelmiselt töökohalt lahkus, tuleb kirja panna ikkagi see kuu, millest alates ta töötaks jäi. Kui küsitletav lõpetas töötamise ja alustas tööotsinguid kuu keskel, siis täpsustatakse selle kuu kohta, kumb periood kestis kauem ning vastavalt sellele märgitakse töötusperioodi esimene kuu.

Küsimus I11. Töö saamise all ei mõelda üksnes kitsas tähenduses palgatöö saamist, vaid ka ettevõtluse alustamist, talu rajamist ning kõiki teisi osas D mainitud töötamise viise.

Mitteaktiivsus

Mitteaktiivsusperiood on defineeritud kui ajavahemik, mille vältel küsitletav ei töötanud ega otsinud tööd. Mitteaktiivsusperioodid võivad alata töö lõpetamisega või käsilolnud tööotsingutest loobumisega. Lõppeda võivad need töötamise alustamisega või tööleasumisega ilma töötamiseta. On võimalik, et üksteisele järgneb mitu mitteaktiivsusperioodi. Näiteks kui pärast koolilõpetamist läks küsitletav ajateenistusse, siis märgitakse mitteaktiivsusperioodide tabelisse kaks järjestikust perioodi, millest esimese põhjus on õpingud (I13 vastusevariant 1) ja teise põhjus ajateenistus (I13 vastusevariant 2).

Küsimus I12. Küsimuses fikseeritakse kõnealuse mitteaktiivsusperioodi algusaeg. Kui küsitletav lõpetas töötamise või tööotsingud ja jäi mitteaktiivseks kuu keskel, siis täpsustatakse selle kuu kohta, kumb periood kestis kauem, ning vastavalt sellele märgitakse mitteaktiivsusperioodi esimene kuu.

Küsimus I13. Küsimuse eesmärk on selgitada mitteaktiivsuse põhjus. Variant 8 aitab välja tuua nn heitunud inimesed, kes oleksid tahtnud töötada, kuid olid kaotanud lootuse tööd leida.

Küsimus I14. Küsimusega selgitatakse, mil viisil mitteaktiivsusperiood lõppes. Töötusperioodi järgnemine mitteaktiivsusperioodile peaks vastama kõige tüüpilisemale perioodide järgnevusele.

Juhul kui ilmneb, et küsitletav asus tööle ilma tööd otsimata ja seejuures pole just tegemist endisele töökohale naasmisega, siis peab küsitlaja täpsustama, kas see ikka tõepoolest nii oli. Kui selgub, et küsitletav hakkas kõigepealt tööd otsima, kuid et töötamise kestus oli lühem kui üks kuu, siis võib sellist lühiajalist töötusperioodi ignoreerida ning juhtumi kirja panna nii, nagu oleks tegu tööleasumisega ilma eelnenud töötamiseta.

Töölase positsiooni muutus

Küsimus I15. Positsiooni hindamine puudutab nii liikumist samas ettevõttes kui ka positsiooni muutust tööd pakkuva ettevõtte muutumise korral.

OSA J. Haridus

Küsimus J01. Pannakse kirja küsitletava kõrgeim üldhariduskoolis omandatud üldharidustase küsitlusmomendil. Siin tuleb tähele panna, et üldharidustase oleks kõigil märgitud (ka kõrgharidusega isikutel). Pole oluline, millises õppevormis (päevases, õhtuses, kaugõppes või eksternina) haridus omandati. Arvestatakse ainult lõpetatud õppeasutusi (või klasse).

1 Keskhariidus — isik on lõpetanud kümne-, üheteistkümne- või kaheteistkümneklassilise keskkooli, gümnaasiumi, reaalkooli, üldharidusliku kolledži või saanud keskhariiduse puudega laste koolis või kinnises erikoolis. Siia ei kuulu isikud, kes on kutseõppes omandanud keskhariiduse koos kutsega või keskerihariiduse põhihariduse baasil.

2 Põhihariidus — isik pole omandanud keskhariidust, kuid on lõpetanud aastail 1920–1940 kutsekeskkooli;

1940. aastani tegutsenud reaalkooli või progümnaasiumi;
mittetäieliku keskkooli või 7 klassi aastani 1961;
vähemalt 8 klassi üldhariduskoolis aastail 1962–1989;
põhikooli või vähemalt 9 klassi üldhariduskoolis 1990. aastal ja hiljem;
omandanud keskerihariiduse põhihariduse baasil;
saanud põhihariduse erikoolis.

3 Alghariidus — isik pole omandanud põhiharidust, kuid on lõpetanud (vähemalt) ühe järgmistest koolitüüpidest:

üheklassilise vallakooli, linnaalgkooli, ühe- või kaheklassilise ministeeriumikooli, kihelkonnakooli, kõrgema algkooli aastani 1920;

4 või 6 klassi kuni aastani 1930;

6 klassi ajavahemikus 1930–1944, arvestatakse ka õhtualgkooli täiskasvanutele;

4 klassi ajavahemikus 1945–1971;

3 klassi ajavahemikus 1972–1989;

6 klassi 1990. aastal või hiljem.

4 Alghariiduseta — leibkonnaliige pole koolis käinud või on küll koolis käinud, kuid pole lõpetanud alghariidusele vastavat kooliastet.

Küsimus J02. Küsimusega peetakse silmas kõrgeimat omandatud haridustaset üldhariduskoolis. Kui näiteks põhiharidus on omandatud välismaal ja keskhariidus Eestis, siis märgitakse vastuseks “Eesti”. Juhul kui keskhariiduse omandamise vältel on õpitud nii Eestis kui ka välismaal on vastusevariandiks “Muu riik”

Küsimus J03. Küsimusega selgitatakse välja kõrgeima omandatud üldhariduskooli haridustaseme õppekeel või -keeled. Näiteks võib vastaja omandanud keskhariiduse mitmes keeles. Ühelt poolt võib selleks olla kakskeelne õpe, teiselt poolt õpingud kahe erineva õppekeelega ja erinevates koolides. Juhul kui vastaja õppekeeleks oli mitu õppekeelt, paigutab küsitaja selle vastusevariandi “Teises keeles, muu keel” alla.

Küsimused J04–J08. Küsimuste eesmärk on välja selgitada küsitletava kõrgeim lõpetatud kutse-, ameti- või erialane haridustase küsitlusmomendil. Tähele tuleb panna, et isiku haridustaseme määrab kõrgeim formaalharidussüsteemis (st üldhariduskoolis, kutseõppeasutuses või kõrgkoolis) lõpetatud õppeasutus või klass, lõpetamata jäänud haridus seda ei tõsta. Välisriigis kutse-, ameti- või erialahariduse omandanud isikute haridustase tuleb määrata analoogiliselt Eestis omandatud haridustasemega.

1 Ei oma kutse-, ameti- ega erialaharidust — isik ei ole omandanud kutse- ega erihariidust. Siia kuulub ka (üldharidusliku) keskkooli lõpetanu, kes on lisaks keskhariidusele saanud üldhariduskoolist mingi kutse.

2 Kutsehariidus — isik on pärast üldhariduskooli mõne haridustaseme lõpetamist saanud dokumendi ettevalmistuse kohta kutseõppes. Tuleb tähele panna, et siin ei ole silmas peetud kutse omandamist kutsekeskhariiduskoolis, keskeri õppeasutuses või tehnikumis. Oluline on eristada kutseõpet selle järgi, mis oli antud õppeasutuses baashariiduse nõudeks:

1 – sisseastumisel ei olnud nõutavat haridustaset

2 – nõutav oli põhiharidus. Kui isik ütleb, et nõutav oli keskharidus, siis ei saa tegemist olla kutseharidusega ning tuleb täpsustada õige lõpetatud haridustase.

Teiseks on kutsehariduse taseme määramisel oluline, millise üldharidustaseme isik koos kutsega omandas:

1 – ainult kutse omandamine — isik on saanud ainult kutsehariduse, ilma et ta oleks sealsamas omandanud põhi- või keskharidust. Kutseharidusena ei arvestata täiendus- ega ümberõpet, töökohal väljaõpet ega huviharidust (sh keeltekursusi või rahvaülikooli).

2 – koos põhihariduse omandamisega — isik on koos kutseharidusega omandanud sama õppekava raames põhihariduse.

3 – koos keskhariduse omandamisega — isik on koos kutseharidusega omandanud sama õppekava raames keskhariduse (näiteks kutsekeskkoolis keskharidust tõendava tunnistuse ja kutsetunnistuse saanud isik). Siia ei kuulu üldharidusliku keskkooli lõpetanu, kes sai üldhariduskoolist lisaks keskharidusele mingi kutse.

3 Kutsekeskharidus — isik on lõpetanud kutsekeskhariduse õppekava mõnes õppeasutuses.

1 – põhihariduse baasil — isik on lõpetanud kutsekeskhariduse õppekava õppeasutuses, kus õppuri nõutav haridustase sisseastumisel on põhiharidus.

2 – keskhariduse baasil — isik on lõpetanud kutsekeskhariduse õppekava järgi õppeasutuse, kus õppuri nõutav haridustase sisseastumisel on keskharidus.

4 Keskeri-/tehnikumiharidus — isik on lõpetanud tehnikumi, kommertskooli, kõrgema põllumajandus- või aianduskooli, merekooli või mõne muu õppeasutuse keskerihariduse õppekava järgi.

1 – põhihariduse baasil — isik on lõpetanud tehnikumi, kommertskooli, kõrgema põllumajandus- või aianduskooli, merekooli või mõne muu õppeasutuse keskerihariduse õppekava järgi, kus õppuri nõutav haridustase sisseastumisel on põhiharidus.

2 – keskhariduse baasil — isik on lõpetanud tehnikumi, kommertskooli, kõrgema põllumajandus- või aianduskooli, merekooli või mõne muu õppeasutuse keskerihariduse õppekava järgi, kus õppuri nõutav haridustase sisseastumisel on keskharidus.

5 Kõrgem haridus: kutsekõrg-, rakenduskõrgharidus, diplomiõpe, bakalaureus või magister — isik on lõpetanud kõrgema õppeasutuse või muu õppeasutuse rakenduskõrghariduse taseme õppekava järgi:

1, 2 – kutsekõrg-, rakenduskõrgharidus, diplomiõpe: lõpetamisel ei anta akadeemilist kraadi, vaid kõrgharidust tõendav diplom (lõpetamine on võimalik alates 2002. aastast) või kõrgkooli, rakenduskõrgkooli või kutseõppeasutuse kutsekõrghariduse õppekava järgi (lõpetamine on võimalik alates 2000. aastast) või kõrgema õppeasutuse või muu õppeasutuse kõrghariduse taseme õppekava järgi, mille lõpetamisel ei anta akadeemilist kraadi, vaid kõrgharidust tõendav diplom.

3 – bakalaureus — isikul on bakalaureusekraadi tõendav diplom (alates 1992. aastast), st ta on läbinud instituudi, akadeemia, ülikooli või mõne muu õppeasutuse kõrghariduse taseme õppekava.

4 – enne 1992. aastat omandatud kõrgharidus: isikul on kõrgharidust (enne 1992. aastat) tõendav diplom, st ta on läbinud instituudi, akadeemia, ülikooli või mõne muu õppeasutuse kõrghariduse taseme õppekava.

5 – magister — isikule on antud magistrikraad. Siia tasemele kuuluvad ka internatuuri läbinud isikud ja pärast bakalaureuseõpet üheaastase õpetajakoolituse läbinud isikud ning integreeritud õppe lõpetanud isikud (integreeritud õppe lõpetamine on võimalik alates 2002. aastast).

Nimetatud tasemeid pole võimalik saada rahvaülikooli, marksismi-leninismi ülikooli jmt lõpetamisel.

6 Doktor (varasem teaduste kandidaat) — isikule on antud kandidaadi- või doktorikraad. Siia kuuluvad ka residentuuri lõpetanud isikud.

Küsimus J09. Küsimusega peetakse silmas kõrgeimat lõpetatud kutse-, ameti- või erialaharidust ning eesmärgiks on teada saada riik või riigid, kus vastaja hariduse omandas. Juhul kui kõrgeima lõpetatud kutse-, ameti- või erialahariduse omandamise vältel on õpitud nii Eestis kui ka välismaal, märkida mõlemad.

Küsimus J10. Küsimusega selgitatakse välja kõrgeima lõpetatud kutse-, ameti- või erialahariduse õppekeel või õppekeeled. Näiteks võib vastaja omandanud kõrghariduse mitmes keeles. Ühelt poolt

võib selleks olla kakskeelne õpe, teiselt poolt õpingud kahe erineva õppekeelega ja erinevates koolides. Juhul kui vastaja õppekeeleks oli mitu õppekeelt, paigutab küsitleja selle vastusevariandi "Teises keeles, muu keel" alla.

Küsimus J11. Oluline on see, et kirja pannakse eriala (ametiala, kutseala), mille küsitlev omandas küsimuses J04 fikseeritud kõrgeima lõpetatud haridustaseme raames. Kui küsitlaval on mitmekordne kõrgharidus (või siis mitmekordne kutseharidus või keskeriharidus), siis fikseeritakse eriala (ametiala, kutseala), mille küsitlev omandas viimati. Kui lõpetamisel omistati küsitlervale peale eriala ka mingi kutse või kvalifikatsioon, tuleks ka see välja kirjutada (näiteks eriala — matemaatika; kutse — aineõpetaja). Oluline on, et eriala pannakse kirja võimalikult täpselt. Näiteks kui küsitlev vastas, et õppis majandust, tuleb täpsustada, kas tegemist oli raamatupidamise, rahanduse, kaubanduse, tööstuse või mõne teise alaga jne. Kui küsitlev õppis keelt, loodusteadusi jms, tuleb täpsustada, kas ta omandas õpetajakutse: näiteks ei piisa, kui erialaks märgitakse inglise keel, vaid tuleb täpsustada kas inglise keele õpetaja või inglise filoloog jne. Üldsõnalisi formuleeringuid ei saa hiljem kodeerida.

Küsimus J12. Kui küsitlaval on mitmekordne kõrgharidus (või siis mitmekordne kutseharidus või keskeriharidus), siis fikseeritakse aasta, mil küsitlev omandas vastava hariduse viimast korda.

Küsimused J13A–J13C. Küsimust küsitakse vaid nendelt, kes on Eestisse elama asunud peale 1992. aastat ja omandanud kõrgeima haridustaseme välisriigis. Küsimuse tagamõte on see, et näiteks ei pruugita Eestis aktsepteerida USA-s saadud keskhariidust, samuti on teatud ametialadel töötamise puhul vajalik omada kindlat haridustaset ja see tingib vajaduse kooskõlastada oma välisriigis saadud haridus Eesti haridussüsteemis paikapandud tasemetega ja nendele esitatavate nõuetega.

Küsimus J14A. Vastajalt küsitakse, milline on tema emakeel. Emakeel on üldjuhul keel, mis on omandatud varases lapsepõlves esimese keelena ja mida isik üldjuhul kõige paremini oskab. Kurtummade emakeeleks märgiti keel, milles nad lugesid ja kirjutasid või mida rääkisid nende leibkonnaliikmed või isikud, kellega nad peamiselt suhtlesid. Mittekõnelevaid vaimse puudega isikuid vaadeldi samuti nagu kurtummasid.

Küsimus J14B. Küsimust küsitakse nendelt, kes emakeelena eesti keelt ei räägi. Küsimusega tuuakse välja ühelt poolt eesti keelt emakeelena mitterääkivate inimeste huvi eesti keele õppimise vastu ja teiselt poolt mitteõppimise põhjused. Kui vastaja soovib nimetada mitu põhjust eesti keele kursustel mitteosalemise kohta siis tuleks paluda respondendil välja tuua kõige peamine põhjus.

Küsimus J15. Küsimusega selgitatakse, kas küsitlev osales viimase 12 kuu jooksul koolitustel. Koolituste all arvestatakse ankeedis ka seminare, konverentse jms. Koolituste hulka ei loeta huvialaringe, sporditreeninguid jms, mille eesmärk ei ole täiendus- või ümberõpe.

Arvestatakse ka koolitusi, mis algasid varem kui 12 kuud tagasi või kestavad edasi pärast uuringunädala lõppu, kui osa koolitusest viimase 12 kuu jooksul.

Koolituste alla ei arvestata iseseisvat õppimist ilma ühegi õppeasutuse või koolitusfirma abita (näiteks spetsiaalsed keeleõppeprogrammid Internetis).

Vastusevariandi 1 (tööalased täiendus- või ümberõppekursused) alla tuleb märkida kõik need kursused, mis on seotud küsitleva tööga (ametialaste oskuste parandamine, soov saada ametikõrgendust, täiendus- või ümberõpe tagasipöördumisel töökohale pärast lapsehoolduspuhkust, ajateenistust vm). Kui küsitlev võttis 12 viimase kuu jooksul osa mingist tööalasest konverentsist, seminarist vms, märgitakse vastusevariant 2. Vastusevariandi 3 (töötute koolitus) alla kuulub igasugune koolitus, mida saab lugeda tööotsingute osaks, s.t Tööturuameti või eratööturuse vahendusel saadud koolitus. Vastusevariandi 4 (huvialaga, harrastusega seotud kursused) alla kuuluvad kõik need kursused, mida ei saa seostada ei tööga ega töötusega, mis on seotud küsitleva huvialaga või harrastusega ja toimuvad tema enda initsiatiivil.

Küsimus J16. Kui küsitlev osales 12 kuu jooksul mitmel koolitustel, siis küsitakse kõige viimase kohta, kui osales samal ajal mitmel koolitusel, siis küsitleva jaoks kõige olulisema kohta. Kirjutada kursuse, konverentsi, seminari vms nimetus ja kui see ei kirjelda täpselt teemat, siis lühike selgitus sisu kohta (näiteks, kunstkäsitöö kursused, arvutikursused algajale, Äripäeva seminar "Raskustest eksporditurul?", keskkonnateemaline konverents jms). Mitte märkida eesti keele õpet, selle kohta küsitakse küsimusega J14B.

OSA K. Taustandmed

Küsimus K01. Millisest riigist saabusite Eestisse? Küsimuse eesmärk on välja selgitada esimese põlvkonna immigrantide eelmine elukohariik. Märkida riigid nende praegustes piirides.

Küsimused K02A–K02H. Immigrantrahvastiku puhul on äärmiselt oluline teada saada, millised on Eestisse saabunu juured ehk teisisõnu, mis riigis on ta vanemad sündinud, milline on nende rahvus ja kodakondsus. Samas ei pruugi olla vanemad enam leibkonnaliikmed. Nii isa kui ka ema puhul tuleks sünniriiki märkides arvestada praegusi riigipiire. Kui näiteks vastaja ütleb, et tema vanemad on sündinud Nõukogude Liidus, tuleks seejärel täpsustada millise liiduvabariigi territooriumil. Liiduvabariigi nimetamine võimaldab kirjutada riigi juba praegustes piirides. Kodakondsuse puhul on eristatud variandid Eesti ja Vene kodakondsus, juhul kui vastajal pole kodakondsus määratletud, tuleb märkida variant "Määratlemata". See kehtib näiteks inimeste kohta, kes omavad näiteks Eesti või ka näiteks Läti halli passi. Kui vastaja ei tea oma isa või ema rahvust, tuleb märkida "Ei ole teada". Juhul kui vastaja ema ja/või isa on surnud ja nende elukoht enne surma oli Nõukogude Liidu territooriumil, võib märkida kodakondsuseks Nõukogude Liidu kodakondsus.

Küsimus K03B. Küsimust küsitakse vaid neilt, kes pole Eestis sündinud. Juhul, kui küsitlaval peab Eestisse elama asumise põhjuseks mitut põhjust, märkida siiski peamine põhjus.

Küsimus K04. Nii tähtajaliste kui ka tähtajatute elamislubade väljastamisega tegeleb Kodakondsus- ja Migratsiooniamet. Vastusevariantides eristuvad ajavahemikud vastavad hetkel kehtivatele eri tüüpi elamislubade puhul ametlikult paika pandud tähtaegadele. Juhul, kui vastaja siiski ei tea elamisloa kehtivusaega tuleb valida 4 vastusevariant.

Küsimus K05. Elukoha all on mõeldud inimese tegelikku, mitte sissekirjutusjärgset elukohta. Elukoha märkimisel kirjutada Eesti puhul (1) omavalitsusüksuse — küla/aleviku/alevi/linna, Tallinna ja Kohtla-Järve puhul ka linnaosa, (2) maakonna ja (3) riigi nimi. Õigele asulatübile tuleb joon alla tõmmata eristamiseks Eesti linnu ja valdasid, mille nimed kattuvad (Rapla linn ja Rapla vald, Põlva linn ja Põlva vald jne). Välismaal elavate isikute puhul märkida riigi nimi ja reale "Maakond" välisriigi haldusjaotusejärgi selle piirkonna nimetus, kus küsitlaval elab. Kui tegemist on linnaga, siis märkida ka linna nimi.

Leibkonnast ajutiselt eraldi elava leibkonnaliikme elukohaks märkida tema praegune elukoht, mitte leibkonna elukoht. Kui elukoha fikseerimisel tekib raskusi selle tõttu, et küsitlaval oli korraga mitu elukohta, siis tuleb aluseks võtta peamine elukoht (koht, kus küsitlaval põhiliselt ööbis).

Küsimus K06. Küsimuses vastusevariantidena esitatud tüübid on järgmised; Talumaja — traditsiooniline talumaja (ehitatud enamasti enne 1940. aastat). Talumajale on iseloomulik talumajandusega seotud kõrvalhoonete (ait, laut, rehealune) olemasolu ja tihti paiknemine hajaasustusega külas.

Ühepereelamu — ühe pere jaoks ehitatud ja korteriteks jaotamata väikeelamu, millel puuduvad talumaja tunnused. Ühepereelamu võib olla ka algselt suvilaks ehitatud, kuid kohandatud kogu aasta vältel kasutamiseks.

Kahepereelamu — väikeelamu, mis on ehitatud kahe leibkonna jaoks (eraldi köögid, lisaks võivad olla ka eraldi sissepääsud ja muud abiruumid).

Ridaelamu — vähemalt kolmest pereelamust koosnev elamu, kui need elamud on ühendatud katuse ja/või tulemüüri ja igal pereelamul on eraldi sissekäik.

Korter või tuba vähem kui 10 eluruumiga elamus — mitme leibkonna tarvis ehitatud ja vähem kui 10 korteriga elamu, sõltumata selle ehitusajast või korruste arvust. Tavaliselt on mitmel korteril sissepääs ühisest esikust või trepikojast, enamasti on tegemist mitmekorruseliste hoonetega.

Korter või tuba 10 või enama eluruumiga elamus — mitme leibkonna tarvis ehitatud ja 10 või enama korteriga elamu, sõltumata selle ehitusajast või korruste arvust. Tavaliselt on mitmel korteril sissepääs ühisest esikust või trepikojast, enamasti on tegemist mitmekorruseliste hoonetega.

Ühiselamu — eluruumil ei ole korteri tunnuseid (puuduvad majapidamiseks vajalikud abiruumid, sh köök) ja leibkonna kasutatav eluruum ei ole teistest eluruumidest täielikult isoleeritud. NB! Hooneid, mis algselt on ehitatud ühiselamuks, kuid mis hiljem on ümberehitatud korteriteks, millel kõigil on omaette abiruumid, ei loeta ühiselamuks vaid korterelamuks.

Küsimus K07. Kajastada tuleb ka elukohamuutused ühe linna, alevi või küla piires; ühe maja või talu piires elukohamuutusi arvestada pole tarvis.

Et vältida eluloo seisukohalt vähetähtsate elukohavahetuste fikseerimist, pole tarvis arvestada õppimisaegseid ühiselamukoha või "eraka" muutusi.

Küsimused K08A–K08D. Teise elukoha all mõeldakse elukohta mis ei ole peamine ööbimiskoht ja kus ei ela teised leibkonda kuuluvad liikmed. Küsimuses K08D tuleks välja tuua kõige peamine põhjus, miks teist eluruumi kasutatakse.

Küsimus K09. Küsimusega mõõdetakse vastaja hinnangut selle kohta kas ta tahab oma edasise elu Eestiga siduda või tahab mingitel põhjustel elama asuda teise riiki.

Küsimus K10. Küsimus võimaldab analüüsida seda, kui läbimõeldud on Eestist lahkumise plaanid. Riigi nimetamine väljendab lahkumispotentsiaali tõenäolisemat realiseerumist.

Küsimused K11–K13. Küsimused K11–K13 võimaldavad kaardistada vastaja keelekasutuse perekonnas ja isiklikus sfääris ning samal ajal ka tuua välja eraldi emakeele. Näiteks ei pruugi olla emakeel kodune keel ja vastupidi. Nii võib olla peres, kus vastaja emakeel on näiteks portugali keel aga koduse keelena on otsustatud kasutada vaid eesti keelt. Küsimuses K13 eeldatakse, et esimest kodust keelt valdab vastaja vabalt ning juhul kui mõnikord kasutatakse suhtlemisel teisi keeli on eesmärgiks just nende oskuse teadasaamine.

Küsimuse K14. Küsimuste eesmärk on kindlaks teha milliseid keeli vastaja lisaks emakeelele ja kodustele keeltele oskab ja mis tasemel ta neid valdab. Taseme väljaselgitamise hõlbustamiseks on valida kolm taset.

Küsimus K15. Küsimusega soovitakse kindlaks teha, millega küsitlavad tavaliselt tegelevad. Siin ei mõelda seisundit mitte uuringunädala, vaid viimase 12 kuu jooksul. Niisugune lähenemine annab inimese põhiseisundi kohta usaldatavama teabe ja kõrvaldab lühiajaliste muutuste mõju.

Erand on niisugune olukord, kus inimese põhiseisund on hiljuti muutunud: on lõpetatud kool ja asunud tööle, siirdunud pensionile, jäädud lapsepuhkusele vms. Sellistel juhtudel tuleb põhiseisundi määramisel arvestada ka perspektiivi. Kui inimene jäi nädala eest pensionile, siis tuleb ta ikka pensionäriks lugeda, mis sellest, et ta viimased 12 kuud on põhiliselt töötanud.

Kaardil K15 olevate põhiseisundite määramise puhul tuleb eelkõige lähtuda sellest, kelleks küsitlavad ennast ise peab, arvestades järgnevat.

(1–4) Töötav on isik, kellel on mingi elatist andev tegevus (palgatöö, ettevõtlus, oma talus või perefirmas töötamine, individuaaltöö, tegutsemine vabakutselisena vms). Pole oluline, kas see tegevus on ametlikult registreeritud või mitte. Elatusallikana vähetähtsat lississetulekut andvat töötamist ei ole põhjust siinkohal arvestada. Kui aga (üli)õpilane või pensionär saab oma tööst elatise mõttes olulist sissetulekut, loetakse ta töötavaks. Töötavad on ka ohvitserid ja allohvitserid.

(5) Töötu / tööd otsiv on isik, kes on ilma elatist andva tööta, soovib töötada ja töö saamise korral asuks realselt tööle. Siin tuleb meeles pidada, et ei ole oluline, kas küsitlavad ennast Tööturuametis töötuna registreerinud. Pikaajalist (üle kolme kuu) sundpuhkusel olekut käsitame samuti töötusena. Päevaseid (üli)õpilasi ja pensionäre, kes sooviksid töötada, siinkohal töötuks ei loeta.

(6) (Üli)õpilane: mittetöötav õppija, kes omandab üld-, kutse-, eri- või ametialast haridust (riiklike õppekavadega fikseeritud ning organisatsiooniliselt tagatud haridus) formaalharidussüsteemis, st üldhariduskoolis, kutseõppeasutuses või kõrgkoolis. Kui (üli)õpilane elatub põhiosas õpingute kõrval tehtavast tööst, loetakse ta töötavaks. Akadeemilisel puhkusel viibijad klassifitseeritakse vastavalt tegevusele, millega nad puhkuse ajal hõivatud on (näiteks kodune). Siia ei kuulu need isikud, kes õpivad tööalastel täiendus- või õppekursustel, töötute koolitusel või huvialakursustel (vabahariduskoolituses).

(7) Vanaduspensionär: isik, kes põhilise osa oma sissetulekust saab väljateenitud tööaastate eest määratud vanaduspensionist. Kui pensionär saab põhilise elatise tööst, siis loetakse ta töötavaks.

(8) Töövõimetuspensionär: mittetöötav isik, kes põhilise osa oma sissetulekust saab tervisekaotust määratud töövõimetuspensionist. Kui töövõimetuspensionär saab põhilise elatise tööst, siis loetakse ta töötavaks.

(9) Lapsehoolduspuhkusel olija: mittetöötav alla 3-aastast last kasvatav isik (ema, isa või hooldaja).

(10) Kodune: mittetöötav ja mitteõppiv isik, kes on tegev eeskätt oma majapidamises, mitte väljaspool seda. Teda ei saa töötute kategooriasse kanda, sest ta ei otsigi tööd, näiteks koduperenaine jms.

(11) Ajateenija: relvajõududes või sellega võrdsustatud tegevteenistuses viibiv isik.

(12) Kinnipeetav: kinnipidamiskohas (vanglas jms) viibiv isik.

(13) Muudel põhjustel mittetöötav: mittetöötav isik, kes ei kuulu ühegi eelkäsitatud kategooria alla. Siia mahuvad varalt saadavatest tuludest või dividendidest elatuvad jms.

Kui isik võiks korraga kuuluda mitmesse kaardil olevasse rühma (näiteks pensionärist koduperenaine), siis märgitakse loetelus varem, st väiksema numbriga toodud variant (selles näites tuleb isik liigitada pensionäriks).

Küsimus K17B. Küsimust küsitakse ka nende käest, kes 12 kuu jooksul on töötanud kuid on soovinud töökohta vahetada. Vastajalt tuleks ka küsida, millest ta järeldeb, et töö leidmisel on just eesti keele mitteoskamine olnud töö mittesaamise põhjuseks ja seda selleks, et olla kindel eesti keele mitteoskamises kui põhjuses.

Küsimus K18B. Probleemideks võivad siin olla näiteks mitteamusaamine eestikeelsetest korraldusest, ebaõnnestunud eestikeelne kliendisuhetus, muud raskused.

Küsimused K22–K23. Küsimuste eesmärk on tuua selgust küsitleva elatusallikatesse ja sellesse, milline on neist peamine.

Küsimuses K22 pannakse kirja kõik küsitleva nimetatud elatusallikad. Küsimuse eesmärk on saada võimalikult täielikku teavet selle kohta, millistest allikatest inimeste sissetulekud pärinevad. Erilist tähelepanu tuleb pöörata juhutöödele, põllumajandussaaduste müügiks tootmisele jms tegevusele. Vajaduse korral võib nende olemasolu täpsustada lisaküsimusega.

Kui küsitlev nimetab peamise elatusallikana juhutöid, põllumajandussaaduste müügiks tootmist või vahendus- ja äritegevust, siis nendega tegelemise perioodil ei ole korrektne küsitlevat töötuks lugeda. Nimetatud tegevustega tegelemise periood tuleb kajastada tabeli põhitööde osas ja märkida see töö (põllumajandussaaduste müügiks tootmine või äritegevus) põhitööna. Põhitööde tabelisse ei ole vaja neid tegevusi kanda vaid juhul, kui tegemist oli väga lühikest aega (alla kahe nädala) kestnud töödega, mida ei saa eraldi töötamisperioodidena kajastada.

Küsimus K24. Paluge leibkonnal määrata oma tavaline kuunetosissetulek, lähtudes viimase poole aasta jooksul saadud leibkonnaliikmete keskmiste netosissetulekute summast, millesse kuuluvad kõik palgad, pensionid, toetused, saadavad alimendid ja abirahad (kuid millest on lahutatud üksikisiku tulumaks ja ka teisele leibkonnale makstavad alimendid). Makseid netosissetulekust maha ei arvata, ka siis mitte, kui need palgast automaatselt kinni peetakse.

Küsimused K25–K26 Rahaliste toetuste all mõeldakse nii regulaarseid kui ka mitteregulaarseid kandeid välisriigist. Toetus võib olla näiteks elatisraha lastele, pensionid.

Küsimuses K26 mõeldakse teistesse leibkondadesse kuuluvatelt isikutelt saadud regulaarseid rahalisi sissetulekuid, nagu kohustuslik ja vabatahtlik elatisraha (alimendid) lastele või abikaasale, regulaarsed rahalised toetused teistelt pereliikmetelt, kes ei ela samas leibkonnas (nt üliõpilased, kes elavad kodust eemal ja saavad vanematelt toetust; eakad vanemad, kes saavad rahalist abi oma lastelt) ja rahasaadetisi teistes riikides asuvatelt leibkondadelt.

Küsimus K27. Küsitakse leibkonnaliikme hinnangut leibkonna majandusliku toimetuleku kohta. Vastamisel tuleks lähtuda leibkonna tavalisest kuu netosissetulekust. Netosissetuleku hulka kuuluvad kõik palgad, pensionid, toetused, saadavad elatis- ja abirahad (kuid millest on lahutatud tulumaks ja teistele leibkondadele makstavad elatisrahad).

Küsimused K28A–K33C. Paljudes riikides annab arvestatava osatähtsuse immigratsioonis perede taasühinemine ja lähisugulaste järgnemine eelnevalt immigrerunud sugulastele. Parema fikseerimise huvides on siin lähisugulased ka fikseeritud ja juhul kui välisriigis elab leibkonda mittekuuluvaid lähisugulasi on eesmärgiks teada nende kõigi rändepotentsiaal. Juhul kui näiteks vastajal on välisriigis 5 last, kellest 2 soovib Eestisse elama asuda ja 3 last mitte, siis märgitakse variandi "Laps(ed)" puhul "Jah" ning ei küsita ülejäänute puhul, miks nad ei soovi Eestisse elama asuda. Juhul, kui vastajal on välisriigis kolm last, kes ei soovi Eestisse elama tulla, siis märgitakse põhjus noorima lapse puhul.

OSA L. Identiteet ja integratsiooni hoiakud

Osa L eesmärk on integratsiooni ja identiteeti puudutavate küsimuste kaudu kaardistada immigrantrahvastiku sidusus Eesti ühiskonnaga.

Integratsioon. Ühiskonnas väljendub integratsioon sidemetena. Mida suurem see side on, seda tugevam on indiviidide sotsiaalne ja psühholoogiline turvatunne. Identiteet — samastumine, ühtekuuluvustunne, mis võib rajaneda rahvuslikel, kultuurilistel, ideoloogilistel või riikondlikel tunnustel. Rahvuslik identiteet on suhteliselt hilise tekkega industriaalühiskonna sotsiaalselt tingitud kuuluvuse ja uue poliitilise identiteedi keskne komponent. Rahvuslik identiteet on erihuvide ja ideoloogilise mõju suhtes võrreldes näiteks klassi-, regiooni-, kutseala vm identiteediga vastupidavam. Rahvusriikides kodunenud vähemusrahvused (resp. rahvusvähemused) on mitmese identiteedi ja lojaalsuse, riikondliku identiteedi kandjad.

Küsimused L01A–L01E. Küsimuste eesmärk on hinnata rahvusliku identiteedi tugevust ja paigutumist Eesti multikultuurses ruumis.

Küsimused peegeldavad suhtumist teistesse rahvustesse, seda kas negatiivselt või positiivselt omaenda rahvusliku kuuluvuse taustal, samuti püütakse välja selgitada seda, kas vastaja tunnetab oma rahvusega ühist identiteeti või mitte.

Küsimused L02A–L02F. Küsimustega püütakse välja selgitada vastaja integreerumise määra, enese samastamist, identifitseerimise erineva institutsionaalse korralduse ja toimeraadiusega ruumiga. Seotus väljendab huvi vastavas kohas toimuva suhtes, iseenda tunnetamine liikmena teiste seas, kes on samuti identifitseerinud end vastava kohaga. Näiteks kui inimene hindab, et ta ei ole tugevalt seotud Eestiga, kuigi elab Eestis, võib see anda märku mittenõustumisest Eestis aktsepteeritud väärtussüsteemiga, pettumust riigi poliitika suhtes.

Küsimused L03–L06. Küsimused aitavad hinnata seda kas ja kuidas on säilinud sidemed vanemate päritolumaaga. Küllastuste pikk ajaline kestus ja sagedus viitavad säilinud tugevatele sidemetele. Oluline on ka küllastuste põhjuste väljatoomine, mis aitab hinnata seotuse tüüpi. Küllastuste põhjuseid võib olla ka mitu ning seetõttu on küsimuse juures lubatud märkida rohkem kui üks vastusevariant. Küsimus L06 — kavatsus vanemate päritolumaale elama asuda peegeldab vastaja hetkehinnangut ja ei pruugi tähendada selleks tehtud reaalseid ettevalmistusi.

Küsimused L07A–L07E. Küsimused annavad hea võimaluse hinnata immigrantide hoiakuid Eesti riigi ja eestlaste suhtes. Kui immigrant ongi rahvuselt eestlane, siis aitavad need vastused hinnata ka rahvusliku identiteedi tugevust. Defineerides enda jaoks ühiskonda, võivad vastajate hinnangud erineda. Selgituseks võib vastajale märkida, et ühiskond on defineeritud kui kognitiivne ja normatiivne raamistik, kui kindlaid reegleid järgiv ja omavahel seotud inimkooslus. Ühiskond on inimgrupp, kelle vastastikuseid suhteid organiseerib ja struktureerib kultuur. Teisisõnu, ühiskonna liikmed omavad enam-vähem sarnast kujutust sellest, kuidas nende elu peaks välja nägema, omavad laiades piirides ühtset väärtussüsteemi, enamjaolt ka sama keelt, kultuuri. Sel juhul peaks vastaja hindama, kas ta aktsepteerib peamiselt Eesti kultuuris struktureeritud ühiskonda. Kui vastaja peab Eestit oma kodumaaks, siis ei pruugi ta tunda end Eesti ühiskonna osana. Eesti pidamine oma kodumaaks ei tähenda ilmtingimata nõustumist tõekspidamistega Eesti ühiskonnas ega ka seotust ja lugupidamist eestlaste vastu. Samamoodi võib soov omada kodakondsust tähendada vaid püüet saada riigi tagatud lisaõigusi.

Küsimused L08A–L08F. Küsimustes eristatakse avalikku sfääri ja eraelu, mis omakorda võimaldab hinnata seda, kas on toimunud integratsiooni- või assimilatsiooniprotsessid. Avalikus sfääris Eesti kultuuri ja tavade arvestamine ja järgimine tähistab näiteks edukat integratsiooniprotsessi, juhul kui vastaja arvab, et Eesti kultuuri ja tavadid peaks järgima ka eraelus ja kodus on tegu assimilatsiooniga. L08E ja L08F toob esile dilemma, kas integratsiooni eest peaks vastutama rohkem riik või indiviid ise.

Küsimused L09A–L09F. Küsimustega saab välja selgitada seda, kas esineb ksenofoobiat ehk vaenulikku suhtumist isikutesse, kes on pärit muust riigist või kuuluvad teise etnilisse gruppi. Samuti väljendab see ka teistsuguste traditsioonide ja kultuuride mitteaustamist. Tunnete väljendamiseks on kasutatud skaalat 1-st 9-ni, kus 1 tähendab, et vastaja tunded mingisse gruppi kuuluvate inimeste vastu on väga negatiivsed ja 9 tähendab, et vastaja tunded mingi grupi suhtes on väga positiivsed. 5 tähendab, et vastaja tunded on neutraalsed.

Küsimused L10–L12. Küsimuste abil saab hinnata võimalikku rahvuse mõju vastaja suhetele kodus ja selle lähemas ümbruses, perekonnas, lähemas tutvusringkonnas.

Küsimused L13A–L13F. Kultuur on inimühiskonda iseloomustav tegevus, inimtegevus, mis hõlmab selliseid valdkondi nagu keel, teadmised, oskused, traditsioonid, uskumused, väärtushoiakud, moraal, kombed, õigus jne.

Iga defineeritava kultuuri puhul tulevad esile mõned seda kultuuri iseloomustavad märksõnad nagu näiteks Euroopa kultuuri puhul traditsioonilisus, inimõiguste järgimine. Samas võivad vastajad tõlgendada ja mõista kultuure erinevalt, mis ei ole aga takistuseks hinnangu saamisel. Hilisema analüüsi tegemisel saab toetuda olemasolevale teoreetilisele materjalile ja varem analüüsitud.

OSA M. Tööelu eelmises elukohariigis

Küsimus M01. Küsitakse vastaja hinnangut leibkonna majandusliku toimetuleku kohta eelmises riigis, kus vastaja elas. Vastamisel tuleks lähtuda leibkonna tavalisest kuu netosissetulekust. Netosissetuleku hulka kuuluvad kõik palgad, pensionid, toetused, saadavad elatis- ja abirahad (kuid millest on lahutatud tulumaks ja teistele leibkondadele makstavad elatisrahad). Küsida just eelmises elukohariigis olnud leibkonna kohta. Leibkond Eestis ja eelmises elukohariigis ei pruugi kattuda ja K osa annab põhimõttelise võimaluse saada teavet kahe erineva leibkonna toimetuleku kohta nii Eestis kui ka eelmises elukohariigis.

Küsimus M02. Küsimusega soovitakse kindlaks teha, millega küsitletavad tegelesid eelmises elukohariigis enne Eestisse saabumist. Kaardil M02 olevate põhiseisundite määramise puhul tuleb eelkõige lähtuda sellest, kelleks küsitletav ennast ise peab. Järgnevad mõistetekirjeldused on olevikuvormis, küsimus puudutab seisundit eelmises elukohariigis.

(1) Töötav on isik, kellel on mingi elatist andev tegevus (palgatöö, ettevõtlus, oma talus või perefirmas töötamine, individuaaltöö, tegutsemine vabakutselisena vms). Pole oluline, kas see tegevus on ametlikult registreeritud või mitte. Elatusallikana vähetähtsat lississetulekut andvat töötamist ei ole põhjust siinkohal arvestada. Kui aga (üli)õpilane või pensionär saab oma tööst elatise mõttes olulist sissetulekut, loetakse ta töötavaks. Töötavad on ka ohvitserid ja allohvitserid.

(2) Töötu — isik, kes on ilma elatist andva tööta, soovib töötada ja töö saamise korral asuks realselt tööle. Siin tuleb meeles pidada, et ei ole oluline, kas küsitletav on ennast Tööturuametis töötuna registreerinud. Pikaajalist (üle kolme kuu) sundpuhkusel olekut käsitame samuti töötusena. Päevaseid (üli)õpilasi ja pensionäre, kes sooviksid töötada, siinkohal töötuks ei loeta.

(3) Ajateenija — relvajõududes või sellega võrdsustatud tegevteenistuses viibiv isik.

(4) (Üli)õpilane — mittetöötav õppija, kes omandab üld-, kutse-, eri- või ametialast haridust (riiklike õppekavadega fikseeritud ning organisatsiooniliselt tagatud haridus) formaalharidussüsteemis, st üldhariduskoolis, kutseõppeasutuses või kõrgkoolis. Kui (üli)õpilane elatub põhiosas õpingute kõrval tehtavast tööst, loetakse ta töötavaks. Akadeemilisel puhkusel viibijad klassifitseeritakse vastavalt tegevusele, millega nad puhkuse ajal hõivatud on (näiteks kodune). Siia ei kuulu need isikud, kes õpivad tööalastel täiendus- või õppekursustel, töötute koolitusel või huvialakursustel (vabahariduskoolituses).

(5) Pensionär — mittetöötav isik, kes põhilise osa oma sissetulekust saab tervisekao tõttu määratud töövõimetuspensionist. Kui töövõimetuspensionär saab põhilise elatise tööst, siis loetakse ta töötavaks; või ka isik, kes põhilise osa oma sissetulekust saab väljateenitud tööaastate eest määratud vanaduspensionist. Kui pensionär saab põhilise elatise tööst, siis loetakse ta töötavaks.

(6) Riigi hüvitatud lastehooldus — mittetöötav alla 3-aastast last kasvatav isik (ema, isa või hooldaja).

(7) Kodune — mittetöötav ja mitteõppiv isik, kes on tegev eeskätt oma majapidamises, mitte väljaspool seda. Teda ei saa töötute kategooriasse kanda, sest ta ei otsigi tööd, näiteks koduperenaine jms.

(8) Muudel põhjustel mittetöötav — mittetöötav isik, kes ei kuulu ühegi eelkäsitatud kategooria alla. Siia mahuvad varalt saadavatest tuludest või dividendidest elatuvad jms.

Kui isik võiks korraga kuuluda mitmesse kaardil olevasse rühma (näiteks pensionärist koduperenaine), siis märgitakse loetelus varem, st väiksema numbriga toodud variant (selles näites tuleb isik liigitada pensionäriks).

Küsimus M03. Küsimusega soovitakse teada küsitleva ametit tema töökohas eelmises elukohariigis. Ameti kirjapanekul tuleb lähtuda tööfunktsioonidest, mida küsitlev täitis, kirjapandud amet peab tööfunktsioone võimalikult täpselt kajastama.

Üldnimetuste nagu meister, insener, tööline, lihttööline, kontrolör, käsitööline, operaator, aktsionär vms kirjapanek ei ole piisav, sest ei ilmne tehtava töö sisu. Kirjutada tuleb näiteks koolidirektor, õmblusvabriku direktor, põllumajandusühistu esimees, elektroonikainsener, ehituse töödejuhataja, töökaitseinsener, puutöökoja meister, arvutioperaator, müürsepp, paneelkonstruktsioonide monteeriija, põllutööline, farmitööline jne. Tööliskutsete puhul peab kirjapandu kajastama, kas tegemist on oskustöölisega, kes tunneb mingit töövaldkonda, või masinaoperaatoriga, kes on spetsialiseerunud mingi masina, mehhanismi või seadme juhtimisele. Õpetajate puhul on oluline märkida, millises haridusastmes ta töötab (näiteks algklasside õpetaja, õpetaja keskkoolis, õpetaja puuetega laste erikoolis vms).

Juhul kui küsitleva öeldud ametinimetus jääb liiga väheütlevaks, tuleb esitada lisaküsimus "Milles töö seisneb?". Töö sisukirjeldus lihtsustab vastuste hilisemat kodeerimist. Ametitunnus kodeeritakse rahvusvahelise ametite klassifikaatori (ISCO-88) järgi.

Küsimus M04. Küsimus on tarvilik ettevõtte/asutuse majandusharulise kuuluvuse kindlaks-tegemiseks, sest mitte alati ei selgu nimest ettevõtte/asutuse tegevusvaldkond.

Märkida tuleb ettevõtte (tööandja) põhitegevusala, sealhulgas: a) mis oli töö objekt (näiteks mööbel, põllukultuurid, ravimid jms), b) mida tehti (toodeti, töödeldi, müüdi jms), näiteks põlevkivi kaevandamine, teraviljakasvatus, ehitusmaterjali hulgemüük jms. Ka nn ärimeeste puhul, kes ajasid omal käel mingit äri (ostsid, müüsid, vedasid või vahendasid), maksmata mingeid makse ja omamata registreeritud ettevõtet, märgitakse võimalikult täpselt, millega nad tegelesid (näiteks videofilmide vahendamine, transporditeenused jms).

Kui isikul oli tööandja, kelle tegevusala ei olnud tema tegevusalaga seotud, siis kirjutatakse tema enda tegevusala (näiteks lapsehoidmine, pillimees pulmas või matustel, koduõpetaja jms).

Kui ettevõttes/asutuses oli esindatud mitu tegevusala, siis tuleb lisaks ettevõtte/asutuse põhitegevusalale märkida ka selle allüksuse (toimla) tegevusala, kus küsitlev töötas.

Toimla on majandusüksus, mis üldjuhul on hõlmatud ühe tegevusalaga ja asub ühel aadressil. Ühe tegevusalaga, kuid erinevatel aadressidel asuvad majandusüksused on eri toimlad.

Küsimus M05. Küsitakse küsitleva enda arvamust oma töö ja seni omandatud kõrgeima haridustaseme vastavuse kohta eelmises elukohariigis.

OSA N. Tööelu kvaliteet

Küsimus N01. Informeeritus tervise- ja ohutusriskidest võimaldab hinnata seda, kui hästi vastaja teab tema tööd reguleerivaid ohutus- ja muid norme, seadusi.

Küsimus N02. Küsimuses kasutatud skaala võimaldab põhjalikult hinnata ohte tervisele, eeldusi kutsehaiguste tekkeks.

Küsimused N05A–N05G. Küsimustega selgitatakse välja vastaja sõltumatuse aste tegemaks ise vajalikke otsuseid ja mõjutamaks tööprotsesse. N05G puhul mõistetakse tööpartneri all näiteks tööülesande täitmiseks ettevõtte töötajatest moodustatud meeskonna liiget.

Küsimus N07. Küsimusega ei eristata, millisel määral on vastajaga konsulteeritud töökorralduse muutmise või töötingimuste küsimustes, kuid siiski seda, kui vastajat pole kordagi kaasatud teda ennast puudutavatesse otsuste tegemise protsessi.

Küsimus N08. Küsimus mõõdab sarnaselt küsimusega N07 töötajate kaasamist, kuid siin keskendutakse otseselt võimalike probleemide lahendamisele nagu näiteks töökorraldusega, inimestevaheliste suhetega, töövahendite kasutamisega seotud probleemid. Siin on ka oluline, et silmas peetaks probleemide arutamist oma otsese juhiga.

Küsimused N09A–N09B. Ebavõrdseks võib kohtlemist nimetada, kui näiteks tasustamine ei sõltu vastaja võrdsest tööpanusest teistega, vaid tema tasustamise määra kohta tehakse otsus näiteks soo, rahvuse, vanuse, inimestevaheliste suhete põhjal. Samas tuleks küsimuse N09B puhul vastajat suunata nii vähe kui võimalik, kuna etteantud variandid, näiteks "soo ja rahvuse põhjal

diskrimineerimine” võiksid vastaja hinnangut mõjutada ja tegelik ebavõrdse kohtlemise põhjus ei pruugi välja tulla.

Küsimus N14. Küsimuse puhul peetakse silmas organisatsioonisisest vertikaalset liikumist (mobiilsust), mis on toimunud lähtuvalt juhtide ettepanekutest vastaja viimiseks kõrgemale positsioonile.

Küsimus N16. Küsimus iseloomustab küsitleva kindlustunnet töökoha säilimise suhtes. Kas kindlustunnet võib pidada töökoolituse nõudlust mõjutavaks asjaoluks? Kas töökoha kaotuse ohtu tajuvad töötajad on ka agaramad töökoolituses osalejad?

KÜSIMUSTIKU VORMISTUSEST

Küsimused jagunevad esitatavateks küsimusteks ja küsitleja suunaküsimusteks. Esitatavad küsimused on mõeldud küsitlvalt informatsiooni hankimiseks ja need tuleb etteantud sõnastusest kinni pidades küsitlvalle ette lugeda. Esitatavad küsimused on ankeedis vormistatud väike-tähtedega, suunaküsimused suurtähtedega.

Alternatiivsõnastus. Mõnede esitatavate küsimuste puhul tuleb küsitlejal valida erinevate sõnastuste vahel. Alternatiivsõnastus on kirja pandud ümarsulge ( ) ja kaldkriipsu / kasutades. Sulgudes oleva küsimuseosa võib kontekstist olenevalt ette lugeda või lugemata jätta, kaldkriipsu puhul tuleb ette lugeda üks kriipsuga eraldatud alternatiividest. Et alternatiive ülejäänud tekstist paremini esile tuua, on need alla joonitud; kui tegu on tervete lausetega, siis eraldatud sõnaga VÕI.

Selgitavad tekstid. Osade küsimuste juurde on lisatud selgitav tekst kaldkirjas. Tekst on mõeldud koos küsimusega ette lugemiseks, et küsitlev teaks, millele vastates tähelepanu pöörata.

Sidetekstid. Peale esitatavate küsimuste on vastajale ettelugemiseks mõeldud sidetekstid, mis aitavad ankeedis üleminekuid sujuvamaks muuta.

Märkused küsitlejale. Vormistatud suurtähtedega, nurksulgudes. Niisuguseid tekstiosi küsitlvalle ette ei loeta, nad on juhendumiseks küsitlejale.

Üleminekud. Et vältida konkreetse küsitleva elusituatsiooni seisukohalt mõttetute küsimuste esitamist, on ankeedis hulgaliselt küsimustevahelisi üleminekuid. Tavaliselt on üleminekud tähistatud vastusevariantide juures olevate suunanooltega. Keerukamatel juhtudel on kasutatud spetsiaalset küsitleja suunaküsimust. Üleminekute täpne järgimine on väga oluline. Kui mõni tarvilik küsimus jääb vale ülemineku tõttu esitamata, siis võib kogu ankeet tarviliku informatsiooni puudumise tõttu kasutuskõlbmatuks muutuda.

Vastuste märkimine. Vastuste märkimisel on kõige olulisem eri küsimuste vahelise kooskõla jälgimine. Vastuolude avastamine ja nende kõrvaldamine intervjuu ajal aitab vältida hilisemat täpsustuste tegemist ning vajadust küsitlvallega uuesti kontakteeruda. Elementaarne nõue vastuste märkimisel on käekirja loetavus, eriti töökoha, õppeasutuse, ameti- ja kohanimedega puhul. Et vältida käekirja loetamatusest tingitud täpsustusi, tuleb vastustekstid kirjutada lühenditeta ja trükitähtedega.

Lubatud vastusevariantide arv. Valikvariantidega küsimuste puhul on üldjuhul lubatud märkida vaid üks vastusevariant. Kõik mitut varianti lubavad küsimused on tähistatud märkusega. Kui küsitlev pakub ühe lubatud vastusevariandiga küsimuses korruga mitut vastust, siis tuleb paluda tal pakutavatest variantidest olulisim välja valida. Kui küsitlev olulisimat varianti välja valida ei suuda, siis märgitakse üles kõik variandid ning kirjutatakse juurde märkus, et küsitlev ei suuda ühtegi varianti teistele eelistada.

Vastuskaardid. Paljude küsimuste puhul on vastusevariandid kantud vastuskaartidele, mida küsitlvalle näidatakse. Segimineku ja ärakadumise vältimiseks on vastuskaardid köidetud kaardiraamatusse. Iga sellise küsimuse puhul peab küsitleja jälgima, et küsitlev õige kaardi leiaks, sellel olevad variandid läbi loeks ning neist sobivamad välja valiks.

Vastusevariant MUU. Kui sobivat vastusevarianti etteantute hulgas ei leidu, tuleb vastuse märkimiseks kasutada varianti MUU. Et suunata küsitlevat kõigepealt etteantud variantide vahel valima, pole MUU-varianti tavaliselt vastuskaardile kantud. Enne kui MUU-varianti kasutada, peab küsitleja veenduma, et vastus tõepoolest ühegi etteantud variandi alla ei mahu.

Vastusevariant EI TEA. Kui küsitletav ei suuda mingi elusündmuse täpset toimumisaega meenutada, siis tuleb küsitlejal aidata tal seda meelde tuletada teiste küsimuste kaudu. Meenutamise hõlbustamiseks tuleks soovitada küsitletaval seostada sündmus muude elusündmustega, mida paremini mäletatakse (kas see toimus enne elukohamuutust, kooli lõpetamist, lapse sündi, abiellumist, vanemate juurest lahkumist jne). Kui küsitletav ei suuda küsimusele pingutustele vaatamata isegi ligikaudselt vastata, siis kirjutatakse selle kohta ankeeti märkus. Ilma selgituseta vastuseid EI TEA ei aktsepteerita. Sama kehtib üksikutele küsimustele vastamisest keeldumiste kohta. EI TEA vastamise ja vastamisest keeldumiste vältimiseks on raske anda konkreetseid juhtnööre, siin on oluline küsitleja professionaalsus. Delikaatselt tuleb suhtuda vastamisse nende küsimuste puhul, millele küsitletavad tavaliselt meelsasti vastata ei taha (sissetulek, töötasu jms). Siin on keeldumine aktsepteeritav.

Tabelid. Tabelite vasakpoolne külg on küsimuste jaoks ja sinna midagi ei kirjutata, parempoolne külg on vastuste kirjapanemiseks. Tabelite parempoolsed küljed on vertikaalselt veergudeks jaotatud, iga veerg vastab ühele perioodile, milleks võib olla töötamine põhitöökohal, töötusperiood, mitteaktiivsusperiood. Iga veeru lõpus on suunaküsimus, mille vastusest sõltuvalt jätkatakse sama tabeli uue veeruga või siirduakse mujale.

Samasuguse ülesehitusega on ka küsimustiku alguses olev leibkonnatabel, mille igasse veergu kantakse andmed ühe leibkonnaliikme kohta.

Kui tabeli veergudest sündmuste ülesmärkimiseks ei piisa, võetakse kasutusele lisalehed. Üleminekunooled on paigutatud parempoolse lehekülje servale.

IMMIGRANT POPULATION SURVEY 2008

INTERVIEWER'S MANUAL

CONTENTS

- I. Overview of immigrant population survey 3
  - Sample 3
- II. Instructions relating to individual questions 4
  - Section A. Interviewer’s remarks 4
  - Section B. Household characteristics 4
  - Section C. Employment in the reference week 6
  - Section D. Main job 7
  - Section G. Last work place of a person not working during the reference week 15
  - Section H. Seeking employment 16
  - Section I. Changes since 1992 17
  - Section J. Education 18
  - Section K. Background information 21
  - Section L. Identity and integration 24
  - Section M. Working life in previous state of residence 25
  - Section N Quality of working life 26
  - Form of the questionnaire 27

I. Overview of Immigrant Population Survey

Immigrant Population Survey is the first thorough survey, which allows obtaining and then analysing data related to the participation in labour market of the first and second generation immigrants, both currently and in retrospect in Estonia as well as in their previous state of residence. The survey also provides information on the respondents' education, integration and identity. It also comprises some questions substantially related to work as well as identity and integration. These questions may cover questions on how the respondent's household is coping, questions measuring commuting, also questions to identify the respondent's and his/her family members' migration potential. Relevance of the survey is marked by the ethnically segmented and stratified society, still existent in Estonia, which is why data related to the abovementioned topics is needed in order to make decisions to ensure the decrease in segmentation. From the previous state surveys it is possible to extract data comparing Estonians and non-Estonians, but not specific data on immigrant population. The sample has often been insufficient on questions that measure infrequent occurrence or status as a whole. Compared to the formation of immigrant population in Europe in the 20th century, the formation of Estonian immigrant population is quite extraordinary. A similar process has characterised also Latvia and, to a lesser extent, Lithuania. In other words – before the year 1992, immigrant population formed in the conditions of occupation, when the levers promoting immigration often included administrative measures, expansion of heavy industry and direct professional transfer. After 1992, the formation processes of immigration population have been similar to those in other European countries, where there is no pressure from a foreign state, promoting immigration, and reasons for immigration are mostly related to the labour market, search for economic welfare, applying for asylum and reunification of families. Thus, in case of Estonian immigrant population, two main groups can be distinguished. Larger of those has formed in the conditions of the Soviet occupation, and smaller has settled in Estonia after the restoration of its independence.

Sample

Immigrant population is comprised of those people living in Estonia whose parents were born in a foreign state. If one of the parents was born in Estonia and the other was not, the respondent is not considered part of immigrant population. If only one Estonian-born parent is known, the respondent is not considered part of immigrant population. However, if only one non-Estonian-born parent is known, the respondent is considered part of immigrant population. If the parents remain unidentified, the potential respondent is not included in the sample of immigration population survey (definition of parents also applies to the following definitions of first and second generation immigrant population).

Apart from the abovementioned, immigration population can be divided into first and second generation immigrants.

- 1) First generation immigrants are people who, along with their parents, were born abroad.
- 2) Second generation immigrants are people who were born in Estonia but whose parents were born abroad.

Immigrant population survey questions people included in the sample (sample persons). For the members of the household of the sample person only the household characteristics section (section B in questionnaire) is filled out, no personal interviews are carried out with them.

II. INSTRUCTIONS RELATING TO INDIVIDUAL QUESTIONS

SECTION A. Interviewer's remarks

Information about the process of the interview is gathered in the interviewer's remarks. The interviewer's remarks in the questionnaire are divided into two parts: questions A01–A04 can be found at the beginning of the questionnaire, questions A05–A18 at the end of the questionnaire. The interviewer fills in the interviewer's remarks; questions A01–A04 are filled in before the interview, questions A05–A18 after the interview.

Questions A01–A02. Under certain circumstances the interview may be disrupted and has to be continued later on. In this case, the interviewer must also indicate the date and the starting time and the finishing time of the continuation. The time of continuation is important for the calculation of the duration of the interview.

Question A03. The most common places where interviews may take place are listed in the questionnaire. If the interview takes place somewhere else, the place has to be specified.

Question A05. Finishing time of the interview is indicated, and in case of interruption also the finishing time of continuation.

Questions A06–A09. The aim of these questions is to assess the quality of the interview as depending on the language of the interview, the people present at the interview and the place of the interview.

Question A16. All the circumstances that hinder the course of the interview should be taken down (the respondent's repelling attitude, unwillingness to answer certain questions, difficulties in remembering, etc.). If answers to certain questions seem dubious to the interviewer, it should be recorded as well. If another member of the household answered on behalf of the respondent (NB! This is allowed only on special occasions!) or if the respondent needed help from another person, it should be noted down in.

SECTION B. Household characteristics

The aim of Section B is to provide information about the size and composition of the respondent's household. Household is a group of persons living in the same dwelling space (at the same address) and using common financial and/or food resources. Persons forming a household are the members of the household. A person living alone also forms a household.

Information concerning all the household members is taken down in the household table. Information about sample person should be written in the first column of the table.

Question B00. Recording the first names of the members of the household facilitates the answering. In the following questions it is easier to speak about the people, using their first names. If the sample person for some reason does not wish to give the first names of the other members of the household, it should be respected, and the members can be referred according to their relation to the sample person (mother, son, sister, etc).

Question B05. The date of birth should indicate the day, month and year of birth.

Question B03. Here the household member's relationship to other members of the household is indicated. Relationships should be written by rows, i.e. first ask the relationship of the household member whose reference number is 02 to the member with the reference number 01 (sample person), then ask the relationship of the household member 03 to the member 01, next ask the relationship of the household member 03 to the member 02, etc.

Child is as one's own as well as adopted child. There is a separate answer in case the child is neither one's own nor adopted but a foster child. If there is a parent's partner in the household, who is not child's own parent, the child should be considered as his/her foster child irrespective of that whether the household members themselves use this term or not.

Parent is biological parent of the child or parent who has adopted the child. Woman who is a partner of the father but has not given birth to or adopted the child is not the parent of the child. She is the child's foster parent. In the same way a man, who is the partner of the child's mother but is not the child's legitimate father, is not considered the child's parent. In such case the relationship between the man and the child is also that of a foster parent and foster child. The parent's partner, who is not child's own parent, should be considered as the foster parent of the child irrespective of whether the household members themselves use this term or not.

The partners of children and grandchildren as well as their relatives are considered to be relatives.

The relationship is considered that of the daughter/son-in-law and mother/father-in-law also in case of cohabitation.

Ties of relation do not cease to exist after the marriage has ended.

In addition to the children of same parents, also half sisters and –brothers and foster sisters and brothers are considered as a sister/brother.

Question B06. The country of birth is the country where the respondent was born or respondent's mother lived at the time of respondent's birth. The country of birth is indicated on the basis of currently valid state borders. For persons, who were born in 1920–1945 outside the current administrative territory of the Republic of Estonia but within the borders of the Republic of Estonia as established by the Tartu Peace Treaty, "Within the former borders of the Republic of Estonia".

Question B07. If the person is born in a foreign country, the year when he or she moved to Estonia is taken down. If the person has moved to Estonia more than once, the year of the last move is taken down. In the case of those who have moved to Estonia during this or last year, the month is indicated as well.

Question B08. The interviewer records the ethnic nationality mentioned by the respondent. A person has the right to consider himself or herself a member of the nationality he or she feels most attached to ethnically and culturally. The nationality of children is determined by their parents. In families where the mother and father are of different ethnic nationalities and the parents have difficulties deciding on the ethnic nationality of the children, the ethnic nationality of the mother should be preferred.

Question B09A. If the respondent has a double citizenship, then Estonian citizenship should be marked if the person has Estonian citizenship. If the person does not have Estonian citizenship, but has that of some other EU member state, then this should be recorded. In the rest of the cases, the one the respondent himself or herself considers more important should be recorded.

Citizenship is unspecified in the following cases:

- the household member has an alien's passport;
- the household member has a non-citizen certificate issued by a foreign country
- the household member does not have a passport nor an ID card;
- the household member does not know his or her citizenship;
- the household member is applying for the Estonian citizenship and does not have another citizenship.

Question B09B. Estonian citizenship is acquired by birth if: 1) at least one of the parents of the child holds Estonian citizenship at the time of the birth of the child; 2) the child is born after the death of his or her father and if the father held Estonian citizenship at the time of his death.

A child found in Estonia whose parents are unknown is declared, on the application of the guardian of the child or a guardianship authority, by a court proceeding to have acquired Estonian citizenship by birth unless the child is proved to be a citizen of another state.

If person has not acquired citizenship by birth, he/she can acquire it later on the basis of personal application — by naturalisation. In this case state grants to the person Estonian citizenship according to rules determined in the Citizenship Act (passes the examination on the knowledge of the Citizenship Act and the Estonian language etc).

Taking into account different periods in the history of Estonia and changes in the Citizenship Act acquisition of citizenship by birth has changed in the course of time.

An example Estonian citizenship was acquired by birth by:

- person, who was born during the period of re-independence of Estonia (in 1991 or later), if at least one of his/her parents hold Estonian citizenship at the time of his/her birth;
- person, who was born during the period of Soviet occupation (1940–1991), if at least one of his/her parents or grandparents hold Estonian citizenship before 1940;
- person, who was born during the first period of independence of Republic of Estonia (1918–1940).

In case person, his/her parents and grandparents were not born in Estonia and he/she acquired Estonian citizenship on the basis of the proof issued by Committee of Estonia (so-called green card), then person has acquired Estonian citizenship by naturalisation (answer 2). These were foreigners loyal to re-independent Estonia who were registered as supporters of Committee of Estonia and who later got Estonian citizenship according to simplified procedure, without requirement of knowledge of the Estonian language.

Question B09C. If person has acquired citizenship by naturalisation, then year of acquisition of citizenship is year then the proof of citizenship (certificate of citizenship) was got. In case of persons who acquired citizenship on the basis of the proof issued by Committee of Estonia (so-called green card), note the year then passport of Estonia was first time issued.

Questions B10. The questions refer to the legal and actual marital status of the household members.

Has never been married – the household member has never been legally married. The marriage between a man and a woman is recognised as legal in Estonia if the marriage is registered at a vital statistics office upon contraction of the marriage. Legal may be also a marriage contracted in some other state according to the laws of that state.

Married – the household member has contracted a legal marriage and it hasn't ended upon the death of a spouse or divorce written out in legal form (even then when the divorce suit goes on but is not registered officially to the end), irrespective of that whether the spouses live factually together or not.

Divorced – the (last) legal marriage of the household member ended upon divorce and he/she hasn't got legally married again.

Widowed – the last legal marriage of the household member ended upon the death of a spouse and he/she hasn't got legally married again.

Questions B11. Temporary separation is usually associated with a certain period of time (studies, military service, long term stay abroad/in another town on business). Short separations (less than 3 months) are not to be taken into account. If a household member who lives separately (longer than 3 months) is visiting the respondent's household at the moment of the interview, he or she should be considered a household member living separately.

SECTION C. EMPLOYMENT IN THE REFERENCE WEEK

The aim of Section C is to record the respondent's employment situation during the reference week, and, depending on the response, continue with Section D or go on to Section G.

The interviewer must ensure that the respondent knows exactly what period is covered by the reference week. The interviewer reads out the text at the beginning of the section, including the dates of the beginning (Monday) and the end (Sunday) of the reference week.

Questions C01–C05. The aim of the series of questions is to determine whether the respondent was employed in the reference week or not.

By employment we mean any activity providing income. In addition to wage labour, employment also covers entrepreneurship, farming, freelance activities, individual and patent-licensed work, working in a family enterprise or on a farm without direct payment, etc.. It is not relevant from the point of view of the survey whether the job is officially registered or not, or whether it is full-time or part-time. Producing agricultural products for sale and even any illegal activity providing income should also be considered employment, should the respondent mention it.

All the persons who worked at least one hour in the reference week are considered to have been employed. This criterion is necessary in order to determine unemployment as total absence of work. Among the employed, differentiation according to the amount of work is made by working hours.

Voluntary work for which no payment is received (e.g., unpaid social work at church) is not to be taken into account. Military service is not considered employment - it is regarded in the questionnaire as a form of inactivity. The persons temporarily absent from work during the reference week are considered employed.

Questions C01–C05 are compiled so that each question widens the concept of employment: Question C02 adds entrepreneurial and farming activities; Question C03, working in a family business or on a farm as an unpaid family worker; Question C04, the production of agricultural products for sale; Question C05, temporary absence from work. This serves the purpose of recording all the persons who were employed during the reference week.

In case an affirmative answer is given to one of the questions, the following questions are not asked and the interview proceeds with completing the Main Employment section. If all the answers to questions C01–C05 are negative, the interview continues with Section G.

Questions C05–C09. A person is considered temporarily absent from work, if he or she has stopped working temporarily and assumes that the work will continue after some time. Employees are considered temporarily absent from work if the employment relationship is maintained. It is essential to bear in mind that only a person who has some sort of permanent employment relationship can be temporarily absent from work. Persons who do odd jobs or seasonal workers (in the off season) cannot be considered temporarily absent from work, since they do not have a permanent employment relationship. Persons who have signed an employment contract but have not yet started working are not considered temporarily absent from work but unemployed. Such persons can be considered temporarily absent from work only if they fell ill on the day they were to start working.

In the case of self-employed (employers, own-account workers, farmers, unpaid family workers), temporary absence from work presumes the (continuous) existence of the enterprise/farm/workplace for self-employed, which means that they can continue their activity after the period of absence.

The owners of beach restaurants, booths, and other similar seasonal enterprises cannot be considered temporarily absent from work in the off-season.

Question C06. The reason for being temporarily absent from work could be related to vacation or lay-off, public holidays, an illness or injury, studies, etc. Special attention is to be paid in the cases of women on pregnancy or childbirth leave or parental leave.

Every workingwoman has a right to paid pregnancy and childbirth leave, regardless of whether her employment contract has been signed for a definite or indefinite period. The duration of the leave is 140 days. In the case of multiple birth or complications the leave is 154 days. A 100-per-cent compensation is paid for the period according to the Medical Insurance Act for each day according to the average income per day.

Parental leave is granted to the mother or father until the child is 3 years old. If neither the mother nor father of the child uses the leave, it can be granted to the guardian instead. During the leave a benefit is paid according to the Parental Benefit Act or childcare allowance according to the State Family Benefits Act. The right to receive the benefit arises as of the date following the final date of the period for payment of maternity benefit. If the mother of a child does not have the right to receive maternity benefit, the right to receive parental benefit arises as of the birth of the child. The benefit shall be granted for the period as of the date on which the right to receive the benefit arises until 365 days after the grant of maternity benefit. If the mother of the child does not have the right to receive maternity benefit, parental benefit shall be granted until the day when the child attains eleven months of age. The amount of the parental benefit is calculated on the basis of the average income of the applicant. The childcare allowance can be used either as a whole or in parts at any time until the child is 3 years old. Childcare allowance shall not be paid at the same time then parental benefit is paid.

A person is laid off if his or her employment relationship with the employer has been suspended for a determined or undetermined period of time.

Question C07. The question checks whether the first criterion for temporary absence from work – expected return to work - is satisfied. An example, if for person laid-off the formal employment relationship is not maintained (e.g., because of the bankruptcy of the enterprise) the respondent is not considered as employed and the interview continues with Section G.

Question C08. The second criterion for temporary absence from work is the duration of the period of absence. If the respondent has been absent from work for a period up to 3 months, he/she is considered temporarily absent from work.

Question C09B. For persons absent from work more than 3 months the third criterion for temporary absence is checked. Absence lasting for more than 3 months is considered temporarily absence from work only if the person is paid for the period of absence, receiving a wage, salary or social allowances) corresponding to 50% or more of the salary e.g. in case of pregnancy and childbirth leave or an illness.

If the formal employment relationship is maintained and the period of lay-off has lasted up to 3 months or if the period of lay-off has lasted more than 3 months and he/she is paid corresponding to 50% or more of the salary, the respondent is considered temporarily absent from work. If the formal employment relationship is not maintained (e.g., because of the bankruptcy of the enterprise) or the lay-off period has lasted over 3 months and 50% or more of the salary is not paid, the respondent is considered unemployed, if he or she has been looking for work and is ready to enter employment; otherwise the respondent is considered inactive. In both cases, the interview continues with Section G.

Question C10. Persons on parental leave are always inactive (the interview continuous with section G), independent if they are paid or not.

SECTION D. MAIN JOB

Section D is targeted at information concerning the respondent's main job during the reference week.

Question D01. Having a job usually involves working for an enterprise or organisation. Alternatively, a job may refer to working for a farm, family enterprise, self-employment, etc. In the questionnaire and the manual, all these options are covered by "enterprise/organisation". The interviewer writes the full name of the enterprise/organisation in capital letters. Abbreviations should be avoided. In the case of public limited companies, private limited companies and foundations, the type of enterprise has to be indicated as well. Types of organisation are abbreviated as follows:

- AS public limited company
- F branch of a foreign company
- FIE sole proprietor
- OÜ private limited company
- SA foundation
- TÜH commercial association
- TÜ general partnership
- UÜ limited partnership

If the enterprise/organisation is involved with different economic activities, the particular department the respondent works for should also be recorded.: e.g., 'Factory "Dvigatel", infirmary', or 'Rakvere Reaalgümnaasium, canteen'. It is the interviewer's task to ask additional questions specifying the department.

If the name of the enterprise/organisation includes place names, these should be recorded as well (e.g., 'Viljandi Maagümnaasium').

In the case of farms, the official name of the farm (the one registered in the Commercial Register) is recorded. If this is not possible for some reason, the farm is recorded by the name of the owner (e.g., 'JAAN KARU'S FARM').

In the case of a sole proprietor, his or her business name is recorded.

In the case of an employment relationship that is not officially formulated (i.e., the respondent is not working for an enterprise, organisation, or farm), the type of work that the person does is recorded (e.g., a freelancer, self-employed, etc.).

Question D02. The aim of the question is to determine the main branch of economic activity of the enterprise/organisation, since it is not always clear from the name of the enterprise/organisation.

The interviewer records the main economic activity of the enterprise (employer), including the following information: a) the kind of objects dealt with (e.g. furniture, agricultural products, medicines, etc.), b) the nature of the activity (production, processing, sale, etc.): e.g., oil shale mining, growing of cereal crops, construction material sale, etc. Even in the case of the 'businessmen' who conduct business on their own, without paying taxes or having a registered enterprise, their field of activity should be recorded as precisely as possible (e.g. mediating of videotapes, carrier services, etc.).

If the employer's economic activity is not connected with the respondent's economic activity, the respondent's own activity is recorded (e.g. babysitting, playing music at weddings or funerals, tutor, etc.).

If the enterprise/ organisation is engaged in various fields of economic activity, the economic activity of the department the respondent works for is also to be recorded.

Department is an economic unit involved in one economic activity and situated at one address. Economic units performing one economic activity but situated at different addresses are considered separate departments.

Example.

1. One activity at one location — one department (e.g. a shop).
2. Two locations and two activities, or one activity at two locations — two departments (e.g. a shop and a tailor's workshop, or two printing offices).
3. Two activities at one location, separate bookkeeping — two departments (e.g. a hotel and a shop).

Supporting functions (e.g., management, supply, maintenance) are not considered separate departments if they are located at the same place as the main economic activity. If a supporting function is located separately from the main economic activity, it is considered a separate department.

Question D03. The aim of the question is to find information concerning the respondent's occupation in the enterprise/organisation. When taking down the occupation, the respondent's main responsibilities should be taken into account; the name of the occupation should reflect the tasks as precisely as possible.

It is not sufficient to record jobs in very general terms ('foreman', 'engineer', 'worker', 'labourer', 'inspector', 'handicraftsman', 'operator', 'shareholder', etc.), but more specific job titles should be provided, revealing the nature of the job: 'headmaster of a school', 'director of a clothes factory', 'chairman of an agricultural co-operative organisation', 'engineer of electronics', 'overseer in a construction company', 'engineer of labour protection', 'foreman at a carpentry shop', 'computer operator', 'mason', 'moulder of concrete constructions', 'field worker', 'farm worker', etc. In the case of workers it has to be recorded whether the respondent is a skilled worker, or a machine operator specialised in operating a machine, mechanism, or apparatus. In the case of teachers it is important to record on which level of education he or she works (e.g. primary school teacher, secondary school teacher, teacher in a specialised school for the disabled, etc.).

If the respondent's job title is not informative enough, an additional question is asked pertaining to the tasks of the respondent. Recording the job responsibilities facilitates the later coding of occupations. The coding of occupations is carried out according to the International Classification of Occupations (ISCO 1988).

If the respondent has another occupation in the same enterprise/organisation, for which he or she receives separate payment (e.g. the respondent works as the office cleaner besides the main job), this should be recorded in Section E as a second job.

Question D04A. In addition to the supervisors according to the administrative structure of the enterprise also other persons can have supervisory responsibilities. In this case the supervisory responsibility includes formal responsibility for directing other employees (other than apprentices), taking charge of the work done by them. Supervisors can do also some of the work they supervise.

A person is considered to have supervisory responsibilities when they supervise the work of at least one (other) person. He/she takes charge of the work of other employees, directs their work and sees that it is satisfactorily carried out. Supervisory responsibility excludes an example the quality control and consultancy. It should be considered the usual situation and not the situation only during the reference week. Persons who are having supervisory responsibilities only because they are replacing temporarily a superior absent should not be considered as having supervisory responsibilities.

Question D04B. From respondents, who according to the answer to the previous question have supervisory responsibilities, number of direct subordinates according to the administrative structure of the enterprise is asked. The direct subordinates of the respondent are the people who report directly to him or her. If the respondent has no direct subordinates, the answer is "0". In the case of the head of an enterprise, the number to be recorded is not the overall number of employees, but the number of management staff at the level immediately below the head of the enterprise (vice-chairmen, heads of departments, etc.). In the case of a farm-owner, direct subordinates may be, e.g., hired help or family members working on the farm if the owner considers them subordinates.

Question D05. Employment status reflects differences in the respondents' relationship to means of production, the respondents' way of getting their payment, and the respondent's authority to settle work-related questions.

(1) Employee is a person who is employed either full- or part-time at an enterprise, organisation or other employer and who receives payment in money or in kind (it is not important whether the place of work is officially registered or not). Military officers and non-commissioned officers are also considered employees, as well as people earning their living by doing odd jobs.

(2) Employer is the owner of an enterprise, workshop, shop, office, etc., who hires on a permanent basis one or more employee(s) in his or her enterprise. Temporary (seasonal) use of employees does not make the person employer. The director of an enterprise who receives a salary is not considered an employer either.

(3) Farmer with paid employees is a person who runs a farm hiring at least one paid employee on a permanent basis. It is not important whether the farm is officially registered or not. Family members and relatives working without direct payment are not considered employees.

(4) Sole proprietor or employer with no paid employees is a person who sells his or her product (or service) and has the necessary means of production. It is not relevant whether the activity of such an entrepreneur is officially registered or not.

(5) Farmer without paid employees is a person who runs a farm where no paid employees are hired on a permanent basis. It is not important whether the farm is officially registered or not.

(6) Freelancers are people whose work involves some kind of mental activity (e.g. artist, writer, etc.), but who are not on anyone's payroll and who do not have an enterprise of their own (office, land, machinery, etc.). They are closest to sole proprietors. Employees who do odd jobs are not considered freelancers. Wage workers who do odd jobs are not considered freelancers.

Partners in partnerships are considered employers or sole proprietors depending on whether their companies hire employees or not.

(7) Unpaid family workers in a family enterprise / on a farm are people who work in an economic enterprise or on a farm belonging to their family, without directly receiving a salary (they share the income from the enterprise or farm). In essence, these people are closest to private entrepreneurs.

(8) Member of a co-operative is marked for a person, who is an association member in a co-operative, where the objective specified in the articles of association is to generate income and distribute it between members. The business name of the commercial association must contain the word "co-operative". Option 8 is not marked in case of persons who work in a commercial association and get paid for it (are not association members). In that case the answer is option 1 (employee).

If the interviewer has difficulty deciding whether a respondent who is a shareholder should be classified as an employer or as an employee, it should be made clear whether he or she receives the majority of income in the form of salary or owner's income. The same applies to members of various associations.

Question D06A. In the Estonian labour market, some employers may prefer to hire employees on the basis of a contract for services and not on the basis of an employment contract, which makes it easier for the employers to discharge the employees if necessary. The aim of the question is to explore the distribution of different employment relationships.

(1, 2) Employment contract is an agreement between the employer and employee according to which the employee is obliged to work for the employer, respecting the leadership and management of the latter, while the employer is obliged to pay for the work and guarantee the working conditions prescribed by the agreement of the parties, by a collective agreement or by law. The special characteristics of an employment contract are:

1) the employee undertakes to perform a specific function rather than complete a one-off task for the employer;

- 2) the employee respects the employer's leadership and management, i.e. there is a relationship of power and subordination between the employee and employer;
- 3) the employer is obliged to pay for the work, i.e. the employee gets paid by the employer and not by the customer.

These three features enable us to distinguish the employment contract from limited contracts, e.g. the contract for services. If all the three conditions are fulfilled at the same time, we can be certain that the respondent is employed on the basis of an employment contract. It is also clear that the employment contract regulates the process of work, not the final result of the work, as it is the case with the contract for services.

The employment contract may be signed for the main job or job-sharing. Job-sharing is working on the basis of another employment contract for the same or another employer outside the working time of the main job. Employment contract may be signed for a certain period of time (Answer 2) or for indefinite duration (Answer 1).

The service record certifies employment at the main job. The employer is obliged to keep a service record for all main-job employees. At the request of the employee, the time worked for another employee is registered in the service record as well, if the employee provides the main-job employer with a document certifying the other job.

Generally the respondent has to have a service record with the given employer, if he or she claims to be working under the employment contract.

(3) Contract for services is a written contract whereby the employee undertakes to complete a certain job within a certain period; this contract is always signed for a definite period of time. By a contract for services, one person (the contractor) undertakes to manufacture or modify a thing or to achieve any other agreed result by providing a service (work), and the other person (the customer) undertakes to pay remuneration for it.

(4) Public service involves working for one of the following state or local government agencies:

state agencies

Riigikogu Chancellery

Office of the President of the Republic of Estonia

Office of the Legal Chancellor

Courts

Government agencies (ministries, State Chancellery, county governments, boards, inspections)

Military units of Defence Forces

Headquarters of Defence Forces

Headquarters of the Estonian Defence League

State Audit Office

local government agencies

offices of rural municipality or town councils

rural municipality and town governments

town district governments, governments of parts of rural municipalities

departments of town governments

bureaus of the unions of local authorities.

(5) By an authorisation agreement, one person (the mandatary) undertakes to provide services to another person (the mandator) pursuant to an agreement (to perform the mandate) and the mandator undertakes to pay remuneration to the mandatary.

Upon the performance of a mandate, the mandatary shall act in a loyal manner with respect to the mandator and exercise the necessary level of diligence commensurate with the nature of the mandate. A mandatary shall perform the mandate to the maximum benefit of the mandator in the light of and according to the mandatary's knowledge and abilities and shall prevent any damage to the property of the mandator. If the remuneration payable to a mandatary is determined on the basis of certain periods of time, the remuneration shall be paid after each corresponding period. In the case of a mandate where the object is entry into a transaction, it is presumed that remuneration is payable after performance of the mandate. The authorisation agreement is similar to employment contract as the work is done as a process.

(6) Contract with a temporary employment agency is not very usual contract because temporary employment agencies are very new in Estonia and number of persons employed there is very small. A temporary employment agency differs from ordinary agency exchanging job offers because temporary employment agency is the employer — employee signs work contract with temporary employment agency and is paid by temporary employment agency.

The enterprises can rent employees in situations the using of permanent employees is not reasonable, an example in case of sickness of employee, urgent job orders, vacations, single projects, rush work. etc. In such kind of

contract an employee performs work for and under the supervision of a user enterprise but is paid by the employment agency. Usually the contracts with a temporary employment agency are short-term.

The economic activity (question D02) for persons with a contract with a temporary employment agency should be coded as the activity of the enterprise where they actually worked in the reference week not that of the temporary employment agency.

Staff working directly for the temporary employment agency (administrative tasks) and not performing any work for and under the supervision of a user enterprise should not be coded 6.

(7) An employment contract is usually written (answers 1 and 2) but in exception a verbal employment contract can exist. It may be entered into only for employment for a term of less than two weeks. A verbal employment contract is deemed to have been entered into when the employee commences work.

(8) Work under verbal agreement (differently from verbal employment contract) usually means “moonlighting” – having a job which is not officially registered, often without paying the income tax.

Question D06B. In case of fixed-term contracts and verbal agreement about duration of contract is asked. Dependent of the duration it can be marked in years, months or weeks. This question can be problematic for persons working under verbal agreement. If they don't have any agreement for duration of the work the answer can be “Don't know”.

Question D07. The number of employees refers to the total number of employees in the department of the enterprise/organisation where the respondent works, based on the definition of department in Question D02. Problems may arise in cases where the employees of an enterprise/organisation are clearly divided into full- and part-time workers, and the majority of employees being part-time workers. Should the respondent encounter this kind of problem, the answer is to be given using the so-called full-time equivalent (the number of part-time workers recalculated into full-time units). There is no need to distinguish between permanent and contractual workers, i.e. both should be taken into account when indicating the number of employees. If the number of employees is between 1 and 10 (Answer 1) and the respondent knows the exact number of employees, the exact number has to be taken down. If the number of employees is larger than 10 and the respondent cannot tell which interval it falls into in Chart D07, the answer is "Do not know".

Question D08. The answers should help to explore whether the narrowing of opportunities for work has caused an increase in the distance between home and the place of work.

There may be problems concerning the location of the enterprise/organisation if (a) its departments are situated in different places or (b) if the respondent's work is of mobile character (constructors, seamen, drivers, etc.). In the case of (a), the location where the respondent has actually worked during the reference week is to be taken into account; in the case of (b), the location of the garage, homeport, etc. If the respondent has worked at several locations during the reference week, the location where he or she has worked for the longest period is to be taken down.

When taking down the location, the names of (1) the municipality, in Estonia — the village/township/town, in the case of Tallinn and Kohtla-Järve also the (town) district, (2) the 2nd level administrative unit, in Estonia — the county, and (3) the country should be recorded.

The interviewer should also underline the appropriate type of the settlement, in order to differentiate between the towns, townships and rural municipalities whose names coincide (the town of Rapla and the rural municipality of Rapla, the town of Põlva and the rural municipality of Põlva, the township of Vändra and the rural municipality of Vändra, etc.).

On the “County” line for persons living abroad write down the name of the region by the administrative division of the foreign country where the interviewee lives. In case s/he lives in a town/city, put down the name of it too.

Question D09. This question establishes the time when the respondent took the job in the given enterprise/organisation.

In the case of entrepreneurs, problems may occur concerning the borderline between the preparations for establishing an enterprise and the actual start of its functioning. If this kind of problem arises, the moment when the enterprise/organisation was ready to give production or service, is taken down as the start of the job.

Another kind of problem may occur in the cases where a second job has become the main job (answer 13 to Question D11). In these cases the moment when the given job became the main job should be taken down.

Question D11A. The question is asked only from the respondents who have taken their current job within the past 12 months. The question helps to explore the efficiency of different channels of job seeking. It is important to notice that the question relates to the particular channel through which the respondent found the job, not to all the channels used.

Answer 13 (a second job has become the main job) is chosen if the respondent has previously had several jobs, the one considered the main job has ended and one of the second jobs has become the main job (the job that takes up most of the respondent's working time).

Question D11B. If the answer to the previous question is not "Through the Labour Market Board" the question is asked about involvement of the Labour Market Board in any moment in finding this job. The involvement of the Labour Market Board should be effective, i.e. having contributed to the finding of the current job. An example got information about employer from there (answer 1) or found job advertisement about this job (answers 2 and 3). Being registered in the Labour Market Board or attending training courses itself are not active role.

Question D12. The question helps to explore the allocation of labour force between various forms of ownership. The answers are based on the type of the owners of the enterprise (until 1996, the term 'type of ownership' was used). The type of owners serves as the basis for the classification of enterprises, according to their capital (the majority of votes in a commercial undertaking) and the ownership of the property (in the case of sole proprietorships).

The first step of classifying is to determine whether the enterprise belongs to the public (answers 10 and 20) or private sector (answers 30, 40, 50 and 90).

If in a commercial undertaking (general partnership, limited partnership, private limited company, public limited company, commercial association), the total stock of the state and local municipality is more than 50%, the enterprise belongs to the public sector. If the stock of the state in a commercial undertaking is more than 50%, the enterprise is classified as "10 – state"; if the stock of the local government is more than 50%, the enterprise is classified as "20 – local municipality".

A commercial undertaking belongs to the private sector if the Republic of Estonia or the local municipality does not have stock in it or if it is less than 50%. If the stock of Estonian legal or natural persons in the commercial undertaking is 50% or over, the enterprise is classified as "30 – Estonian person in private law". If the stock of a foreign person in the commercial undertaking is more than 50%, the enterprise is classified as "40 – foreign person in private law". Branches of foreign companies are also classified under this subtype. Sole proprietorships, and the persons whose main activity is working on a farm, freelancing, producing agricultural products for sale, etc., are classified as "30 – Estonian person in private law".

If it is not clear if a private enterprise is in Estonian or foreign ownership, the answer is to be coded as "50 – Estonian and/or foreign person in private law".

Legal persons in public law are coded as "10 – State (Republic of Estonia)". Legal persons in public law are:

- Tartu University
- Tallinn Technical University
- Tallinn University of Educational Sciences
- Estonian Agricultural University
- Estonian Academy of Arts
- Estonian Academy of Music
- Cultural Endowment of Estonia
- National Library of Estonia
- Estonian Broadcasting Company
- Estonian Television
- National Opera "Estonia"
- Estonian Academy of Sciences
- Compensation Fund

In special cases that for some reason cannot be placed under the above-mentioned categories, the answer is coded as "90 – Other".

If the respondent is not able to give any information about the ownership of the enterprise, the answer is "Do not know".

Question D14. The question provides information on social security, showing whether the job guarantees the respondent's sustenance for a longer period of time or whether he or she will soon have to find another job.

A job for a period longer than one year is considered permanent (answer 1).

A fixed-term job is a temporary job taken for a relatively short period (less than a year). The date of termination of the job may be agreed on by an employment contract or verbal contract, or it may be determined in other ways (e.g., in the case of seasonal work, filling in for another employee or work in an elected position).

Training (answer 2) includes apprentices, trainees and others with a fixed-term employment contract. Probation time (answer 3) means that the employment contract includes terms of probation time with the purpose of making sure that the person is suitable for the job as far as his or her health, mental, communicational and professional skills are concerned; it also enables the person to find out whether he or she finds the job suitable. If the person

does not meet the demands of the job, the employer can finish the contract during the probation time. The employee can finish the contract during the probation time as well, if the job does not suit him or her. Seasonal jobs are recorded under answer 4, odd jobs under answer 5 and all other temporary jobs under answer 6.

Question D15. The aim of the question is to clarify whether the interviewee opted for a fixed-term job or whether s/he had to do it because s/he had been unable to find a permanent job. In case the interviewee has changed his/her mind about the fixed-term job while working, then the answer should be based on the reference week. For example if the interviewee wanted to have a fixed-term job when s/he started it, but the situation has changed since and in the survey week s/he would prefer to have a permanent job, but has not found it, then the answer is option 2.

Question D16. The purpose of question D16 is to distinguish between long- and short-term jobs. If the time left until the end of the period of employment is less than a month, the answer is 1, if not — 0.

Question D17. Part-time workers are the workers who work less than 35 hours in a week, except in the following cases, where the regular working time may not exceed:

25 hours a week for a person aged 15-16,

30 hours a week for a person aged 17,

35 hours a week for a person working in circumstances involving health hazards,

35 hours a week for school and kindergarten teachers and other educators.

In these cases, working for considerably shorter hours (at least 5 hours less a week) than the working hours determined by law is considered part-time work. If the respondent has an occupation for which the law provides restricted working hours (teachers, miners, etc.), and he/she claims to work on a part-time basis, the interviewer has to ask some specifying questions to ascertain whether this is the case.

Question D18A. The purpose of the question is to find out whether working part-time has been a voluntary or imposed decision. A situation where part-time work has been imposed on the respondent by the conditions set by the employer (e.g., if the reduction in working hours is caused by the lack of orders, etc.), and the respondent himself/herself would prefer working full-time, very probably points to underemployment.

As the aim of the government's employment policy is to provide people not only with work, but with work that would enable them to lead a normal life, underemployment should be considered as serious a problem as unemployment.

Questions D18B–D18C. From persons working part-time because of need to take care of children or incapacitated adults about attending labour market as much as they wish is asked. Respondent can work part-time because he/she wants it or because there is no other possibilities for him/her. In this case we are interested if the reason is that care services for children or for ill, disabled or elderly are not available or affordable. If the respondent would like to work full-time in case of existing affordable care service the answer is 'yes' (answer 1).

Child care services are an example day care centres for pre-school children, after school centres for school children, paid carers etc.

Care services for adults are an example specialised centres for handicapped, institutions, assistance at home.

Question D18B includes own or spouse children or other children living inside or outside the household.

Question D18C includes incapacitated persons aged 15 or more living inside or outside the household.

The need for care services can be a need for normal working hours or for special periods of day (very early in the morning or late evening) or for special periods of the year (e.g. school holidays). Care services exclude the unpaid help by relatives, friends or neighbours.

Questions D19-D20. Questions D19 and D20 relate to the actual, not the contracted working hours.

Working hours include all the time spent at work and overtime work, as well as the time spent on job tasks performed outside the workplace. Thus, in the case of teachers, the working hours include not only the hours taught, but also the time spent on preparing lessons, marking papers, etc.

Working hours do not include lunchtime, the time spent on going to and coming from work, or the time for which the respondent has been paid, while not actually working (e.g. paid vacation).

The data regarding the working hours are collected by two questions: Question D19 concerns the usual working hours and Question D20 concerns the working hours during the reference week. Note that these questions relate only to the main job.

Question D19. "Usual working hours" refer to the typical length of the working week over a longer period of time. The information about people's usual working hours is needed in order to assess the spread of part-time work.

In the case of seasonal works (e.g., agricultural works), the annual average working week should be recorded. Those who have been temporarily absent from work in the reference week can also answer the question concerning the usual working hours.

If the respondent's only activity is episodic odd jobs, the question concerning the usual working hours may be difficult to answer. In such cases, the actual average number of working hours during the last four weeks is to be taken into account. If the respondent has difficulty answering the question because he or she has just started the job, the contracted working hours or the working hours of people who have similar jobs are to be taken down.

Question D20. The working hours during the reference week are taken down day by day; the purpose of the day-by-day recording is to help the respondent to recall the days when his or her working hours differed substantially from the usual. Moreover, by day-by-day recording it is easier for the interviewer to get an idea of the respondent's working schedule. Should the respondent have difficulty answering the question, he or she should recall at what time he or she usually starts work, how long his or her working day is, how many days he or she usually works in a week, and whether the reference week was in any way different from a normal week. In this way a rather exact number of working hours can be obtained.

It is important to stress that the aim of these questions is not recording the exact number of hours worked by the respondent, but rather finding out whether the respondent worked the normal hours (ca 40 hours a week) or substantially more or less.

The respondents may find the question difficult to answer, because they are not used to counting their weekly working hours. The interviewer should pay special attention, e.g., in the case of farmers who tend to include housework (keeping the surroundings in order, cleaning, washing, cooking, etc.) in their working hours. If the respondent says without hesitation that his or her working week was exactly 40 hours long, it should be ascertained that the respondent has not mixed up the contracted and actual working hours.

Questions D21–D24A. If the respondent's number of working hours during the reference week has been more or less than usual, the interviewer has to find out the reason for the difference. Question D22 specifies whether the reasons for working more than usual are connected with the nature of the work (answer 3) or with the respondent's own wishes (answers 1, 2). Overtime is recorded if the respondent temporarily worked more than the weekly working hours agreed upon in the contract. There is no need to indicate whether the overtime work has been paid for or not (e.g. if the respondent stayed longer in the evenings because he or she was not able to complete the necessary work during normal working hours; because he/she was filling in for a colleague who had fallen ill, etc.).

If the respondent has worked less than usual/has been absent from work, the reason for and the duration of the shorter hours or absence has to be indicated. This helps to identify the respondents whose reasons for working less are related to constraints imposed by the employer (i.e., the underemployed).

Question D25. The question concerning the regular monthly salary is asked from all employees. Salary includes

- payment by the hour and by the job,
- extra pay and bonuses (quarterly and yearly bonuses, Christmas bonus, etc.),
- extra pay for overtime, working at night and at weekends,
- extra pay for working in extreme or hazardous conditions
- vacation pay, pay for interruptions of work,
- payments in kind (catering, etc.)
- compensation for temporary disability or for taking care of a sick person (sick benefit)

In order to avoid confusion with gross and/or net salaries, both are recorded. Gross salary is the salary before income tax is deducted (earned salary). Net salary is the salary after income tax has been deducted (received salary). If the respondent can give only one amount, this is recorded and the other space is left empty. It is important to note which salary has been recorded. If the respondent has received (additional) salaries on which no tax is levied (the so-called "envelope salary", tips, etc.), the amount is added to both gross and net spaces.

Question D31B. Teleworking is working outside normal office space of the employer (either at home or distant office), while being in contact with the employer using information and communication technologies. It is not important whether the employee uses a personal or an employer's computer, or carries out all or part of his/her tasks by teleworking. In case of full teleworking the employee works at home or from a distant office individually and does not have a physical office space at the company. In case of part-time teleworking the employee works individually at home or from a distant office only part of the time, and the rest at the company. Distant office is a subunit of the company located in another area that is connected with the company using information and communication technologies. For example a teleworker has computer access to the company's database, intranet etc. Teleworking can also be mobile, i.e. the employee's work is mobile and s/he is connected with the company via mobile and information technology.

Questions D32A–D32B. The distance between the workplace and home (place of residence) is recorded in kilometres, or, if the respondent's workplace is less than a kilometre from his place of living, in metres (100, 10, etc.). If the respondent works at home, the answer is coded as 9998. If the distance cannot be determined because the respondent works in different places, the answer is 9999. In question D32B the interviewer asks whether the respondent commutes between home and workplace every day – e.g., the respondent may live in Tartu and go to

work in Tallinn, but not every day (e.g., he/she may come home only at weekends). In this case as well you should record the distance from home, not from the other place of residence. In case of people who work abroad and have a place of residence abroad (not a second place of residence), indicate the distance between the place of residence abroad and the workplace. In this case the answer to D32B is affirmative.

Question D33. Question relates to the respondent's own opinion of whether his or her job corresponds to his or her level of education. In other words, whether the qualification acquired with education and knowledge necessary for the performance of duties are in correlation.

Question D34. The aim of the question is to identify whether and on which level the respondent needs knowledge of the Estonian language in the oral and written communication carried out during his/her everyday work.

Question D35. The question enables to identify which language is more dominant inside the organisation. If the respondent names different languages of communication, the language of communication with colleagues who share his/her professional position must be indicated.

Question D37. For the first version of the question the respondent assesses whether there are aspects in the course of performing his/her duties that can be threatening to the respondent's health or life. Regarding the intensity of work the respondent assesses consistency between the desired and actual workload, whether the time designated for the performance of work is in compliance with the employee's own capability and wishes. For the employees' health surveillance an assessment is given on if and to what extent the employer observes the legislation assessing the employee's state of health imposed on the employer both by the law and on his/her own initiative. Regarding the furnishing and designing of the workplace an assessment is given on the compliance with requirements regulated by the law that have been set for the workplace, as well as on the subjective assessment of the employee on the everyday pleasantness of the working environment.

SECTION G. THE LAST WORK PLACE OF A PERSON NOT WORKING DURING THE REFERENCE WEEK

Section G concerns the last work place of the persons who have not worked during the reference week

Question G01–G08. The questions collect information about the respondent's last place of work if he or she has worked or had a job less than 10 years ago.

Question G04A–G04B. With the help of Question G04, it is possible to distinguish whether the respondent has left the last main job on the employer's or the respondent's initiative; as well as between forced and voluntary leaving.

Question G04A. Staff reduction (answer 04) means that together with discharging the person his/her job was lost as well. In the case of dismissal (answer 03), the person is discharged, but the job remains.

In answers 10 "Retirement" and 11 "Early retirement", retirement at the legal pension age means retiring at the age entitling a person to retire, according to the Pension Act of the Republic of Estonia. The persons who are entitled to retire at an earlier age (e.g., women who have given birth to at least 5 children and raised them up to 8 years of age) are also classified under answer 10. If a person has retired before the legal retirement age, he/she is classified under answer 11. Pursuant to the State Pension Insurance Act, the employee has an opportunity to receive the so-called pre-pension 3 years before attaining the pensionable age laid down by the law.

In case the respondent has left the job because of a permanent injury, answer 07 "Respondent's illness, injury or disablement" is recorded.

The other personal or family responsibilities (answer 14) are an example change of residence, marriage, etc. If there are children under 15 or adults who need to take care in the family, the answer is 13; otherwise (an example house-wife without children, who takes care off husband and housing) 14.

Question G04B. Reasons for leaving last job related to work are specified. Mainly they are related to leaving on the initiative of the employee. With the answer "The other employer proposed a better job (higher salary, better work conditions etc)" we want to know how many employees are paid up.

Question G05. See D02.

Question G06. See D03.

Question G07. See D05.

Question G08. Question about termination of the employment contract is asked from employees.

According to the Employment Contracts Act an employment contract terminates by agreement of the parties, upon expiry of the term, on the initiative of the employee, on the initiative of the employer, at the request of third parties or in circumstances, which are independent of the parties.

(1) The reasons for leaving on the initiative of the employee are usually personal (an example own illness, studies) or family responsibilities (need to take care of other member of family) but also dissatisfaction with work or employer.

(2) An employer may terminate an employment contract entered into for an unspecified or fixed term prior to expiry of the term of the contract an example upon liquidation of the enterprise, agency or other organisation, upon the declaration of bankruptcy of the employer, upon dismissal of employees, upon unsuitability of an employee for his or her office or the work to be performed due to professional skills or for reasons of health, due to unsatisfactory results of a probationary period, due to the long-term (over 4 months) incapacity for work of an employee.

(3) By agreement of the parties, an employment contract may be terminated at any time if one party presents a corresponding written request and the other party gives written consent to termination of the contract.

(4) Fixed-term employment contracts terminate upon expiry of term.

(5) Employment contract terminates at request of third parties an example with minors. A legal representative of a minor or the labour inspector of the residence or seat of an employer may require the termination of an employment contract entered into with the minor, if the requirements specified in the Employment Contracts Act have not been observed in employment.

Employment contract terminates in circumstances independent of parties upon the entry into force of a conviction by a court, violation of rules for hiring, with one of the employees who are closely related or are related by marriage who work in the same state or municipal enterprise, agency or other organisation in positions which are directly subordinate to or have direct control over the other, unless such work is allowed.

If respondent did not work under an employment contract, but an example under Contract of agreement or verbal agreement then answer is 7.

SECTION H. SEEKING EMPLOYMENT

Question H01. The aim of the question is to find out whether the respondent has taken any steps to find employment during the past four weeks: asked friends and relatives, read job advertisements, taken steps to start an enterprise or a farm, been waiting for a contracted job to start, been registered as an unemployed job seeker at the Labour Market Board, etc.. The past four weeks include the reference week and the three weeks preceding the reference week.

Questions H02A. The aim of the questions is to find the reason for the respondent's inactivity. Question 02 relates to the persons who have been laid off for more than three months, are not paid 50% or more of their salary and who are waiting for the employer's instruction to return to their jobs (See C06). The purpose of answers 12–15 is to identify discouraged workers: the persons who wish to work but have lost the hope of finding employment.

Questions H02B–H02C. Questions are similar to question D18B–D18C asked from part-time workers. Here we want to know if respondent couldn't participate in labour market because care services for children or for ill, disabled or elderly are not available or affordable.

Question H03. In order to estimate the supply of labour force in the future, a question of clarification is asked from those who replied that they did not seek for a job, whether they would like to start working if there was an opportunity.

Question H04. The aim of the question is to determine the situation of the respondent at the beginning of the period of job seeking. This helps to establish the relationship between the probability of finding employment and the employment seeker's previous situation, as well as identifies the persons who can find jobs by themselves and the persons who need more assistance.

Answer 01 applies only to former employees; entrepreneurs and farmers who have gone bankrupt are classified under 04 and 05. Attention should also be paid when using categories 09–10, which are connected with studies. Answer 18 is recorded if the respondent started searching for employment during a lay-off period.

Question H05. This question relates to the starting date of the period of continuous job seeking, even if continuous job seeking started before the respondent left his or her previous job. Question H05 is asked also from the employed persons who have given an affirmative answer to Question F04 (i.e., the persons who have been looking for a new or additional job).

Questions H06–H12. The aim of these questions is to find out what kind of job the respondent has been seeking. The nature of the job that the respondent is looking for helps to get a more detailed picture of the current situation of unemployment: there is a difference in whether the respondent seeks a permanent or a fixed-term job, whether he or she agrees to work for the minimum salary or expects an offer amounting to tens of thousands kroons, etc.

From the point of view of the employment policy, the answers to these questions are required for assessing the structure of lacking jobs. From the point of view of respondents, the nature of the work they are seeking reflects the

seriousness of unemployment as a social problem. These questions are also asked from those employed persons who are seeking an additional or new job.

Question H13. The purpose of the question is to find out about the spread of different options of seeking employment among different population groups. The number of options used by the respondent reflects the intensity of job seeking. Note that the question relates to the steps taken during the past four weeks, not only during the reference week. The past four weeks includes the reference week and the three weeks preceding the reference week.

Questions H14. If the respondent mentions only one option, this is recorded as the main option in Question H14.

Questions H17–H18. The aim of these questions is to find out if the respondent is prepared to take up a job, which is a second criterion for unemployment, besides job seeking.

Question H19C. Registration at the Labour Market Board is not a factor in determining the employment status of the respondent (employed, unemployed, inactive). E.g., if the respondent works and is registered at the Labour Market Board at the same time, this should be recorded in the questionnaire.

According to the Labour Market Services and Social Protection Act that entered into force on 1 January 2006, the **registered unemployed person** is a person who has attained at least 16 years of age and is under pension age, who is not employed, is registered in the regional employment office and is seeking employment. A person is seeking employment if he or she is filling an individual job seeking plan and is willing to commence work immediately.

SECTION I. Changes since 1992

Questions I00–I02. Checkpoints enable the interviewer to start asking questions based on the respondent's professional status in 1992. It is important that the retrospective part is not asked from the people who were younger than 15 years of age in 1992.

EMPLOYMENT

Question block I03–I09 in section I is one of the three blocks of questions that collect data on the respondent's activity since the year 1992, since his/her settlement in Estonia or since he/she got 15 years of age. This block records information about the respondents' periods of employment. The period of employment is determined by having a job, which usually means working for an enterprise or organisation. Having a job may also refer to working on a farm or in a family enterprise, as a freelancer, etc. In the questionnaire and the interviewer's manual, all these possible jobs are taken down as "enterprise/organisation". If the respondent had several jobs at the same time, one of them (i.e. the one which took up most of the respondent's time) is considered to be the main job and the rest second jobs. The questions in Section I relate only to the main job. Note that the main job does not necessarily entail working full-time.

If the actual work does not coincide with the official employment relationship (someone else could be in the official record instead of the respondent), the actual work has to be taken into account.

If the main economic activity of the enterprise/organisation or the respondent's position in the enterprise/organisation changed substantially while the respondent was working there, this is taken down as two consecutive main jobs in different columns.

Question I04. This question establishes the time when the respondent began the job in the given enterprise/organisation. In the case of entrepreneurs, problems may occur concerning the borderline between the preparations for establishing an enterprise and the actual start of its functioning. If this kind of problem arises, the moment when the enterprise/organisation was ready to give production or service is taken down as the start of the job.

Question I05. See D02

Question I06. See D03

Question I07. See D04

Question I08. See D05

Question I09. If the respondent has in the meantime worked elsewhere, but has returned to the same enterprise/organisation by the time of the interview, the return to the same job later on is to be reflected in a separate column of the table of main jobs. The start of parental leave is the starting date of the period of inactivity, thus also the ending date of the period of employment, regardless of whether the employment relationship is maintained or not. There are three events that can follow leaving a main job: start of a new job, start of a job search, or a longer period during which the respondent did not work or seek a job. The aim of Question I09 is to direct the interview towards the following main job, the period of unemployment or inactivity, respectively.

UNEMPLOYMENT

The period of unemployment is defined as a period during which the respondent did not work anywhere and was seeking a job. Job seeking comprises also preparations for starting entrepreneurship or starting a farm, and waiting for an agreed job to start.

Question I10. This question establishes the starting date of the period of unemployment. If a job search started before the respondent left his or her previous job, the month when he or she became unemployed should be written down. If the respondent stopped working and started job seeking in the middle of a month, the interviewer needs to specify which period took up more of the month, and the month is consequently considered either the last month of the period of employment or the first month of the period of unemployment.

Question I11. Finding a job does not only mean wage labour as such, but also starting an enterprise or putting up a farm, and all the ways of working mentioned in Section D.

INACTIVITY

A period of inactivity is defined as a period during which the respondent did not work or seek a job. Periods of inactivity start when the person either leaves a job or stops job seeking. These periods end when the person either starts job seeking or begins a job without a preceding period of job seeking. Several periods of inactivity may follow each other. For instance, if the respondent joins the army after leaving school, two consecutive periods of inactivity are taken down in the table of inactivity periods, the reason for the first being studies (answer 01 to I13), for the second — military service (answer 02 to I13).

Question I12. The question establishes the starting and ending dates of the particular period of inactivity. If the respondent stopped working or job seeking and became inactive in the middle of a month, the interviewer has to specify which period took up more of the month, and the month is consequently considered either the last month of the previous period or the first month of the period of inactivity.

Question I13. The aim of the question is to find the reason for inactivity. Answer 8 helps to identify discouraged workers – the persons who wish to work, but have lost the hope of finding a job.

Question I14. The aim of the question is to find how the period of inactivity ended. A period of job seeking following a period of inactivity should be the most typical sequence of periods.

If it appears that the respondent began a job without any previous job seeking and it was not his or her former job, the interviewer has to check if it really was the case. If it turns out that the respondent in fact started job seeking, but it lasted less than a month, a short period of job seeking like this can be ignored and the situation taken down as starting work without any previous job seeking.

Change in employment position

Question I15. Assessment of position covers both movement within the same enterprise and change of position in case of change in the enterprise providing work.

SECTION J. Education

Question J01. Records the highest level of general education that the respondent has acquired in a school of general education by the time of the interview. It has to be noted here that the level of general education has to be recorded for everyone (including people with higher education). It is not important which form of study (daytime study, evening study, distance learning or external study) was used to acquire the education. Only completed educational institutions (or classes) are taken into account.

1 Secondary education — the person has completed a secondary school, upper secondary school, secondary science school, college of general education with 10, 11 or 12 classes or acquired secondary education in a school for disabled children or in a maximum-security specialised school. This does not include persons who have acquired secondary education along with a vocation in vocational training or secondary specialised education on the basis of basic education.

2 Basic education — the person has not acquired basic education but has completed institution of vocational secondary education in 1920–1940;
secondary science school or junior high school operating up to 1940;
incomplete secondary school or 7 classes up to the year 1961;
at least 8 classes in a school of general education during the period of 1962 to 1989;
basic school or at least 9 classes in a school of general education in the year 1990 and later;
acquired secondary specialised education on the basis of basic education;
acquired basic education in a specialised school.

3 Primary education — the person has not acquired basic education but has completed (at least) one of the following types of schools:

single-class village school, city elementary school, one- or two-class country elementary school, parish school, higher elementary school up to the year 1920;
4 or 6 classes up to the year 1930;
6 classes during the period of 1930 to 1944, including evening primary schools for adults;
4 classes in the period of 1945 to 1971;
3 classes in the period of 1972 to 1989;
6 classes in the year 1990 or later.

4 No primary education — the member of the household has not attended school or has attended school but has not completed a school level corresponding to primary education.

Question J02. The question asks for the highest acquired level of education in a school of general education. E.g., if the person acquired basic education abroad and secondary education in Estonia, “Estonia” is recorded as the answer. If the person studied both in Estonia in abroad in the course of acquiring secondary education, “Other country” should be recorded as the answer.

Question J03. The question identifies the language of study or languages of study of the highest acquired level of education in a school of general education. For example, the respondent may have acquired secondary education in several languages. On the one hand, it may have been bilingual study, on the other hand, studies in a school with two different languages of study and in different schools. If the respondent’s language of study included several languages of study, the interviewer records it under the option “Other language, another language”.

Questions J04–J08. The aim of the questions is to identify the respondent’s highest completed vocational, technical or professional level of education by the time of the interview. It must be noted that the person’s level of education is determined by the highest educational institution or class completed in the formal system of education (i.e. in a school of general education, vocational educational institution or institution of higher education), uncompleted education does not raise the level. The level of education of persons who acquired vocational, technical or professional education in a foreign state has to be determined analogically with the level of education acquired in Estonia.

1 No vocational, technical or professional education — the person has not acquired vocational, technical or professional education. This includes persons who have completed a secondary school (of general education), who in addition to secondary education have acquired a vocation from a school of general education.

2 Vocational education — after completing a level of education in a school of general education the person has received a document for preparation in vocational training. It must be noted that this does not cover acquisition of education in an institution of vocational secondary education, institution of secondary specialised education or in a polytechnic. It is important to distinguish between types of vocational training by said educational institution’s requirements for basic education:

1 – no level of education required upon entrance to the institution

2 – required basic education. If the person says secondary education was required, he/she can not be talking about vocational education and the correct completed level of education must be specified.

Secondly, upon determining the level of vocational education, it is important which level of general education was acquired by the person along with vocation:

1 – acquisition of vocation only — the person has acquired only vocational education, without simultaneously acquiring basic or secondary education. In-service training, retraining, apprenticeship training or hobby training (incl. language courses or folk university) is not regarded as vocational education.

2 – along with the acquisition of basic education — the person has acquired basic education along with vocational education under the same study programme.

3 – along with the acquisition of secondary education — the person has acquired secondary education along with vocational education under the same study programme (e.g. person who has received a certificate of secondary education and a professional certificate in an institution of vocational secondary education). This does not include persons who have completed a secondary school of general education, who in addition to secondary education have acquired a vocation from a school of general education.

3 Vocational secondary education — the respondent has completed the study programme of vocational secondary education in an educational institution.

1 – on the basis of basic education — the respondent has completed the study programme of vocational secondary education, where the student’s required level of education upon entrance to said institution is basic education.

2 – on the basis of secondary education — the respondent has completed the study programme of vocational secondary education, where the student’s required level of education upon entrance to said institution is secondary education.

4 Secondary specialised education/polytechnic education — the respondent has completed a polytechnic, business school, higher agricultural or horticultural college, maritime school or any other educational institution under the study programme of secondary specialised education.

1 – on the basis of basic education — the respondent has completed a polytechnic, business school, higher agricultural or horticultural college, maritime school or any other educational institution under the study programme of secondary specialised education, where the student’s required level of education upon entrance to said institution is basic education.

2 – on the basis of secondary education — the respondent has completed a polytechnic, business school, higher agricultural or horticultural college, maritime school or any other educational institution under the study programme of secondary specialised education, where the student's required level of education upon entrance to said institution is secondary education.

5 Higher education: higher vocational education, professional higher education, Diploma study, Bachelor's or Master's — the respondent has completed a higher educational institution or any other educational institution under the study programme of the level of professional higher education:

1 – higher vocational education, professional higher education, Diploma study: upon graduation, students do not receive an academic degree, but a diploma certifying higher education (graduation is possible since the year 2002) or under the study programme of professional higher education of an institution of higher education, institution of professional higher education or vocational educational institution (graduation possible since 2000) or under the study programme of the level of higher education of a higher educational institution or another educational institution, which, upon graduation, do not award an academic degree but a diploma certifying higher education.

2 – Bachelor's — the respondent has a diploma certifying a Bachelor's Degree (as of the year 1992), i.e. he or she has completed the study programme of the level of higher education of an institute, academy, university or another educational institution.

3 – higher education acquired before 1992: the respondent has a diploma certifying higher education (before the year 1992), i.e. he or she has completed the study programme of the level of higher education of an institute, academy, university or another educational institution.

3 – Master's — the respondent has been awarded a Master's Degree. This level also includes persons who have completed internship and persons who have completed a one-year teacher training programme following Bachelor's study, as well as persons who have completed integrated study (graduation from integrated study is possible since the year 2002).

It is not possible to acquire said levels upon graduation from folk university, Marxism-Leninism University, etc.

6 Doctor (previously Candidate of Sciences) — the person has been awarded a Candidate Degree or Doctor's Degree. This includes persons who have completed residency.

Question J09. The question asks for the highest completed vocational, technical or professional education and its aim is to identify the state or states, where the respondent acquired his or her education. If the respondent studied both in Estonia and abroad during his or her acquisition of vocational, technical or professional education, both should be recorded as the answers.

Question J10. The question identifies the language of study or languages of study of the highest completed vocational, technical or professional education. For example, the respondent may have acquired higher education in several languages. On the one hand, it may have been bilingual study, on the other hand, studies in a school with two different languages of study and in different schools. If the respondent's language of study included several languages of study, the interviewer records it under the option "Other language, another language."

Question J11. It is important to record the profession (occupation, vocation) the respondent acquired in the framework of the highest completed level of education recorded in question J04. If the respondent has multiple higher education (or multiple vocational education or multiple secondary specialised education), the last profession (occupation, vocation) acquired by the respondent shall be recorded. If, upon graduation, the respondent acquired a vocation or qualification, in addition to a profession, it should also be recorded (e.g. specialty — Mathematics; vocation — subject teacher). It is relevant to record the specialty as precisely as possible. For example, if the respondent said that he or she studied Economy, it must be specified whether it was accounting, finance, commerce, industry or another specialty, etc. If the respondent studied languages, natural sciences, etc., it must be specified whether he or she acquired teacher's qualifications: e.g. it is not sufficient when English is recorded as specialty, it must be specified whether the respondent is an English teacher or English philologist, etc. General recordings cannot be encoded later.

Question J12. If the respondent has multiple education (or multiple vocational education or multiple secondary specialised education), the year when the respondent acquired the respective education for the last time shall be recorded.

Questions J13A–J13C. The question is only asked from the persons who have settled in Estonia after 1992 and acquired higher education in a foreign state. The aim of the question is that, for example, secondary education acquired in the U.S.A. may not be accepted in Estonia; likewise, employment at certain professions requires a certain level of education and this calls for a need to co-ordinate the education acquired in a foreign state with the levels established in the Estonian educational system and with the requirements set for them.

Question J14A. The respondent shall be asked to name his or her mother tongue. Generally, mother tongue is a language acquired as a first language in one's early childhood that a person generally has the best knowledge of. In case of deaf and dumb, the language they read and wrote in or spoken by their household members or persons they chiefly communicated with, was recorded as their mother tongue. Non-speaking persons with mental disability were regarded as deaf and dumb.

Question J14B. The question shall be asked from the persons whose mother tongue is not Estonian. On the one hand, the question identifies the interest of persons whose mother tongue is not Estonian in learning the Estonian

language, and on the other hand, the reasons for not learning Estonian. If the respondent wishes to name several reasons for not taking part in the Estonian language courses, he or she should be asked to name the principal reason.

Question J15 This question clarifies, whether the interviewee participated in any training courses over the past twelve months. In the questionnaire seminars, conferences etc are also to be included. Also the courses that started earlier than 12 months ago or that continue on after the reference week are to be included if part of the course took place during the past 12 months.

Training courses do not include non-taught learning without the assistance from any educational institution or training company (e.g. special language learning programmes on the Internet). Question concerning non-taught learning over the past 12 months is J22. In case the interviewee participated in several courses over the past 12 months, the questions should be about the latest one; in case s/he participated in several courses at the same time, the questions should be about the course that was most important to the interviewee.

Answer 1 (training courses at work) denotes the courses that are connected with the respondent's work. If the respondent has taken part in a work-related conference, seminar, etc. within the past 4 weeks, answer 2 is taken down. Answer 3 (training for the unemployed) denotes all types of training that can be considered part of job seeking, i.e. training through the Labour Market Board or a private employment bureau. Answer 4 (hobby courses) denotes all the courses which cannot be associated with the respondent's work or unemployment – i.e., the courses which are connected with the respondent's interests and hobbies and take place on his or her initiative.

Question J16. Record the subject of the course, conference, seminar etc and if this does not precisely describe the topic, write down a short explanation of the content (e.g. handicraft course, computer course for beginners, the "Äripäev" seminar "What influences the export market in 2007?", conference on environmental issues etc). Do not record studies of the Estonian language, this topic is dealt with in question J14B

SECTION K. BACKGROUND INFORMATION

Question K01. What state did you arrive to Estonia from? The aim of the question is to identify the previous state of residence of first generation immigrants. Record the states within their current borders.

Questions K02A–K02H. In case of immigrant population it is extremely important to identify the roots of the person settling in Estonia, or, in other words, in what state were his or her parents born, what is their nationality and citizenship. However, parents may no further be members of the household. In case of both the father and mother, the current state borders shouldnt be taken into account when recording the place of their birth. For example, if the respondent says that his or her parents were born in the Soviet Union, it must be marked as Soviet Union. For citizenship, the distinguished options are Estonian and Russian citizenship; if the respondent's citizenship is not specified, "Unspecified" must be recorded as an answer. This, for example, applies for persons who are holders of the Estonian or Latvian grey passport. If the respondent does not know the nationality of his or her father or mother, "Unknown" shall be given as an answer.

Question K03B. The question shall be asked only from the persons who were not born in Estonia. If the respondent has several reasons for settling in Estonia, the principal reason shall be recorded.

Question K04. Issuance of both temporary residence permits and residence permits issued for an unspecified term is the responsibility of the Citizenship and Migration Board. Time periods distinguished in the answers correspond to the current terms officially set for different types of residence permits. However, if the respondent does not know the term for the residence permit, answer 4 shall be recorded. If the respondent has Estonian citizenship, "Residence permit not necessary" shall be recorded as an answer.

Question K05. Place of residence refers to the respondent's actual place of residence, not the address recorded in his/her passport. In the case of Estonia, the name of (1) the municipality — village/township/town, in the case of Tallinn and Kohtla-Järve also the name of the town district, (2) the county and (3) the country is recorded. The appropriate type of settlement is to be underlined in order to distinguish between the towns and rural municipalities whose names coincide (the town of Rapla and the rural municipality of Rapla, the town of Põlva and the rural municipality of Põlva, etc.). On the "County" line for persons living abroad write down the name of the region by the administrative division of the foreign country where the interviewee lives. In case s/he lives in a town/city, put down the name of it too.

If a member of the household is temporarily living separately from the household, his/her current place of residence has to be recorded. If the respondent has difficulty determining the place of residence as he/she lives at several places, his/her main place of residence (i.e., the place where the respondent mostly stays overnight) has to be recorded.

Question K06. Types given as options for the answer of the question are as follows; Farm house — traditional farm house (mostly built before 1940). Characteristic of a farm house is the existence of outbuildings related to farming (shed, cow house, threshing floor) and often its location in a low density village.

One-family house — small residential building built for one family and not divided into flats, without the characteristics of a farm house. One-family house may originally have been built as a summer house, but adjusted to be used all year round.

Two-family house — small residential building built for two households (separate kitchens, there may also be separate entrances and other ancillary premises).

Terraced house — residential building consisting of at least three family houses, if said houses are connected by roof and/or fire resistant wall and each family house has a separate entrance.

Flat or room in a residential building with less than 10 dwellings — residential building built for several households consisting of less than 10 flats, irrespective of the time of its construction or number of floors. Usually, several flats have their entrance from a shared hallway or staircase; these are mostly multi-storey buildings.

Flat or room in a residential building with 10 or more dwellings — residential building built for several households consisting of 10 or more flats, irrespective of the time of its construction or number of floors. Usually, several flats have their entrance from a shared hallway or staircase; these are mostly multi-storey buildings.

Dormitory — residential building has no characteristics of a flat (there are no ancillary premises necessary for housekeeping, incl. kitchen) and the dwelling used by the household is not completely isolated from other dwellings. NB! Buildings which were originally built as dormitories and later rebuilt as flats with separate ancillary premises, are regarded as apartment buildings not dormitories.

Question K07. Changes in the place of residence within one city, town or village must also be recorded; it is not necessary to record changes in the place of residence within one house or farm.

In order to avoid the recording of changes in the place of residence that are unimportant from the viewpoint of the respondent's biography, it is not necessary to record the changes in dormitory place or private accommodation during the period of studies.

Questions K08A–K08D. Second place of residence is a place of residence, which is not the primary place of stay and which is not the place of residence of other household members. In question K08D the principal reason for using the second place of residence should be recorded.

Question K09. The question measures the respondents' assessment as to whether they would like to tie their future life to living in Estonia or would they like to settle in another country for some reason.

Question K10. The question enables to analyse how thorough are the respondent's plans to leave Estonia. Providing the name of a state expresses a more likely realisation of the potential to leave.

Questions K11–K13. Questions K11–K13 enable to map the respondent's use of language within the family and in his or her personal sphere, and at the same time separately record their mother tongue. For example, a person's mother tongue may not be his or her domestic language, and vice versa. This may be the case of a family, where the respondent's mother tongue is, for example, Portuguese, but only Estonian has been decided to use as the domestic language. Question K13 expects the respondents to be fluent in the first domestic language and aims to identify their proficiency in other languages of communication, if used.

Question K14. The aim of the questions is to identify the languages the respondent has knowledge of, in addition to his or her mother tongue and domestic languages, and the level of his or her proficiency in said languages. To facilitate the identification of mentioned level, a selection of three levels is given.

Question K15. The aim of the question is to obtain information relating to the usual activity of the respondent. The question refers to the respondent's activity during the past 12 months, not only in the reference week. This approach provides more reliable information about the person's main economic status and helps to avoid the influence of short-term changes.

Exceptions include the cases when the person's economic status has recently changed: he or she has finished school and started working, retired, taken a maternity leave, etc. In these cases the longer-term perspective has to be taken into consideration when determining the person's economic status. E.g., if the respondent has just retired, he or she has to be considered a retired person, although he or she has been working for the past 12 months.

In determining the person's economic status on Chart K15, the respondent's own opinion should be taken into consideration, noting also the following:

(01–04) Employed relates to a person who is engaged in an activity that provides income (work for salary, entrepreneurship, working on a farm or in a family enterprise, freelancing, etc.), irrespective of whether the activity has been officially registered or not. The existence of a second job that makes only an insignificant contribution to the respondent's subsistence, need not be recorded here. But if, for instance, a student or pensioner earns a substantial part of his or her living from work, he or she is considered employed. Military officers and non-commissioned officers are considered employed.

(05) Unemployed/jobseeker relates to a person who does not have a job, who wants to work and would take up a job if it were available. Note that it is not relevant whether the person has been registered at the Labour Market Board. A long lay-off period (over 3 months) is considered unemployment as well. Full-time students and pensioners who would like to work are not considered unemployed.

(06) Student/pupil relates to a non-working person who is acquiring a general, vocational, technical or professional education in the formal system of education, i.e. at a school of general education, an institution of vocational or higher education. If the student/pupil has a job and he/she earns most of his or her living from work, he or she is considered employed. Students on academic leave are classified according to the activity they are engaged in during the leave (e.g. homemaker). Persons attending training courses at work, unemployment training or hobby courses (free education) do not belong to this category.

(07) Non-working retired relates to an old-age pensioner who gets most of his or her income from the retirement pension allocated on the basis of the years worked. If he/she has a job and he/she gets most of his/her living from work, he/she is considered employed.

(08) Disabled relates to a non-working person who gets most of his or her income from a disablement pension. If a disabled person has a job and he/she earns most of his/her income from work, he/she is considered employed.

(09) On parental leave relates to a person (mother, father or guardian) who does not work and raises a child under 3 years of age.

(10) Homemaker relates to a non-working and non-studying person who is mainly engaged in his or her own household. He/she cannot be considered unemployed, since he/she is not seeking a job (a housewife, etc).

(11) In military service relates to a person who serves in the armed forces or in alternative service.

(12) Imprisoned relates to a person who is confined to an institution of imprisonment.

(13) Other relates to an inactive person who does not belong to any of these categories. The category includes, e.g., persons whose main source of subsistence is property income or dividends.

If the person could belong to several categories on the chart (e.g. a retired housewife), the category with the smaller number is taken down (in the given case the person is to be classified as retired).

Question K17B. The question is also asked from the persons, who worked during the past 12 months but wished to change jobs. The respondents should also be asked for the reasons for their belief that the reason for not finding a job has been insufficient knowledge of the Estonian language, and this in order to establish insufficient Estonian language skills as a reason.

Question K18B. Here, problems may include failure to understand orders given in Estonian, unsuccessful customer communication in Estonian, other difficulties.

Questions K22–K23. The aim of the questions is to obtain information about the respondent's sources of income and which is the main source of income.

In Question K22, the interviewer lists all the sources of income mentioned by the respondent. The aim of the question is to collect as detailed information as possible on the sources of income available to respondents. Special attention needs to be paid to casual work, the production of agricultural products for sale, etc.. If necessary, additional questions could be asked.

If the respondent mentions casual work, the production of agricultural products for sale or any other kind of mediation or business activities as his/her main source of income, the respondent should not be regarded as unemployed. The period during which the respondent has engaged in these activities should be reflected in the main jobs section of the table as the main job, except in case of activities lasting for very short periods (less than 2 weeks), which cannot be recorded as periods of employment.

Question K24. Ask the household to record its usual monthly net income, based on the sum of the household members' average net incomes during the past 6 months, including all salaries, pensions, support, received alimony and benefits (but from which the individual income tax and alimony paid to another household have been deducted). Payments are not deducted from net income, not even when they are automatically deducted from the salary.

Questions K25–K26 Financial support covers both regular and irregular payments from a foreign state. For example, support may include support payment for children, pensions. Question K26 addresses regular financial income from persons belonging to other households, such as compulsory and voluntary support payment (alimony) for children or spouse, regular financial support from other household members, who do not live in the same household (e.g. students, who live away from home and receive support from their parents; elderly parents, who receive financial support from their children) and remittances from household members staying in other states.

Question K27. Question asks the household member to provide an assessment for the household's economic coping. Upon responding, the household's regular monthly net income should be taken into account. Net income includes all salaries, pensions, support, received support payment and benefits (from which income tax and support payments paid to other households have been deducted).

Questions K28A-K33C. In many countries, a significant percentage of immigration is formed by reunification of families and close relatives following their relatives who have already immigrated. To ensure a better recording of data, close relatives are also recorded here, and if there are close relatives living in a foreign state, who do not belong to the household, the aim is to identify the migration potential of them all. For example, if the respondent has 5 children in a foreign state, two of whom wish to settle in Estonia and three do not wish to do so, “Yes” is recorded for the answer “Child (Children)”, and the question of why they do not wish to settle in Estonia is not asked regarding the rest of them.

SECTION L. Identity and integration attitudes

The aim of Section L is to map, through questions on integration and identity, the cohesion of immigration population with the Estonian society.

Integration. In society, integration is expressed through bonds. The larger the bond, the stronger the social and psychological security of individuals. Identity — identification, cohesion, which may be based on national, cultural, ideological or national characteristics. National identity is the central component of the socially-induced cohesion and new political identity of the relatively recently formed industrial society. Compared to the identity of class, region, vocation, etc., national identity is more enduring when it comes to special interests and ideological influence. National minorities settled in nation-states are the bearers of multiple identity and loyalty, national identity.

Questions L01A–L01E. The aim of the questions is to assess the strength and location of national identity in the Estonian multicultural space. The questions reflect attitude towards other nationalities, either in a negative or positive manner in the background of one’s own national identity. The questions also aim to identify whether the respondent feels to share the identity with his or her nationality or not.

Questions L02A–L02F. The questions aim to identify the respondent’s scope of integration, identification, identification with the different institutional organisation and space of activity radius. Attachment expresses interest in the events taking place in a certain place, considering being a member among others, who have also identified themselves with a certain place. For example, if the person gives an assessment that he or she is not strongly attached to Estonia, even though he or she lives in Estonia, it may be a sign of not agreeing with the system of values accepted in Estonia, disappointment with the state’s policy.

Questions L03–L06. Questions help to assess if and how the ties with the respondent’s parents’ country of origin have been preserved. Long duration and frequency of visits indicate strong preserved ties. It is important to record the reasons for visits, it helps to rate the type of attachment. There may be several reasons for visits and therefore more than one answer may be recorded for this question. Question L06 — intention to settle in the parents’ country of origin reflects the respondent’s current assessment and may not denote real preparations made for that purpose.

Questions L07A–L07E. Questions provide a good opportunity for assessing immigrants’ attitudes towards the Estonian state and Estonians. If the immigrant is Estonian by nationality, these answers also help to assess the strength of national identity. Upon defining society for themselves, the respondents’ assessments may differ. As an explanation for the respondent it may be noted that society is defined as a cognitive and normative framework, as a human community that follows certain rules and is connected. Society is a human group, whose mutual feelings are organised and structured by culture. In other words, members of the society have a more or less similar idea of how their life should be lived, within broad limits they have a common system of values, and mostly share a language and culture. In this case the respondent should assess whether he or she accepts mostly the structured society created by the Estonian culture. If the respondent considers Estonia to be his or her home country, he or she may not feel as part of the Estonian society. Regarding Estonia as one’s home country does not necessarily mean that one should agree with beliefs of the Estonian society, nor does it imply attachment with and respect towards Estonians. Likewise, the wish to obtain citizenship may indicate only an effort to receive the additional rights ensured by the state.

Questions L08A–L08F. Questions distinguish between public sphere and private life, which in turn enables to assess whether integration or assimilation processes have taken place. Taking into consideration and adhering to the Estonian culture and traditions in the public sphere indicates a successful integration process; we are talking about assimilation if the respondent feels that the Estonian culture and traditions should also be adhered to in private life and at home. L08E and L08F bring out the dilemma, whether the state or the individual should be more responsible for integration.

Questions L09A–L09F. The questions help to identify whether there is xenophobia or hostile attitude towards persons who come from another state or belong to a different ethnic group. It also indicates lack of respect for different traditions and cultures. A scale from 1 to 9 is used to express the respondent’s emotions, where 1 signifies that the respondent’s feelings towards a certain group of people are very negative and 9 signifies that the respondent’s feelings towards a certain group of people are very positive. 5 signifies that the respondent’s feelings are neutral.

Questions L10–L12. Questions help to assess the possible influence of nationality on the respondent's relationships at home and within its close vicinity, within family, closer circle of acquaintances.

Questions L13A–L13F. Culture is an activity characteristic of a human society, human activity that includes areas as the language, knowledge, skills, traditions, beliefs, values, morality, customs, law, etc.

For every defined culture there are certain keywords that are characteristic of said culture, such as traditions, compliance with human rights in case of European culture. However, respondents may interpret and understand cultures differently, which is not an impediment for providing an assessment. The later performance of an analysis may be based on the current theoretical material and previously analysed material.

SECTION M. Working life in previous state of residence

Question M01. Question asks the respondent to provide an assessment on the household's economic coping in the previous state where the respondent lived. Household's regular monthly net income should be taken into account upon answering. Net income includes all salaries, pensions, support, received support payment and benefits (from which income tax and support payments paid to other households have been deducted). The respondent should namely be asked about the household in the previous state of residence. The household in Estonia and in the previous state of residence may not be the same, and Section K provides a substantive opportunity to receive information regarding the coping of two different households both in Estonia and in the previous state of residence.

Question M02. Question wishes to identify the activities of respondents in the previous state of residence prior to settling in Estonia. Determination of the main statuses given in map M02 must first and foremost be based on how the respondents see themselves. The following descriptions of definitions are given in present, the question addresses the status in the previous state of residence.

(1) Employed relates to a person who is engaged in an activity that provides income (work for salary, entrepreneurship, working on a farm or in a family enterprise, freelancing, etc.), irrespective of whether the activity has been officially registered or not. The existence of a second job that makes only an insignificant contribution to the respondent's subsistence, need not be recorded here. But if, for instance, a student or pensioner earns a substantial part of his or her living from work, he or she is considered employed. Military officers and non-commissioned officers are considered employed.

(2) Unemployed/jobseeker relates to a person who does not have a job, who wants to work and would take up a job if it were available. Note that it is not relevant whether the person has been registered at the Labour Market Board. A long lay-off period (over 3 months) is considered unemployment as well. Full-time students and pensioners who would like to work are not considered unemployed.

(3) In military service relates to a person who serves in the armed forces or in alternative service.

(4) Student/pupil relates to a non-working person who is acquiring a general, vocational, technical or professional education in the formal system of education, i.e. at a school of general education, an institution of vocational or higher education. If the student/pupil has a job and he/she earns most of his or her living from work, he or she is considered employed. Students on academic leave are classified according to the activity they are engaged in during the leave (e.g. homemaker). Persons attending training courses at work, unemployment training or hobby courses (free education) do not belong to this category.

(5) Retired — unemployed person who gets most of his or her income from a pension for incapacity for work, awarded due to failing health. If the person receiving pension for incapacity for work gets most of the support from work, he or she is considered employed; or also an old-age pensioner who gets most of his or her income from the retirement pension allocated on the basis of the years worked. If he/she has a job and he/she gets most of his/her living from work, he/she is considered employed.

(6) State-subsidised parental leave — unemployed person (mother, father or caregiver) raising a child under 3 years of age.

(7) Homemaker relates to a non-working and non-studying person who is mainly engaged in his or her own household. He/she cannot be considered unemployed, since he/she is not seeking a job (a housewife, etc).

(8) Other relates to an inactive person who does not belong to any of these categories. The category includes, e.g., persons whose main source of subsistence is property income or dividends.

If the person could belong to several categories on the chart (e.g. a retired housewife), the category with the smaller number is taken down (in the given case the person is to be classified as retired).

Question M03. The aim of the question is to find information concerning the respondent's occupation in the enterprise/organisation in his/her previous country of residence. When taking down the occupation, the respondent's main responsibilities should be taken into account; the name of the occupation should reflect the tasks as precisely as possible.

It is not sufficient to record jobs in very general terms ('foreman', 'engineer', 'worker', 'labourer', 'inspector', 'handicraftsman', 'operator', 'shareholder', etc.), but more specific job titles should be provided, revealing the nature of the job: 'headmaster of a school', 'director of a clothes factory', 'chairman of an agricultural co-operative organisation', 'engineer of electronics', 'overseer in a construction company', 'engineer of labour protection', 'foreman at a carpentry shop', 'computer operator', 'mason', 'mounter of concrete constructions', 'field worker', 'farm worker', etc. In the case of workers it has to be recorded whether the respondent is a skilled worker, or a machine operator specialised in operating a machine, mechanism, or apparatus. In the case of teachers it is important to record on which level of education he or she works (e.g. primary school teacher, secondary school teacher, teacher in a specialised school for the disabled, etc.).

If the respondent's job title is not informative enough, an additional question is asked pertaining to the tasks of the respondent. Recording the job responsibilities facilitates the later coding of occupations. The coding of occupations is carried out according to the International Classification of Occupations (ISCO 1988).

Question M04. The aim of the question is to determine the main branch of economic activity of the enterprise/organisation, since it is not always clear from the name of the enterprise/organisation.

The interviewer records the main economic activity of the enterprise (employer), including the following information: a) the kind of objects dealt with (e.g. furniture, agricultural products, medicines, etc.), b) the nature of the activity (production, processing, sale, etc.): e.g., oil shale mining, growing of cereal crops, construction material sale, etc. Even in the case of the 'businessmen' who conduct business on their own, without paying taxes or having a registered enterprise, their field of activity should be recorded as precisely as possible (e.g. mediating of videotapes, carrier services, etc.).

If the employer's economic activity is not connected with the respondent's economic activity, the respondent's own activity is recorded (e.g. babysitting, playing music at weddings or funerals, tutor, etc.).

If the enterprise/ organisation is engaged in various fields of economic activity, the economic activity of the department the respondent works for is also to be recorded.

Department is an economic unit involved in one economic activity and situated at one address. Economic units performing one economic activity but situated at different addresses are considered separate departments.

Question M05. Question relates to the respondent's own opinion of whether his or her job in previous country of residence corresponded to his or her level of education.

SECTION N. Quality of working life

Question N01. Being informed of health and safety risks enables to assess how well aware the respondent is of the safety and other standards and legislation regulating his or her work.

Question N02. The scale used in the question enables to provide a thorough assessment of the risks to health and prerequisites for the formation of occupational diseases.

Questions N05A–N05G. Questions identify the level of the respondent's independence, in order to make necessary decisions on his or her own, and influence work processes. In question N05F, work partner is, for example, a member of the team formed of the company's employees to perform a duty.

Question N07. The question does not differentiate to what extent the respondent has been consulted when the topics of changing organisation of work or working conditions are concerned, but it does record if the respondent has never been included in the process of making decisions concerning the respondent.

Question N08. Similarly with question N07, this question measures the inclusion of employees, but focuses directly on the elimination of possible problems, such as problems related to the organisation of work, relationships between people, use of working equipment. Here, it is also important to take into account the discussion of problems with the respondent's direct superior.

Questions N09A–N09B. Treatment may be considered unequal if, for example, remuneration is not based on the respondent's equal contribution to work to other employees, but decisions regarding the rate of his or her remuneration are made on the basis of gender, nationality, age or on the basis of relationships between people. However, upon providing an answer to question N09B, the respondent must be directed as little as possible, as the provided options, for example "discrimination based on gender and nationality" may affect the respondent's assessment, and thus the real reason of unequal treatment may not be revealed.

Question N14. The question addresses the vertical movement (mobility) within the organisation, which has taken place on the basis of the managers' suggestions to transfer the respondent to a higher position.

Question N16. The question characterises the respondent's feeling of security regarding the preservation of his or her job. Can the feeling of security be considered as an aspect influencing the demand for professional training? Are the persons who sense the danger of losing their job more eager to participate in professional training?

FORM OF THE QUESTIONNAIRE

Questions in the questionnaire fall into the questions that are asked and interviewer checkpoints. The questions that are asked are meant for collecting information from the respondent and they are read out loud, following the exact wording. The questions that are asked are written in sentence case, interviewer checkpoints in uppercase.

Alternative wording. In some questions that are asked the interviewer has to choose between different wording alternatives that are marked with the help of brackets () and slant bar /. The part of the question in brackets is either read or not read depending on the situation, in the case of a slant bar one of the alternatives is read out. In order to make the alternatives stand out from the rest of the text they are underlined; if the alternatives are full sentences they are separated by the word **OR**.

Clarifying texts. Clarifying texts in italics are added to some questions. The texts are read out loud, so the respondent knows what he or she should pay attention to.

Connecting texts. In addition to clarifying texts, connecting texts are read out loud in order to make transitions from one section to another more fluent.

Remarks for the interviewer. They are in uppercase, in square brackets. These parts of the text are not read out loud, but are meant for the interviewer.

Transitions. In order to avoid irrelevant questions about certain periods of life, the questionnaire includes numerous transitions from one question to another. As a rule, the transitions are marked with arrows in the answers. In more difficult cases interviewer checkpoints are used. It is important to follow the transitions very precisely. If an important question is not asked because of a wrong transition, the whole questionnaire could become useless because of the absence of essential information.

Recording the answers. When recording the answers, the most important thing is to make sure that answers to different questions are in accordance with one another. Detection and correction of errors in the course of the interview avoids later corrections and the need to contact the respondent again. The legibility of the handwriting is essential, especially when recording the names of enterprises, institutions of education, occupations and place names. In order to avoid confusion caused by the illegibility of the handwriting, abbreviations should not be used in answers. If there may be problems reading the handwriting, capital letters should be used.

Number of answers allowed. In the multiple choice questions, one answer is usually allowed. All the questions that allow more than one answer are labelled with respective notes. If the respondent offers several answers to a question where only one is allowed, he or she is asked to choose the most important one. If the respondent cannot determine which of the answers is the most important, all the answers offered are recorded and a note made that the respondent was unable to decide.

Charts of answers. In the case of many questions the answers are given in charts of answers that are shown to the respondent. The charts are bound into a booklet of charts in order to avoid disorder and charts getting lost. With such questions, the interviewer should ensure that the respondent finds the right chart, reads the answers given, and picks the "right" ones.

Answer OTHER. If there was no answer that the respondent thought correct, the answer OTHER is used. In order to encourage the respondent to choose from among the answers given, this answer is not usually included in the chart of answers. Before using the answer OTHER, the interviewer has to make sure that the answers cannot be placed under any other answer.

Answer DO NOT KNOW. If the respondent is unable to remember the exact time of an event, the interviewer should help him or her remember it through other events. In order to make remembering easier, the respondent is asked to connect the particular event with other events of life that he or she remembers better (whether something took place before a change in the place of residence, graduation, childbirth, getting married, moving away from parents, etc.). If the respondent still cannot give even an approximate answer to the question, a note is made in the questionnaire. Answers "DO NOT KNOW" are not accepted without such clarifying notes. The same applies to refusals to answer a question. It is difficult to give instructions for avoiding DO-NOT-KNOW answers and refusals, it depends on the interviewer's professionalism how he/she is able to deal with a particular case. The respondent's reluctance to answer certain questions (concerning income, salary, etc.) has to be respected and refusal to answer such questions is acceptable.

Tables. The left side of the table is meant for questions and nothing is written there, the right side is for answers. The right sides of the tables are divided into vertical columns; each column corresponds to one period (of working on the main job, period of unemployment, period of inactivity). At the end of each column there is a checkpoint, and depending on the answer to the question in the checkpoint, the interview proceeds to the next column of the same table or is continued elsewhere.

The household table at the beginning of the interview has a similar structure; each column should include the data for one household member.

If there is not enough space in the columns of tables, additional sheets are used. The transition arrows are on the right side of the page.